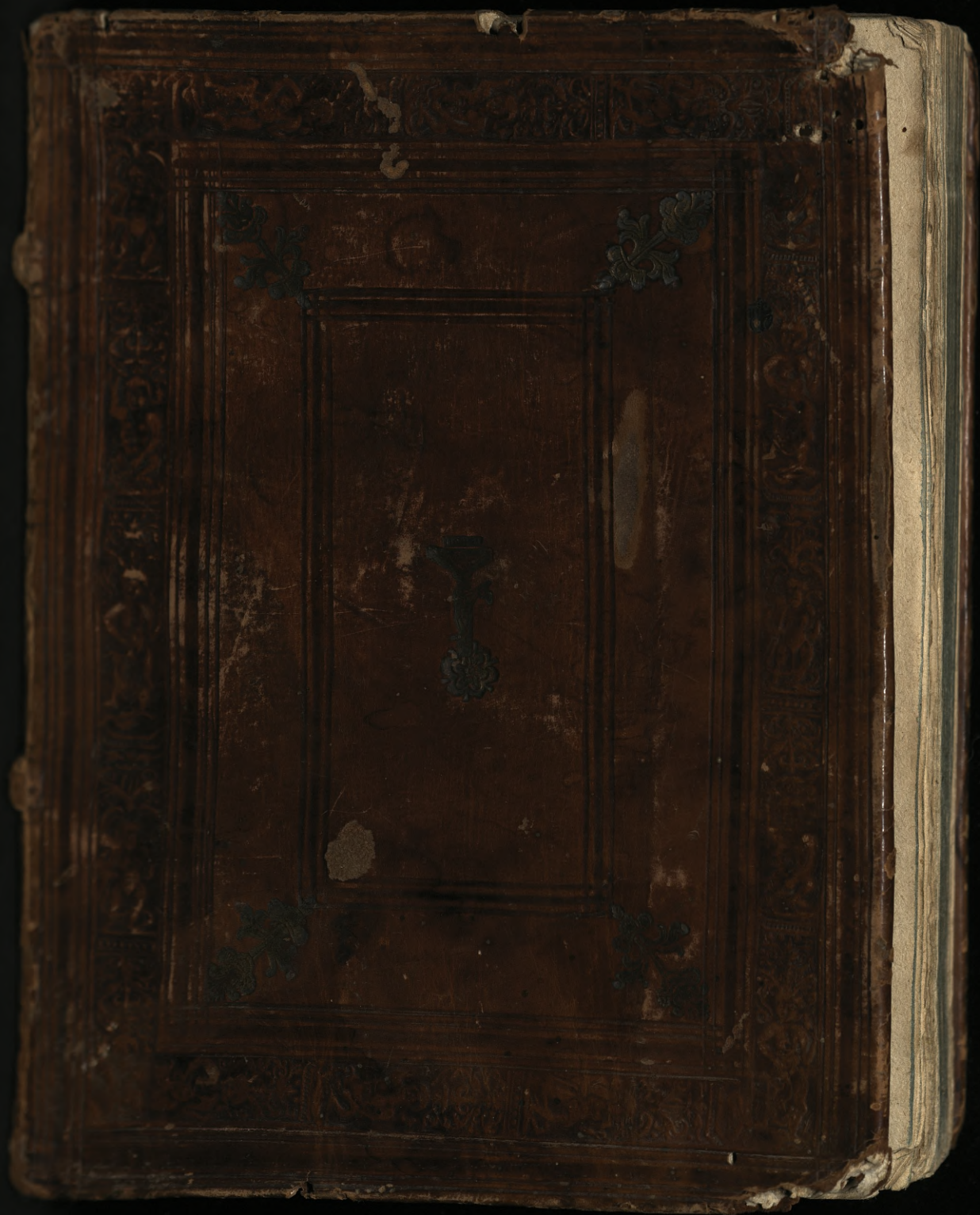
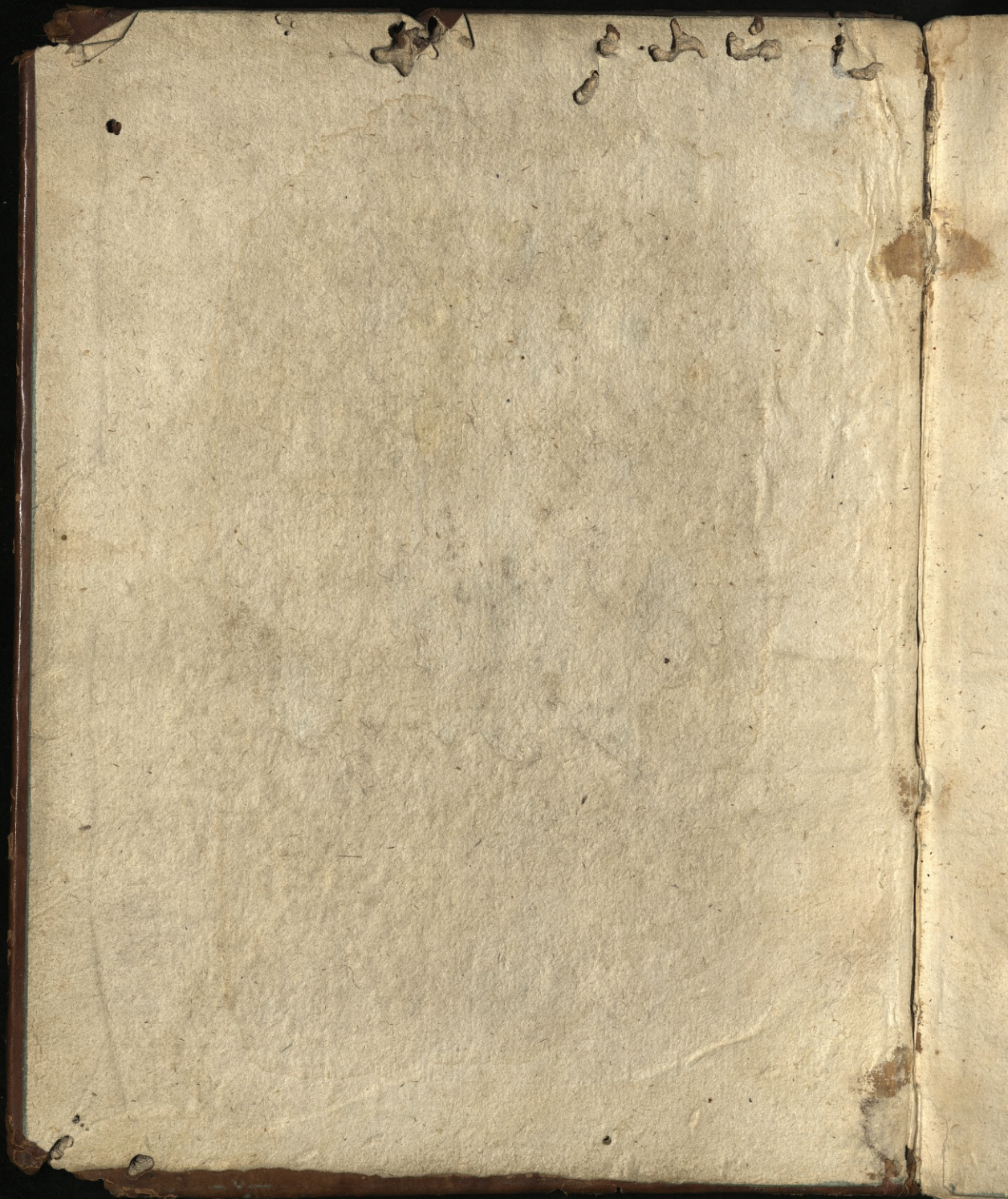
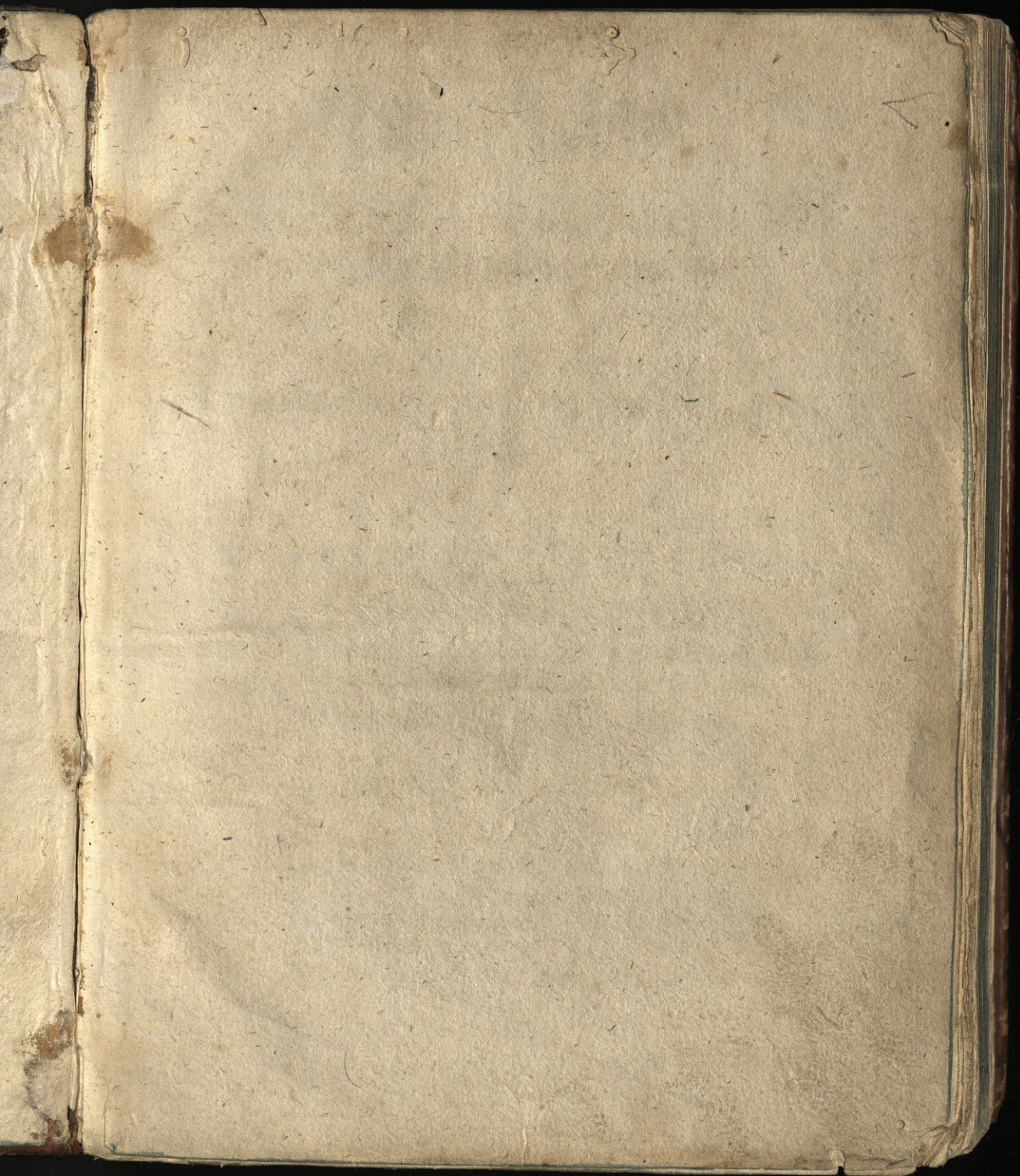
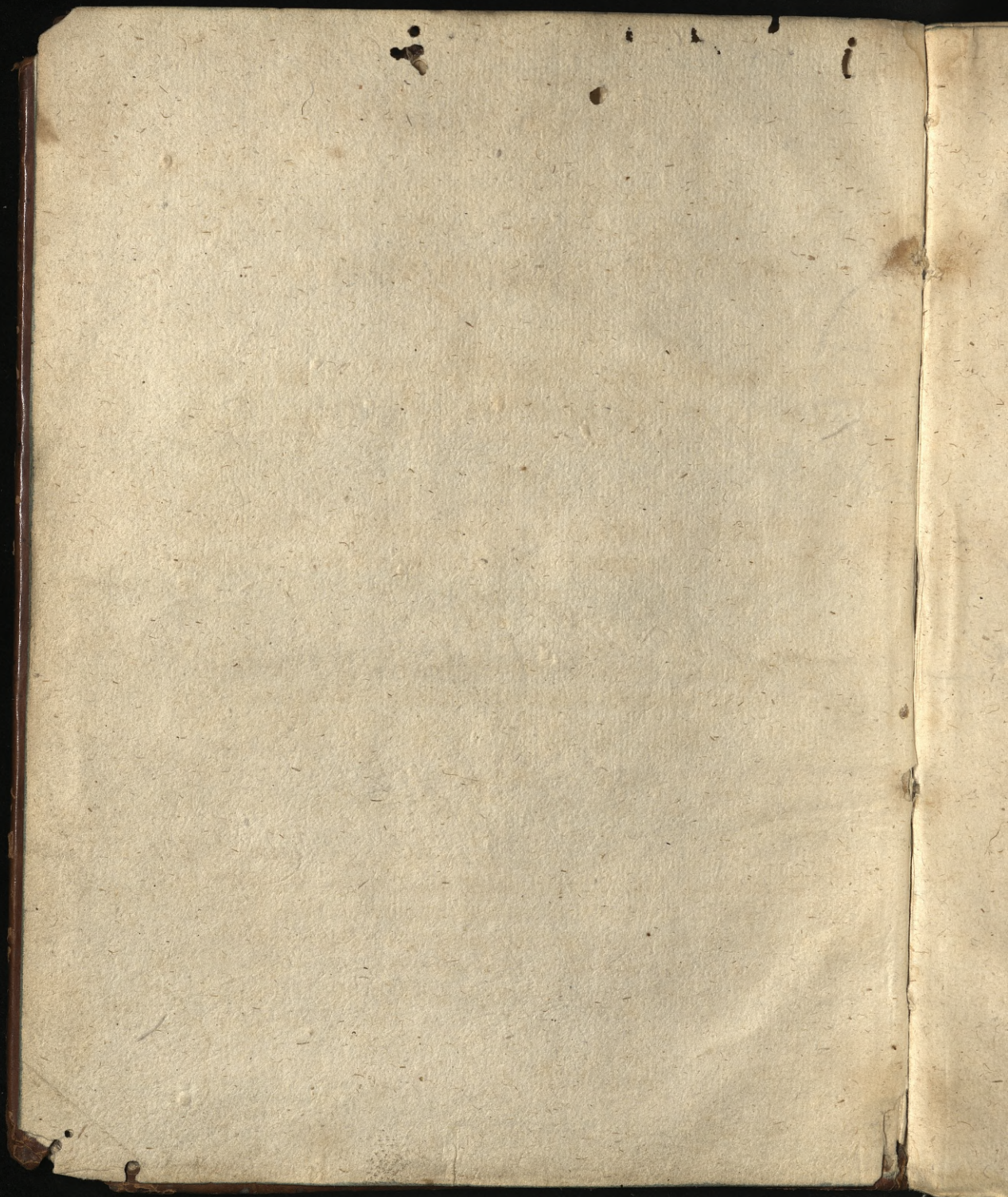

Zwierciadło

NABOZENSTWA CHRZEŚ

ścińskiego w Polsce y w Litwie.

Począwszy od przystania Polaków na wiarę
Chrześcijańską aż do teraźniejszego roku. 1604.

Item.

Jasne oko Prawdy X. Simeona Th. Turnow-
skiego / z Odpowiedzia na Okulary X. Tworzy-
dłowe.

Nauczysz się tu czytelniku łaskawy / nie mało rzecz
czy potrzebnych / którychś dotychczas tak rzecz-
telnie w języku Polskim nie miał.

Nakładem Jego Mości Pana Jana Sycyńskiego Mar-
szalka Króla Jego Mości Powiatu Wpiskiego
w Wilmie Drukował Jakub Markowicz.

Mężnego Orła męzne bywaia Orleta/
 Co siez was pokazuje/ o znaczne wsiażeta.
 Do was prawie tu słońcu twarzą obracają
 Rodzice sławni/ aż ślad pćieszenie maia
 Nie poote/ iż patrzącie okiem nie zmrużonyat (nym
 Ta blask męstwą przodków swych wiekom nieśkoncjo-
 Nie pooległy. przetoż sie chwycicie piękney sławy/
 A toć jest pochodzący z enoty owoc prawy.
 Tak zjawia wśemu światu trzy trąby ogromne/
 Wiare wasze stateczną/ obyczaje skromne/
 I dąrkosći wspaniałey nie pochybne znaki/
 Po ki las będzie miał zwierz/ a powietrze ptaki.

fiem.

Wpieraiać Orlich/ trzy trąby: Trzey Rądziwiskowie/
 Girzy / Jannu Y Chrystof: herb sam na nie to wie/
 Iż beda w Bozym domu trąbić y w Koronie
 Wiara/ enota/ dżielność i a/ głośno wkażdey stronie/
 Dżarz Boże/ niech ten sliżny Orzel nąd obłoki
 Zrymi trąbami buia w cney sławie na wieki.

13377

Oświeconym Książce

tom Książki. Jego Mści Pánu Gierzemu
Woiwodzicowi Nowogrodzkiemu Mądras-
towi na ten czas trybunalskiemu / y Jch M:
Pánom P. Januszowi y Grisofowi Woiwode
dzicom Wileńskim / Pánom swym Mści-
wym / łaski á poćm Bożego / y śczie
słwego wzrostu wiekiem y mądro-
ścią we wszelákim błogostá-
wieństwie Páńskim.

I

Książki moje o nabożeństwie Chrześciańskim
w polszczyz historykow y Conciliow Kościelnych przed
czterdziestym lat napisane / Jego M. Pan Jan
Sycynski z K. Chrzastowski / dawşy ym tytuł Wier-
ściadło / nieco rozne od mego Autentyku w Wilnie
przed pięć lat na iásnym drukem podane / W. M. O-
świecone Książetá ofiarował á zalecył. Jmi tedy za słu-
żnemi przyczynami dotego przyşto że te prace swoje rewiz-
dując á w obronę biorąc przeciwko omýlnym okularom K.
Tworzydłowym / głębiş w historiki á Księgi Kościelne wye-
rzawşy / teraz przez tych kilku Młodziel / wystáwilem Jásne
oko prawdy y moicy y Kościelnych Księg / zdowodem á nie
żwyciężonym tego pokazaniem / semy Ewangelicy mamy praw-
dziwą starożytność wiary á nabożeństwa A Postolskiego pow-
sechnego. A Kościół Rzymiski iż iej nie ma. y nowotne á
dobrze niż Świety Moýciech późniejszy jest ich nabożeństwo
współkach tych przedniejszych / miánowicie iż Mşey ich ie-
ście

leżę nie mając całych 400 lat. A wstawie Samentu pod
jedną osobę nie mając całych 200. leżę bez 16. lat. Co grun-
townie wiecie / jest zaprawde ludzom od fałszywych Pro-
rokom omamionym a niewiadomości błądzącym / rzecz do
nawrocenia się na prawdziwą drogę zbawienia wielce a na-
der potrzebna.

A tak tym oboim książkom moym a w nich prawdziwie ias-
ney niechce y niemogac inszych patronow godnieyszych su-
tać a mieć nad osoby W. X. M. moich M. Pánow / one
pod cień strzydeł W. X. M. klade. A proste żebyście ie ode-
mnie służebniká Chrystusowego y swego / wesola twarza ku
cieńszeniu sie a ymocieniu swojemu / przy prawdziwym na-
bozeństwie a wierze Ewangelij Bożej przyawszy / inszym też
ludzom a przyjacielom swym zbawienia dusznego wt tych nie-
bezpiecznych czasach gorliwie szukać podawac a przed
przeciwnikami prawdy w patrocinium swoym zemna służebni-
kiem swoym wprzymym / nieć racyli. Do ktorych X. łaski
sie z służbami swymi y modlitwami zalecajac / we wszelkich
łaski Bożej dobrach a pociechach twitnienia / a ym dalej
tym wierszego pomnożenia a owocu obfitego na chwale y
mienia Pánskiego W. X. M. żadam / a rece miłosierney
Bożej polecam. Dat. w Ostrogu 25. Septembr, die meo nata-
li, quo aetatis annum 56. ingredior Anno D. 1599.

W. X. M. moich Mściwych

Pánow Wprzeymie zyciawy

służebnik y Bogomodca.

Ksiądz Symeon Teofil Turnowski

Superattendens zborow Wielko

Polskich etc. Proboszcz Ostrorogski.

Zwierciadło.

Nabożeństwa Krześcijańskiego w Polsce/
począwszy od przystania Polaków na
wiarę Krześcijańską aż do roku.

1503.

Olacy na wiarę Krześcijańską przy-
stali z Mieczysławem Książciem swoim / za
powodem a przyczyną Czechów Bractwy swych
z których narodu / Chrześcijańskie nabożeństwo
dawniej trzymającego / Mieczysław Książce
Polskie był był poganinem / poiat wstan Mat-
żeńsky Dąbrowkę córke Bolesława Książcia Czeskiego / a Chrze-
ścianinem się stał z swoim narodem / roku po narodzeniu Pań-
skim 965.

Obrzązki Błogosławne po wszystkich miastach y wsiach Biełsi 236.
Polacy wyrzucili / potłuczili / popalili / a zniszczyli / dnia sió-
dmego Marca. roku 966.

Wołyń S. tegoż wieku żył / a zejch przyszedłszy Polakom

Ewangelia S. zwiastował : zabij od Prusów Roku 997.

Nichonius
fol. 22.

Polska Księstwa Krolestwem się stała za Bolesława piąte-
go Krola Polskiego od Othona Cesarza koronowanego / roku.

1001.

Dochodzi Koronie Polskiej Sextum seculum. Począł się Se-
ptimus Centenarius po roku Anno. 1601. Ten Climacterik
grozy nam niebezpieczeństwem a znaczną odmianą. Boże day
tu Dobremu

ku dobremu.

Staniław S. zabit roku Pánstiego 1079. po śmierci
Świętego Woyciecha wleciech 82.

Tych tam wieków za S. Woyciecha y Świętego Staniława
(według ustawy podanej od Mieczysława Książęcia. y potym
przez nie mały wiek Polacy zwałęją stanu Rycerskiego/pow-
stać ku słuchaniu Ewangelij/mieczow do połowice dobywali
przy Ewangelij iako prawdziwi Ewangelicy/wierni Chrze-
ścianie popisuiac : nie przy Nishey ktorey ieszcze w Chrześci-
anństwie/ tak iako dziś jest nie było Bo chociaż Wiczerza Pán-
sta tym nazwyskiem Nisha dawniey przezyrano/ ale rzeczy tey
ktora jest własnie dzisieysza Nisha/ ieszcze tych tam czasow nie
było/iako y innych rozmaitych przymiotow nabożensstwa Chrze-
ścianstiego poźniey wymiślonych: co sie niżej dowodnie pokaze.
**Poznaczenie ustaw Rzymskich/ktorych za Świe-
tego Woyciecha w Polsce y w Kościele Chrześci-
anńskim nie było / y przytym nie ktorych rzeczy
wiadomości godnych.**

Polis. lbr.
6. Cap. 9. 11.
Bielski. 159.
176.
Johannes.
Bacon in pro
logo quart.
sententiarum
qst. 10.
Balles.
pag. 158.
Miechowius
fol. 39.

Daduśny dzień wymyslił Odillo Kluniacki Opát/ku wtuler-
dzeniu Cyscia zmyślonego / a postanowił to święto y po-
awierdził Jan. 19. Papież roku 1004. po nawróceniu
Polaków na wiarę Chrześcianstka. lat 49.

Kardinali nastali w Rzymie za Papieża Benedicta II. około
roku Pánstiego 1035. Bales 158.

Kazimirz Krolewicz z Polski wygnanego (ktory iuż był
Mnichem Kluniackim) Papież rozgrzeszywszy/zeby był/Kro-
lem Polskim postanowił na Polaki Światopietrze / a zeby sie
strzegli wkóło na poly po Mniszku Roku 1041.

Papież Alexandar wtory wydał dobry decret /zeby lubie
wsprawach nabożensstwa y Sacramentow nie używali tego Ksie-
cia/ktoryby przebywał z Concubina (abo iako dziś zoważ ku
darta) około roku 1065. a ci coby go słuchali yż se wrakim grze-
chu yako yon

Plat. 86.
Bielski. 160.
177.

thuyako y on Ciego tej potomek iego. Alexander 3. poprawyl/
de fornicarijs pod utraceniem urzedu y dochodu. Day Boze
by dzis w tym executia czyniono.

Concl. 1.
Tom. 2. pag
227.

Tego tam wieku księza zwiethey częścy w ućciwym Mat-
żeństwie ięże mieściwali. w Hibernij było osm Arcybisku.
powieden po drugim żonaty: iako o tym świadczy S. Bernat
Także wszyscy księza w Arcybiskupstwie Nlogunestim żonaci
byli iako y indziej po Chrześcijaństwie y Arcybiskup Kolesi-
ski Lampert Gliud.

Bernard in
vita Mal.
pantal. 84.

Miesia wsobote iadać zakazał Papież Grzegorz 7. około ro-
ku 1080. po S. Woyciech lat. 97.

Bielki. 160
177.

Hadryan 4. Papież około roku 1155. zeznał y napisał to /
yż Papieży stołec w Rzymie iest zaśadzony / nie na mieyscu S.
Piotra ale na Romulusowym / ktory Romulus był poganin
Krol Rzymski nie ksiądz. Szczyrećto iest a prawdziwe tego
Papieża zeznanie / ze Papież nie księdzem ale Krolew a Panem
Panow z Biskupami stat. Prożno tedy Papieżnicy przeciwko
temu Papieżyemu prawdziwemu wyrokowi / Successia Apo-
stolska a Piotrowe Papieżowi przypisować chcą: iuz się iey sam
Papież odsadził y rzecz sama to świadczy iawnie.

Bielki. 164
181.

Divinum Honorem / abo chwale Boska ludzioru przyznał
Papież Alexander trzeci około roku. 1165. yżby była czyniona /
ale tylko tym ludzioru ktoreby Papież poświęcił.

Polid. lib. 6:
cap. 8.
pantal. 94.
Decret. 3.
Tu. 46.

Mnichow Reguł rozmaitych za swietego Woyciecha ie-
że nie było w Chrześcijaństwie / co teraz są. Ale pustelnicy na
puszczach bórdami wielkimi mieścicacy dawniej byli / ktorzy
nastali za przyczyna vćiekania a Frycia sie przed okrutnym o-
nym przesladowaniem / a morderstwem od pogan. Ale według
Proroctwa S. Jana w zjawieniu gdy wtysiac lat po narodzi-
niu Paniskim satan był rozwiązany / ieli sie wynarzac rozmaite
zabobonne nabozeństwa / a niezliczone reguty y role Mnichow.
Pokornych abo niskich Mnichow zakon nastal we Wło-
szech przy Mediolanie roku 1017.

Apocal. 20.
ver. 7.

A ij

Ramaldwenskich

Z Amalduenskich zakon wbiatych kapiach nastal roku 1030

Benedictini od Jana Florentczyka nastali roku. 1060.

Kanonicza Regula nastala od Arnolfa z Burgundij roku 1070.

Grandimontenskich zakon nastal roku. 1080.

Karthusowie nastali od Bruna Kolenkiego / roku. 1095

Cysterinских zakon nastal od Ardyna Anglika roku. 1098.

Jagnieszczyna regula nastala roku. 1112.

Regulares Mniszy nastali od Arnolfa w Jerusalemi ro. 1115.

Bernardini nastali okolo roku. 1130.

Premonstratenских zakon nastal od Northberta Lotaryńskiego roku. 1140.

Pustelnikow zakon nastal od Jana Boneciusa / z Mantui / roku. 1170.

Carmelito wie abo Eremito wie w czarnych kapiach nastali roku 1175.

Meczennicza Regula nastala roku. 1185.

Pokornych Benedictinow nowa regula nastala roku 1190.

Krzyzacy Mniszy nastali we Wlozech roku. 1207.

Mniszy Troyczacy wbiatych kapiach z czerwonymi krzyzami roku 1220.

Francisczani Mniszy nastali we Wlozech 1207.

Dominicani nastali okolo roku 1210.

Klara Regule Mniszom wymyslila roku 1248.

Augustiniani mniszy od Rycharda Kornutskiego nastali roku 1257

Mniszy czatni Panny Mariey od Philipa z Florency nastali

nastali roku 1285.

Mniſzy celeſtini od Celeſtina Papieſza nastali roku 1290.

Rodscy Rycerze Mniſzy w czarnych płaſcach z białymi krzy-
żami nastali około roku 1308.

Ricerze Kryſtuſowinni w czarnych płaſcach z czerwoni-
mi krzyżami nastali roku 1326.

Gerzego s rycerze w Angliey nastali roku 1355.

Heremito wie Mniſzy z Mniſkami wiedzynm kłaſtorze na-
ſtali roku 1365.

Brigida wymyſliła regule Mniſchow y mniſek ſwych ktorey
potwierdził Papieſ Urban piąty roku 1365.

Jeſuaci Mniſzy we Włoſzech w Senienastali roku 1367.

Augustinowa Regula nowa od Jana Mediolanceyſka na-
ſtali rok 1400.

Saluatorowa Regula od ſteſana z Bononiey nastala Ro-
ku 1401.

Montolimetſcy Mniſzy od Bernarda Prolemeuſa nastali
roku 1420.

z Minoritow dwie ſekcie Obſervantes y Conven-
tiales nastali roku Pańſkiego 1440.

Mniami Mniſzy od Granciska Sitaluſa / nie iedzac nie wa-
rzonego / y chodzac bez czabki y botow / nastali we Granciey ro-
ku 1455

Jeſuitowie beda na wet

Kielich kwi Bozey po politemu cztowickowi iſt Pa-

pieſz wydzierac / a przeciw wſtawie Chryſtuſa Pana y decretom
przodkow ſwych Sacrament ſtoku Biegiego roſkazywaniem ſwym
napierwſzy wazył ſie rozrywac Innocentius 3. około roku

1216. Ależy z iego czaſu roku 1215. Concilium Late-
rańskie oſobno chleb tylko ciałem / oſobno wino być kwi Pań-

21

ſta wyznawa

Greſy ſacra-
mentu
Polidos
rus Kiegi ca-
le zgodne na-
piſek. de in-
vento. rerum
lib. 7.

Bal. 241

6
Wtedy po
wod a fundas
ment.

Indecret. de.
sanctissima
Trinitate. Jo
anes scotus
in ser.

Dist. 11. l. 1.
4. quest. 3.
Thom. Be.
con. de misa
De Consecr.
2. Ca. vii.
gra.

Can. 13

sta wyznawa. Conciliorum Tomio 3. pag. 7 36.

TRANSUBSTANTIATIA

wymyślił tenże Papież / yżby wierżono / że sie istność chleba w
istność ciała Chrystusowego cielesnie przewierżga.

Tęż postanowił żeby Sacrament w Cyborium w kosciele cho
wano. Coczynił przeciwko darownemu postanowieniu przodka
swego Clemensa / który był wydał decret / żeby do kura chleba
stotu Pańskiego nie chowano / ale wshystek przy używaniu Wie
czerzy Pańskiej konsumowano.

Uczył też decret mocny na Laterańskim Concilium / żeby
iż żadney reguły / a zakonu y nabożeństwa nowego nić niewy
mysłał. Wważayże tu iako słuchają koscioła panowie Jezu
witowie / y ci co dziś wymyślają a zakładają rozmaite bract
wa.

Tenże Innocentius Papież księza po narodźciach Chrze
ścyańskich do bezżeństwa a rozvodu małżonkami gwałtem
przymusił / około roku Pańskiego 1215. ponawroczeniu Po
lakow w pułtrzedią sta lat. Wydał też decret : któryby ksiądz
zwšetecznicę przebywał żeby beneficium tracił.

Adorationem Eucharistiae cum elevatione / to jest podno
szenie Sacramentu / y kłokanie przed nim na kolana / a tak zgo
ła Chrystusa chlebowego stworzenie / a chwalenie chleba iako
by Boga wymyślił / a postanowił Papież Honorius 3. ro. 1220.

Decret. 3. tit.
1. cap. 10.

pantal. 98
Bul. 482.

Adoratio Papieża albo kłokanie przed Papieżem y całowanie
nog iego nastąpiło roku 710. gdy Justinian Cezarz tę część abo
chwałę napierwśy wwrzadzał Papieżowi Sirusowi. A tak
adoratio swego ciała Papieskiego sprośnego wymyślił Papież
pińwey niż adoratio ciała Bożego / pięć set y dziesięć lat.
Apo nawroczeniu Polakow kłokanie przed Bożym ciałem nastą
piło w pułtrzediu stu y pięćleciech : po śmierci S. Stanisława
w pułtoru stu lat bez dziewięci.

Dzwonienie przy podnoszeniu Sacramentu / postanowił Pa
pież Grzegorz 9. około roku 1230.

Helzbiety

Helzbiety Swietey dzien zaswiecit tenze Grzegorz Papiez

Swieto Pawla Swietego Jana S. y sciecia iego / Dzien S.

Wawrzynca / Panny Mariey narodzenie / s. Michala / s. Mar-

cina S. Apostolom dwunascie / S. Mlodziantow postanowit

az zaswiecit Papiez Innocencius okolo roku Panskiego 1253.

Stanislaw S. zaswiecyt Papiez Alexander 4. y postano-

wyt iego Swieto okolo roku 1255. Owa y nasz Stanislaw

starszy niz Swieto Bozego ciata.

Swieto Bozego ciata postanowyt Papiez Urban 4.

roku Panskiego 1263. Co wymyslita a v Papieza vprosilta

iatas biata glowa / ktera mial ten Urbanz mto du wiel-

kie zachowanie. Do ktorey wliacie swym stanowisc to Swie-

to tak napisal. **Magnificet igitur anima tua Domin.**

Nie chazje wielbi dusza twoia Pana / a weseli sie duch twoy w

Bogu zbawicielu twym : Bo wyrzaly oczy twoie zbawienie / kto-

resny przyprawili przed obliczem wszystkich narodow. Owa

Papiez stworzycielem zbawiciela chlebowego. Zatem o chlebie

stolu Panskiego wrosto rozumienie a wyznanie / iz jest samym

Chrystem calym ctowiekim y Bogiem ktorego kateja po-

tym ieli ofiarowac Bogu Ocu we Mhy. A tak dopiero cata

Mha nastata : bo ta ofiara jest we Mhy rzecz nawietka y glow-

na. Zatem tez wsytka ta chwata ktora Bogu nalezy / na ten

oplatel jest przeniesiona. I nastaty do tego rozmaite zabobo-

ny / Monstrantie apparaty a swietne obiory / choragwie / pro-

cessie po koscielech / vlicach y po puszcach a polach / padaiac

przed chlebem / biac sie wusta / apiewaiac : Non est panis sed

est Deus : Nie jest chleb / ale Bog y ctowiek zbawiciel to nasz

Wozym wroscy ony strogie bluznierstwa / ze ktadz jest dostojniej

sy niz Panna Maria. Bo zawdy we Mhy vrodzi Pana Je-

zusa piacia slow / ze go znieba zwabi na kawalec chleba Za-

tez jest powiada stworzycielem swego stworzyciela / a ma go

w raku y nie pusci go / az mu gwoli musi wsytka wczynic ia

Bo sie dradzy kateja Papiescy y po karczmach miedzy chlop-

stwem.

Bielsti. 166
186.

polidor. lib.
6. Cap. 6.

Pantal. 102.
Bielsti. 186.

Bielsti. 166.
Bale. 270.

Bal. 276.

8
Pater co
masi władnie
Msa nazys
wsc.

stwem popiianu przechwalać obyczay maia. Co slyszac pobo-
żne serce wzdrygać sie musi y wyznac/ze poganie na prośnietysy
nigdy przy swoich batwochwalsstwach tak haniebnie Boga nie
bluznili / iako Chresciansstwo zwiedzione w zatosny bład o chle-
bowym Chrystusie bluzni a drażni Pana Zastepow / slowy y po-
stepkami brzydkiem batwochwalsstwiem. Chociaż tedy od daw-
nych czasow. Papieźowie na Msa sie pomiātu składali / ale
prawdziwa Msa zupełnie nie dorosła aż za tych trzech Papie-
żow za Innocentiusa co Transubstantiatia wymyslił. a Honori-
usa ktory adoratię Sacramentu / podobnienie y kłanianie przed
nim zaczął y przykazał : za Urbana ktory ciato Boże zaświecił /
a dzień ku chwaleńiu iego naznaczył / co sie stało roku. 1263.
po nawroczeniu Polakow we trzy sta lat bez dwu : a przed od-
nowieniem Keyrey Ewangelię w Polsce (ktore sie stało wieku
naszego roku 1550.) 227. lat. Trzy sta lat bez trzynastu.
Jasna tedy rzecz iest że wonym nabożenstwie Chrescianskim / do
ktorego naprzod Polacy przystali / y za S. Woyciecha y Sta-
nislawa tych wymyslow ani takiey Msy nie było. Ale Msa
tych tam przodkow naszych / podobnieysza była Ewangeliczkie-
mu używaniu wieczerszy Panskiey / niż dzisieyszey Msey Papie-
skiej y rychleybysie Woyciech S. zgodzył z Ewangelikami niż
z Papieżnikami dzisieyszymi.

Jadwigi Swietey zaświecił Papieź Clemens 4. około roku
1269.

Bal. 269. Miłosći we lato wymyslił Bonifacius 8. około roku 1295.
Pantal. 104. a postanowyl ie we sta lat z odpuszczeniem w seklich grzechow /
ktoby do Rzymu przyshedł z własczą nie sproznemi rekoma.
Bieiki. 267. Ewangelistow czterech swieto postanowyl. Także czterech Do-
ktorow / Grzegorza / Augustina / Hieronima / Ambrożego tenze
Bonifacius R. L. J. W. J. Swiętościć przykazał Papieź
Clemens 5. około roku 1315.

Zdrowe Marię ku chwale Panny Marię mawiać na ka-
żdy dzień postanowyl Papieź Jan 22. albo własnje 23. około ro-
ku 1320. Do tego Papieża Grekowie z kościołmi ze wschodu
Rocisja
ktore chciat sobie

re chciał sobie w posłuszeństwo przywiesić list w te słowa napisali. *Valens. 314.*

Możność twoją nad tymi coć podlegają wierzy-
my: pychy twojej sprośney nie zniesiemy / łaskom-
stwa twego nacić nie możemy: Diabeł stoba bo
Pan Bog znami.

Milosciwego lata z setnego na pięćdziesiąty rok dla cze-
stego zyska pontenst papież Clemens 6. około roku 1350.

Jągieto Król i Jęzkie okrczon na wiare Chrzesciānska
przezwan Władysław y Krolom Polskim został roku 1386.

Jązrym Litwa na wiare Chrzesciānska nawrocil a z Polska
złaczyl. Ostatczna latoroal tego wielkiego a swietobliwego
Krola iesze byta dzisieysza nasza Krolowa Polska Anna wiel-
czenabożna Pani. Alec już zlaści milego Boga tej cznotliwej
krwie potomki y Krola Zigmunta trzeciego zamorza zaśie w
Polszcze mamy / y Siostre Je: Krolewskiej Milosci przodkow
hwoych Jągietā y Jądwiği y Zofiey w umiłowaniu Ewāngely
Bożej skutecznie nāślādūiaca / z poćiecha widziemy / ktorym
wysłktem Boże rāci błogosławic. Tenże Jągieto Władysław
Krol z Jądwiğa Krolowa a dziedziczka Polska / znācznie bogo-
boyna Pānia (Jāka też byta ponież Zofia tegoż Jągietā żonā /
z ktorey spłodzeni są potomkowie Jągietowi Krolowie Pol-
sczy / ktora dala sobie Biblia na Polskiezyk przelożyc / na kto-
rey wstāwicznie iāto prāwa Ewāngeliezka czytala / ktorey Bi-
blia po Polsku piśana na pārgāminie iest po dziś dzień w domu
Jch M. Pānow Krotoskich) z czech wezwał do Krakowa krie-
żey / ktorzy nie potācinie ale Stowieniskim tym nāszym wyrozu-
miānym ięzykiem / nabożenstwo sprāwowali roku 1394. Jnte
dawnych czasow Nisza albo sprāwe Wieczery Pānskiej przsta-
no po Stowienisku spiewāc w Krakowie na Kleparzu w Swie-
tego Krzyżā.

Abowiem zā czās Krolowanā Jągietowego w Polszcze / po-
budził był Pan Bog z narodu Cieskiego **JANA HOSA**
Kāznodziele ka przepowiadāniū sżerey Ewāngelii a strofowa-
niu wymyslow

Pantal. 108.

*Miech. lib. 4;
ca. 3. Bielsti.
269.
Cromer. lib.
15.*

*Miech. lib. 4
c. 41.
Biel. 271.*

*Bielsti. 271.
Cromlib. 15.*

*Miech. lib. 4;
ca. 49.
Bielsti. 236.*

nia wynyskow luczkich / bledow y zlosci Papiestkich y oparciu
sie o uzywanie wiecierzy Panskich / według ustawy Syna Bo-
zego pod oboia osoba. Ktora nowina wesola od Braciey
Czechow do Polakow na tychmiast przyniesiona / ludzie w hel-
kiego stanu do szukania prawdy pobudzila a w weselila : (co y
Zigmunt Cesarz w Oraciey swojej w Constanciey swiadezył)
Tak iz kiedy w Constanciey na powszechnym Concilium wyslyskie-
go Chrzescianstwa Jan Hus z Hieronimem Praskim za gley-
tem Cesarzkim stanal / a niemogac miec wolney audientij byl
gwałtem portumion / do wiazienia wsadzony / y zatym roku. 1415.
niewinnie osadzony a spalony / tam nie malo Polakow w samejze
Constantiey sie popisowalo przy Ewangelijach nauce od Husa zwia-
stowanej / staraiac sie yle znych moglo byc o wolne slysenie / y
z gwałtownego przesladowania wybawienie. Co sam Hus wli-
sciech swoich swiadezy w spominaiac z Polski Pany Szlachte
a rycerze / Doctory y ynyszych stanow ludzi / ktorzy mu za nauke
prawdziwa od niego przyjeta dziękowali / onego nawiezdzali /
ciechyli a ku statosci napominali. I pisze do swoych Prażan na-
pomina zeby dziękowali Panom Czechom y Polakom / ktorzy po-
wiada tanquam strenui defensores veritatis Dei opposuerunt
se saepius toti Concilio pro liberatione mea / jako stateczni obroń-
ce prawdy zastawiali sie czesto przeciwko wszystkiemu Concilium
o moie wyzwolenie. Amianowicie zaleca Pana Leszczynskiego
ktory na ten czas byl sławnym na dworze Zigmunta Cesarza /
daiac mu ten tytul. Dominus Venceslaus de Leszna intrep.
dus et zelotypus promotor veritatis. Pan Wacław z Leszna
nie lekliwy y zapalczywy obrońca a patron prawdy. Jakoż z kaski
Bozey y do dzis dnia wreyzacney family w polsce iure heredis-
tario / trwa nieustraszona / a zapalczywa ku Bogu miloscia ma-
czna chec a sprawa wobronie y pominażaniu prawdy a chwały
milego Boga. Ten Jan Hus gdy go mieli palic / rzekl : Jamci
jest Hus / ktorego wy pieczenie alec przyleci Labeć ktorego w piec
niebedziecie mogli / postu lat Bogu y mnie odpowiadac be-
dziecie : Jakoż sie to wypeknilo. Abowiem roku. 1515. po-
czeli dispu

czeli disputować y pisać Doktorow wiele przeciwko Papielowi/
ktorych acz było wiecey niżeli czterdzieści / między niemi byli
celnieyszy Zwinglius/ Decolampadius y Caluin / wśakże ich mi-
łoscia y serdecznością on maż Boży Marcin Luter celował
y uprzedził za karku Bożo / ktory roku. 1517. (westu y dwu
leciech po Zusowi) wydał Disputatja przeciwko Indulgenti-
am za pieniądze od Papięsa przedawanym. Zaczyni inż iako yn-
se bledy a falsze sa swiatu przez Ewangelię Bożo pokazane a
dokonane / tak też z taniaty wchrzesciānstwie y Miłosciwie lata
Papięskie / a nie sawtākiey cenie iako byty przed...

Swietych Reliquie w processij nosić iako głowe S. Pantol 114.
Janā a postanowyl Papię Jan. 23. abo własnicy. 24. czt-
wiek nader niezbożny / yako ych historycy swiadcza okolo roku.
1417.

Tenże Papięz złożył był w Rzymie Concilium / na którym
na poczatku gdy zaśpiewano. **Veni Sancte spiritus** /
Ducha swietego wyzywając / przyleciała sprośna y haniebna so-
wa miasto Ducha Swietego / a siadłyna bāle / gdzie Crucifix
przeciwko Māiestatowi a osobie Papięskiej / za sępiwszy sie / bāro
srogimi oczymā na Papięsā poglądali / tep zatrzymiatali / y strā-
śliwym glosen hukali / tak że musiał Papięz przestraszony a
zawstydzony odłożyć sprawę Concilium na drugi dzień. Ale
y wtorego dnia / skoro zaśpiewano **Veni** / taż sowa przylecia-
ła także siadła y na Papięsā strāsne oczy wyblekzala / okro-
pnie wrzeszczala a nie mogła być żadnymi pociskami y strzelā-
niem odegnana / że zonego Concilium nie było nic.

Coż ci to dziwnego Bóg pokazał / kiedyby sie chcieli poczu-
ć ludzie / co sie przechwalala że niemoga bledzić / y z swymi
głowami y Conciliam. Ten Jan. 24. Papięz był zbytnie zły
a niezbożnym cztowiekiem y widomym hāstem był okazany /
że nie był namiastkiem własnym Apostolskim / ani zwoley Du-
cha S. obranym. Anāś enotliwy Jagieto Krol mniemając te-
go Papięsā być prawdziwym potomkiem Apostolskim / wrabo-
żney swey szczirości od złych wodz. nie przestrzeżony / stał do-
niega

Bale. 356
Nicol. Cle-
mag. sacris
culus rerum
fol. 201.

niego wspominki Roku.

Crom. lib. 20.
30.

Tegoż roku. 1431. Krol Jagiello z Senatorem Coronnymi
w Krakowie słuchał dysputacy Theologow Krakowskich ze cze-
szemá Ewangelikami z Czech ktorych imiona sa / Prokop Ho-
ty / Piotr Anglik / Biedrzych / y Wilem Koska. Jod tych miał
prawie znacznie Jagiello wymysły Papiestkie maie w podry-
żeniu / o szczyty Ewangelij y wstawach od Pana Jezusa po-
danych sie pytał a w nich sie skutecznie ym daley tym barziej ko-
chał / a sumnieniu swojemu podiechy pokoiu zbawiennego su-
kał. Item Roku. 1448. Gdy Legat Papiestki wiezdzal do
Krakowa / zadney wciwosci mu Academia nie wyrzadzala /
popynac sie przy Concilium Bazyliskim wtey Sententij / y
Concilium Chryscianistkie ma moc a iurisdicia nad Popiezem /
nie Papiesz nad Chryscianstwem. Według ktorego Decretu w
tym y Krol Kazimierz .II. około roku. 1460. smiele a me-
znie sie oparł Papielowi / zeby niemogł Biskupstw w Polsce po-
swey woli wzdawac / dokladajac tego / zeby wolal Krolestwo pa-
tracic / aniż w tym prawa swego wstapic. Tlaco Legat Papiestki
smiał mu rzec : Amybysmy woleli zeby twoie y troie takie kro-
lestwo zginelo / nizliby zacnosć Papiestka miała być wezym na-
szczytowaną. Stad snadnie mozesz rozumiec Polaku wiatym
stos powazeniu v Wlochow.

Sarnic. lib.
7.
Pag. 356.
et. 388.

Crom lib. 20.
Pag. 305.

Krol Jagiello Szlachet z Rutaw y z Dobrzyńskiej ziemi wiel-
kimi hufami wciekajacym z gardly przed srogoscia nalezbow
Krzyżackich rozdzieliwszy ym zmatkoniemi y dziatkami ych na-
zywnosć wshyskie pienadze / ktore miał wskarbie swym / dat ym
leze wymionach swych Krolewskich. Alz nie mogł tym obyczaj-
iem wshyskich opatrzyć / na koniec nie ktorzym tylko przez
me dat leza w maietnosciach Ksiezy / wlaszsa w dzierzawach
Opactwskich. Ale Milosciwi Pralaci a nabarziej Zbigniew Bi-
skup Krakowski z Arcybiskupem / nie wstydliviesie wrym krolo-
wi milosierdnemu a swiatobliwemu z przeciwił / a nad bracia
swa jalośnie wtrapienem zadney litości miec niechcieli. Zaczyn
też Krol nowo wotanišwa na wiare Chryscianistka nawrocony /
zgorzyl sie

hymn
e cste
o 300
miast
odrya
poa
y koa
fua
t do
ita /
/ yf
sem/
cu w
mea
e po
o pa
est
eros
na
iel
dou
na
ym
sa
si
ach
Bi
lo
cis
ym
ny/
fie

12
niego upominki Kości. 143 l.

Ji tego Jana przedrym mianowanego Baldesara gdy
został Papieżem nie iednąko zowią historycy. Jedni
dwudziestym trzecim Janem / drudzy dwudziestym
czwartym tey rozności liczbey przynim / y drugich od
siódmego poszarosy Janow / ta przyczyna prawdziwa
jest / ze niektorzy pochlebniocy stołca Rzymskiego /
radziby chcieli zatłumie Jana ósmego Papieża. Acz
nie wiem czemu gdyż między Papieżmi niewymowite
a tysiąc Procy wiełcy lotrowie iako świadocy history
cy narydowali sie / niż ta nieboga niewiasta / co Janem
osmym została. Ta była narodu Niemieckiego mieyska
corka z Mogantey / krzconym imieniem Gilberta kto
ra będąc wielkiego dowcipu y chęci do nauk wyzwo
lonych żeby sie tym snadniey uczyć mogła / wzięła na
sie odzienie Młeczyskie y przezwiała sie Janem An
glickiem / a wdawała sie za żaká y posłała na naukę
studenty / cnotliwie sie śnadz rządząc / apilno sie ucząc
w Niemcech / w Włoszech / y w Gracy. Potym przy
szedłszy do Rzymu a bawiąc siemiedzy zacnemi / a o
miejetościu wyniosłemi / ona mądrością swą / bies
głością w naukach / y piśmnie świętym / ostrością
summu w disputacjach / snadnie w wszystkie męze nauczone
a nabożne przechodziła / A osobliwa wdzięcznością wy
mowy y statecznością pięknych obyczajów w wszystkich
ludzi miłość y wielkie poważenie otrzymowała. Tak
że skoro Papież rzeczeni Lew 4. umarł zgodnie od wsty
skich ta Gilberta była Papieżem a Głowa Kościoła
Katołickiego obrana a Janem 8. nazwana. Prza dzis
ła spokojnie przez dwie lecie / pięć mieśiecy y cztery
dni. Wiele żywić w wielkim dostatku a rostkosach Pa
piestich / poczęła bydyć buiniejsza / niż przedrym bywała /
y upodoba

ypodobawſzy ſobie iednego z ſług ſwich / zwierzyła
mu ſie pteci ſwey / y miewaiac z nim potajemne zabá-
wy zoſtata brzemienna: Lecz o diał iey Bog wrym ro-
zumi ze pokryć tego niemniata / ale ta ſromota á wſty-
dliwość ſtolca Rzymſkiego przez niewſyſtkiemu ſwiata
tu wyiawiona ieſt. Bo kiedy iey doma odpoczywac á
ſobie ſolgować było potrzeba / poſta w Proceſſach / po
Rzymie w Rrzyſowe dni / tanie w niezliczoney gromá
dzie Duchowieſtwa / Pánſtwa / y poſpolſtwa na vlice
v s. Klymuntá padla / ſyna vrodzila / á w onidieniu z
nikad porátowania nie máiac umarla : y natymie
miejſcu z dieſcieciem teſ natychmiaſt z mártym po-
grzebiona ieſt / y poſtawiono tam na pamiatke wieczy-
na nad grobem iey z kamienia mármurowego obraz
iey habicie Papieſkim rodzacey. Zaczym Papielowie
potomkowie iey w Proceſſiach te tam vlice á mieyſce
to miſac ieli / Co ſie z ſtało okolo roku Pánſkiego 855.
za Ceſarza Lotariuſa. A po niej był Papiem Benedi-
ctus 3. Ale zeta hiſtoria wſyſtkiem narodom ſwiata
wſyſtkich potomnych wiekow wiecey iuż niſz przez 700.
lat bez wſelkiey wſtpliwoſci táwna á pewna y we Wlo-
ſech / y drugich náciach Catálogo Papielow malowa-
niem po roſcielech / na Salách / Kintách / y w księgách ob-
wolana / waja ſie dziś Pánowie Jezuítowie chcieć ne
gować á potłumić. Je mogłobydz maſ tu Czytelniku
kaſtawy zgromádzone ſwiadki tej hiſtoriey známienie
hiſtoryki á w Chrzeſciánſtwie wſiate.

Rodolphus Flaviaceniſis Wnich Benedictin in Polychronice
roku 930.

Marianus Scotus libro tercio etate ſexta ſui Cronici. 1086.

Sigbertus Wnich in Annalibus 374 roku 1110.

Martinus Polonus Wnich Penitential Papięa Miſko-
lata 3.

14
Idia 3. Etory zostat Arcybiskupem Consentinskim. oko-
to roku 1278.

Martinus Minorita Monich in Chronico Floris temporum im-
presso vlna. 1486.

Franciscus Petrarcha Kanonik Padewski in Chronico Italico
excusso Florentia. 1478. samonzyt roku 1374.

Ioannes Bocatius de Claris mulieribus Cap. 99.

Antonius Arcybiskup Florentski in secunda parte memo-
rialis Etory swiadeczy i tam na tym mieyscu obraz ro-
dzacy z narmuru wyciosany postawiono.

Wilhelmus Jacob Lemondensis Monich przedes-
dwieina sty lat w rytmiech swych.

Albertus Opát Stadensis in Chronico do roku 1256.

Otto Biskup Frisingenski in Catalogo Pontificum Roma-
norum de Ioanne do samego Papisa Sixta 4. pisanych.

Antonius Sabellicus wielki Hystorik Enneade 90.

Jacobus Philipus Pergomensis Eremita in supplemento Chro-
nicorum.

Matheus Palmerius in Continuatione Eusebij & Prosperi que
incipit ab anno. 449.

Truhemius in Annalibus Hirsaugiensibus.

Ioannes Stella venetus sacerdos in Viis 230. Pontificum.

Norimbergensis codex historicus anno 1493. impressus.

Naucerus wielki Hystorik in opere magno.

Valerius Anselinus in Chronico Bernensibus dicato.

Albertus Grantrius Decanus Canonicorum in Catalogo Ponti-
ficum.

Caribussianus Monich in fasciculo temporum.

Baptista Mantuanus Monich/Kawny Poetalib. 3.

Celius Rhodiginus Wloch volumine 14. antiquarum lectio-
num.

Ioannes Lucidus in Chronico a condito mando etc.

Ioannes

Joannes Henaldus Francus de statu Ecclesia.

Jacobus de Regis Curia in Chronico.

Martinus in Chronico Germanico.

Augustanum Chronicon editum 1487.

Chronicon Constanziense.

Chronicon vlmense.

Joannes Baleus Anglus.

Pantaleon pag. 70.

W inszych historykow niezliczona gromada y kronik w
roznych ięzykach / w Lacińskim / w Włoskim / Hispań-
skim / Francyjskim / Angielskim / Niemieckim / Cze-
skim. 2c.

W naszym Polskim sławni historyk Marcin Biel-
ski / w kronice przypisanej Krolowi Sigmuntowi
Augustowi wydanej roku. 1554. fol. 555. Kłó-
dnie te słowa: Jan osmy Papiész niewiastka bedac
sprawował stolec Papięski dwie lécie y pięć miesięcy.
Jednego czasu gdy sław proteściey / a gdy była na
tym mieyscu ktore zowia Roliseum a między świę-
tym Alimuntem z letą boleścią / padła / wrodziła dzie-
cie martwe y umarła. Tamże potym na tym mieys-
cu pochowana y zdiecięciem. Od tegoż czasu
przy wybieraniu Papięży młoda Diacon przez stolec
dzierżawy / miał Papięz reliquie domowe. 2c. Do-
tąd o Janie 8. Gilbercie Monaguncanie / co sie tu
włożyć musiało zaprzeczyna Jana 24. Papięży.
Dziela sie ta historia Jana 8. lat 576. Przed wie-
kiem Jagielskiego Krola o którym nam teraz mówią.

Tegoż roku. 1431 Krol Jagiełło z Senatorami Ko-
ronnymi w Bratowie słuchał disputacyey Theologow
Bratowskich ze cztermi Ewangeliści z Czech kto-
rych imiona są / Prokop Hoty / Piotr Anglik / Bied-
nych / y Wilem Kofka. Rod tych miast prawie znają-
nie Jagiełło

Crom. lib.

30. 30.

nie Jągielo wyniyszy Papiestkiem iść w podeyrzeniu/
o świętym Ewangelii y ustawach od Pana Jezusa
podanych sie pytał a w nich sie skutecznie im daley tym
barziej kochał/ a sumnieniu swojemu pociechy potos-
Garms lib. 1. iu zbawionemu szukał. Item Roku 1448. Gdy Le-
7. gat Papiestki wiedział do Krakowa/ żadney wściwo-
Pag. 3. 5. 6. ści mu Academia nie wyrzadzała popisując sie przy
113. 2. 8. Concilium Bazylijskim w tej Sentencyey/ iż Concili-
um Chrześcijańskie ma moc a iurisdiction nad Papię-
stem nie Papię nad Chrześcijaństwem. Według tego
rego Decretu w tym y Krol Kazimierz. III. około ro-
ku. 1460. śmieło a meźnie sie oparł Papięzowi/ żeby
nie mógł Biskupstwo w Polsce po swey woli wzdawać
dokładając tego/ żeby wolał Krolestwo wtrącić/ a niż
w tym prawa swego wystąpić. Na co Legat Papiestki
śmiał mu rzecz Ambyksany woleli żeby twoje y troje
takie Krolestwo zginęło/ niżliby zacność Papiestka mia-
ła bydy w czym nasze zbłądziła. Stad śnadsnie możesz ro-
zumić Polaku w jakim jestes poważeniu w Włochow.
Acrom. lib. 20. **Krol Jągielo** Ślacheć z Kujaw y z Dobrzyńskiey
Pag. 3. 0. 5. ziemię wielkiemu Zofanii dającym z gardły przed
srogoscia najeźdow Krzyżackich rozdzielwszy im
zmarłontami y działkami ich naszywnosc wshyskie pie-
niadze/ktore miał wskarbieswym/dał im leże wymio-
nach swych Krolewskich. A iż nie mógł tym obyczajem
wshyskich opatrzyć/na koniec nie ktorym tylko przez
zime dał leża w majątnościach Księżey/ zwlaszcza w
dzierżawach Opatstkich. Ale Miłosciwi Pralaci a na-
barziej Zbigniew Biskup Krakowski z Arcybiskupem/
nierozumiejąc w tym Krolowi miłosiernemu a swia-
robliwemu sprzeciwili/ a nad bracia swa zalosnie o tra-
pionem żadney litosćmi nie chcieli. Zaczyn też
Krol nowo z Pogaństwa na wiare Chrześcijańska na-
wrocony/ zgorzyl sie

zgorzyl siená nych/ á poznal ie po owocách/ yz szawilcy draple-
żni / ktorých Bog brzuch iest á chwala w pohánbieniu. Bo mu
też przedtym ná woynę Krzyżacká nie chcieli dać pomocy/ Crom. li. 13.
229.
gdy ych używał tylko o pięć tysięcy złotych wymowili sie gro-
miącego ta przyczyna: Ji niechciał wojować Czechow wrzko-
mo heretikow/ ná ktore o náśladowanie Ewangelij/ mając od
Papieża pobudkę á krzyż dány / wшыscy Krolowie y Książetá
po Chrześcijaństwie miecze swe (ale za swa y Papieška zelży-
wością/ á sławnie znacznymi porażkami) gwałtownie podnie-
śli. Sam Krol Polský Jagiello Papieża wrym niesłuchał/ y o-
wszem ná drugá stronę przeciwko Woyskom Papieškim / posłał
Czechom ná pomoc bratá swego Korybutá za spráwa Witot-
towa/ zniemáłym woyskiem Polaków y Litwy/ czego y Cro- Bielski 173.
727
mer niemogł sie záprzeć. Libr. 19.

Owa Jagiello dobrotliwy Krol/ obrażając sie łákomstwem
á złościá Ksieżey swey ku Ewangelikom Czeskim / dopieroż iak
znacznie serce swe przykładáć/ Jáśnie sieteż Jagiello Papiežo-
wi oparł/ y otrząstkiedy Biskupstvá Poznáńskiego nie dał uży-
wać Mirosławowi Tálenciuszowi/ ktore mu ie był Papież dał.
Ale Krol przeciwko niemu podał ie Stánisławowi Ciołkowi
y tenże sie przynim/ zá obronę iego ostat. roku 1432.

Jagiello Krol Ewangelikom z Czech ktorzy v niego poselstwo Crome. libro
20. 73. 06.
spráwowáli/ w Pábíanicách/ wielką ochotę pokazal y nábożeń-
stwá jinimi używał. A zá powodem Krolewskim/ wшыstek Senat
támteczny y Arcybiskup Woyciech/ y wшыscy duchowniczcy/ brá-
terstkie witáli á czestowali Czechy (choćia ie był Papizo wiára
Ewangeliczka záklá y krzyż ná nie dał wiecznym odpustem kto
by iednego Czechá zábył) oprocz samego Zbigniewá ziądłego
Biskupa Krákowskiego (w ynszych rzeczách Senatorá cnotliwego
á dobrego) ktory przeciwko Krolowi y wшыtkim Senato-
rom á towarzyskom swym osliep Papieżowi galik. Oco Krol
báczny á spráwiedliwy/ ták sie ná Zbigniewá rozniewal że gdy
go chciał witać w Wíslici/ reki mu nie podał y ostrze mu doma-
wiał á grozył o iego błedy á niewstydlivy wpor. Potym tychże

B u j

E w a n g e l i k o w

Jagiello po-
razu krztałi
małac Ewān-
geliki w swim
woytku.
Crome. libro
20. 310.
Jagiello kate-
dza Ewānge-
lickiego z
cech na pofo-
tu miewał a
fluchal.

sā Jagiella
Ewāngelia
w Polsce.

Ewāngelikom Czechom (ktorzy byli kilką wielkych wioyst Pa-
piestych w Czechach za powodem Jana Zysky porażili) wezwat
Krol Jagiello na pomoc przeciwko Creaturam Papieskim
Mnichom Krzyżakom / z ktorymi wiodł ciężką wojnę w Pru-
siech / chocia mu tedy y w wszystkiemu Senatowi Polskiemu
odradzali Biskupi / y wołali żeby z Heretykami spólku
niemiał / on ynaczej o Ewāngelikach rozumiejąc kochał się
w nich a doznał błogosławieństwa Bożego / y zacne zwycięstwo
nad Krzyżaki otrzymał a dobrą Krzyżakom odietę nie tylko
Polakom ale y Czechom w Prusiech podzielił : a ktorzy żnich
wracali się do Czech częstował ye osoba swą w Pydrach y sęzo-
drobliwie a przyjaćielskie podarował. A zgoła do tego przyšlo
y ten cnotliwy Krol Jagiello do Ewāngelickiego nabożeństwa
tak się skłonił / że na urząd wezwawszy z Czech księdza Ewān-
gelickiego / znym się na pokoiu zamyszał. Co Cromer libr. 20.
jeznoważąc po swemu ochyla. Zaczynam / iako sam Krol Jagie-
to / tak też wiele Panow przednich ych w Polsce y ludzi u sę-
kiego stanu nie mało od tych miast ieli Papieskie struki obaczając
y bawochwałstwem się tego brzydząc / o sęzerey Ewāngeli się
pytać aż do naszego wieku. Amianowicie ci byli znacznym tego
tam czasu w Coronie Polskiej z strony Ewāngelikow. Kory-
but brat Krolowski strzyeczny Witoltow rozbony / ktorzy też
zwoytkiem Ciężkim kilką lat rycerski chleb iedząc / był pomo-
cnikiem y wczesnikiem zwycięstw ktore Czechowie nad woystka-
mi Papieskimi brali. Szedziwoy Ostrorog Woiewoda po-
znaniński Herman wielkych Polakow y Czechow przeciwko Krzy-
żakom Jan Meżyk Woiewoda Podolski / Piotr Kortzboł / Jan
Rogowski nadobny / y Jan Kuropátwa ktorzy byli klastor Cze-
schowski naciachali / y tablice bawochwałstwa zrzucili : Także
Spytek Melstynski Woiewodzię Krakowski / Derstaw Ry-
cawński Woiewodzię Leczycki / Abraham Zbasty sędzia po-
znaniński y Jan Straß. Za ktorych powodem Szlachta w Pol-
sce iela się katejey otrząsać a wychodzić z niewoli z strony dżi-
siecyn y strony wiary yaka Bog cyiemu sumnieniu dał / że ych
księja

Ksieża po swemu chętnie a dśadzać niemogli. Działo sie to około roku 1435. Czego y Cromer dotknął. Przeciwno Nelszynskie-
mu iawnie Ewangelię wyznawającemu / Biskupi zwłaszcza on
ziadły Zbygniew gdy niemogli nicz mocza swoia przewiesić/
namowili Sina Jagielowego Młodzieniaszka Władysława
Krola / zego przesładował a zatkumił.

za powodem Zbaskiego Abrahama wiele Panow a Slachty w
wielkiej Polsce byli Ewangelikami / a mieli iuz nie mało Ksie-
zey Ewangelickich z Czech. Ale ienasy Biskupi (zwłaszcza po
znanski ze Bruna zebrawszy tysiac koni) tak prze disputowali
iako Anna y Káiphas Pana Krystusa: Piec Ksiezey Ewán-
gelickich razem w Poznaniu Korone męczeńnicką odnieśli ro-
ku 1439.

A wśakże Pralacéi tey tam iskierze prawdy Bozey zabiezeć a
zagasić iey ogniem męczeńnickim nie mogli: trwała w fter-
cach ludzkich / aż sie ztym wieku naszego po stu y dziesięć lat/
roku 1550. znacznie roziasniła.

Agnusa woskowego wrzomo Krystusa Pana / baranka Bo-
żego ziarzecgo wosku / wymyslił a stworzył Papież Urban 5.
przypisując mu mocz Pana Jezusowe / ku obronie dusze y ciała
od wśytkiego złego około roku. 1365. po wymysleniu Krystu-
sa chlebowego lat po ktora sta / to iest / potym iako Honorius
wymyslił Ełkanie przed Sacramentem. A iest: i wiec praw-
dzawia Urban. 4. to sobie przywłaszcza włascie swym do Pa-
niey Ewy o dniu Bożego ciała / pisac / że o czy twoie wyrzaty
zbawienie ktoreśmyc przyprawili abo stworzyli. Tedy wosko-
wy Krystus Papiestki iest młodysztem y dwiemalaty / niz ychże
Chrystus chlebowy.

Annaty wymyslił Bonifacius. 9. to iest Biskupstwa / abo Sa-
try Biskupom / yal po wśytkim Chryścyaństwie przedawac za
półowice prowentow co ktore Biskupstwo na rok czyni / około
roku. 1395.

Kielich krwie Bozey obieto pospolitemu człowiekowi po-
wśechnym Kościoła Rzymskiego wyrokien roku. 1415. dnia.

B iij

15. Czerwca

Libro 1. ritus
um seu Cere-
moniarum de
st. 7. Titulo
de consecra-
tione agni.

Pantale 1122
Bielst. 1690

Pod iedną os-
sobą sacra-
ment: Concil.
Constant. ses
sion. 13.

28
Cierwea na Concilium w Constanty Sess. 13. Wydatyfy dea
kret wte słowa. Choćiaż Pan Jezus postanowił / y swym żywo-
lennikom rozdawał ten Sakrament wielebny pod oboią osobą
chleba y winą : y choćiaż w kościele pierwszym starodawnym /
ten Sakrament pod oboią osobą od wiernych przyjmowany
był : Już więc potym od osiarcuacych pod oboią / a od laykow
(co nie księży) tylko pod osobą chleba niech będzie przyjmowa-
ny. Altorzyby tak nieprzestawali są Heretycy. y mają być wy-
rzućeni a karani choćiaż y ramięm zwierzchności świeckiej.
Ten Decret stał się po nawrocie Polaków na wiare Chrze-
ścijańską w całe pułpieta stał lat : po Innocentiusie 3. który
napierwszy takto wprowadzać. 205. a na dzisiejszy rok. 1599.
rachując (ieśćtemu dopiero. 184. lat. y ważay że tu Chrześci-
aninie starożytność. Czeski naród dobił się tego / a meżnym pora-
żaniem frogich woysk Papiestwych / tudzież satyswych Proro-
ków z własczą Mnichow / krwie rozlewaniem de disputował
że ym kielich krwie Bożej wrocono y dopuszczo Sacrament
żywać po staremu pod oboią osobą / na Concilium Basylskim
roku. 1436. y tamże wydano dekret / że choćia pod jedną /
choćia pod oboią osobą może cztować Chrześcijański używać.

Poczęcia Panny Máriej Swieto / wymysłono a na

Pantal. 116. dzień. 8. Grudnia postanowiono w Basiley na Concilium Se-
ss. 36. roku. 1439.

**Nawiedzenia Panny Máriej dzień tamże zaświe-
cono Sess. 44. roku. 1441**

Bielski. 278. **Kazimierz Krol Polski Syn Jagielow roku. 1462.**

potężnie się oparł Papielowi / żeby w Polskie Biskupstwami nie
hałowal y znacznie o chętnat a pokarat księży / co Papielowi
galić chcieli : Maletności im pobrawszy y zmiastą wygnawszy
oczym Bielski w Kronice Polskiej fol. 278. napisał che slo-
wa : Po śmiercy Thomasa Trzeczynskiego Biskupa Krakow-
skiego / były wielkie roznice o Biskupstwo / abowiem trzech na
nie wybrano : Kapituła Krakowska dwu obrat / Lutka z Bze-
zia Doctoral

śia Doctora / a Jana Biskupa Włocławskiego / trzeci Jakub
z Siemna / którego byli posłali do Mantui na Concilium:
Ten też sobie wyprawił v Papieża prawo na to Biskupstwo / pie-
tnastym dniem pierwey niż drudzy / przetoż go prełaci Krá-
kowscy przyieli. Oczym gdy sie Krol dowiedział bedac iesce
o Choynic / kazał tego Jakuba z siemie wywolać y Sufraga-
na Krákowskię ktory go poświęcał / y ynshych wszystkich / kro-
rzy iego strona trzymali; Kráková wygnać / gdyż to prawo
tylko samemu Krolowi sluży. A dla pewnieyshey rzeczy posłał
Krol; Prusá Piotrá Kurowskiego Kástellana Lubelskiego / y
Dobka Kmite Kástellana Woynickiego / aby tey rzeczy execucja
weźmili; Stárosta Krákowski Pieniaskiem / y oblegli Jaku-
ba przereczonego na zamku Pinczowie. A tak Mikołay Pie-
niażek Stárosta Krákowski pobrat Kanonikom Krákowski
imiona / Pawłowi Dziekanowi / Janowi Długoshowi / Dzier-
ka Krzyżanowskiego probosca Wislickiego a Kanonika Krá-
kowskię z iego domu wywolott / a oblokwszy go w Dalmá-
tike z Kráková brona precz wywiodł y wypędził: także Mi-
kołaja Bogdaná / obu też Długosow Kanoniki: Janá Biał-
ká / Janá Lelowskiego / Wicarie ich Marcina Kincze / Men-
sionarzá / y ynnych wiele ktory przymowali Rzymskie Proce-
si / to iest listi przeciw prawu Polskiemu / w dalmatikách; Ko-
ściółka wywolokwszy zmiastá wygnać.

Tenże Kazimierz Krol Polski nie mając sobie ja niecz decre-
tow a klatw Papiestich przeciw Jerzemu Krolowi Czeskiemu
Ewangelikowi wydanych / żył smim nie tylko w pokoju ale ow-
sem w przytazni wielkiej / y dla tym wiekszego pokumania zia-
chał sie z nim był w glogowie: a do woyny yżadney nie przyia-
śni przeciwko temu nie dał sie Papieżowi przywieść / owsem
zgotá niedopuszczit krzijaá woyny / y klatw Papiestich w Pol-
sce obwoływać / przeciw Czechom Ewangelikom. Roku 1463.
Wbrzesćiu Kuiawskim Polacy nie wćili Papiestkiego Le-
gata y zaniez sobie nie mieli / a iáwnie sie nasmięwali z iego
klatw / y z polski go wypłóšili: niánowicie ci panowie polscy
tam byli

Cromer libz
24. 25. 27.

Biel. 270.
280.

12
tam byli Andrzej Poznański / Jan Ruciński / Biskupi / Stanisław Ostrorok Baliski Woiewoda (któryna barzkiej Legata gromił) Piotr Oporowski Lecziński / Mikołaj Koscielski Brzeski Woiewodowie.

Biel. 279.

Za tegoż Kazimierza Króla / Panowie Rada Krakowska poimali y dali ścież o iakis wzynek zły: a śnac o zlodzieysstwo dwu Kanoników Mikołaja Turckiego / y Mikołaja Gnojeńskiego. Oco gdy Biskup zakłat miasio / odkupiono te klatury trzema sty złotych.

Panteo. 120.

Ośiarowania Panny Marii Swięto (iako by też miała Miniska być) Też Anny Swiętej S. Jozefa S. Franciszka dzień wymyslił y zaświecił dzień / Sirtus 4 około roku 1475. A miłosćiwelato dogadzałac częstym pożytkom na 25 rok pominał.

Sirtus

Około tego czasu nabydowali sie Ksieża / ktorzy wiernie śasowali wieczera Pańska / podawając pospolitemu człowiekowi pod oboia osoba / oco od niebożnych Biskupow znosili ciężkie przesładowanie. Dla tey przyczyny Biskup Ruciński Przecław dał jednego z nich spalić imieniem Adama: drugiego też potym w więzy głodem zadržano.

Pant. 120.

Alexander 6 Papież wielkie husy ludzi wszelkiego stanu y płci oboiej z Polski / y z drugich narodow poselsstwami a listami wywabił do Rzymu na miłosćiwelato roku 1500. Na wszelkie grzechy na sprośnienie odpusty przedawając ać nie tanie. Ale tych ubogich pielgrzymow od Papieża zwiędzionych / strudzonych y złupionych / wielka część zakapili / a w niewola jako śnac pobrali Turcy co wiedli woine z Wenetami.

Jakie były sprawy tego najswiętszego Oycy Papieża (co błażdzie nie moie) wypisali to historycy y Poetowie. Ale na przykład tylko dwa wierszyki poloze / ktore zacznę człowiek Jovius Pontanus na grob Lucrecy córki jego napisał. Bal. 4 10.
Hoc iacer in Tumulo Lucretia nomine, sed re Tlais Alexandri filia, sponsa, nurus

Lucrecia imieniem jest pod tym kamieniem

Lecz rzecz

23
Leć rzeka wśteczniczą / brzydka swym plemieniem
Papieża Alexandra przez wstkiem hostego
Własna cortą / y żoną y mac żony tego.

Julius 2 Papież Sodomita sprośny iako onim świadczo historycy / walczył z Krolew Francyjskim z Wenetami y z innymi państwami Chrześcijańskimi / ktorzy gdy nie chcieli takomstwu tego dżierzaw swych poddawać / a na iego kłatwy dbać około roku 1510. obrat się we zbroie a siadłszy na koniu iadac pomostem w Rzymie przez Tyber / wrzucił klucze do wody / a kazał sobie podać miecz wotając Ateraz kluczu Piotrow nie płatny / a za nam miecz Pawłow będzie pożyteczniejszy. A tak ten Papież siebie z swymi potomkami degradował z stołca Piotrowego / odrzuciwszy płatno urzędu kluczy / który mu Pan Jezus zlecił : a mieczą podniesieniem ktorego zakazał Pan Jezus Piotrowi używać / pokazał stolec Papieński być tyranijskim.

Okolo roku 1510. za Juliusza Papieża gdy Legat Papieński Biskup w Polsce za Judyty barzo wielką summe pieniędzy z gromadził / obkoczyli go rozumem Polacy że tylko do Włoch trzecią część niosł a dwie tu zostały na obronę granic Koronnych od Pogan.

W tych wojnach ktore wiódł ten Papież przez 7 lat zgineło za iego przyczyną więcej / niż dwa troy sto tysięcy rycerskich ludzi. Bycnotliwi a śtateczni ludzie w naszey Polsce prostej wieścieli / co jest pod zastoną stołca Apostolskiego / a pod płaszczykiem Piotra S. Papież z swym dworem a co za żywot ich / y co w sobie niosą wymysły a naboieństwa iego / wciekali by z Papieństwa iako z najśrozszeogo piekielnego ognia do Krystusa Pána / pod chorągiew świętego Ewangelijnego. Boże otwórz ym oczy.

Okolo roku Pańskiego 1500. Ślachs Wielgopolski śiachał się do Poznania / wsiłnie się napominając Ksiezey Kieleckiej Krwie Bozey / zeby w wysłm pod oboia osoba służono : Allegoriatywa Chrystusowa a przykładem kościoła starożytnego / y przykładem Czechow Bractwy świętych ktorzy się tego dobili / że

ym tego musiano pozwolić na Concilium w Bąsilię. A groziłi
że my tego nie przestaniemy / by sie nam też tego w Polsce dobić.
A nakoniec wypowiedzieli Księżey prowentę a dzieścicine że iey
wam powiada niebedziemy dawać / iesly wy nam kielicha krowie
Bożey podawać niebedziecie. Owa tak mocnymi argumenta-
mi Księża byli zgotą zwyciężeni a związani / że to uczynić obie-
cali. Ale zdradliwym figlem wtym ludzi Rycerskie przez no-
gę przerzucili. Gdy Biskup Poznański wrzkoło to pochwalia-
jąc / radził że by sie to porządnie stało / za wiadomością y po-
zwoleniem Papiestkim / rzeczac sładzić że to y niego snadnie otrzy-
ma. Aleć tey rzeczy od Papieża nic nie było y niemał. Synsey
strony Bog sam swoje wierne poratował.

Ewangelici w Polsce Zbory swe w tym wieku naszym
saczelili a Kościoły Chrzesciāńskie scire otworzyli roku Pańskiego
1550. ktorzy bedac sinmi powszechnego Kościoła Chrzesci-
āńskiego / y wnym trwającą fundamencie wiary wiednego
Boga Oycza Syna y Ducha Świętego: według obowiazania
jednym krztem y wyznawając jednym Panem a głowa Kościoła
na Płanā Jezusa / nigdy nie umierającego / a Successorow
w tym czym jest (siedząc na prawici Oycowskiej a rządząc Ko-
ścioł (nie potrzebującego / Biskupowi Rzymskiemu co sie głow-
wa Kościelną czyniac / Kościoł w sprawy Krysiusowi Panu a slo-
wu y podaniu iego przeciwnie wieków przeszłych zawiodł) postu-
senstwo wypowiedzieli. A wrocili sie do starożytnego nabo-
żenstwa / Ktozey za S. Wojciecha w Polsce było / y iesze daley
do samego izrodła naczystwego do oney wiary a spraw Kto re były
za Świętych Apostołow y uczniow ich w starożytnym Kościele
Chrzesciāńskim / według podania Płanā Jezusowego w Ewan-
gelij S. wiecznie prawdziwey / zupełney a nie onylney.

A iako naprzod wiara Chrzesciāńska z Czech do Polski do
przodków naszych przysła / za S. Wojciecha: tak y teraz wieku
naszego z Czech Księża Confessij Cieskiej w Polsce wielkiej gosć-
mi bedac / Kazać poczelili na znaczyć iey roku 1548. Aleć wiec
R Sioć Izrael do Polski od wiernych wezwany / przyprowa-
dził sie

Dził sie roku 1255 o. a w Poznaniu iawnie zaczął Zbor tej Confe-
siei Czeskiej do dziś dnia tam trwając y złaści Bożej indziej
po Polsce rostrzewiony. Zatem nie dlugoś Bracia Confe-
siei Auspurskiej ec. z Niemiec y Confesiei Helweckiej z
Szwajcar / powod nabożenstwa y Cerimony biorac też Ewange-
lią zwiastować a po wszytkiej Coronie kościoły prawowierne o-
twarzać ieli. A natychmiast y w Litwie ta światłość Boża zna-
mienicie sie roziaśnia.

Około roku 1555. nawiecey Ewangelicy w Polsce z kościo-
łow Chrześciańskich wyrzucili Papiestkie baktwany: tak iako by-
li Polacy na wiare Chrześciańską nawroceni wyrzucili pogań-
skie obrzązy / przed tym lat 590.

Arriani Heretycy w Polsce odkrywając sie poczęli roku 1560.
ktoryy otraciwszy grunt Chrześciaństwa wiare o jednym Bogu
Oycu Synie y Duchu S. około roku 1563. w nowo chrześcisto-
wie wdali / y zatem rozmaite błędow Pacerstkich labirynty a wi-
klaniny ktorym niemaś końca. Taci też właśnie gdy była na
świecie nastala Ewangelia za S. Apostołow wyrwali sie z nich
ci co o Bostwie Pana Krystusowym nie wierzyli. Inapisat o
nich S. Jan Ewangelista / znaś wysli ale nie byli znaś.

Roku 1570. wszytkich Ewangelikow w Coronie Polskiej
trzech Confesij Czeskiej / Auspurskiej / y Helweckiej / na siejdzie
Sedomierskim / stalo sie oświadczenie / w Consensie a w swietey
zgódzie / a w iedności nauki Ewangelickiej (ceremonie nieco
rozne na wolność Chrześciańską pusciwszy) ku spólnemu krole-
stwu Krystusowego budowania / a obronie przeciwko błedom
Papiestkim y Ariąńskim.

Jeżnitowie albo własnicy **Loiolitowie** skolm Wnisiy
w ciarnych płaszczach a czwororogich bierzećciach / nie od iakiego
duchownego a nabożnego człowieka / ale od meża Ewrie / od
Ignaciusha Loiole z grybiatego żołnierza a desperacia strapio-
nego wymysleni / powod swoy wzięli we Włosech za Papięza
Pawła 4. około roku 1555. A wnaszey Polsce ci nowozakonni
Sarkizbowie gniezdzić sie poczęli około roku 1572.

C iij

Cy nowi

Matth. Rem.
p. 96.
Baleus pag.
467. y 470

Cy nowy Mniſzy nowa a niewſtydlwa ſtuka na lud Chreſ-
 ſcyanſkiy w Polſce zaſli/ wiſtacie duſze proſte waięciach Anty-
 chriſtowych a niewolac iarzniem Papięſkim zgoła ym oczyſza-
 wiezia na duſze ſwoie niżerna te bierzac a namawiaiac/ żeby
 ych ſamych zuchwałami Rzymſkiemi ſłuchali/ ym ſamym o-
 ſlep wierzyli bez wſelkiego rozſadku a doſwiadczenia / ktore
 Bog ſam przez oſtę Apoſtołſkie ludziam czynić przykazat mo-
 wiac. Wſyſtkiego doſwiadczaſcie. Nie każdemu duchowi
 wierzyć: probuycie duchow ieſli z Bogą ſa. Bronia tego Je-
 zuitowie / a nad to przyſiegamy ludzi omanione obowięzia /
 żeby nieſłuchali ſcyerę Ewangelę y Ewangelikow : księgi ych
 z piſmą Świetego y Świetych Doctorow nie ſłowem Bożym
 ale ogniem tłumiac. A nawet to naſproſnięſze lice Antichri-
 ſtowego nie wſtydu po ſobie pokazuia / że gratu wiary Chre-
 ſcyanſkiej y proby napewnienęſzy piſmą Świetego ſłow od ſa-
 mego Boga podanych/ ludzjom Chreſcyanſkim czytać bronia.
 Doſyćci od nich Szatan ma na tym/ że tak naſienie ſłowa Bo-
 żego przez nie ludzjom wydarł : Bo kto ſłow Bożych nie ſucha
 (na myſłonym kościele na ludzkym ramięniu ſpolegając) iuż
 z Oycą diabła ieſt / Johán. 8.

Cy Mniſzy nowi nad zwyczaj wſyſtkich ynyſzych Reguł y
 księży by wſzed byli/ wdali ſie też do ſkot a ſa bałatarzmi ymi-
 ſtrami dzieci. Czemuż to wſzdy? Czegoż wſzdy weia : Ależ to y
 ſna yſ przy nabożeńſtwie y przy diſputaciach ſwych działki
 Chreſcyanſkie wprawuia w błędy Rzymſkie/ żeby wiecey po-
 wazali Papięcia z dekrétami tego/ niż Bogą z piſmem ſwietym.
 Ale to jałkoſnieſia ze młodzięncow Chreſcyanſkich zgoła nie-
 zabawiaia fundamentem wiary Chreſcyanſkiej / czytaniem
 Biblijey/ lecz do Pogańſkich marnych ksiąg odwodza/ y zamu-
 rzaia a wiſtla myſli ych. Alz wiec ta właſna Jezuitcka nigdy nie
 ſpodzięwana nieſłachetnoſć a zkoſena nie ſie iuż wyiawia/ cze-
 goſmy tymi ſiaſy znakoſnym licem na nie doſli ze miſtrzowie
 ſkoly Jezuitckiey weiać pilnie Filozophiey młodzięſkiej (zwia-
 ſza gdzie mogą wreku ſwych mieć Syny Ewangelikow) nie
 znaczyć

znaczenie a zdradnie w prowadzając wnie pogański i ateizm co ied-
 nak we Włoszech już pospolita / y rzadko ktore Panie nasze z
 tąmto tego z sobą nie przyniesie) aby opisać a słowie Bo-
 żym a nawet śnadi o Bogu nie wierzyli. Ze wszystkich ludzi
 Chrześcijańskich a w tym y zonych dawnych Świętych Docto-
 row miedzkowie Jezuitcy sobie śydzą / nazywając y / *Vulgus*
Theologorum credulum, y wierni Chrześcijanie są motłoch lek-
 komyslnie wierzący. bez dołożenia się swego rozumu. A tak
 on śmiertelny a nie vleczony iad niedowiarstwa Szatańskiego
 w sercu ludzi młodych a wrozumy stare zapuszcza / z pogań-
 skich Philosophow ślepych z Platona / Aristotelesa / y Libaniusa
 y innych odpowiednych nieprzyjaciół wiary Chrześcijańskiej /
 podawając ym argumentow sprośnych / ktorymi pogań-
 wie Chrześcijańska śturmowali / gdy z Mojżesza y drugich
 Świętych rzeczy nie podobne rozumowi pogańskiemu zgroma-
 dzali y po swemu nosili a zaeność pism świętych najeżdżali a
 bluźnili. Taką śmiertelną trucizną pogańską Jezuitowie za-
 rządzając myśli ludzkie / do tego wiedzą aby ludzie pod iarzmem
 Papieśkim z niewoleni / i Chrześcijaństwa mizernym pogań-
 stwem się stali. Ach niestetyś yaticzesny to złych a żałosnych
 czasow doczekali. A widać wiele rodziców dobrych nie czuając
 w tym ze Jezuitom działki swe do śkoły oddając Młochowi
 zgola Szatanowi na biermianstwo ie ofiarują.

Cy iadawici Mniży / a już nie są ona Szarańcza / o ktorej
 prorokowano Apocal. 9. y są iako śkapy do boju gotowe tu
 malczeniu o stolec Antychrystow (głowy ych są wowych rogatych
 bierzeć iech właśnie podobne kstatowi głow Szarańcey) a ma-
 ją na głowach swych korony iakoby złote / ozdobię ymieniem
 iakoby Trusowym / a zaeni y wiecy będąc pswiatą y potentą-
 tow / wkoś ych iako niewieście / obryzaniem białych głow po-
 chlebnie się tając / y wymyslonemi ubiorami a czaczkami abo-
 żeństwo swe dobiegając do niego wabiąc. Zeby miała lwie a są wa-
 pańcerzach śelamy / prawdę okrutnie śarpając grzesząc a niś-
 cząc. a wykrzetami nie wśtydlivemi ludzom śilni Chrzesćy-

C iij

Anskym

43
ańskimi/ a rycerzom krzyżowym przykrzy y tu przekonaniu
a nawrocentu prze niewstyd haniebny trudny. Głos strzydł ych
iako tenten wozow y koni do boiu bieżacych/ wżych wstowania/
nauki/ budowania inquisite, y wżyskie rady a possepki/ do te
go sie tylko ściągają/ żeby po świecie w krolestwach rozruchy/
mordy a żalosne wojny/ o wiare sie wżczynaly a dzialy. A
gony ych iako w niedziadka a wnych zadla. Toć to te iado
wite niedziadkowe y smocze ogony y zadla/ ktore Jezuitowie
własni wż sie w serca ludzkie / inż wyiawiają / a owoc nauki
swey na koniec pokazuia w atheism poganski. Papiestwem lu
dzie w prawuiaz (żeby w nych pochwili Biblia Boża/ wiedney
wadze z Alkoranem Turckeym była) a dusze ludzkie do trwog
y mał piekielnych przywodzac. Alż ytu na ogon spraw Jezui
tckich wzaburzonych a żalosnie wywroconych krolestwach
świata/ na koniec ludzie/ ale nie wczas/ takuczko iako przestych
wiekow przodkow nie nasy na krzyżaki/ płakać a biadać beda.
Ale płomien ten Szarańce iako przedko sie wzniecył tak nie
dlugo bedzie świecył.

Nowy Kalendarz za powodem papieża Grzegorza 13. a
mandatem Krola Stefana do Polski w prowadzono/ roku 1582.
Na ktory wżyscy pozwolili Papieznicy y Ewangeliicy/ oprocz
tych co Ruskiey wiary.

Odmiana wniektorych borocznych Ewangeliach za nowym
Kalendarzem uczynyl Papież/ ktora też w Polsce tego Papie
znicy przyieli. Pierwsza Ewangelia Adwentowa wyrzuć wż/ trzy
zmieyśc swych pomieneli/ a na czwarta niedziele nowa podali.
Ktora to odmiana stał sie żalosny gwałt chwale Syna Bożego.
w przypominaniu a obchodzeniu napřednieyszego uczynku/ pier
wszego adwentu tego/ o ktorym Ewangelia wyrzucono. A tak
te pamiatke glowna w Chryścyaństwie / o wcieleniu a przy
sciu Pańskim na świat zagladzono/ y wżyszek porządek nabo
żenstwa Chryścyańskiego dni adwentowych z starodawna zwo
czajny gwałtem ślepym pomieszano: Wpierwsza niedziele o dniu
Sadnym/ a wczwarta niewiem czym kaza: starodawne Do
ctorow a Kościelne

adrow a kościelne Katolickie Postille (ktoreśmy nadobnym
z wyzaiem przeszłych wieków uwirzone zastali) o Aduencie
Pąskim/pohąbiono/z Adwentu nie Adwent uczyniono. A zgo-
łanie tylko Aduentowi ale y porządkowi obchodów Świąt do-
rocznych Chrześciańskich/sprośnie głowa więcej/a fundamencie
wywrocono. Także wyrzucili one Ewangelię co is na Świe-
ta Trojce czytano/a ynsta ostawili. Wygładzili też one o bo-
gaczu. Bo śnady Papież y rostkofni prątaci domyslili sie/ że to
właśnie onich co na Prorockich y Apostolskich piśmiejch nie
przestawia. Ziczym kilka Ewangeliy o tydzień pomkneli. Tak-
że opuścili one o miłosierdziu/ śnady go nie mając woli czynić.
A drugich niedzieli wssytkich Ewangeliy pomkneli/ że ym gwo-
li o dwie niedzieli w przod postkozyć musiady. Także na ostatnie
niedzieli ynssych mieyscami nakładli. Na ktora lekkomyślna
a żakosna odmiane własna Jezuitska stuczke y sami dawni Pa-
pieżnicy statecznieyszy amarykwa. A Ewangeliccy prawdziwie
zgołana nie nie pozwolili/ ale zostali przy onym nadobnym po-
rządku z starodawną sufinie y bacznie postanowionym / a do-
tychmiasz i goda od kościoła Chrześciańskiego chwalebnie u-
twierdzonym.

Przyto tedy nam Ewangelikom cy Pánowie Jesuitowie y
ynssy Wnissy ktorzyśtuchnie Papiestkiey żyia y tyia to zada-
wac sie waza / iakobyśmy odstapiwszy kościół powszechnego
Chrześciańskiego/ mieli sie lada od cztowieka wprzedsione y a
zmyslony wiarki chwyć/ gdyż nie zwymyslow ludzi psonnych
nie mamy: Ale owsem vgruntowana y zasadozna mając
wiara swa na piśmiejch Prorockich y Apostolskich na nich sa-
mych polegając / Krystusa Pána Samego prawdziwym być
pasterzem y głowa iedyna kościoła Świetego wierzymy y za-
znawamy. A na starożytnosc Chrześciaństwa sie oglądając / y
co przed nami ktorzych wieków ieszcze y za Świetego Wóciecha
było nie napsowane ludzkimi wymysłami a lepsze niż dżis o Rzy-
mian/ radzi to wrażamy y tym porządkiem daltay aż do same-
go oryginału a napewnie szego gruntu nauki Apostolskiej do-

D

chodzimy

chodźmy a na niey sie fundujemy. Ale przynich sie to nie tyl-
ko z originatu piśmá Swietego pokazuje / że na człowiecze
śmiertelnym a marnym Włoskim Papieżu sie zawiesiwşy od
nauky a wiary Pána Jezusowey y Apostołow iego żałośnie sie o-
błąkali: Lecz y z tego zwierciadła nabożeństwa Chrześcijań-
skiego zychje własnych ksiąg z piśanego dowodnie a nie omyl-
nie sie znać dawa/yż za Pánem Papieżem nigdy aż dotychmiał
wymyślać nie przestającym/ oni oslep ydąc/włas ciemnych
a nasprośniętych błędow zaśli/a iuż daleko odbiegeli
oney lepszey wiary a nabożeństwa ktora przodko-
wie našy mili przed pięćią set lat za wie-
ku Swietego Wojciecha byli
przyieli a trzymali.

Domine aperi oculos eorum. Amen

Sperabo Tamen.

Ważne Dłó Prawdy X.

SYMEONA TH. TVRNOW.

skiego słuzebníka PANA Jezusowego y E.
wangelij iego w Polsce / z Obro-
ną aż odpowiedzia.

Na

Okulary / ciemne a omylne przez X. Marcina
Tworzydla w Wilnie wydane.

Apocal 3. U, 13.

Inunge collirio oculos tuos, ut uideas,

Omyla cie okulary

Jesli Chrześcijańskiej wiary

Grunt y probę wezmiesz zynad

(Jak cie zwodzi Tworzydłom błąd)

Oprocz Krystusa samego

A Ewangelij iego

()

Cyprian serm 50 de lapsis

Ecclesia non iungitur, qui ab Evangelio separatur.

Nie jest prawym Katolikiem
Kto nie jest Ewangelikiem

Item.

Kto się od Ewangelij
Odstacza w swej religij
Nie jest w powszechnym Kościele
Przeto ich błędzi tak wiele.

Do czytelnika łaskawego Przedmowa.

WPracach a postępach wezwania swóiego / pilnie wpa-
 truiac chwale Bożę y budowanie Kościoła tego / a za-
 tymi zatrzymaniem zewsząd pokoju y miłości zbliżum/
 światu tego przestrzegam czytelnika łaskawego / żebych za przyczy-
 na rozroznienia po świecie y w tych naszych krajach / wierząc na
 bożeństwu / roztropnie wytkonywał powinności swoje. Żem y
 na kazaniach słow Bożego / bywając też na Seymniech a wzgro-
 madzeniach zawołanych / wszelkich oszcypkow a hidozenia ludzi
 rożnie wierzących niezwykły czynić / y do wydawania scriptow /
 wchodząc nie pokoić / nie byłem skwapliwy. Jednak przed lu-
 dzimi nie spokojnymi a skądś strony nawałne trąbiącymi / wy-
 siedzieć sienie moge. Nie przepomniat mie X. Adrian Jun-
 gius Jesuita w swoim rozwiązaniu pag. 186 śmiejąc mi przy-
 pisować błąd Młacedoniański / a spocac mowę moję z słow sa-
 mego Syna Bożego powodomiającego / jakoby to co jest rzeczone o
 ludziach Ducha Świętego sobie przypisujących / rościągac sienie
 miało na same osobę a istność Boga Ducha Świętego tu blu-
 znienia tego. Także przez sio milodemnie siedzący w Litwie
 iakis X. Marcin Tworzydło / wyrzał a nalażł mie y wyzywa-
 sobie za Antagoniste z przyczyny odemnie nigdy nie spodzie-
 wanej. Tak sie rzecz ma. Sławney pamięci on zacny Se-
 nator a wierny y umiętelnystroż pokoju pospolitego Pan An-
 dr. y Opaliński ze Brzina Młarskatek Koronny a Generał nasz
 Wielgopolski / acz Rzymistego nabożeństwu / jednak Pan a do-
 brodziej moy Mściwy / trafiło sie czasu nie ktorego że pytał też
 już w Chrystusie odpoczywającego Pana Mikołaja Glogińskiego
 go Surrogatora y podciaśnego Kalityskiego naszego Ewangelii-
 kę / czemu by od Confessiey Ewangelistickiey Częstkiey naswiecie-
 podley a wzgardzoney niechciał przystać do zacney wiary Cae-
 liciey Rzymistickiey.

Odpowiedział mu Pan Glogiński. Czekam tego czasu aż wi-
 ra wasza Papieśka dorosćcie a do iakiego pewnego terminu a
 postanowienia.

postanowieni agruntownego y do perfectij swoiey przydzie/ cza
go ieszcze nie widze/ bo co Papież/ to co nowego postanowi a odo
mieni/ Ledwie temu puktora sta lat minelo iako dawnego Te
stamentu Pana Jezusowego poprawił a decret wydał o używa
niu Wieczery Pańskiej pod jedną osobą: naszego też już wieku
przydał nową Regule Jezuitry Capłany y kilka bractw: Wic
też dziśieyszy Papież y Ewangelie Swiete już za nowym Calen
darzem po odmieniał a po wariował/ y księżey stęże nowe formu
larze nabożeństwa ich Rzymu podał. J nie wiedzieć kiedy wśdy
wasze nabożeństwo w kłobie swej stanie / a kiedy wśdy kościoła
S. Piotra w Rzymie tego sławnego dobudnia. A tak ia wo
le tym czasem potrwąć a trzymać siety Confessij a wiary E
wangelistey ktora iako raz Pan Jezus postanowił/ Apostoło
wie świata podali y pierwszy kościół Chrześcijański przyiał/
tak y my w nabożeństwie naszym/ według iasney Ewangelij Bo
żej całe we wszystkich bez odmian ludzkich zachowujemy/ a we
dług niey pewnego odpuszczenia grzechow y nie wątpliwey na
dzieie żywota wiecznego dochodzimy: bez takiego rozzerwania y
trwog sumnienia/ w iakie wasz ta niedosła a nigdy doskonało
ści mieć nie mogoca religia Rzymska y żywe y zwiata idace
wprowadza.

Te odpowiedzi Pana Glogińskiego wważenia godna/ trąślił mi
sie przed laty gdym w Mázowsku był / między niektórymi do
brymi a zacznymi ludźmi wspominać / zaczął przyślo do tej
questij: Jesli Polacy dzisiaj trzymają te wiary ktora przyieli
przodkowie nasiy od Swietego Wojciecha: czy już rozna: J
dana mi jest do tego occasia że tam przed kilkiemnaście lat z
tych ksiąg historyków Conciltow y Decretow kościelnych / Pro
rem mogli mieć ~~etc. etc.~~ spisałęm nabożeństwo Chrześcijańskie
w Polsce/ od nawrocenia Polaków do dziśieyszych czasow/ z po
znaczeniem tego co po S. Wojciechu kościół Rzymski przyczy
nił a odmienił w nabożeństwie. Ktory scribał kilka przyia
ciół dobrych sobie za czasem przepisywali. Jednak nie poda
łem go drukiem na iasnia y nie przypisałem imienia swego/
chwały

chwały swej nie szukać: gdyż też bych sobie życzył / żeby był do
 stateczniej ten traktat zgotowany od kogokolwiek: Braciey
 Tomu ksiąg y czasu więcej niż mnie dostawa / bo y wtey częsci
 odemnie zaczętey / a owšem dochodząc samegoż źródła wiary
 Chrześciāskiej wtey tam częsci dawnieyszy eo po Apostolech
 Rzymiski Kościół / do wieku S. Wojciecha przyczynił a z odmie-
 niał / bārzo wiele rzeczy mogłoby sie przydać y wielością swia-
 dectw własnych ksiąg Papiestkich wtwierdzić a potężnić yzbroić.
 A tak zupełniej y zwiekszym pożytkiem ludzi ochwatami ludzki-
 mi wwidłanych na iasnia podać. Wiergdyśmy byli przed kil-
 ka lat w Wārshawie na Seimie / tam Jego mość Pan Jan
 Syciński posel z W. K. Litewskiego dał sobie ten traktat (acż
 mendoże pisano iako sie potym pokazało) przepisać. J zātym
 wrok nād intencią y wiadomości moie / te licha częśc prace moiey
 wespół z K. Chrzostowskiem prefacią uczyniwszy / drukiem na iā-
 snia wydał / dawşy tytuł Zwierciadło nabożeństwa zte. z przy-
 daniem też nie ktorych rzeczy odemnie nie pisanych. Wyrwał
 sienātychmiast tegoż roku 1594 przeciwko temu Zwierciadłu
 K. Tworzydło z swoimi okularami. Ależ samli ie tworzył / czy
 iako coś ludzie powiadaia żeby nie dawno nastali Wistrzowie zro-
 gātymi głowami / orym sie tam nie pytam: Prosto a bezyrze-
 ide. A ktokolwiek pisal niechay odpowiedzi słucha. Ale owa
 zaraz tegoż tam roku dosly mie ty K. Tworzydłowe okulary nie
 mal' rokiem niż nasze Zwierciadło / ktorego pokim nie widział
 a nie wiedział iako ie wydrukowano / frāsowałem sie ilem z oku-
 lar baczył / że tam niektore rzeczy odemnie pisane ten co przepi-
 szał opuścił. Niektore też rzeczy odemnie nie pisane przydano.
 Wierstoro sie te okulary v nasz w Wielkiej Polsce ziawiły / za-
 raz Ksieża Rzymskiej wiary okoliczni / ieli z nich triumphować /
 mnie hāmbić do mnie nie tylko roszkować / ale y listy pisać /
 posydzaiac zemnie a wymabiāiac do odpisania. Zāczym ia y
 prawdy a chwały Bożey / y dobrej sławy swej przeciwko spro-
 szym przymówkam gotow będąc obronić. Nātychmiast iakem
 pisać Jāsne oko prawdy y napisatem był iuż przeciw tym okula-

rom kłk a rku fow. Lecz zabawiony infymy wezwania motel
go pracami / a czekając ażbych z Litwy dostał zwierciadła swo-
tego (yako ie przyswiali) odkożytem te prace swa na strone.
Wiec zaty m wcihly byty te okulary / ia rad pokoy miluic a
wnim wielosci prac infych do budowania koscioła Bożego nale-
żacych odprawuic / przez piec lat niczem wiecey na te okulary
nie pisat. Alizmi sie znou wielkie przyczyny do tego w tera-
znieszym 1599. roku daly. I kiedy w Wilnie byl : y goymy
Wilna przytachat / otyment sie dowiedziat ze te okulary lataia
przeicie y u nasz po Polscze / podarzaia iemi dobre ludzi Jesuito-
wie / y Poznaniandmi ie y okolicznym mieszkancom a zacnym lu-
dziom na nosy wtykaja a oczy ich ku zwiedzieniu od prawdy bar-
zicy zacniac a wiesc chca. A nie tylko nam ale y naszym patro-
nom ludzie zacny onie a nie odpisanie na nie ofszypki czynia /
a nie pomierne przynawiaia. Jestem do tego pobudzon a
przywiedzion od Ich M. Panow naszych patronow a ludzi
zacnych / zebych sie tez ozwal na te przynowki X. Tworzydlo
we ktorymi nie tylko licha osobe moie ale y same prawde lu-
dziom do zbawienia nalezaca wohyde przywodzi a potumic wa-
sitiue. Przetoz troche czasu wolnego mairac *diebus astiis* oda-
pis na te okulary *in nomine Domini* czynie. Zyczytcibych sobie
byl wolnieyszego y wiecey czasu / ale ze nie ha przed ynzymi
pracami y rewidowac a polgrowac tego co sie przez kłkanas-
cie dni napisalo / iuz tak po prostu / dusiac szersosci praw-
dy / ten skript do czytania ludziom dobrym podawam. Oku-
larow nam ktorzy oczy zdrowe a Ewangelia Boza y zakonem
iego doskonaly m oswiecone mamy / namniey nie trzeba / bo by
nalezpse okulary / przeicie iasniey zdrowe oko bez nich widzi.
Sobie niechay ie tworza a zchowaja ksieza Papiescy / co sobie
oczy popsowali w pociemnych tradiciach a mgla dum luckich o-
kritych wymyslach a chwatach / az wiecy w Cyscowych dy-
niech swoich. A iz to iest rzecz doswiadczona / ze iaka iest ma-
teria ktora w okulary wprawiono / takie tez przez nie widziane
rzeczy sie czynia a byc zdadza. Jesli iasna materia / iasne przez-
nie

nie t
ne.
byc
w a
tatu
pat
wini
a for
rzyd
dan
dos
nie
Two
fide
sam
s C
przy
bny
fny
niec
derst
la p
ti M
sko
Cos
owa
swoi
od ku
gac p
pierw
enie
flanc
pod
swiat
powo

nie białego z piśmem właśnie wyrażonym : Jeśli ciemna ciem-
 ne. A według odmian materij / czasem to co małego jest zda się
 być mniejsze / y co prostego jest krzywym się uczyni. Jeśliż też
 w Okularach szkło zielone / albo modre / albo czerwone / albo żółte /
 takuż się też będzie wszystko widziano na co kolwiek przez nie
 patrzyć. y tak jeśli na ktora kupia trzeba pilnego obierania a
 umiętney próby / tedy na okulary : kto nie chce być od takowego
 afortelnego kramarza oszukany. Wiechajże nam tedy X. Two-
 rzydło nie ma za skór / iż tych iego okularow co ie nam z Litwy po-
 dawaj / zalecza / przedać chce / a ludziom na nos wpornie wtyka /
 doświadczyć musimy. Ależ za pierwszym ich wręcz wzięciem /
 nie bierz się nam wdąty / Bo iż są utworzone w Tworzydło a z
 Tworzydła się wynorzyły / *ipsam nomen malum habet omen? & res
 fidem facit*, śmierdzą serwatka / bałkami a wstępkami bawstami /
 zamulone twarogiem wstrzyconym z Włoskim koprem / ba śmiać y
 z Ciecucha a iadawitymi przysadami : cuchną y karczemnymi
 przysmakami sprośnymi przez dowodow przynowkami a hanie-
 bnymi porwarzami : *silus* ich wszystko / nie Theologiczki / lecz wła-
 sny lekkomyślnych żartuśkich a kuglujących ludzi : A na ko-
 niec widzimy na tych okularach y zmazy a plamy krwawe / mor-
 derstwo przeciwko kługam Chrystusowym dykające. Iż zgo-
 dą prze ich ciemność / mało co widzieć / a prze ich rozmaite aufla-
 ki Włoskie nie można nic właśnie a prawdziwie obaczyć / ale wszy-
 stko się inaczej niż wrzeczy jest przez nie patrzącemu być widzi /
 Co się dowodnie zdrowym oczom ludzi Chrześcijańskim pokazuje. A-
 owabyśmy y my na taki obyczaj pisania / takim X. Tworzydło
 swoje okulary utworzyć mogli się zdobyć / a onemu kuglującemu
 od kuglować. I za iego i X. oddać mu Pi X : Dowodnie to mo-
 gąc pokazać / że my Ewangelicy według Canonow Apostolskich y
 pierwszego Kościoła Chrześcijańskiego porządne wezwanie y świe-
 senie a moc przedn kaptanśkiego mamy a prawdziwymi księża po-
 słaniami Chrystusowymi jesteśmy. *& contra* Rzymscy duchownicy
 pod iakowym tytułem kaptanśtwą / iako rozmaitym Canonow
 świętych gwałceniem / tak wśm nie wstydliwą simonią a doku-
 powaniem się

sacry urzedow z prawdziwego Kaptanstwa a mocy urzedu Ksie
 skiego sie zewlekli / y przez własne decret y Kosciota swego nie tyl
 ko prostimi laikami degradowanymi ale y heretykami na spro
 snieyszymi byc sie osadzili. Lecz ia wiecey na swoje powinna
 stromnosć a ludzi Chrescianskich vsu skatecznosć / niz na to cze
 goby X. Tworzydło byt godzien wzglad a baczenie maie / nie
 na taiania / potwarz y a marnie trefnowania / ale na rzecz sama
 ludzicom do zbawienia nalezaca / oco miedzy nami y
 dzie / szersza a iasna ku obronieniu prawdy / od
 powiedz za pomoc Boza dam. Co niechay
 Pan Bog nasz prowadzi do budowa.
 nia Kosciota swego / na chwale
 imienia swego Swietego
 Amen.

Sperabo tamen.

5

1. C
 m
 2. C
 st
 3. 2
 6
 2
 4. O
 sta
 5. O
 6. O
 7. O
 O
 8. K
 wa
 ni
 9. Co
 a d
 10. O
 po
 lud
 czer
 11. Ko
 12. Por
 scia
 cion
 13. Su

SVMMA ARTIK VLOW

1. O Gruncie wiary Chrześcijańskiej: A jeśli się w niej ma my na S Woycieche fundować:
2. O Stárożytności a zacności y pewności wiary a nabożeń swa Chrześcijańskiego: A przytym też o zacności Swiętego Woyciecha
3. Ewangelia prawdziwali była w Chrześcijaństwie przed 600. lat:
A gdzie tych tam wieków y przed 40 lat byli Ewangelicy:
Jo Jagiele Krola.
4. O obrazach: Jeśli iaka rozność między obrazami Pogańskimi a Papieskimi:
5. O używaniu Świętych zmarłych.
6. Na niektóre obietnice a zarzuty X. Tworzydłowe odpowiedź
7. O dowodzie rzeczy we zwierciadle opisanych. A przytym O Żadusnym dniu / O Cyscu / y O Cardynalech.
8. Kiedy a iako jest utworzona z wieczerzy Pána Chrystusowej Msa: z Transsubstanciacją / z podnośeniem / kłękaniem / dzwonieniem / y ynym przymiętami:
9. Co wždy Msa: Czy jest Wieczerza Pánka: Czy jest Pásia a ofiara Pánka na Krzyżu: Czy ni tym ni owym:
10. O Kielichu Krwie Bożej / a używaniu wieczerzy Pánkiej pod oboia osoba: I przyczyny dla ktorych się nie godzić ludziom Chrześcijańskim pod dusznym potępieniem Wieczerzy Syna Bożego używać pod iedną ale pod oboia osoba.
11. Rozwiązanie wtorey części zarzutów X. Tworzydłowych.
12. Porównanie Ewangelij Pána Chrystusowej Stárochrześcijańskiej / z Ewangelia nową y do tych miast nie dokonczoną Papieską.
13. Summowne zámknienie tych oboich Księg.

101

101

Q
w
3a
od
st
ny

Q

ta
y d
er
wi
dja
cia
po
pr
bo

Oculary Respons

Tę X. Tworzydło te rzeczy które w Presas
cy położył y drugie sątym w Scripcie swym tu y ow-
dzie powtarza a mieśa/ Przetoż ianie biegaiac za slo-
wy / sumownie na Artykuły gtorone / które sie w piśaniu iego
zamykają / ta koleja iako sie które iedne za drugimi trąsają
odpisywać bede : Zaczynam śnadnie dostateczne rozwiązanie wszy-
stkich obietcy swoych y słow a sentency gdzie kolwiek położo-
nych z naydziej a porządnie w Artykulach mieć będzie.

ARTYK VL PIER WSZY.

O gruncie wiary Krześciańskiej / a iesli sie wniew
mamy na S. Woycieche fundować.

Ato vno inconueniens sequuntur infinita. Kto zmia-
ści w pole wyiezdaiac prawego gościnną vchibi / a
mylną drogę sobie w podobą y przed sie weźmie /
ten nie do końca ym daley tym barziej właję ydzie a błądzi /
y darmo nieborak praciue a w omylności swey sie po śmieśnie
trudzy. Tak sie własnje przydało naszemu X. Tworzydło-
wi. Bo iż nie zdrowymi oczyma a przez omylne okulary wyieź-
daiac śniemi w świat / weyrzał na Chrześciańskie nasze zwier-
ciadło czyste a iasne / z piśmą a z historikow y ksiąg kościoła
popsechnego szczyrze wypolerowane blaskiem iego / tak iest
przemąjony / że musie przed oczyma coś ynjszego niż w rzeczy iest
uczynio / y naszymi nasz Ewangeliki X. Tworzydło według
Dij matery oku-

matery okularow swych widzi a sobie tworzy y zmyśla/niz nas
 Bog stworzyc raczył : y ynse sobie rzeczy a propozicie z pisania
 naszego wyciaga/niz ktore w slowiech samych własnici sa a gło-
 sno brzmią. Zdaniu sie jesmy my Ewangelicy z tym a z tego
 Papiieżnikami odstapili od Pana Boga swego y wiecznego slo-
 wa iego / a wśnosć swoie znim a zborde Papięska zasadzili na
 ramienu ludzkim / funduiac sie nabożeństwem a wiara swoia
 na S. Woyciechey Staniśławie. Ztego triumphuie/gratuluie/
 a własnietey mowiac pokydzia sobie / y tu temu celowi wśystkie
 swe okulary obraca a stosuje. A tak wtęy wojnie swoiey ktorą
 piśnem swym znami wiedzie / in aerem ac in uanum pugnat / na
 wiatr fermuie / na cień od siebie zmyślony/nie na nas/wśystko
 oreze y apparaty swe wojenne omylnie a pochylnie wypuszcza.
 Boże tego nie day yżbyśmy mieli podpaść pod to przekletwo v
 Jerem. 17. Jeremiaś Proroka wyrażone : Na ludziach sie fundowac a
 V. 7. mowic z błędnymi / koscioł pański / koscioł pański : Wole-
 my według przestrogi Bożey sluchac głosu Bożego a raczye sie
 wdac / ad legem & ad testimonium, do Zakonu Bożego y do Ewan-
 gelij Swieteykiego / a mowic z głowa swoia z Panem Jezusem
 Math. 4. Scriptum est, Scriptum est, Bo przedtym y sam Szatan pierzchać
 musi. Math. 4. syna swego samego Ociec niebieski dał nam
 za mistrza a wodza tego nam sluchac przykazal. Jdziewicia
 Joh. 2. błogosławiona nas napomniata. Quodcumq; dixerit uobis facite.
 Cokolwiek wam syn mój miły rzecze / to czyncie. I sam Pan
 sie ozwał raczył tak mowiac donas. Niezowcie sie mistrzami/
 ieden mistrz a doktor wasz iest Krystus Mat. 23. Jego słowa
 od Swietych Apostolow a Ewangelistow zapisane sa gruntem
 Galat. 1. wiary naszej pewniejszy niż niebo y ziemia. Nad te iego E-
 wangelia nie tylko S. Woyciechow / Staniśławow / Papię-
 żow / Conciliow / ale y samych Apostolow y Aniołow znieba
 sluchac nam zakazano. Lecj X. Tworzydło nam zadawa :
 Czemuż powiada Woyciecha y Staniśława pa-
 trony Polskie Swietymi zowiecie. Resp :
 Wasz to waszym Papięzem obyczaj / tego chcecie wolno wam
 A non iżowal

kanonizować a zaświecić : a kogo też za chęć / bez dowodu a
przekonania z piśmą Świętego / heretizować a przeklinać: Wy-
ście na ten stołek Bogu a sądowi jego właśnie należący / nie sa-
dzamy / sług Bożych a owsem dawno zmarłych na te ani na one
stronie decretami swymi nie odsyłamy. Ale co się tycze Woycie-
cha Świętego y Staniśława / według zwyczaju pospolitego mo-
wienia o tych w Polśce dawnych sługach Bożych / y my mo-
wiemy z tytułem świętobliwości / która Bożemu sądowi poleca-
my. Woląc iednak y onich (z właśnie według circumstances) o
Woyciechu S.) wszystko na lepszą niż na gorszą stronę brać a ro-
rozumieć. Niao to / choćabyśmy też świętobliwości ych mie-
li niewątpliwe dowody sobie podane / y iasnieyszeniono z gro-
bu na chwilkę wywołanie Piotrowiną / dla świadczenia o kate-
chety wioście y o cysiu nażyznieszym ych folwarku (takie zmar-
łych wzbudzenie podobnieysze jest oney Babilońskiej krowie kto-
ra Samuela Saulowi zawołata / niż Prorokym y Syna Bo-
żego a Apostołom jego w tej mierze cudom (Bog sam niechay
to sady) tedy iednak S. Woyciechowi y Staniśławowi gdyż
y Aniołowi z nieba posłuszeństwa a naśladowania wniezym nad
Ewangelia Boża oddawać nie smiemy a niemożemy.

Alle iehcze rzecz X. Tworzydło : Cżemużescie za-
pomniawşy swoich herstow nowych / przyznali-
ście do starych Polskich Apostołow. S. Woycie-
cha y Staniśława? A co wietż / y Ewangelia-
ych staropolska zalecacie? Pytam cię moy miły. X.
Tworzydło. Stadie to o nas rozumiesz / żebyśmy zakładaniem
fundamentu wiary a nabożeństwa / mieli przystać do tych pa-
tronow Polskich? Mniemam że rzeczesh : z tego od was napi-
sanego Nabożeństwa Chryścyańskiego w Polśce / pożąwszy
od Świętego Woyciecha y Staniśława / spoznaczeniem po-
snięszych ustaw ktorych za ych wieku nie było : Lotu kładzie-
cie początek a grunt wiary na S. Woyciechu y Staniśławie.
Odpowiadam ; omylnieś to twoie okulary miły X. Tworzydło.

D i j

w kilku rzeczach

w kilku rzeczach tu bårzo pochybiłeś / a ynańszymi naś niż ieste-
smy / duma swa widziś. Zrzuć fałszywe okulary a Chrześciań-
skim wzrokiem iasnie nas obacz. Herstow myżadnych na kto-
rychbysmy wiare swoje sadzili na swiecie nie mamy a nie na-
sladujemy. Jedynynaś wodziest Pan Jezus zbawiciel a przy-
sly sedzia naś / Inzego fundamentu iako Pawłowi Swietemu
tak ynam Ewangelikom niikt nie moze położyć w zbawieniu y
w wierze a nabozenstwie naśym / oprócz tego ktory iest polożon
Chrystus Jezus. 1. Cor. 3. v. 11.

To naś Herman, a od niego duchem iego osobnie nad yna-
şe flugi iego vpsytowany Herstowie Kościoła Bożego ynaśy / sa
Swiecy Prorocy y Apostołowie / przez ktorenam na pismie sta-
rego y nowego Testamentu Ewangelia swoje / nie zwalczony
grunt wiary naśey podać a o graniczyć raczył. Od tych swych
Herstow niż bysmy mieli zwami Papięznikami do takich kol-
wiek ludzi tak dawnych iako y nowych od stąpić / a z Chrystuso-
wych Mistrów ludzkymi w wierze niewolnikami sie stać wby-
sko y zdrowie swe utracić bysmy wolely.

2. Tytuł Apostolstwa ze wshystkymi Kościołem Bożym przy-
znawamy onym osobnym dwunascy Chrystusowym flugam / z
Pawłem Swietym zniebá też od niego wezwany. Z ktory-
mi ani Woyciech Swiety aniżadny znaswierszych Doctorow
a Biskupow Kościelnych / ani waf Papię z Conciliami swymi
na rownym stolcu siedzieć nie moze. *Latiori aurem Significatione
uocis Apostolus*, nie bedziemy sie sprzeczać oten tytuł z strony Woy-
ciecha Swietego. Ale Staniławowy niewiem według czego-
by y przyznać / gdyż Biskupem na mieyscu tylko siedzącym a o
grunty y solwarki sie prawniacy byt / y tylko dla wiosek cu-
da czynit / a z swego gruntu do żadnego obcego narodu z nauka
Ewangelij S. nigdy niewychodził.

3. Zalecamy Staro Polska Ewangelia / nie tylko ya S. Woy-
ciech przodkom naśym z pogaństwa sie do Boga iedynego na-
wracaacy zwiastował / ale owšem ya zalecamy gdzie kol-
wiek oniey wiemy / y w was dzisiaj w Kościołach Papięskich / nie-
ganiemy Ewangelij /
cieśymy sie

cieżymy się z tego y jeszcze tey nie odrzucili/ chociażcie nowo
zodmieniałi/ ale ya w zgromadzeniach swych ludzom yako tã
to wždy czytacie / przyznawamy to wam/ yako y onym faryze-
om Pan Jezus to przyznawał. Wszakonie powiada wãszym
nãpisanu iest. Lecz co iuż do wieku a zãczãsu Swietego Woy-
ciechã nãd Ewãgelia/ wtestamencie Bozym opisana/ zwymy-
słow ludzkych do Kościota Chrześciańskiego iarzniem Papie-
skim zniewolonego w prowadzono: a owsem co nãd to po S.
Woyciechu sprośniesznych błedow do dziś dnia miedzy wãmy
przyczyniono/ tego zalecać a przyiac pod przeklectwem Apostol/
skim nie możemy.

4. A tak to poznaćzenie nabożeństwa Chrześciańskiego w
Polsce/ poczawşy od Swietego Woyciechã / nie iest nam E-
wãgelikom potrzebne dla takiego szukania a zakładania gruntu
nãşey nã piśmie Swietym dobrze a mocnie v fundowaney wiã-
ry ale wam Papieżnikom nãpisanu iest nã dowod a iãsie oka-
zanie tego / że wy gruntu pewnego w swym nabożeństwie nie-
macie. Ta intentia się tã praca podieta a żeby się wam mogło
posłużyć do wznania y do zãwstydzenia się a pobudki ku pokucie
Swietey: yż wy nie trzymacie się fundamentu Prorockiego y
Apostolskiego / ale wymysłów a odniam Papieſkich: Aż iuż
nãwet y tego nabożeństwa się nie trzymacie ktore było w Chrze-
ścyaństwie za S. Woyciechã/ ale w wielu wielkich rzeczach od-
mienione a pogorszone dzisiaj v was się nayduie. Dziwnie
to fałszywe a omylne twoie okulary. X. Tworzydło przez ktoreć
się to zwierciãdło z wãşych własnych ksiąg zgromadzone/ be-
dace mieciem nã pohãmbienie wãşych wymysłów iuż po Swie-
tym Woyciechu w niesionych/ ostrym nie vchrotnym a nie zwycie-
żonym/ widzieć się być rozczka. A to co was pohãmbia a pote-
pia/ widzi się w slepości okularny/ yako by nam škodzić miało/
Inunge oculos tuos contra terram. Przecirzy a obacz się w zãwiedzeniu
swym y pokutuy człowiecie Chrześciański. Podz nã zad do tey
nãuki co bytã za S. Woyciechã/ odrinć co poniem wymyslono:
A nie daleki bedzieſ Ewãgely Bozey. Podz że zãtym do same.

D iiii

go originalu

go oryginału Apostolskiego / nie słuchaj y Anioła nadsyła
naukę. A tam ślania na gruncie zbawienia twego nad niebo
y ziemię pewnieyszym / żeć mi nie trzeba bały. Do którego tu
chwale Bożej y budowaniu Kościoła tego / a tu zbawieniu ludz
kiemu potrzebnego się uznania / y X. Tworzydło obłudnymi
okularami swymi czyni wielką przeszkodę / zaciemnienie / a o
świecanie / nie tak mnie z X. Chrasłowski / jako samym Decrea
tom Kościoła Rzymskiego / y Historikom deregulac / a zacność
y prawdę ich podwracając / fałszo okularow tego a iasność pra
wdy we Zwierciadle spisanej / z ksiąg Kościelnych się za pomocą
Bożą potaje.

ARTYKUŁ WTORY.

O starożytności a zacności y pewności wiary a
nabożeństwa Krześcijańskiego / a przytym też o
Zacności Świętego Woyciecha.

O Adawa to w Prefacy swojej X. Tworzydło
Ewangelitom / y wiara ich wczorą nastala : A w
te na kilmiejskach to powtarza y nie od Świętego Woy
ciecha wieka ale od. 40. lat dopiero nastala Ewangelia ych.
A sam sobie z swoymi Katolikami przypisuje starożytność wi
ry od. 600. lat / fundując na S. Woyciechu / stała Conclu
sia : Ktorey nanki nam nie podał S. Woyciech / nie ma być
przymowiana. Na to odpowiadam. *Nobis antiquitas est, Ite*
308 CHRYSTVS / nauka a pismem S. Prorokow y A
postolow. Ty zaś X. Tworzydło równie się spowiedasz a za
znawasz / y wasza starożytność jest S. Woyciech / y buciś się
zeście jego dżiedzicini. Gadajże już a zeznaj sam przed Bo
giem y ludźmi / kto znas ma dawnieyszą y prawdziwszą a pew
nieyszą starożytność : Wydałeś dekret. że co jest pierwszego y
dawnieyszego /

dawniejszego / to też prawdziwsza i lepsze. A tak yż pierwszy
 Krystus niż S. Moysiech (a iako w nas jest przypowieść: star-
 szy Bog niż S. Marcin) pierwszy y dawniejsze pismo Prorockie
 y Apostolskie / na którym samym sie my fundujemy / niż Bo-
 gorodzica wafz katechizmi iako pisek grunt wiary / y dzie-
 ciwo wafze. Nasz Pan Jezus Doctor niebieski od Oycy tu ku
 chaniu zalecony / jest Bog wieczny. Nauka Ewangeliy tego i-
 do w Rzym za brzmiata o nasieniu zbawienym / tuż temu jest
 lat 5569. A iako też Ewangelia przy narodzeniu tego za-
 śpiewali Anieli: yż sie nam narodził zbawiciel Chrystus Pan/
 tuż temu lat 1599. I iako 3ta Ewangelia Apostoły Pan po-
 stał na świat / tuż to mamy lat. 1565. A twoia Ewangelia
 kiedy nastala? Powledasz ze od lat. 600. Subtrahuiemy tuż.
 A naydzie sie yż nasza Ewangelia rachując od rozehania iey
 niż siołat narodził y naszym przodkom / jest starża niż twoia o
 985 lat. A rachując od początku iey w Rzym / dawniejsza nad
 twoje o 4965. Widzisz nie boże iakos tu daleko został po-
 zad. A tak według własnego zeznania twego prawdziwsza y
 lepsza nasza Ewangelia Chrystusowa od Swiętych Prorokow
 obiecana / od Pana Jezusa zaczeła a od Apostolow nam pod-
 ana / niż wafza Bogorodzica od S. Moysiecha dopiero powo-
 dmiłca. Wykrzykajemy Tworzydło z swymi Katołikami
 Rzymskimi: nas S. Moysiech wezyt / My od iego nauki nie.
 obstupujemy. Myśmy sa prawdziwymi dziedzicami wiary iego
 A iż Stertulanem prawdziwymi Katołikami wole mówić.
Ego sum heres Apostolorum, sicut cauerunt testamento suo. sicut adiu-
rauerunt ita teneo. Ja jestem dziedzicem a potomkiem Aposto-
 łim Iako opisałi w testamentie swym jako mie po przysięgli
 (zebych y Anioła nieba nad to nie słuchał.) tak trzymam. Ale
 przetym iepoże miły X. Tworzyło wocy sobie bez okula-
 rowiaś nie wyrzec musimy. Ja Ewangelię w tym sie praw-
 dziwie cenie y tego moenymi argumentami a rzecia sama w
 nauce y nabożestwie swym dowodze / **IZ ITA TENEO** tak
 we wszystkim trzymam / jako nie Apostolowie pismem swym

LE

PARCZAJE

nauce i obowiazaniu. Twidziszli ty co stowarzysztwem swym
 przy nas Ewangelikach / co by spismem Apostolskim bylo nie-
 zgodnego / pokas to y dowiedz tego. A obiecauic zaraz wrym
 skuteczna pokute y wroczenie sie do originatu Apostolskiego. A
 le ty bone frater zadna miara sie nie ostoisz z swym do Swietes-
 go Woyciecha i sie ozywaniem / gduie mowisz : My od tego nau-
 ki nie odstepujemy. A ia zas powiadam y dowodze ze odstepu-
 iecie. I co ynszego te księgi wasze z ktorych sa dowody we zwier-
 cieble połozone przeciwno twemu nie wskazywemu tego sie za-
 pieraniu / a własnych ksiąg y Decretow waszych hanbieniu /
 na was swiadcza / ieno y gruntownie to pokazuia / jesce wy
 oney hezerkey nauki Chrześciańskiej Swietego Woyciecha
 odstapili / a po tego smierci co naprosnieszey Ewangeliy
 na przeciwnieysze błedy do kościolascie w prowadzili / y ako to
 tam porządnie a dowodnie opisano stoy. Nie byl za Swiete-
 go Woyciecha zadusny dzien. Nie byli Cardinali iakowi dzia-
 tylko do pogrzebow vsługuiacy. Nie bylo Mnichow roziow
 rozmaitych tam wyslczonych. Nie bylo Sacramentu pod ie-
 dna ale pod oboia osoba (Taką Nhsa S. Woyciech y Stania-
 sław vsługowali ludziami iako dzis Ewangelicy / bo vsławie
 Sacramentu pod iedną dopiero. 124. lat) Nie bylo Tran-
 substantiary / Adoraty / y Nhsy stworzeniem / męceniem / zabie-
 ianiem / ofiarowaniem w niej Krystusa za żywe y zmarłe. Nie
 bylo Swieta Bozego ciata (procesjami baliwochwalskami. I
 inshych rozmaitych wymyslow poznieszych za S. Woyciechaa
 wnauce tego nie bylo. A czemu : Ji to iasne a dowodnie was-
 sy historycy / Concilia y Decreta opisuia / kiedy : co : od kogo /
 yako te rzeczy nastaly / wymyslane a wprowadzone sa : A ty co
 przeciwno temu w swoych okularach mowisz Tworzydło : Po-
 wiedasz y byly / o pewnie ze dawniey byly / Ale niczym tego nie
 dowodzisz. Bo ony dowody na ktore sie przy niektorzych sztukach
 zdobi was (na wieksza iednak cześć sobie zadanych rzeczy mil-
 czeniem swym pozwolowsy) a zpisina Swietego wyciagać sie
 kusisz / pokazniaz sie być pismu Swietemu a prawdziwie przeci-
 wne / iako

wne/iako to naszych miejscach dowodnie obaczysz. A wważay
 proszę do czegoś wtey Contenty przychodzy/ że ty nie semna w
 franki w stupnieś ale z żywymi własnymi Conciliami Decre-
 tami y historikami Rzymiskimi. Bo ia tobie wśedzie stawiam
 powiadaćże wasze własne. Onym siety z przeciwnia/ przeciwa-
 to nam piśesz w twoich okularach/ chcąc dowodzićże sie to przed
 S. Woyciechem działo a było/ co on zgodnie a dowodnie po-
 iego sinterci być opisał. Nie Miesz te dy za złe/ że ia o nym
 dowodnie mówiacym więcej niż tobie/ samym wrzaskiem swym
 powieść ych tłumiacemu/ wierzyć muszę. A zmiętego dowiodł
 że tych co nagrabznych a Ewangeliectey nauce naprzeciwniey-
 szych błędów waszych za S. Woyciechą w nauce iego nie było/
 y nie tak on Mśa sprawował iako wy / ale sprośta pod oboję-
 osoba luźniom Sacrament podawał: Tedy y wrym tuoy tri-
 umph od ciebie na nas przypisać musi / że my Ewangeliacy iestes-
 my nad was prawdziwyszymi a bliższymi dziedzicami wiary S.
 Woyciechą: I śnādniey by sie on z nami niż z wami zgodził. O
 śkorożytność y prawdziwszę iey sobie przywłaszczanie sie rozpár-
 sy / na koniec y to nam potrzeba wważać: Przy czytey stār-
 żytności zacność a nie omysłny grunt wiary sie naidzie / test
 przy twoiey na S. Woycieche zasadzony? Czy przy naszey na
 Chrystusie Panie a Prorocech y Apostołech iego v fundowaney?
 Krotko sie rozprawić/ Nie wa tpe yż mi to przyznaś według
 świadectwa piśmā S. że Prorokow a nād to Apostołow do w-
 śelctey prawdy od Duchā Świetego w prowadzonych ta iest za-
 eność yż onych a piśm ych nikt podeyrzających mieć a do świadczā-
 nie ma a nie może/ ale wśystkiemu w nich wierzyć. Gdyż zakon
 Pāński iest doskonały/ nād Ciebie y ziemię pewnieyśy/ że y kre-
 śta namnięśa od niego niezginię. A iako Augustyn S. napī-
 sał: *Canon Ecclesiasticus est constitutus ad quem certi Prophetarum &*
Apostolorum libri pertinent Quos omnino iudicare non audemus, & se-
cundum quos de ceteris fidelium & infidelium libris iudicamus.

Podziemy do S. Woyciechā y rowienże S. Woyciech S.
 Prorokom y Apostołom. Czynyś goty rownymi/ abez wśelctie-
 go rozsądku

Ad hiscon 18
 1. Cap. 31.

Actos. 17. v.
11.

go rozsądku/ná niem wiare swoje funduiesz/ á w Wierze y ná-
bozenstwie swym za głowe go sobie bierzesh. Nie pominiać ná-
one przestroge Chryzostoma Swietego. *Quid relicto capite.*
(Chriso) *membris ad heres, Capite si excidisti periisti* Czego ya
czynić nie smiem/ bo nie o Bogorodzicemi S. Woyciecha za-
grozonomi przez lectwem (iako sie ty wrym hánebnie mylysh/
á oślep to nam o Swietego Woyciecha zádawac smiesz) Ale
o Ewángelisa od Apostolow opisana / że choćby nad to pismo
y Anioł z nieba mowit/ *Anatema iest/ á sluchac siego nie gos-
dziy.* Kazaniami do świadeżać duchow. Kazano wshyskiego á
tak y Bogorodzice doswiadeżać/ á co dobrego trzymać/ zle (to
iest z pismem nie zgodne) odrzucać. A náwet iestli doswiadeżono
Kazan á náuki onego wielkiego Apostola páwła Swietego /
w trzecim niebie wczonego / *Scrutantes quosdam legem,* ná każdy
dzień czytać zakon. Tedy y my musimy każdego náucz-
zić á co był po Apostolach / według pism Apostolskich/ á tak y
Woyciecha Swietego/ do świadeżać. Wozym nie my samych
siebie nád Doctory y Swietego Woyciecha wyádzamy (iako
nam to nie dowodnie zádawasz) ale Swiete Proroki y Apostoly/
nád Doctory kóściełne/ nam od Boga wystáwione/ przystoinie
powázamy. A iz wiemy że iúz za czasu Swietego Woyciecha
w kóściele Chryściáńskim/ nie máło było pismu Swietemu
przeciwnych pchwał ludzkich Trzymając z Swietym Woycie-
chem co miał dobrego/ wrym co by sie nálażło nie od Boga po-
dánego/ musielibysmy niechodzie za Swietym Woyciechem/
ale ráczey za Pánem Jezusem y Apostolmiiego. A tak grunt
wiáry násey Ewángelickiey yáko opoka nie wyruszenia mocno
stoy. A wasz grunt w sobie nie pewny próby á rozsądku według
pisma Swietego potrzebuiaćy opada. *Alias. maledictus qui
confidit in homine, & vel Angelum decalo prater doctrinam Aposto-
licam audit.* Což tedy iúz dálej czyniemoz miły X. Tworzydło.
Tielka nam w tym zamieśkaniu wiar / iestli miłuiesh zbawienie
duše swey/ iend w miłosći Chryściáńskiey/ iaw y sie za rece ied
do originatu samego/ á do gruntu náuki y wiáry násey. Podzi-
myš chocia

myś chociaż tymi stopniami porządnie. Naprzód podźmy do
 S. woyciech / nie do Gniezna / obyczajem ludzi dumami ciele-
 snymi Duchem Bożym w służbie Bożej postępujących / y szro-
 dta bez wodnie kopiających / bez pożytku zbawionego biegają-
 cych / a nie chwalcących Boga na wszelkim miejscu duchem a
 prawdą. Ale iako ludzom rozumnie Bogu służącym się godzi.
 Chodźmy do S. Woyciech przypatrując się w księgach Kościel-
 nych iaka nauka przed 600 lat za tego wieku w Chrześcijaństwie
 była. Odrzućmy to czego S. Woyciech nie trzymał / ale po-
 nim ludziewymyśliłi. Zaczynam barzo a o wiekszą połowice rozni-
 ce / do siebie się Ewangelicz z Papieżnikami przymknienmy.
 Lecz je tamże narodziemy nie które rzeczy k torych w starożytnym
 Kościele Chrześcijańskim nie było: Postąpmyś dalej / a chociaż
 jeszcze drugie 600 lat / do tych nauczycielow Chrześcijańskich / co
 byli przed 1200 lat. Tam w czwartym stu lat po narodzeniu Pań-
 skym / podźmy chociaż ad Vincencium Lirinensem, który pisał / pro
 Carolicae fidei antiquitate adversus prophanas omnium haereticum novati-
 ones. A tym samym tytułem osadził za heretiki wszystkie te ko-
 rzyby potym tam wiekuiego co nowego do Kościoła w prowadzić
 li / dowodząc tego / iż Vera Christi Ecclesia sedula & cauta deposi-
 torum apud se dogmatum custos, nihil in his unquam permutat, nihil
 minuit, nihil addit. Prawdziwy powieść Kościół Chrystusów pil-
 nie a roztropnie strzeże nauki w sobie złożony / nic nigdy w niey
 nie odmienia / nie nie umniejsza / nie nie przydawa. Wedlug
 tego decretu / chcemyli my być prawdziwym Kościołem Bo-
 żym / odrzućmyś wszystko to co po 400. po Narodzeniu Pań-
 skim odmiennego a przydanego w Kościele Chrześcijańskim
 narodziemy: A narych miast Ewangelicz z Papieżnikami / iuż
 nakilka krokow od siebie będziemy. Lecz is on wielki budy
 storow S. co tego tam wieku żyli / nie kaza sie nami nasobie fun-
 dować / ale odsyłała nas do samych Apostolow a pism ich / iako
 sie wyśey wspomniaty słowa Augustina S. / yś my pisma S.
 Apostolskiego sadzić nie smiemy / ale wedlug niego o wszelkier
 nauce a pismach luczkich rozadek a probę czynić powinniśmy /

E iij

y nie mamy

Isai. 8.
Lut. 40.

y nie mamy wierzyć Augustinowi ani Ambrożemu / ieno pokł
sie spismem S. zgadzają. Czytając pisma Doctorowskie / non
cum credendi necessitate, sed cum iudicandi libertate. Wierzymy tak /
ad legem magis et ad testimonium Do Prorockich a do Apostol.
Stich szodeł żywota przystapmy / tam omycia odnie czystości
błędow y grzechow dochodzimy tam ochłode żywota wiecznego
zradościa bierzemy a czerpamy. Tu stałmy dalciej nie (nie do
Altoranu ec. iako nie wstydlivie mówić). Ta tey opoce / nad
niebo y ziemie mocniejszy a trwalszy wiare / nabozenstwo a
zbawienie swoje v gruntujemy. Gody wszelkie ciało jest trawie
ale samo slowo Boga naszego / trwa na wieki a moze zbawie
dusze nasze Amen.

ARTYK VI TRZECY

Evangelia / prawdziwali była w Krzesćy anio
stwie przed 600. lat. A gdzie tych tam wiekow y
przed 40. lat byli Evangelicy? I o Jągiele Dzo
lu.

Evangelia Boża wieczna / y owsem iako y
podał sam Pan Jezus wsty swymi / y Apostołowie tego
kazaniami y pismy swoimi / ta wszelkich czasow iedna a taż wso
bie jest y nie odmienna trwa zawszy y teraz y na wieki. Me
y i X. Tworzyło złe patrząc przez swoje okulary nie widzy ro
zności wielkiej między Evangelia Boża co ono sama a w sobie
według opisanja jest. A między kazaniami y naukami za nią
od ludzi pochodzącymi / które on tymże tytułem Evangelij na
krywa : musimy tu iasnym a prostym okiem patrząc / baczyć
a zebrać y ynsta rzecz jest Evangelia pisana w sobie nie od
mienna w kosćcie czytając : A ynsta na nie kazając . Pisana a czy
tana

tana Ewangelia zawsze w Kościele Chrześcijańskim według
 tekstu nie odmienna jest (by ych w zględem porządku staroda-
 wnego Rzymianie naszego wieku nie zturbowali.) Ale kaza-
 na abo kazanie na nie / y przytym nauka w Kościele Chrześci-
 ańskim / nie iedną ale według czasow y osob rożnych rozmaie
 być pokaze. Czytano z Ewangelistow terty w Chrześcijaństwie
 zawsze od czasow Apostolskich y za swietego Woyciecha / ktory
 ia tak przodkom naszym czytał a podał / iako y my dzisiaj do tych
 miast czytamy. Ale nie długoż począsiech Apostolskich Anty-
 kryst ięsie ich wieku *mysterium suum operans*, do nabożeństwa y
 nauki Chrześcijańskiej a pogaństwa y dum luczych / bawo-
 chwátskie y heretyckie rzeczy a przymioty nie zgodne z Ewange-
 lią Bożą iść wprawyadać. Ale ci boie sie / y sa tego znaky / że
 drudzy posledzey wacy ludzie / przodki swoje dobre swoimi wy-
 myślami a wyskpekci zarzucał a ych imionmi zdobyć swoje dus-
 my sie wazyli / Bo biskupi S. w Greciey y indzie po Chrześci-
 aństwie y w Rzymie do kilku stu lat / heretyctwom sie opierając
 cysności Ewangelii bronili. Jednak tych tam wiekow zbawek
 Homerusowych y Virgiliusowych pogańskich wscynal sie czy-
 scieć / ktory fundament y sprawiedliwienia a oczyszczenia nasze-
 go od grzechow w samey krwi Chrystusowej doskonale nam zgo-
 towany / y nadzieie zbawienia wywraća. Wiec wody swiecone
 od pogan wymyslane / obitory kściey starozakonne / swiat no-
 wych ludzom stánwienie / czeć Bozey na swiate zmarle przeni-
 szenie / za umartymie inż w Panu odpoczywającymi modły / po-
 trawami brakowanie / y ynse rozmaite przysady / o ktorych mił-
 cey y przeciw ktorym mowi Ewangelia / w Kościol pomaku w-
 chodzily. Alz w 600 lat ponarodzeniu Pańskim y obrazu od Bo-
 gaću czynienia a czećieniu zakazane y prymat a stolec Papiesti od
 onego sprosnięgo Sokasa postanowiony do Chrześcijaństwa w
 prowadzone sa. Zaczym inż od Antykrysta / iakoby był Bogiem
 w Kościele swowolnie panującego / co Papiest / co Concilium /
 to wiecy wymyslow ku potkumieniu szerey Ewangelii sie mno-
 żyło. Oczym historie y Decreta Kościelne rzetelnie świadczą.

Za S. tedy **Woyciecha** przed 600 lat co za **Ewangelia** od **Pola**
 kow przyjeta byla: **Odpowiadam** : ze wyglądem opisania a czy-
 tania tak iey prawdziwa byla co y dzis a zawsze iest. **Anie**
 mniey y wyglądem sprawy wieczerzy **Paniskiej** y pod oboia ośbo-
 ra byla iako za **Apostolow** y dzis **Ewangelikow**. **Przetoż** **Pola-**
 cy przodkowie naszy przy samym **tercie Ewangeli** gdy ia czyta-
 no iako przysamym **gruncie zbawiennym** / nie przy **biedziach**
 ani przy **Misey** iaka dzis iest / **dobywaniem** **niecezow swych** sie
 oświadcza. **Alle** wyglądem **wykładu** y **naucenow** przydanych /
 nie ia byla **Ewangelia** za **S. Woyciecha** co dzis iest w **Kosciel**
Rymskim y w **Polsze** / lecz byla nie rownie lepsza a **szersza**.
Ależ tu nie pomału od **szerości** **Apostolskiej** **odmieniona** / ie-
dnak tymi **nasprosiestym** **przysadami** **biedow** ktore po **Swie-**
tym Woyciechu **wymyslono** (y **Misa bluzintersta**) **według** **do-**
wodnego ych **zwierciedle** **opisana** nie byla **napiswana**

A Ewangeliczy **gdzie** **byli** **tych tam wiekow** y **przed 400**
lat : **Jako** za **czasow Syna Bozego** y **Apostolow** tego tam by-
 li / **gdzie** **just tego** ych **sluchano** y **przyimowano** **prawdziwa** **na-**
uke Ewangely **S.** **Tak** **też** **ziwozy** **wszystkich wiekow** a **czasow**
choć **też** **Antichrist** **opaniował** **Kosciol Boży** **iednak** yz **przecis-**
zostala a **czytana** **byla** w **Koscielach** **prawdziwa** **Ewangelia** y
za S. Woyciecha y **zawždy** **sobie** **Bog** **zachowywał** **siedmi** **tyś**
cy **tych** **cosia** **nie** **klaniał** **Baalowi** / **ktorzy** **na Ewangely** a **wes-**
dlug **nicy** **na** **iednym** **zbawicielu** **Panie Jezusie** **wiara** **swa**
przyskawali. **Anie** **Ewangeliczy** **to** **byli** **przodkowie** **naszy** : **co**
sie **przy** **tercie Ewangely** **dogardzowych** **zbroniami** **swymi**
gotowi **popisowali** / **przed 600 lat**. **Niecez** **ych** **swiadcza** yz **E-**
wangelicy **byli**. **Altak** y **Koscioly** **od** **nich** **budowane** **rownym**
prawem **swami** **nasze** **byly** a **sa** : **I** **według** **szerey** **ych** **inteny**
aymyslu **dobrego** **prawdziwey** **chwały** **Bozey** **chciwego** y **przy**
Ewangely **tak** **zapalczywego** **ych** **se** **oszwania** / **gdy** **my** **Ewan-**
gelicy **tey** **samey** / **nie** **wymyslow** **ludzkych** **azwlaszcza** **ktorech**
tam **za** **przodkow** **naszych** **nie** **bylo** **sie** **trzymamy** **wlasniey** a **spra-**
wiedliwocy **sa** **te** **Koscioly** **nasze** **nizli** **wasze** / **ktorzy** **sie** **zridy**
Mharnie **poczyna**

Wszarnie poczynili / a to nabożeństwo ną zelżywość / iebynę
dośćteczney ofiary Chrystusowej w Ewangeli podaney w nich /
nowo wynysionym ofiarowaniem / sprawuiecie / o którym S.
Woyciech z przyokami waszymi nie slychal : iako wam to do
wodnie z waszych ksiąg waszych pokazujemy. Wiecy on swia
tobliwy Krol Jagieto (z Jadwiga y zатыm z Sofia żonami
swymi) przededwienią sty lat / czemuż tego Tworzydło przez
two zapługawione okulary nie moze doirzec / yż wszystkie
sprawy tego pokazują że nie content na wymyskach y ztych spra
wach księży Papiestych / yle według okoliczności nabaziey
mozł / Ewangeliem sie być skutecznie pokazował. Papięsa y
księży swych w podnieśieniu wojny przeciwko Czechom o E
wangelia zaktety (które wszyscy inzy Monarchowie z Euro
py woiowali.) sam Jagieto nie słuchal. Owszem z Czechami sie
kumal / pomocwoienno ym przeciw woyskam Papiestkim przez
Coributa brata swego Polakow y Litwy Hetmana / y zynady
le mogł bez oflawy swojej / czynyt / onych do siebie wzywał /
przyazni a chęci wielką ym pokazywał / aniemi na nabożeństwie
bywał. A na Zbigniewa onym przeciwnego sie gniewał / o nie
sie zaślawniał : w Prądze w Collegium fundował z żoną swą o
pitracie Polskim y Litewskim studentom. w Krakowie di
spatacja Czechow Ewangelikow z swoimi księża mieć chęć
y chętnie ley słuchal : kazać a nauczać w mieście ym dopuszczał.
z Czech księży ku sprawowaniu nabożeństwa Słowieniskim i
zykiem / do Krakowa wezwał roku 1394. a miejsce y opatrzenie
ym na Kleparzu Świętego Krzyża dał. Posty niebrakowa
niem w potrawach ale wstrymieśliwością od nich a dreczeniem
ciężką po Ewangelię od prawował. A przed śmiera
swa / nie mogąc sumienia swego uspokoić / Wszarni y ynshymi
ludzkimi wymysłami / niebudowaniem a bogaceniem Kościo
łow y wosłskimi swoimi dobrymi uczynkami. Z księdzem Ewan
gelikiem z Czech na urząd wezwany na pokoju sie przed tur
butacemi go księza swa zamykając / a prawdziwych poćciech zb
wienych (co tytułem rozmowy o praktyce Astronomickiej po
krywano) od niego szukał a pożywał / y ynshym ludziami w Kra
kowie

Crom. lib. 29

† Cychowie
z Basily na
Concilium
do siebie pro-
sili blagani
przywiali ośia-
towali 4.

Kowie prawdziwa Ewangelia podawać mu dopuścić: aż go
Zbigniew wygnat. A co ty pisek Tworzydo y Jągielo dla te-
go Czechom Ewangeliem / cheć pokazował y wspoteczności
znimi Bogu służył y Jemu nadszicie czynił / że sie iuz w Basily na
Concilium mieli Papieżowi w posłuszeństwo / poddać. O false-
rzy / a za tak Kroniki powiadaia. Bā weirzy lepiey co pise
Cromer libr. 23 *Ad hec Basiliensis Concilij erga se pro personam*
nuntiantes. Item Patres qui contenerunt miserunt ad Bohemos ora-
tores qui eos ad congressum & colloquium amice invitarent, prolixè mu-
ta pollicentes. To własne Cromerowe slowa: Czechowie mowi
Jągielowi powiadaia otym / yż Basylskie Concilium jest ym
przychilne. Item Dicowie w Basily zgromadzeni / posłali by-
li do Czechow posly / ktorzyby ie do spolnego sie wizenia y roz-
mowy wezwali: długo a wiele ym obiecuiac. Jstykysy Two-
rzydo / że tu nie tylko nie masz y slowka o posłuszeństwie Pa-
pieża / ale y Czechow nad wojskami Papiezkimi triumfuiacych
a Chrystusa sluchaiacych / y znimi sie potumania szukał / wiele
ym obiecuiac Jakiż z tym sam skutek to na Concilium pokas-
zał / że Czechowie nie wsluchali Papieża w używaniu Sacra-
mentu pod iedną osobą. Ale postaremu Chrystusa w używaniu
Kielicha tego sluchaiac / na Papieża ten Artikul sobie wolny z
drugimi trzema wyswarczyli a do dziś dnia otrzymali. Tak po-
bożność / y cheć do Ewangely prawdziwey / yż tej byta w żonach
Jągielowych Jądwidze y po niey w Sofiy / yawnie sie to potas-
zuie / yako zynsych postępkow ych od historikow opisanych / tak
owsem skochania sie wzakonie Pannskim / że y sobie pisany po-
polsku pilno czytaly. Zadał mi zte mowienie / żeby Sofia
miała dać sobie przetozyć Biblia: Ale iac czytany wiew wła-
sney Bibly na pargaminie pisaney te staropolskie slowa: Doko-
naly sie księgi zakonu na Grodzie w nowym Mieście Corcin-
tu przykazaniu a wolina oświeceniowej Księżny Panniey a Pa-
niey Sofiy z Bożej miłości Krolowej Polskiej Panniey namilo-
ściowej. A wykładaly sie przez księdza Andrzeia kapłana Jey
Miłości dziedzica z Jąsowie. A pisane przez Piotra Radosiyc
dnia Wroclaw

dnia Wotkowego Świętego Janążeślowie *Ante Partam* Le-
 niam. Pod latem Bożym 1455. A tak X. Tworzydo y u sie
 myśli/a coś mi nie smiał zadać sam potknąć musiał. A wiec y to
 słowko *Przod* którym mie zarzucasz/a tego w moim zwier-
 cie nie masz. Zaczynam uż Krol Jagieto tego Świata o-
 chodząc w pokoiu według nauki Ewangely Bożej y nieprzyjacio-
 łom swym Zbigniewowi/ y drugim obraży z serca odpuszczając
 a chęć Chrześciańska y przez podarki pokazując/ iako prawdzi-
 wy Ewangelik/ nie do Cysca z trwoga/ ale do nieba z wesół-
 ścią nadzieją szedł. A zgodała tego niewygodliwie znaki/ że gdy by byli
 księża iadomwici nieprzyjaciele Ewangely temu Świętobliwe-
 mu Krolowi nie przeszkadzali a wstroni nieczynili/ co na poko-
 iu a stryćcie czynili/ iawnie by się był Ewangelikiem ożwał. Ale
 y taka moc a nie woliwe nad Krolom przewodzenie w księży-
 sie nadozwala/ iako Kroniki świadczą/ że Krola po swemu kie-
 rowali/ onego gniewali a turbowali. Śnadnie też y w przed sie
 wsieciach tego onemu impediment czynili/ a broyli co chcieli.
 Że według woli księży y w Jedlinie constituta przeciw Ewan-
 gelikom iako sie Prakatam zdada napisano/ y ynże rzeczy pod-
 titatem Krolewskim/ Krolewskiej intenty przeciwne wda-
 wano. Tychże tam czasow nie tylko Sigmund Koribut Krolew-
 ski Brat z Ewangelikami w Czechach a przyniem kilką tysięcy
 wojska Polakow y Litwy skutecznie przedstawiali a wojska Pa-
 pieście gromili. Ale y wielka część w Polsce przednieyszych
 Panow jako Kroniki mianują/ one Alezyki/ Woiewody Ru-
 skie/ Koroboki/ Ostrorogi/ Lesniskie/ Gize/ Mielskynskie/ Ro-
 gowskie (nikomu nie pochwalając y Ewangelikowi iesli kto
 do niesłusznego czynił.) Kuropatwy/ Rytwianskie/ Straże/
 Zbaskie ktorzy z Cech księży Ewangelićkie w Polsce zbory
 Chrytusowe zgromadzać mieli/ ktorych Biskupi a księży
 Papiescy/ nie mogąc zwyciężyć słowem Bożym/ mieczem a o-
 gniem przesładowali a Corona męczenniczą z swiata sprowa-
 dzali/ a razem ych piąty w Poznaniu spalili. Głosząc to dzw-
 nek po wszystkich Chrześciaństwie/ zasnąć to rzecz w Historiach
 światowych. A wżdy nasz Tworzydo pyta gdzie nasze zbory w-

w Polsce przed kilkiem dziesiąt lat w tych stronach były: mo-
 wiac że ych y wiedney chalupe nie ukajemy. O fałszywej to a
 nader nie wstydlawe y sobie przeciwne twoie okulary Tworzydło
 ktorými tak iawną a iajną prawdę zaciemil / a serwatka swa o-
 czy ludzkie zalać / zamydlić a zaslepić sie wazysz. Nie widzyś ty
 tych tam czasów ieno iednego Ewangelikę / w Polsce samego
 Zbaskiego. Takie blaho świadom historikow. Jtak przecia-
 wko rozumowi ludzkom oczy zasłaniał / że choćta pięć księżey E-
 wangelickych było poimanych oprocz drugich co sie śniadź zbro-
 nili / przecie ty nas namawiać śmiesz / że tylko ieden był we wszy-
 stkiey Polsce Ewangelik. Alono to podobniysza prawdzie /
 rzecź żeby ieden ksiadź miał pięć tysięcy słuchaczow / nie ieden
 słuchacz sam Zbaski pięć księżey iako ty nam persadować chce-
 żawozdyć a wszystkich wiekow przeszłych iako świadczą historie
 włoskie Chrześciańskim do Babilony zawiedzionym miał
 Bog swoje Ewangeliki / ktorzy strofowali błędne Papieżniki.
 O czym jest spisany *Catologus testium veritatis*. Jeno jeszcze wy ie-
 tak iako Rain Abła / a Sarzeusowie Chrystusa z Apostołmi tłu-
 mili a mordowali. Aż tych czasów ostatnich w Czechach przed
 pułtorem stem lat / w Niemczech y tu w Polsce od kilku dzie-
 siat lat sam Bog mocnym ramieniem swym pannać / w po-
 śród nieprzyjaciół / sprawił to / że według obietnice jego brzmi
nobis inuitis & freudentibus Ewangelia / przed skonżeniem
 światá / in testimonium / małe y trzodzie wybranych na zbawie-
 nie / a na oświadczenie / a srośże zgorżenie y osadzenie wáśce. Co
 nam przypisujesz żebyśmy mieli Lutrami / abo Zúlitami / abo
 Calvinistami być / y kogo kolwiek zliudzi za Fundament wi-
 ry a nabożeństwa swego mieć / sle a omylnie naś po swemu przez
 swe okulary obłudnie widziś. My samego Krystusa a Pána
 wodza swego a Ewangelii jego naśladniemy. Wozymesmy sie
 też iawnie Consensem swoim tu w Polsce oświadczyli. Ale wy
 niebożetá / co na Rzymie a na ramieniu Włoskim (Karby swiá-
 tá w narodziech pod tytułem nabożeństwa chytrze wyludzaia-
 cym) wiara Chrześciańska Czechow y zátym Polakow fundue-
 cie / a z onych

29
cie a i onych zwodźcicielow / nie szara Ewangelia przynosiących
co tym narodom panowali sie przechwalacie / przyszedzie ten czas
kiedy wam okulary Włoskie znosa spada / ze tego omamienia
a głupstwa swoięgo żatować a wstrząść sie będziecie / by iedno
nie pozno.

ARTYK VL CZWARTY.

O Obraziech / Jesli iaka rozność miedzy obrazmi
pogańskimi a Papiestkimi :

SAmym tym słowem chce sie zastonic X. Two
rzydło / z swoyni Catolikami Rzymistami / yż tam były
Pogańskie baktwany / Bogom Pogańskim uczynione / ale teraz
w Papiestwie są Bogu y Świetym obrazu Chrześciańskie wy-
stawione. Przypatrzmyś sie tu bezomylnych okularow obra-
zom tym a rozności ych. Ale naprzod osobno odłaczmy osoby
same / ktorym obrazu uczyniono. Bo w tym X. Tworzydło
czyni okutanie wielkie / zacność osob mieszaiać z obrazami ych.
Miedzy osobamić onymi pogańskimi a naszymi S. Chrześci-
ańskimi rozność wielka iako miedzy piekłem a niebem. Ale mie-
dzy obrazami tak tym iako y onym ku czci vrobionym / Żadney
rozności niemaś / czego te dowody mamy.

I. Pan Bog nasz w przykazaniu swym wtorem / głosem
swym obwołał y palcem swym na tablicy kamiennej wyro-
swoy zapisał / Nie czyn sobie obrazu ani żadnego podobieństwa
tych rzeczy ktore są na niebie w górze y ktore są na ziemi niśto.
Jednakże tedy są przeciwnie temu zakazaniu Bożemu pogań-
skie iako y Papiestkie obrazu. Chyba że w tym przeszli Pogań-
Papieznicy / wi oni w obraziech swych czynili podobieństwa tyl-
ko rzeczy ziemskich / a Papiężnicy waży sie czynić podobieństwa
y niebieskich / malując Boga a Troice S. c.

2. Zakazał Bog czić obrazy Ale iako Pogańi cziłi swoje tak też własnie / tylko nomine murao Papiężnicy cziłi swoje / na mieiscu sluzby Boiey y na oltarzu ie stawiaia / przed nimi cza pkezdauia / Flakaia / kadzo / do nich sie obiecua y pielgrzymua.

3. Wygledem materiey y formy zdrewna / zkamienia / zmosiadu / ze srebra / ze zlota na kstat ludzy / tatuczkie pogańskie obrazy / iako y Papiestkie sa.

4. Wymawiali sie Pogańi ze nie materia cziłi / ale one ktorych wyobrazenie tutezna materia znaczy. Takuchno sie też zwykli Papiężnicy w swym bałwochwalstwie marnym za stawiać. Alec miedzy prostym ludem przychodzi do takiego zgorzenia / ze wierza a wyznawia / yz własnie sama Panna Maria miesta v Mnichow w Czeszchowey / y iey Swietobliwosc w onym obrazie nagrzefniti srogim / a na dobre kastywym wzrokiem patrzy / zaraz oblicze odmieniac / wedlug tego iakowi ludzie do niey przychodza.

5. Pogańskie obrazy osta miaty a niemowity / oczy a nie widziały / rece a nierobity / nogi a niechodzyły. Tatuczkic też sa bałwany Papiestkie / ze sie y paistowi odiać niemoga / zeby oblicza ych nie zapaskudzał. Pawel S. mowi / kiedyscie byli pogańmi / do bałwanow niemychescie chodzili. Dokat tedy Papiestkie obrazy beda niemymi a nie beda z ludmi / mowic / my ych wedlug Decretu Duchá Swietego zwac nie możemy ieno Pogańskimi / a re co donich chodza Pogańmi bałwochwalcami.

6. Nigdy wludu Bozym zadnych obrazow przy nabozenstwie nie bywalo / iako za Patriarchow / prorokow / za samego Pana Jezusa y Apostolow iego / tak w pierwzym kosciele Chreścianstwi przez kilka set lat. Owsem gdy we 400 lat w Asii w misticcku anablaćie / w kosciołku Chreścianstwi Epiphanius Byskup Cyprycki obaczył ~~kościół~~ na ktorey powiada bylo obraz Chrystusow albo ktorego z Swietych / rozdart i a w rzuć / mowiac: ze takiego zgorzenia nabozenstwo Chreścianstwie nie cierpi.

nie cierpi. Nui on Lactancius y brudny Doctorowie iako
przeciw obrazom pisali/ tak pogańskie rownie iako y Papies-
kie decretami swemi tłumiac: I ono Concilium Chrześciań-
skie co wydało decret./ *Ne id qd colitur pingatur* Aby m ilowa-
nie abo obraz nie był czynion temu kogo chwalimy. Ale potym
pogaństwo włościot z swymi obrzydłościami a bawianmi
wesoła na bierzey około 600 lat po narodzeniu Pannskim/ro-
wno z Antichrystem bawochwałstwo sie rozkrzewiło.

7. Carpocrates y Gnostiki osadził kłościot starożytny Chr-
ześciański za heretiki/ o obrazy nie tylko pogańskie ale Papies-
kie zadziałac ym to bawochwałstwo. *Carpocrates imagines fecit*
Christi & Pauli & his suffraganeos facietur: A o Gnostikach Ireneus
napisał. *Imagines quasdam depictas, quasdam autem & dereliqua*
materia fabricatas habent, dicentes formam Christi factam à Pilato &c
& has coronatur & reliquam observationem circa eas similiter ut Echni-
e ifaciunt. Słyłszy że to Tworzydło z swym towarzystwem /
że te ktorzy Chrystusowe y Apostolskie obrazy stawiali/ a kądze-
niem wiątkami y podobnymi obyczajami ciciłi/ osadza kłościot
Chrześciański a weźniowie Apostolscy y za heretiki y Pogańcy.
Ktorego rytulu y ty z swoimi żadna miara znieść nie możesz/
chyba skurecznym bawochwałstwem poprzesłaniem a bawo-
nowodrzczeniem y pokruszeniem.

8. *In fendorum & dolorum cultura omnis mali causa est. Sap. 14.*
Owa obrazow yatkich kolowiek w nabożeństwie bezwzględnie ex-
cepty czenie/ jest przyczyna wshyściego złego. Co na oko y a-
ko w pogaństwie tak y w Chrześciaństwie iednako widzimy.
Obrazy w Chrześciaństwie w prowadzone za Grzegorza II. sto-
lec Cesarzsi zwatili/ Antychrysta vmocnili/ moc Chrześciań-
stwa rozdiwili occidentem ab oriente oderwali/ a Turkowi do-
posiadania Swietey ziemi y krolestw Chrześciańskich wro-
ta otworzyli Tak to mała fraśka wiele złego (nieytkaie spro-
snych z gorzeń przy bawochwałstwie) nabroiła. Co snadnie/
leciemo świadom history obaczy a zezna. Czytay historia Lwa
Cesarza za ktorego okolo roku 725. na Concilium Constanti-

F iij

napolskim

Epiph. libr.
1. Tom. 2.
et in Anace-
phal.
Ireneus libr
1. cap. 34.

napolskim od 330. Biskupow były obrazy zakazane a odrzucone.
Jako Antychryst Rzymski Grzegorz 2 Przeciwko Cesarzowi
y temu Concilium 3 swoymi nie wstydliwie obrazy wyslawil /
Cesarza onie klak / poddane od posluszenstwa tego rozwirowat /
Carla Marcella Francuza na cześć Cesarstwa oderwane a wy
darza Panu foruowal. Czego do dzis dnia Chrescjanstwo
przyplacac musi.

9 Przeklety ciżowiek kto czyni obrazy / brzydliwosc Boga czyni
returzemiesnic / a stawia ie na miejscu osobnym Deut. 27.
Tyle dżeli tych od nich. Ale owa iakiękolwiek obrazy / ktore by
wais stawiane ku czcieniu. Przeklety (Bozym a nie ochron-
nym decretum) kto ie czyni / a owsem kto ie stawia a czci. A
tak moymili X. Tworzydło / iesli w tobie iaki kż wstydu a bo-
iażni Bożey / pamiętaj na ono napomnienie S. Jana. *Fideli
custodie vasa simulachris.* Działki mile / pilnie sie strzeście a iako
nabierzciey wiekaycie od obrazow.

ARTYKVL PIATY.

O Wzywaniu Swietych zmarłych.

Wzywanie S. acz sam X. Tworzydło sumi-
nieniem rozumy a mocą prawdy przyćmiony zezna-
wa yz nie iest do zbawienia potrzebne / Jednak zapomniawszy sie
z drugiey strony go broni: Tym na bierzcie / powiadajac / ze ty
to zywcajne w kosciele za czasow S. Woyciecha Apostola pol-
skiego. Odpowiadam ale nie bylo zywcajne za S. Pawla
Apostola narodow pierwszego / a tak y przodkow naszych W-
Jliriy. ktory nasz tak obowiazal: nasladowcami moimi badi-
cie iako m ia Chrystusow: nie mowi bacie nasladowcami. Al-
berto wymi / Scani slawowymi ale kase doawia dziać w fystkich
Doctorow mowiac / Alac: ie te ktorzy tak postepuja yako macie
przyklad nasz

przykład nasz. Do celera co nąd to y inącey podaiącego/ nie ka
że y Anioła z nieba słuchac/ ppo przekleciwem. Smiej przy
tym Tworzydło to u dawać iakoby pismo S. y Doctorowie w
zywania Swietych pochwalali. Bazarzuc ieno swe Papiestkie o
kulary / a weyrzy iasnie w pismo Swiete a obaczysz.

1. Jnie mamy o tym żadnego roskazania Bożego we wśyt
kim piśmie S: A kazano nam w nabożenstwie naszym nie to czy
nić coby sie nam dobre wioziało/ ale to tylko co nam roskazuje
Pan Bog nasz.

Deuter 4.
Apocal. 19.

2. Przykładu też żadnego nie mamy we wśytkim piśmie
S / żeby kto z prawdziwych chwalcow Bożych modlił sie ktore-
mu Swietemu zmarłemu / tak w starym iako y w nowym te-
stamencie. Wśysey tylko samemu sie Bogu modlili. y Anioł
mowi Janowi. *Deum adora.*

3. Obietnice żadney nie mamy żeby świeci słyseli modlitwy
ludzkie a onym co pomagali. A tak miły X. Tworzydło gdyż
otym nie maś a pokazać nie moiesz w piśmie S. roskazania Bo
żego ani przykładow S. / ani obietnice żadney/ stat idzie je
wzywanie S. iest szery domysł luczki / a tak bład słowu Boże-
mu y chwale jego przeciwny/ Jako sie to dalej pokaze

4. Wśytko pismo prowadzi nas z chwałami a modliwami
do samego tylko Boga. Wnie wzyway w utrapieniu/ ia ciebie
wybawie/ mnie bedziesz chwalił. *Dominum Deum tuum adorabis
et illi soli serues* Samego tylko Pána Boga twego chwalić be
dziesz. O co byście Oyca w moim imieniu prozili / mowi Pan
Izus stanie sie wam. I oświadczył sie Pał Bog/ że chwaly
swey insemu nie da. A tak przeklety iest człowiek ktory chwale
stworzycielowi należąca/ przenosi na stworzenie sobie podobne/
a coż goy na obrząz nąd sie podleyse.

5. Mowi Apostoł Rom. 1. Jakoż beda wzywać tego w ktro
regoby nie wierzyli. A tak a co Swiete wzywaia / oświadczaia
to że wnie wierza y w nich dusza. Za czym pod padania pod on
strogi decret Boży Przeklety ktory wśa wciłowiętu Jerem. 17.

6. Bto S. wzywa/ czyni z nich Boga / a rowna ie Bogu /
przypiśu

przypisując im wszechmocność / słyszenie tego w niebie co ludzie mówią y myślą na ziemi / widzenie wszystkich rzeczy y myśli a serc ludzkich / ratowanie a zbawienie człowieka / co tylko same mu Bogu można.

7. Nad to ci co Świętych o przyczynie wzywają / wystawiają je nad Bogą / przypisując im wielkie miłosierdzie / a łaskę nad utraconymi niż Bogu. Alia Bogą namilosierdziejego y najlepszego / jakoby Święci w niebie nadeń baczniejszy byli / a jakoby ten co nas do śmierci o miłował nieczuł y nie dostateczny był / wprzyczynie swej za nami.

8. Odtoczył Pan same matkę swą miłą od spraw swych / względem przyczyniania się. A coż względem spraw samemu Bogu a chwale tego należących. Co mnie a tobie niewiasto. Owszem odtaczeni są tym wyrokiem od Pana a spraw y chwale tego drudzy ludzie Święci.

Luce. 17.
1ª Corint. 7^a

9. Tej distincty ludey / że byśmy mieli służyć Bogu cultu latria. Świętym dulia, matce Bożej h perdulia, w całym piśmnie S. nie maś. Ale owszem wszystkie wrych stopniach a cała chwale piśmo S. Bogu samemu / od nas przysnawa / rośkazuje nam wszystkim mówiąc do Bogą Słudzy nie pożyteczny. A Świętym że byśmy nie służyli cultu dulci zakazuje / Nie bawaycie się slugami ludzkimi / Nie czcicie ludzi dulia.

10. Żelżywość się wrym dziele stworzycielowi Bogu / gdy człowiek będąc obrazem Bożym nad wszelkie stworzenie zaczął / stworzenia kreowemu kolwiek adoracja czyni. Oczym vide Augustinum Tamo 1. de quantitate anima cap. 34.

11. Jeśli Aniołom Świętym nad nas lepszym a nie grzeszącym piśmo broni że byśmy adoracy nie czynili. Apocal. 19. Owszem ludzkom zmarłym.

12. Święci ludzie są żywota nie chcieli przyłmować adoracy a chwały od ludzi Actor. cap. 10. y 14. te tylko przyczynie al leguie a mówiąc o sobie / żeśmy my też ludzie. A rozdżieraniem hat na sobie pokazywali / że się tymi co na nie przenosić czas Bogu należący / środze brzydzą. Nie mniemamyż iżby po śmierci dusznych

ci dusze ich ynakżego w tym rozumienia być / a wniebie wpyche
Boga przeciwu podnieść się miały.

13. Prośne a niepożyteczne jest Świętych wyzywanie / Bo
Święcy oni nie nie wiedzą a nikogo nie ratują. Oczym ma-
my iasne dowody wpisać Świętym. Duch rozkazał Świe-
tym zmarłym żeby od prac swych odpoczywali. Umarli już o
niczym nie wiedzą. Item Esai. 63. Ibrahām nie wie o
nas a Izrael nie zna nas. Zktorych to słow prorockich

August. Tom
4. pag. 690.

Augustyn S. nadobnie a potężnie tego dowodzi mówiąc: Jestli
ćy przednieyszy Patriarchowie nie wiedzieli co się działo zlu-
dzimi z nich posłamy pewnie że umarli o rzeczach y sprawach
tutejszych nie wiedzą y wspomagać nie mogą. Item Anima
piorum ibi mala vlla nec patiēdo nec compensando sustinent. Dusze S:
tām y nie nie cierpią y znikim nieboleją a o naszym vtrapieniu
(tak y o modlitwach ludzkich) nie nie wiedzą. Non morui Lau-
dabunt te Domine Psal. 113. Nunquid confitebitur tibi pulvis aut a
nunciabit veritatem tuam. Psal. 30.

14. Zakazał Bog abyśmy od niego a od żywych nie v-
dawali siedo zmarłych: Nunquid non populus a Deo suo requirit
nūquid prouisus ad mortuos. Isai. 8. Iżas ludzie od Boga
swego żadać a szukać nie będą. Cy od żywych do zmarłych?
Obiecał Paweł S: służyć a pomagać Philippensom po ki wcie-
le był: po śmierci nie obiecał. Philip: 1.

16. Pierwszy Kościół Chrześcyański ym bliższy był origina-
lu czasów Apostolskich / tym mniej o wyzywaniu S. wiedział /
y tym ostrzej bład ten strofował. Czytaj Epiphani. Tomi 2. lib:
3. cap. 78. 179 Hieronimi Contra Vigil ad Riphinum. Chrysost Ho-
mel. de profectu EWang. in ~~1. cap.~~ cap. 19. Homel. 44. Item Homel.
16. de Cranane. T. cophl. in J. Han. Cap. 15. Cyril. be rella f de
nem in T. H. sauro lib. 4: cap. 2. item contra iulianum lib: 6.

Wżiwartym stu lat po Narodzeniu Pańskim już ten bład
bárzo był żarąził Kościół Chrześcyański. Aw tym tam wleku
żywić S. Augustyn / abo się wniósł miejscami przeciwko piśnu
y przeciwko sobie i abo więc piśna tego napisano a wyzywanie
S. 4.

Św. trych

Świetych wnie fałszywie wtracano. Przeciwno ktoremu on
potrzebie a dowodnie w księgach swych własnych pisał. Tom. 1.
pag. 716. Tom. 5. pag. 492. et 1355. Tom. 6. pag. 375.
Tom. 8. pag. 343. et 1087. et 1422. ec. *Honorandi sunt sancti
mortui propter imitationem, non adorandi propter religionem. Quo-
re honoramus eos charitate non servitute: Colimus eos cultu dilectio-
nis & societatis quo & in hac vita coluntur Sancti homines. De vere
relig. cap. ultimo. Non sit nobis religio cultus mortuorum. quia si pie
vixerint non sic habentur ut tales trans honores. De ciuitate Dei lib
ro 10. cap. 7. Nolunt sibi sacrificari, sed ei cuius & ipsi nobiscum se
esse norunt.*

16. *Ua koniee/ choragiew nasi Chrześcijańska pod ktora
stoimy/wyznanie wiary powszechney od Apostolow podane bro-
ni nam wzywania Swietych. Albowiem tak brzmią słowa wiara-
ry naszej/ Credo Sanctorum communionem. Wierze S. spotecze-
nosć/ Ktora to spoteczność/ wyklada nam pismo S./ że w
szyscy wierni spotecznie wsciepieni iestestiny przez spólna wiara-
na iedney macicy Krystusie. Oni Swieci w starym zakonie/
tenie pokarmi iedli y napoy piliżnami. A ktorzy temy z iedne-
go chleba y piem ziednego kielicha/ iedno ciało iestestiny / ied-
ney głowy Krystusa Pana. Ktory onas znarodu Pogańskiego
powiedziat/ zesłany mieli w domu iego posadzeni być za stołem
wiary z Abrahamem Izakiem y Jakobem. Wierzmy te-
dy przez iedynego nam spólnego Zbawiciela to zesłany ze wszystkich
mi Swietymi w spólnym towarzystwie. Ze choć oni mieli prze-
dnysze dary nad nas/ iednak nie są głowami naszymi/ ktorym
bysmy my chwały y modlitwy ofiarować mieli/ ale są spotecze-
nymi znami ciotkami iedney głowy Pana Jezusa.*

A tu sie czytelniku łaskawy zdamy a zadziwmy śleposci a
opaczności okular X. Tworzydłowch. Ze to co jest oczywiste
przeciw tego bledowi/ smie to oślepić za bledem swym ciągnąc
pisac te słowa: że też Apostolskie Credo używają Swie-
tych *Credo Sanctorum communionem. Bawymyż nam to po polsku X.
Tworzydło, co to Communio: Po staropolsku obcowanie/ dila*

mo wi

mówią spólność albo społeczną. A wzywaniem to? Nie tyl-
 ko nie wzywanie a nie służenie nasze Swietym: Ale rzecz temu
 zgoda przeciwna/ yś wierzymy że sūmi taką spólność/ i taką
 członki w iednym cielemamy. I stoi w Credo *Sanctorum*
adorationem vel inuocationem: Nie stoi Ależemuż ty to smieś w
 ludzkie wmawiać nie wstydlive błędow Tworzydło. Żal sie
 mocny Boże/ iż tacy sprosni ludzkie Theologami sie czynią w
 Chrześciaństwie a wodzami ludu Bożego. Nie tylko Theolo-
 gi nie umieją/ a nalogii pisma nie widzi/ y powszechney wierze
 gwałt czyni/ ale y żakes ży. Do skoty iesse Tworzydło/ do sko-
 ti chodz/ a naurz sie lepiey wotabulet / a wiedz/ że *Commonio*
 po Polsku społecność albo obcowanie/ a *Inuocatio* po łacinie
 (co go w Credo nie ma) wzywanie. Sama tedy moc praw-
 dy taką conclusiā czyni: Gdyż w powszechney wierze naszej stoi/
 wierze S. obcowanie albo społecność/ a nie stoi wierze Swie-
 tych adoracja albo wzywanie. Cy co y wykładem przeciwnym
 y skutkiem spoczą a wywracają te wiary / Swiętych wzywają/
 nie są Chrześcianami wiernymi/ ale są heretykami a odsejpieni-
 cami wierze powszechney y pismu S. odpornymi a przeciwnymi.
 Boże otworzy im oczy a day im pokutować.

ARTYKUŁ SZÓSTY.

Na niektóre obietcy a zarzuty X. Tworzydłowe
 Odpowiedź.

Z Arzuca nas tym X. Tworzydło / y akobyśmy
 zwiara siva od dsiściszych Biskupow appelowali do S.
 Wyściech/ wiec do Apostołow y Chrystusa/ wiec do Alkoranu
 Tureckiego. Ale myśli sie Tworzydło y potwarz sprosina na
 nas kłózie. Zruc ieno swe falszywe okulary a statecznie to
 obaczysz/ że my Ewangeliccy fundamentem wiary swey nigdzie
 bliżej a

blizy a dälzey nie idziemy ieno do tego celu znäcznego do samego Chrystusa Pána a pism iego Prorockich y Apostolskich. To grunt nasz iedyny nad niebo y ziemię pewnięyszy. Ale wam niebożetom od Papieża zwiedzionym chcąc v služyc do wznania pokazuujemy to dowodnie: Księg waszych / że sie nauka swa nie zgadzacie z S. Woyciechem y przodkami naszymi co byli przed 600 lat. Owsem zonym kościo em Chrześciāńskim co był przed 1200 lat. A nat to z samym fundamentem z Chrystusem y Apostołem tego. Czymże tego na wasz dowodzimy: Samemiż kościelnymi (a iako wy sobie samym y nasze dziedzictwo przywłaszacie) samymi rzekę waszymi Księgami / w których iest porządnie poznācono a opisano co kiedy na którym Concilium / z którego Papieża nad pismo S. przyczyniono / wymyslono a wprowadzono do kościoła Chrześciāńskiego. Czego inż ja S. Woyciecha bärzo wiele bylo: Ale po tym do dziś dnia iest seze wieczy a co sprośnięszych sūt. Tętylko na Alkoranie iako nasz fałszywie potwarzasz / ale y na żadnym luczkim ramieniu sie nie fundujemy. Ale ty nieboże / osłiep to zeznawasz / że sie fundujesz na S. Woyciechu. Przetoż pohābienie twarzy twej znosić w tym musisz / gdyć to pokazuujemy / że y tego swego fundamentu dzisiejszym nabożństwem Rzymiskim daleko odbieżasz. A tak dwoie Anatemā na cie przypada / iedno o odbieżenie na ukli S. Woyciecha Apostoła twego / drugie o dälşe odbieżenie onych prawdziwych Apostołów od Krystusa Pána narodowi poślanych.

2. Lamentujesz na Ewāgeliki / mówiac że sie nad wszytkie Swięte przenosicie. Tęcy was S. Woyciech / Augustyn / Hieronim y wszyscy inшы: wszyscy Doktorowie przed wami nie umieia. Odpowiadam. O zdradliwej to okulary / co tak daleko wstrzone od ścierey prawdy biya a wzrok wnośa. Kiedy ia Ewāgelik funduje wiare swa na Ewāgely na samym gruncie pisma Swiętego a boiać sie przeklektwa / Galat. 1. Jerem. 17. wyrażonego / nie śmiem nad to y Aniołowi wierzyć: śmieć nie potwarzac Tworzydło / że sie czynie mędrszym nad Doctorzy

Swięte

S. C
słom
i
feni
nim
dām
ście
nab
li/ba
byli
5.
wni
yāt
stār
Jud
nie
na
kon
Bo
T
Bo
cie
czy
low
rze
4.
ny
ry
re
dio
dii
Sw
od
bezo

S. O Słepy a niesprawiedliwy sędzia. Nie otoc tu idziecie ślania / ale oto idziecie / jeśli Chrystus z Apostołmi a pismem S. / jest mędrszy a pewniejszy niż wszyscy ludzie iakożkolwiek wywyższeni y Aniołowie Świeci. A co wspominaś Augustina y Hieronima S. / Dałby to miły Bog / żebyśmy pisma ich szesere a błędami potomków nie nąpsowane mieć mogli. Ale nawet byście y tam stając chcieli / A to co po S. Augustynie y nad jego nauce do kościoła w prowadzono / żebyście skutecznie odrzucili / bärzo bliskimi Ewangelij Bożey y nas wyznawcow iey byście byli.

3. Co sie tydzie Bolesława pterwszego Krola Polskiego / pewnie że bärzo Swiatobliwy był / według tego nabożenstwa y akcie zaślak / całym sercem Bogu służac / a o chwale iego się starałac / y nie wątpimy namniey / że oto przysady wymyslow ludzkich za ktorými się w niewiadomości swey wnosil / sadzon nie będzie / gdy wiara swa na iedynym fundamencie zbawienia na Panie Jezusie niewarpliwie stał. Ale fałszywym prorokom / a zwłaszcza diableyszym nie równie sprośney Krole alud Boży mającym a od gruntu pisma S. zawodzającym / biada. I tobie Tworzydło / y sprawy a błogosławieństwo Boże / nad Bolesławem y nad krolestwem Polskim pokazane / S. Woy / ciechowi zmarłemu a od prac odpoczywającemu / iego przy czynie a modlitwie przypisuię / a chwałę samemu stworzycielowi a iedynemu przycyńcy Pánu Jezusowi należaco na stworzenie ciągnac się wazny / nie będziefli pokutowal / biada.

4. Smiaćes napisać Rzymiska wiara zatrzymawa Corony krolestwa swiata / a ktorekolwiek krolestwo Rzymiskiey wiary odstapilo / to y Corone utracilo y w Poganskic a Tureckie ręce przyszło. To twe słowa. Inie wstyd że cie mite Tworzydło tak iawniey a grubey mataniny : Gozie wyszedł swiat widzi / y krolestwo Angielskie / krolestwo Szkockie / krolestwo Szwedzkie / krolestwo Daniskie to nie iedno ale cztery krolestwa od błedow Rzymiskich ściyram wyznaniem Ewangelij oczyszczone / wielka cześć a ledwo nie połowica krolestwa Cieskiego /

ani dżiśy Grancuskiego / Korony swe w Bożim błogosławieństwie a w potętu od Pogan nadobnie miosa. A wżdy ty swoimi okularami smrodliwym ludziami oczy zatysać / a lada co przeciwko prawdzie mówić sie wazysz.

5. **Iż Polacy** przysławszy na wiare Chrześcijańska / gdy czytano Ewangelia / mieczow do potowicze / przy niey sie popisuiac / do bywali / iawnie to historycy swiadca oczym Niechowita napisał te slowa. *Quoties sacrum in Eccl. iegeretur Euangelium, dum sacerdos dicit. et. Sequencia Sancti Evangelii ec, de vagina quilibet Baro extrahat gladium usq. ad medietatem. ostendendo se paratum Euangelium tueri & pro eo mori.* Jle kroć powiada wkościele Ewangelia Swieta czytano / gdy krize mowit / Zaczynam Ewangelia. ec. tam każdy wolny Pan abo Slachcic / dobywał broni do potowicze / pokazuiac / yż gotow Ewangeliy bronić onie gardło dać. Te historia nam Ewangelikom wielce po cieśnia a własnici nam należąca / smie X. Tworzydło z swymi omiylnymi okularami sobie przywlaszczać / a przeciwko nam obrać / nie prawde ządawaiac przez moy bok swoym historykom / mowiac że przy Nhsy Polacy mieczow dobywali. Dytam ta cte bie Tworzydło / Jesli czytanie Ewangeliy iest Nhsa? Każdy kto ieno kes rozum ma a prawde widzi musi zeznać że to roz sne rzeczy / Nhsa iest sprawowanie z chleba ofiary za żywe a marke. Czytanie Ewangeliy / iest zwiastowanie historyi o pa nie Jezusie / recytuiac sprawy / a slowa iego. Wtec chocia przedemha chocia po Nhsy / chocia przy pulpicie / abo stojac u oltarza / chocia stojac na kazalnicy kaise czyta Ewangelia / to czytanie zniechane byc nie moze ze Nhsa / chybaby kto patrzył przy Tworzydłowe okulary / a y na kazalnicy czytanie Ewangeliy Nhsa nazwać chciat. Jawnie tedy mowi Niechowita dawnie yhy / a tak y pewnieyhy a prawdziwyhy historyk Polak / *Quoties* Jle kroć Swieta Ewangelia czytano Rzetelnie dokłada : mieczow do potowicze dobywali / pokazuiac yż gotowi **EWANGELIA** bronić onie gardło dać / nie o Nhsa ktorey tam nie bylo Takie y Cromer zeznać musiat : *Profluentes Ewangelyera defensionem*

Cromer lib. 3.
anno. D. 970.

defensionem. Popisuiac sie ze chca Ewangely bronie. Stryze
sie obtuoniku / z swoia Mha. A nie ktady potwarzzy na przodo
ki mile Ewangelia. Bzja serdecznie mituiace / yaby ony
przy Mhey bawochwalckiey popisowac sie mieli a bronii swey
dobywac / przy Mhey przy podnchenu optatku / czego iako zy-
wo nie widzieli / ani si ym otym iutko / gdyz to po S. Woycie
he dalciey niz we dwie scie lat za Honoriusa Papieza III roku
1220 dopiero wymyslono a do wafych kosciołow wprowadzo-
no iako to księgi a historie wafie iawnie opisuia.

6. Wiecez tym prozno sobie kuglutez / zadatac nam iz
mowie my iz za S. Woyciecha Mha byla y nie byla : a mo-
wisz / Ji starsha Mha wafia niz wieczera nasza. Na co snadna
a iasna odpowiedz ta iest. Insa iest Mha wzgledem slowa a
nazwiska samego / idawna y sprawie wiecierzy Panskiey nale-
zacego. A ynsha iest Mha wzgledem skutku a sprawy ofiary kto-
ra dopiero we dwie scie lat po Swietym Woyciechu wymyslo-
no. Smieszmowic Tworzydło ze starsha wafia Mha niz nasza
Wieczera: mowisz tak ale nie dowodzisz / bo też dowodow nie-
masz. Przetoż nikt nie wierzy. Ja mowie ze nasza Wieczera
Christu dwa starsha o dwanaście set lat niz wafia dzisieysza
Mha. Wieczera Ewangelistowie przed smiercia Pana Je-
zusa iawnie nam opisuia. Słowa tego MSZA we wby-
stkiey Biblii nie naydziez / kiedy ie wymyslono / wtilka set lat
po ostawie wiecierzy / mnie natym nic nie nalezy : Ty Chceśli
fukac tego sobie. Ale oto miedzy nami ydzie / ze przez 1200.
lat wlosciele Chrzeszcanstkim y pod tym wymyslonym nazwy-
skiem MSZA y z tymi modlitwami a Ceremoniami co dzis
przy Mhey sa (a tak y za Swietego Woyciecha / nie bylo dza-
sieishey Mhy wafey / ale taka sprawa wiecierzy Panskiey iaka
dzis o nas Ewangelikow / gdzie ludziom ofiarowano a poda-
wano do pozywania pod oboia osoba Sakrament : A dopiero
po S. Woyciechu y Staniskawie / y to rozumienie ze sie chleb
ystnie a cielesnie w całego Christusa przemienia / y z tym a-
doracia a cala Mha wafia nastala.

h

Poraznia

7. Pokąnia sie też w tych okularach krwawe zmaży / a że
ty Tworzydło nie przestając na serwatce pragniesz krwie naszey
y dychaś morderstwem przeciwko Ewangelikom / Bo Sturm
ieś na Swiatą a miłą Confederacją / a frąsujesz się na Polaki
że nieczem na wiarę nie nawracasz. Tac jest natura drapież
nych wilków. Ta natura Cainow y Sáriuszow niemogących
Ewangelii Bożej zwyciężyć nieczem Ducha / rzucac się na
wierne wyznawce tey do cielskiego nieczaja.

Grozisz nam / m. owiaco Polakach onych co mieczow do
býwali. Kiedybyscie powiadały Ministrowie Lutersta E
wangelia (nie Lutersta ale Chrystusowe my mamy) do Polski
przyšli jakoby was byli przyieli? **Odpowiadam.** By
dłista zmartwych wstali a weszli do naszych y zas do waszych
kościółow / rzec sama a skutek nabożeństwa to pokazuje / że wstę
pawszy od nas Ewangelia Chrystusowe prawdziwa a szczerą y
y od wszystkich przysad wymysłow luctich odczysona / dopiero
by całych mieczow swych / iako przy całej iasney a namnietej do
mami luctiem nie okrytey Ewangelii dobywali / dopiero by
nas iako wierne slugi Chrystusowe umiłowali a w obrone swa
wzięli. A przypatrując się wiernemu śafunktu wieczerzey Pań
skiej / tak iako ym S. Wojciech zarym iestże Stanisław s
żył pod oboją osobą / z nami by ochotnie Sacramentu pożywa
li. Ale wszedłszy do waszych kościółow / a wyrzawszy cie nie wiec
szerza Pańskiego ale ofiary zmyślona sprawuiącego / słysząc żywo
nienie ktorego za nych nie było / widząc podnośenie / kłanianie
obracanie się dziwne / czego oni iako żywo nie widzieli: widząc
że sam tylko iest a piątek ym nie dając iako dawał S. Wojciech:
A owsem kiedybys do ciebie przysły / a ty byś ym pod iedną o
bą podawał / rozkazując wierzyć że kiedy iedli tedy to już y pili:
Wierze niewiem Tworzydło iakoby cie witali: ale iakbych nie
chciał być w twojej storze / Nie wątpię że w tych tam przodo
kach naszych / nienawistny był zelus Swiet y a zapalczywość mi
w Ciebach ktorzy przed pułkorem stem lat / o Kielich krwie
Bożej sobie y Chrześciaństwa w Constaney odigry tak się miedzi
mi swymi

72
misyymi zaſtawiali/ że ſtoż wſyſtkiemu Chrzeſciańſtwu wy-
trzymawſzy/ a wielkie woiska Papięskie pogromiwszy dobili-
ſtego y ym muſiano pozwolić Sacramentu pod oboia oſoba.
Coż rozumieſz o Polaczach onych co zaraz w koſciół mieczow
dobywali. Alż cy y potomkowie ych przodkowie naſzy w Pol-
ſce przede ſtem lat circiter / ſtym że ſie popisowali / yatek / iny to
ſychali od ſtarych ludzy. A mianowicie nie barzo dawno vs-
miał Pan Marcin Granowski / mając wieku przeſſo lat / k to-
rynam wies powiadał / Ji gdym ia mowi nie wielkum chło-
piarkiem był a w Poznaniu do ſkoły chodził / pamietał że ſie
ſlachta Wielko polska ziaćhala do Poznania / y tam v ſary
zgromadziłyſie domawiali ſie tego v katei / żeby im po ſta-
remu ſłużyli Sacramentem pod oboia oſoba: wymowki w tym
y argumenta kazy zbijałi / alleguiac też Ciekami ktorym re-
go Papię na Concilium Baſileyſkim muſiał pozwolić. Aż na-
koniec tym kateja zagadł: Jeſli nam powiada Kiełicha kwie
Bożey nie wroćcie / my wam dzieſięcin y prouen. tow jadnych
dawać nie bedziemy. Jto był napotemnieſzy argument na kate-
ję. Ża / ym pozwolili / ale taka ſtuka. Wproſił to Biſkup Po-
znański v ſlachry żeby ſie to wſdy ſwym porządkiem działo-
to ieſt za pozwoleniem Papięskim / racjac że ynączey nie bedzie
ale zezwoli na to Papię. Jnarych miast wtey ſprawie poſła-
do Rzymu wyprawił. Ale ſie ieſcie z ta abſolucia od Papię
ten poſeł nie wroćł. Aż in terim Pan Jeſus ſwoie poſły do
polſki przyſłał z Ewangelia y zupełnym ſaſunkiem Sacra-
mentow Swiatych.

P. Powiadaſz że S. Woyciech y Stańſław / ynatſhey
Nſhey niemueli / tylko iakowa teraz ieſt. Ja z właſnych wſſych
kſiag iaknie pokazuje że ynatſa a naſey Ewangelickiey podo-
bna mieli. Bo ta iaka wydziaćhacie aż wewnie ſcie lat po S.
Woycieſe naſtala. Ty za ſie ſwey przeciwney powieſci cym
dowodziſ: Powiadaſ / y ſa koſcioly y oltarze / gozie Nſa
mieli. Wroblem takie argumenty podawać nie ludziom roa-
zum mającym. Tſie oto yozie ieſti oni Nſa miewali y gozie-
hij
a le oto /

44
Ale oto / iaka Misha miewali. Takasi ktora byla a jest wiec
rza Syna Bozego pod oboia osoba / a tylko nazwyskiem nie rze
cia byla Misha / czego ja dowodze: Czyli takowa iaka pomich
nierychto wymyslono Co ty mowisz / ale namniey kosciolem y
ostarzem ani starymi ornatami y podobnymi ciastkami nie do
wodzisz. Bo my wrychze koscielech y na tych oltarzach gzejoni /
taka Misha miewamy iako oni: Ale wy ynaksza niz oni. Dru
gi dowod chcesz uczynic zrekawice Swietego Woyciecha / ktore
powiedasz w Pradze zostawyl / gdy w Rzymie przed Papiezem
Misha odprawuiac zachwycon byl przez dwie godzinie do Pra
gi / y tam za umarte Mshyt.

Na przypatrzmy sie tej historyi. w Rzymie powiedasz y
Mshyt S. Woyciech / a zachwycon byl do Pragi. Pytam Je
wcielesz byl zachwycon / czyli wduchu: Jesli w ciecie / tu nie
wiem godzili sie ciatu wrekawicy Misha miec / wy tam uiderini.
Ale podobno bez ciata / bo powiedasz ze w Rzymie stat y patrzy
nañ Papiez / dziwuiac sie mlezeniu iego / y pytal go potym / cze
mu to: A tak pokazuiac sie yz dusza Swietego Woyciecha miala
Misha w Pradze / a ciato iego mialo druga w Rzymie. Ale tu
was licwie a wydaie ta rekawica w haniebnym a sprosnym ma
tactwie / bo dusza nie chodzi wrekawicach / y przy ciecie w Rzy
mie nie przy duszy w Pradze miala byc a zostac ta rekawica.
Verum lumen iam lucet Wstydaicie sie w tym oswieceniu ktor
czyini Bog slowem swym diisia w kosciele Chrzeszczanskym / za
mydlac ludziodm oczy a oslep wdawac bledy swe na zwiędzenie
dusi ludzkich / takimi salskami a baxkami babstami. Niestety
na co koscioł Boży statkami wodziicielmi przyseod.

Ai koniec mowisz / ze historyi swiadcza yz na skalkce St
nislaw gdy Misha mial zabic. Juzem na ten stoniany argu
ment o mieyscu odpowiedzial / ze nienie dowodzi zeby to tam
waska Misha byla. Ale tuś mial dotozic tego mocniejszy argu
mentu. Ze malarze maluią S. Stanislawa / yz podnozil
wten czas oplatek nad glowe ku adraty (chocia to az po i go
smiercinie rychto / niemal wpuktoru sulał wymyslono) Tak
aby rychley

ci by rychley wafsy fluchacie omamieni wierzyli. Boć takim argumentem Mniſzy przed Papięzem wygrali a do wiedli tego yż kápica ych ieſt ſiara dawna y była za czaſu Chryſtuſowego. Ji malarze malali diabla w kápicy / kiedy wnięcy na puſęży tu ſit pana Jezufa.

9. Pięſz też. Niewiem Simeonie coć było potęy pracy : Ciemuż tak miał rejestrować te wſtawy (Rzymſkie po Swiętym Woycieſie wprowadzone) wiedzieliſmy to dobrze beſtwoſiego zwięrciada. Radem temu Bone frater Martine żeś dał ſwiadectwo prawdzie a ſezna waſ żeście to dobrze wiedzieli / co wam żada wam. Sumnienie ſamo do tego cie ciſnie : ieno zaś yndſiey przeciw ſumnieniu niemo w. Bo coście nie mieli wieſdzieć tego co tak dowodnie w waſzych kſiegach opiſano ieſt. Pamietaſie tego ſie indſiey nie przec / a nie żada waſ waſzym kſiegoni nie prawdy / mowia cze dawniey była Wſka żozerwaniem oſob Sacramentu / niſ to hiſtorycy waſzy opiſuią : y w ynſkich rzeciach / pamieta y mimi ſie o czaſ który i a znich prawdziwie wypisuienie ſprzeczać. Ntne co potym było rejestrować te wſtawy : Odpowiadam : Wam y od was zwiędzionym ludziorad bych do tego poſtuzyl / żebyście obaczywſy odmiane na bożeńſtwā ſwego / od przodkow ſwych za S. Woyciechā wrociſi ſie znami do originału a fundamētu wiary Chreſcyańſkiej do Chryſtuſa y Apoſtołow ięgo.

10. Ale ty Tworzyto ſnieſz oſliep to twirdziē a mowic : Vnas ſie powiada nigdy nie odmienito. Zawszy ſtoimy wiedzney wierze / przy iedney Ewangelii / Bo wſtawy / ktorych przyedytym nie było a ſa vnas / nie odmieniaia wiary ale iſz zdoſbia : To twota mowa.

Obezecneſ to okulary / ktore ſa ſhem ſwym y oczy zaſlepiaia yycio to a oblicze / żeby wſtydu żadnego w ſobie nie miało / okrywaia / Si feciſti neza. Nie naidziemy żadney wiary a na bożeńſtwā na ſwiecie / gdzieby wieſey a cieſcy bez wſelkiego do rychmiatſ końca odmian a wymyſlow ſie dſiało iako w Papiſtwie / Co Concilia / Decreta y hiſtorie ych głoſno obwoły

hij

waiſ

woia. Nawet y Ewangeliar was iuz nie iedną z starożytnych
Kościółem y znami według porządku ktorzyśny w Chrześcian/
stwie zostali. Ina tescie sie iuz niedawno za Jezuitow wysch
kultu nascie leciech rzucili/ iedne po wyrzucali drugie lekkomyś
lnie a sprośnie po odmieniali a powarzywiali: że y tego kio
w. i prawdziwie rzec v nas iedną Ewangeliar/ nie moję.

Wyznawasz to yż sa v was oświawy ktorych przed t. m.
nie było: Orosz sie tu sam trewnieś: Pamiętaż sie iuz tego
nie przeć. Lecj patrząc na te oświawy/ przez swoje obłudne o
kulary/ Powiadaś/ że tu v was nie odmienienia wiary/ ale ia zdo
bi y otwirdza. Tak to w twoich okularach fałszywe sło / że
przez nie patrzącemu to co iest sprośnie brudne a czarne zda
sie białe a ozdobne. Ale zrzućmy te mątaniny / wejrzymy w
rzecz samym okiem iasnym. Naprzód In Genesie o oświawach
ludzkich sam Syn Boży a siedzia naś/ przeciwko wam taki de
kret wydał: Przykroć ludzkie/ czemuście wy oświawami swymi
potłumili Boże przykazania? Słyszysz Tworzydło: a ozdoba
to wiary (y samo wtorego przykazania Bożego wyrzucenie o
przeciwko niemu oświawa y obrazow do Kościoła w prowadze
nie was osadza) Aduch S. przez oświ Pawła S. mowi: pa
trzącie by was kto nie zwiódł według oświ ludzkich a nie według
Krystusa. A indziej zagroził/ by y Anioł znieba wam podawał
nad to cośny wam zwiastowali/ niech będzie przeklety. O toż
tobie Tworzydło zato yako zeznawasz. / Co przedym nie było
a v was zdobi wiare/ Anatem a a przekletwo Apostolskie na cie
przypada In specie zaś iebych zwiela obrzydliwych oświaw/ nie
no ieden artykuł strony wieczerzey Pańskiej na przykład o wiata.
Piśmo Swięte nam ka że wierzyć/ że Pan Jezus iedyna śmierć
a ofiara swoya na krzyżu sprawił nam dostateczne odkupie
nie a zbawienie: wy oświawa Młhey wafrey z gruntu te wiare
wyporać/ a nie wierząc w niem odpuszczenia grzechow/ przez
ofiarewe Młhey gofukacie.

Hebr. 7. 9.
R. 10.

Powracając nasze wiary Apostolskiej wyznanie świadcy/
i Pan Jezus wstąpił na niebiosy/ siedzi na prawicy Boga

Cycá meo

Oyca niebieskiego / aż przyjdzie na sąd. A wy we Mszy niszczcie
te wiare powiadacie że go z chleba tworzyście / widziecie przed
nim klacie i zaś mierzycie a Oycu ofiarujecie. Pan Jezus
nasz przestrzega o tych fałszywych Chrystusach / gdy ie wżam
kucniach Cyboryach a monstranciach / y na potach a wpro-
cessiach potężnia / żebyśmy nie wierzyli a nie wychodzili. Ale
wy to wszystko czynicie / wiare a przestroge Syna Bożegożato-
śnie wywracacie a tłumicie.

Pan Jezus mowi w wieczerzy swej podając kielich no-
wego testamentu / a wzym podając y wyawracając / krw
swoie piliście tego wszysty. A wy stawia Mszy y używania pod-
jedną opakuiecie ty słowa w niedowiarstwie swym mowiąc:
Nie wszysty tylko sami księża.

Rozkazał nam Pan w wieczerzy swej osobno chleb oso-
bno wino przymusić czynić co na siew pamiątkę / to jest śmierć
iego sobie przypominać / ktora nam opisali Ewangelistowie /
że winę osobno wszystką krew iego była a ściata wyciekła.
Wy te wiare tłumicie a przyćiesie śmierci Pańskiej mowiąc /
że gdzie ciało iego tu y krew / a ono wszystką krew z iego wy-
sta aż woda za nim z boku iego ciekła.

Zaprzysiągł się Pan iż ktokolwiek nie pić krwi tego żywo-
wota wiecznego nie będzie miał. Wy te wiare tłumicie nie
dając ciele pspolitemu krwi kielicha iego do picia a każe-
cie go w chlebie iść. A tak niezliczone tysiące dusz ludzkich od-
pychając od kielicha Pańskiego odpychacie od zbawienia a
żywota wiecznego. To przyjednym artykule ustawy wasze co-
żtego przeciw wierze a zbawieniu ludzkiemu broicie? A co by-
śmy wszystkie inke rozbierać mieli. Ale zamykam tym. Paweł
S i Tim. 4. prorokował że ostatnich czasów mieli nie ktorzy
ludzie odstac od wiary / mówiac w przykricuwie a trzymając się
nauki ciartowskiej. Znaki ich dwa polozyl. Błomienie mał-
żeństwa a bractwianie w potrawach. Te dwa znaki a płać /
bośmy wstali świat a Secty naryły y pogańskie bordeny zbiega-
li / nie naidziemy ych indziej / eno was w Papiesztwie / krećcie
wy sie

wy sie sianem iako chcecie. Wy sie małżeństwą odprzysięguie-
cie / a nam sługom Chrystusowym go bronićcie a onie y wrych
okularach śpijcie : Wy wpoirawach brakuiecie / a samym
tym brakowaniem obłudne posty odprawuiecie. J idziś Two-
rzydło a wykreślaj : by na wiecey vsław byto przed sie v nas
iedną wiara. Ato nie baczny człowiecze zabija cie nie ochron-
ny decret Duchu S. / ieno o ty dwie / słowu Bożemu od porne-
tu wspomnianie vsławy waże / jes z świmi zgoła od sta pít od-
wiary / w przykryctwie mowi / zdetwiałe sumnienie masz adie-
abelskiej sianuki trzymasz. Zdobże sobie wiare swa tymi przy-
smakami / niewstydlawy a przewrotny wstaw luctich obrońco
a prawie Tworzydłany ich putlerzu.

II. Mowisz. Kościół Boży ma moc rościć i sianować y sianować
co przynależy do nabożeństwa y wiary Chrześciańskiej.

Mat. 28.

Pytam, czym tey mocy dowodzisz? Powiadasz / Jś Duch

Gal. 1.

Święty postanowił Biskupy żeby rzadzili kościół. Odpowia-
dam. Ze insha rzecz jest rzadzić kościół nauczając tego co Pan
przykazał. A insha vsławy nowe wprowadzać / a po Chrystusie
mistrzu niebieskim mistrzować. Mowisz też yż Paweł S. na-
uczał Chrześcian y aby chowali vsławy starzych. Odpowia-
dam: Ale tenże Paweł S. vsławy te limitował nauką Ewange-
liu / zakazując pod przekleństwem nikogo nad te nie słuchać.
Tłakomiec chciałby sie wrym bronić przykładem naszym / Pro-
ry nie tylkoć sianie trąsi / ale owšem jest przeciwny. A tak
te twoie słowa przeciwko Bogu a słowu tego bliźnierstwie sa /
iż ty ludzkom śmieś przypisować moc sianowania wiary a na-
bożeństwa. Tus sie sam z kościołem swym oszdił / a lico An-
tychrystowona sie wdział. Bo prawdziwy kościół Boży t rwa-
w słowach Chrystusowych Chrystusa iako głowy we wszystkich
słucha / po mistrzu swym niebieskim nie poprawia / co od Pa-
na wziął to podawa / Tego co Pan przykazał naucza. Duch
S: w nim nie sam od siebie mowi / ale na pamięć mowy Chry-
stusowe przywodzi. Czym też wyszey mieliśmy oszblowa sene-
cencja Kirinensis. Kościół jest wietrym strojem wietrych od

Pana naut

Pana nauk/ niewnich nie odmienienia nie nie przyczynia. Ale
na przeciwko temu wszystko czyni iaskini kotrowiska a wherecni
ca Chrystusowi wiary y posluszenstwa nie oddajaca. I siedzy
tam w kosciole Antychryst z taka wladza a wywyspaniem sie
leges fingens atq. refingens iakoby Bogiem a Krystusem glowy y o
blubieniem koscioła byt.

12. Razes sobie pokazac w Artykulech wiary gdzie sie wy
nie zgadzacie z Oycami z S. Woyciechem Stanislawem. Al
tomci dopieruchno pokazal w Artykule o Wieczery Panskiej.
Rozumiem ze natym dosc miec bedziesz y staniec za twe.

Alle temu sie wydziwic nie moge / ze ty tak czesto wspomie
nając fundament wiary swey na tych Oycach zasadzony / wyzn
sie nie poczujesz / yz sam sie osadzasz prawdziwego iedyne go fun
damentu naszego Chrzeszczanskiego Pana Jezusa z Apostolmi te
go / y podpadasz pod on dekret : *Maledictus qui confidit in homine.*

13. Smiesz to twierdzic a pisac o nas / ze co Minister to ynaż Jerem. 17.
czyj wierzy / y naczy Luteriani / y naczy Calviniani (y Tur
ki zdradliwymi okularmi swymi nam przywlaszczajac) a ze sie
w przednich Artykulech nie zgadzamy. Mowisz ty to / ale ni
czym nie dowodzisz. Przetoż temu nikt nie powinien wierzyć /
ale ta twoja mowa w liczbie falszywych swiadectw a potwarzy
miesze miec musi. Inaczej sama rzecz przeciwko tobie mo
wi / a zgode nasza Polska (oprócz kilku Ciemcow swarliwych)
po wszystkiej Coronie y wielkim Ksiestwie Litewskim iawnie
pokazuje / I consens nasz kilka Synodow Generalnych utwir
dzony wyswiadcza. Wiec y resuracja waszey Ministrachy kil
kian Scriptow dowodnych : aż na koniec / *Vindicjs.* na ktore
trudno co krzeczy ozwać sie macie. Bo *Jungius*, tylko cudzymi
dlugami nie słuśnie nas zaraćca. I ta jest summa wielo
ści slowiego. *Litigant E Wangelici Germani : Ergo non habent Con
sensum Poloni & Litvani, A Veritas Contrarium ostendit.*

14. Gdzie zacność orzedu Kaptanskiego zakładasz na Ple
su / haniebnie cie w tym twoje okulary omylają. My za przy
kładem Chrystusowym y Apostolskim przez takich kuglarstw

I

prosto y dacz

Apoca. 13. v.
16.

prosto ydąc / tobie i twoim towarzysztwem zostawiliśmy te o-
zdobe wrzodu waszego Mharstkiego / wyskubienie kysiny na gło-
wie spohmarowaniem reki / iako pewnie piatno slug Antychri-
stowych.

15. Mnichow zgola zebynie bylo w Chryscianstwie przed
Swietym Wojciechem / nigdy tego nie pisal: zle to widzi
Tworzydło przez swe okulary. Bo dawno Diabeł brzydząc sie
prostą sukienką Chrystusową a iego y Apostolskim pospólitym
habitem a życiem / yst na hipocrytno do Krystusa medrze kła-
pice swoje wdziewać a pod tytułem bezceństwa do sprosnych plu-
gastwo ie w prawować. Ale yż po onych pustelnikach dawniejs-
zych Mnichy tylko sami *Benedictini* tu w tych stronach; kłkiem
rociow pod tąz tylko regułą bedacych przed S. Wojciechem
nastali: A po iego śmierci dopiero ynşe Reguły nie zliczone wa-
fyskli sie wyległy / iasnie a dowodnie to nam w historiach op-
pisano. Wic też drudzy Mnichy z tych co sie w tysiac lat po
Chrystusie gdy był Sathan rozwiązan legli / wazyli sie zdobyc swo-
ie reguły tytułem dawnych onych Swietych / Basilego / Hiero-
nyma / Augustina. A ono kto sie bez bialek prawdzię history przy-
patrzy / y nauka y żywot iako onego Swietego Antoniego pustel-
nika (co braciey swey gdy go prosili o Regule / podał do ręk
Nowy Testament / zowiac doskonala regule żywota Chrye-
ścyanstkiego) tak też S. Basilego y S. Hieronima co przed i
gorseńiami kościelnymi na mieysca osobne wstepować musieli a
Skoły Theologicke przy sobie mieli / y S. Augustyna Bisku-
pa i tak mowienątką y żywot tych tam Swietych y weźniow
ych / roznesz od poznię po S. Wojcieche nastatich a dżisieyszych
Mnichow / yako dalekie jest niebo od piekła.

16. Onie wymyslanin wiecey nowych Reguła nabożensw
smie X. Tworzydło wykreacć dekret swego Lateranistkiego Con-
cilium / iakoby ych zgola nie zatrazano a lena woly Papięrowey
to zostawiono. Tak tedy sioła sioła tego Concilium: *Firmiter
prohibemus quis de cetero novam religionem inueniat, sed quicunq;
luerit ad religionem conuerſi: unam de approbata assumat.* Potężnie
to powiada

to powiada zażądziemy żeby od tych miast nietylko nowego nabożeń
stwa nie wynajdował/ ale kto sie chce na nabożeństwo udać/ ie
dno z tych co już są approbowane niechay sobie obierze.

A tak nieboże X. Tworzydło yako yndziej tak ytu wysyday
sie wykretow a nie szczerości swey / y z Jezuitami y z drugimi
nowo nąstiatymi / przeciw temu Decretowi grzeszącymi.

ARTYK VL SIODMY.

O dowodziech rzeczy we zwierciadle opisanych. A
przytym o Żaduſnym dniu y o Eżyscu y o Cardia
nalech.

Znal mi to wyſzey X. Tworzydło / yż o tych
wszystkich rzeczach ktorent zregestrowat zych ksiąg oobrze
wiezieli. Dziwna to tedy / yż zapomniawſzy sie / a drugie mil-
czeniem swym pozwoliwſzy / przeciwko niektórym waży siemo-
wić. Ja naprzedce ſpisałem był to zwierciadło nawiecy z
Chronologią niedawnego Pantaleona / ktory piſania ſwego ſkad
ie brał na ſwiadkow Doctorow a historykow pod ſame ſio / anie
mal wſyſcy z właſzeją przedmewſzy / ſa właſne Koſciola Rzymſkie-
go księgi. Drugim rzeczom z właſzeją w Artikulech główniey
ſych / zdobyłem ſie też y na wiecy ſwiadectw z ynych ſcryben-
tow Rzymſkich. A w tym co piſa dawam a miam iſz mu powia-
dając. A tak wſyſtek ten ſpor ktoryżatym wiedzie o czaſie uſtaw
rozmaitych / już nie ieſt przeciwko mnie ale przeciwko history-
kom / a księgam Koſciola tego. Przetoż na wſyſtki punkty od-
powiedzia niepotrzebna ſie nie bawiąc / a do citowanych im
margine ksiąg czytelnika odſyłać / na dowod nie ſzczerości a
nie wſydu X. Tworzydłowego / ſpecimen tego iawniey prawdzi-
e historycy ſie z przeciwiłania / w kilku przykładziech pokaże.

J 4

O Żaduſnym

O zadusnym dniu.

Polydor Rzymstiego Kościola scribent / przede stem lat.
 Ten w księgach swych o powodziach rzecz 9 libr. 6. cap.
 9. te słowa napisał. *Quod hodie defunctorum anniuersaria iusta sunt*
postridie Calendarium Nouembrium Ji wtorego dnia Listopada
 dziś odchodzą dzień zadusny / powodem tego powiadać być O-
 dilusa / ktory był Opątem Kluniackim. Gdy za czasu Jana 18.
 Papieża w Sicily przy gorze Etnie często slychał siekania y wr-
 zaski ktore tam według świadectwa Trogowego częścią z te-
 nia wrzających nawalności morskich / a częścią z wyrzucającego
 się ognia z kłny gory góście też teśmy po oddechach wrospadli-
 nych skałach wiatr huczy / srogie się dzieła : Rozumiał że wry-
 ogniste y ochłani dusze się czyścą. A tak na tych miast z swoimi
 Mnichami na to się zgodził / żeby po dniu wszystkich Swiętych
 dzień za wszystkie dusze obchodzon był. Ztego historika y dru-
 gich nim zgodnych / a kroćciwie we zwierciadle napisał tak:
 Zadusny dzień wywyslił Odilo Opát Kluniacki / ku utwierdze-
 niu Czysta zmyślonego / (niemowiaczaby Czyścić dopiero On
 dilo zmyślił / bo dawnieyszy to bład)

A postanowił to Swięto y potwierdził Papież Jan dziś
 wietnasty. Przeciwno temu nasz Tworzydło tak w swych oku-
 larach napisał : że nie Opát ani Papież wymyślił dnia zadusne-
 go. Tu już nie zemna ale z swoim Polidorem y drugimi hi-
 storikami w hrątki wstepnie Tworzydło / a nie prawdziwym za-
 dawa. Ja żem powiadać dać / wolenem / Już on z swymi
 własnymi niechay się tam swarzy jako raczy. Ale mali się se-
 rze rzecz co rozumiem : Wiecy ja Polidrowi y drugim wyppo-
 lerowanym historikom wierze / niż błahym omylnym a smier-
 dzącym okularom Tworzydłowym. Ale się przeciwko histori-
 kom nadoowody zdobywając nasz Tworzydło mowi : Wszakemci
 już pokazał z Kroniki Cieskiej że S. Wojciech miał Nszą
 zadusną y modlitwy zadusne w Rzymie będąc. **Odpowia-
 dam.** A onaszo Nsza zadusna co w Rzymie będąc zgubyl

zgubił relawice w Prądze. Prosiłem cie a zyczliwie przestres-
gat miły Tworzydło/ żebyś sie na posmiech nie wydawał staa-
kami bajkami Babskimi/ ktore same sie trenia a fałsz na sie
dowodza. A wJoy sie ty nie chcesz czuć. Jdź sie tedy iuż na te
bajke odpowiedziało a fałsz y niepewność iej sie pokazała :
Tak y dowod ktory tu zniey przytaszaś / musi być nie pewny
a iakowy.

O cżyscu.

Historia o Piotrowinie od S. Staniśława w zbudzonych
podpieraś cżyścā. Do tego wam przychodzi ktorzy Młoy-
żesłowi/ Prorokom y Apostołom wierzyć nie chcecie/ A
Deo o ruiis że/ sie wdawacie wiara swa do umarłych. Jto trze-
ba sie bārzo bać / żeby w osobie Piotrowinā nie wkazał sie on
kłamliwy Duch Ciarnośkiejnikom dogadza. Gdyż tymi tam
czasy w Krakowie iako y w Paryżu/ ta nauka bārzo plużyła.
A to wzbudzenie zmartwych nie dla chwaly Bozey sie stało/ ale
dla chciwości a pożytku kściezey J nie tak iako Pan Jezus y
śludzy iego budzili : Ale iako ona Bāba/ z odejściem nātych-
miaś zāsie do grobu. J to mowyl miły ten Piotrowyn/ co iest
przeciwo prawdzie wszytkiego piśma Swietego. Lecz cży ta-
kim/ słowu Bożemu odpornym wymysłom / należa a przystoi-
takie podpory a dowody. Nie wstyd to twoy wielki Tworzy-
dło/ że śmieś mowić yż Cżyściec był począwszy od Apostołow.
Potis żyw tego nie dowiedzieś. Chyba że był v Homerusa y
Wirgiliusa zmyślaczow pogańskich.

A iako tego słowa CŽyściec we wszytkim piśmie S. nie
naidziemy / tak owšem rzeczy samey Chrystusowey zaśludze a
świadectwu piśma przeciwney sie nie domacamy. Ale proro-
kował o Cżyscu Piotr S. 2. Petr. 2: Bēda między wami fał-
szywi prorocy/ ktorzy wiele ych na zginienie zwioda/ przez kto-
re bedzie droga prawdy bluiniona/ a wiatomstwie swym zmy-
słonymi słowy owas kupczyc bēda. Zaprawde ty dwie słow-

Już

ka zmyślone

Ła zmyślone (bo ych w Biblii niemają) * *Missā b Purgatorium*
Missā a Cysciec/ wykupczyły na przodkach naszych a katechizy
 poselsia w wiedzy wiary a przednieyszą część gruntow Coroni
 nych / że Krolz Pány a z Szlachty wysyła namienieyszy po
 łowicy musi przestawać niż roie nie potrzebnych Łazi chle
 bow.

Alle yż przeciwko Cyscowi od katechizy nie sytych myślo
 nemu/ nie mało scriptow łacińskich y Polskich wysło / ia na
 ten cās burzeniem tego zgruntu sie y czytetni ká nie zabawiają
 tylko to sumimownie pokaze/ że wy wшыtcy ktorzy cysciec for
 rituciecie/ osadzacie sie/ że nie macie wiar y miłości y nadziei
 ry. *h Virtutes Cardinales* / notgruntownych/ oproc ktorych mł
 łaski Bożey zbawienney przysać a pożywać/ y żywota wiecz
 nego dostąpić nie może. Te wasz cysciecnijszy a skorzenia wy
 wraca.

1. Johan. 1. Cysciec wyraca wiarę y zapiera się przezeń wiarę
 ry/ a wpoćcie niewierników znym sie popi. *Wierciecie*. Bo wiara
 1. mowi. krew Krystusa Jezusa oczyszcza nas od wszelkiego grze
 chu. A cysciec mowi: Nie krew Krystusowa ale ogień/ Nie
 od wszelkiego grzechu Chrystus/ ale od pewnych grzechow
 czyścza tej Cysciec.

Wiara mowi słowy Syna Bożego/ kto w mnie wierzy
 poydziená sąd/ ale przeniesion bywa z śmierci do żywota. Ale
 Cysciec mowi: Poydzie ná sąd Chryścianin o swoje grzechy
 y będzie onim sąd iako bárzo y iako długo/ według też ofiar
 Nhy zań/ ma sie smażyć w ogniu.

Wiara mowi słowy Apostolskiemi. *Nihil ergo damnationis*
 niemają nie potępienia tym/ ktorzy są w Krystusie Jezusie. Cys
 ciec mowi: Jest wielka część potępienia w Chrystusa wierzą
 cym co nie byli bez grzechow/ y musza cierpieć w Cyscowym o
 gniu. Wiara w piśmie S mowi/ iż tylko dwotacy są ludzie
 tenni wierni/ drudzy nie wierni albo martwi wiarę/ bez wężym
 łow dobrych mający. *Idwiemniysca* gdzie idą/ wierni za k
 zarszem/ iłi za bogactwem. *Tercium locum penitus ignoramus imo*
nec esse in scriptura Sacra reperimus. pise Augustin S: Cysciec

przećwiło temu mowi: 'Sa trzeci ludzie szedli / a tak dla nich
musi być trzecie miejsce. A na wet powszechna wiara naszą
Chrześcijańska wyznawa a mowi: Wierze grzechom odpuszczenie
(Tuna ziemi / nie dopiero pod ziemią. *Quid quid solueritis super
terram*) A czyściec mowi. Nie wierze ale dopiero po śmierci
w ogniu Cyscowym czekać odpuszczenia grzechom: Ach nie-
stetyż niewiem iako w srogich mękach y iako długo: Alz na wie-
ki / bo tam nie maś do czesnego ognia tylko wieczny A decret
nie odmienny just Pąskich wyszedł: kto nie wierzy będzie po-
reption.

2. Czyściec wywraca miłość zbawienną. Bo według
świadczenia Pana Jezusowego Luc. 7. Ci dłużnicy ktorym
długu nie odpuszczono nie miłują Pana / ale komu wiele odpus-
zczono / wiele miłuje / komu mniej odpuszczono mniej miłuje.
A kto zgola nie wstał przez wiare odpuszczenia grzechom / nie
miłuje Pana / i tegoż kaznie sie leża. Co wszystko pochodzi z
niedowiarstwa onym słowom Pąskim / Jz Pan słudze wier-
niemu przed sobą upadającemu / wszystek dług odpuszcil a wol-
nym go czynil. Wolnym od wszelkiego wieszenia y kaznie /
żeby go słusnie miał za co miłować / pewien będąc we krwi Sy-
na Boiego od wszelkich grzechom swych oczyszczenia a w wola-
ność Synow Boiyh przy sposobienia. *Dilectio pellit timorem*
Miłość wygania boiaźni / & contra. Timor pena crudelissima pel-
lit dilectionem. Gdzie jest boiaźni / a lekanie sie kazni srogię Cys-
szowej / wygania z człowieka miłość ku Panu. A tak kto nie mi-
łuje Pana Jezusa (nie ciesząc się w nim pewnością odpuszczenia
grzechom y kazni) Ale sie leża srogich męk Cyszowych / na-
takiego wyszedł Decret / niechay będzie przeklęty / mărănata.

Matt. 13

1. Cor. 13.

3. Czyściec wywraca nadzieie nie pohąmbiająca przyszłości
zbawienną. Apostoł Paweł 1. kaže sie nam względem umie-
rających nie smućć / jako sie smęca ci co nadzieie nie mają. Ale
to rzecz nie można tym co nie są pewni wesćia swego do nie-
bā / ale sie cięsto smućć musza w niedowiarstwie swym / odcho-

J iij

dzac do mę

dzac do małżeńskich Cyszejowych / dowod jest nie zbity że tacy
nadsieie nie mają. A tak wy kachcicy piekielni / co na ogień
Cyszejowy od pogańskich Poetow a baitkow zmyślony / przykła-
dacie drow dowodow psonnych / pochodzących zrozumu ludy
tego marnego a z baitek obtudnych prawdziwie przeciwnych /
że sie sami wiary y miłości y nadsieie zbawiennej zapieracie /
a tak Chryścianstwa y zbawienia osadzacie / abyście sie y sty-
co ie oslep zwodzicie / po śmierci w ogniu nie wgaśnionym nie
wiec wiekow nie czyszcily / mądrze wam golyć potrzeba.

O Kardinalech.

Polib. lib. 4.
Cap. 9.

Woláterana wásego Rzymfskiego historika
Citue Pántaleon pagina 84. tymi słowy : *Cardinalium*
nomen hoc tempore ex parvis initis oritur. Imię Kardinatow /
tego czasu za Benedicta 9. zmałych początkow wyniknęło. Ja-
napisatem to we żywiercie dole / bacząc że to y drudzy historycy
opisują / a drudzy iestże y późniey wywyszenie Kardinatow kła-
da. Jako Polydor piše onich / że zdawna w Rzymie powinność
Kardynatow była podła / grzesić umierać a krzyżić. Potym po-
wiada *Cum Bonifacius tertius ab Imperatore Phoca impetrasset ut*
omnes Episcopos prerogativam haberet omniumq. caput perpetuo foret.
Gdy około roku Pańskiego 607. Papież Bonifacius III. upro-
sił to u Cesarza Focasá (oniego zdraice co pana swego Ma-
riciusá Cesarza z żoną y z dziećmi iego / zbuntownikami swo-
mi nalaćhawszy / zamordował a srodze wytrącił) żeby nad wysy-
skimi Biskupami przodkowanie miał a wszystkich głowa był /
tedy przy niem wszyscy księza w Rzymie zacniejszymi być po-
czeli. Aż wiec około Roku 1244. Papież Innocentius 15. de-
kret wydał / żeby Kardynalina koniu iezdziłi w ezerwon y cja-
pec. *Ita deniq. Cardinalis nomen celebre reddidit.* A tak powiada ten
Papież Kardynalskie imię nawet a dopiero sławne uczynił.
Tu Polydor mowi że nawet stali sie sławnemi Cardinali do-
piero w roku

piero w roku 1244 ięszce późniey o 200 lat niżem ia z Wola-
 terana y Panteleona potoczył. Niechayże sie oto Tworzydło z
 swymi historikami swarzy. Ja dawby mu powiadać / cza-
 su y słow wrey marney rzeczy wiecey tracić nieches. Dosyć na
 tym cytelniku taktowy / żem ci tu na przykład dał / yż we wry-
 skum oco y niżej K. Tworzydło sie w sprzecz / ktorego cza / u Pa-
 pież Ksiejey małżeństwu zabronył / mieśa w sobotę ieść zakazał /
 stołec swoy państwem światowym na przykład Tyranow po-
 gniętych byczynał / Diuinum honorem albo chwale Boga ludzom
 zmarłym od Papieża zaświeconym przyznał (oco ty Tworzy-
 dło Kłanistwo zadawał mnie y K. Chrzystowskiemu / ale czy-
 tay wże Rymskie Ksiegi Decret. 3. Tit. 46. De reliquis Sancto-
 rum. Jako cituje Panteleon pag. 94. Abierz to w usta swoie
 ciego my nie iadamy) Gdż y rzecz sama świadczy / że wy na
 świecie do dziś dnia część Boga przenosić / kościoty / ołtarze
 ym budować / dny święcić / pościć / wzywać / co samemu
 Bogu należy. Jem / kiedy ktora Regule Mnichow / Papież po-
 stanożył / kiedy krew Boga ludzom wydzierat / Tránssubstanc-
 iatą wprowadzył / Adoratią Kłananie y dzwonicie przy Sa-
 cramentie wynysł. We wszystkich rzeczach / chcąc ym dawniey
 sy czas dać / także dym co o Krolu Jagielowi y o Ewangelia-
 tach w Polsce z yasných history sie wspomina / wsiłniac wsiłko
 to pokryć a potłumić. K. Tworzydło / swym historikom / Con-
 ciliom / y Decretom Kościelnym przymawia / a ym sie przeciw-
 nie mnie. Ale ya wiecey powinienem sławnym historikom y
 Kościelnym Księgom wierzyć niż Tworzydłowi / ktory ryz
 z przeczaniem swym to na sie pokazuje / yż nie wiele czyta / a
 świadomsy iest lada baieł / niż history prawdziwych.

ARTYK V LOSMY.

Kiedy a iako iest utworzona z wieczerszey Páni-
 skiej Młga z Tránssubstanciatą / z podnożeniem /
 ofiarowa

ofiárowaniem / Elefánem / dzwonieniem / y yno-
Byni przymiotami.

Sł. Nfey dzisieyſzey Papiestkey to ſundá-
ment a yſtnoſć Nfey / rozumienie o Tránsſubſtántia-
cy / to ieſt / że ſie yſtotnie a čieleſnie chleb obraca w całego Kry-
ſtuſa : a zátym dziecie ſie onego krzyżowanie y oſiárowanie z
żywe y zmarłe / z adoratiá. Prawdziwie a rzetelnie ſie to po-
kazało we zwierciadle z historyi a ksiąg Koſciółá Rzymſkiego /
kiedy co ztych rzeczy pomienionych do Nfey naleſzających naſtá-
ło / że áż po wieku S. Woyciecha.

Alle yż E. Tworzydło ſámym Kárczemnym / nie praw-
dy zádawaniem a kuglowaniem / pewnoſć historyi w tym tłu-
mić chce / muſi ſie tu ſerſzey otych rzeczách tu objaſnieniu
prawdy mowić.

Naprzód tedy wiedzieć nam potrzebá / o Wiečerzy Páń-
ſkiej / Ktora ſam ſyn Boży ná ſmierć ſię bierzac : poſtánowył /
tenam tak opisałi Ewángeliſtowie / Máteuſ 26. Máre 14.
Lukaſ 22. y Apoſtol 1. Cor. 11. Jż Pan Jezus przy ſtoleſwym
dzieci czyniac Oycu niebieſkiemu wziął chleb / łamał y dał zwo-
leńnikom / roſkázuiac yżby iedli / a wyſwiadczáiac yż to ieſt cía-
ło iego. Potym Kielich z winem podaíac ym / kazał wyſſſſim
pić / a wyſwiadczył / yż to ieſt krew iego nowego teſtámentu wy-
laná na zgládenie náſzych grzechow. A to roſkazał czynić ná-
ſwoie pámiatke. Ktorych to ſłow Páńſkich o czynieniu / żeby
nikt niemogł ciągnąć ná co yńſzego a wiec ná zmyſlone od ludz-
przewrotnych we Nfey oſiárowanie / dał ym Duch Święty w
ſámymże piſmnie iáſny wykład 1. Cor. 11. v. 26. Co to czynić
Zlekolwiek Kroć powiáda ieſć bedziecie chleb ten y pić ſcie
lićhá tego ſmierć Páńſká zwiáſlować bedziecie / áż przyjdzie.
To á nie co yńſzego Pan czynić roſkazał áż do przyćia ſwego ná-
ſad. Jákoż Piotr Święty y żaden z Apoſtolow niebieżał od
wiečerzey (oprocż Judaſá co przedawał Káſzey Chryſtuſá)
do Koſciółá

do Kościoła Jerozolimskiego z onym chlebem ofiarować gi na
 ołtarzu ale to czynili co tylko Pan rzetelnym słowy ym rozka-
 zał/ iedli a pili na pamiątkę śmierci a wylania Krwie tego. Za-
 tym. Apostołowie popisali sie w tym wierne a o swiadecyli/ że
 co od Pana wzięli to tak podali Kościołowi/ a mianowicie Pa-
 wel Świety pospolstwu zboru Korinckiego/ nie po mistrzu nie-
 bieśkim nie mistrzując a nie przydać. Rozumienie Aposto-
 lskiego Sacramencie było po prostu według słow Pańskich/
 yż chleb osobno iest tylko ciałem Pańskim / a wino osobno iest
 tylko Krew Pańska : Nie żeby tam gdzie ciała y Krew była:
 owsem nie żeby chleb miał być śanym Krystusem. I tem ro-
 zumienie ych było/ że chleb y po poświęceniu nie traci ystności
 swey/ ale zostaje chlebem a iednak iest spłnością ciała Pań-
 skiego a kielich Krwie Pańskiej 1. Cor. 10. v. 16. et 11. v. 26.
 Sprawcy Świeta Apostołowie zwali Wieczera Pańska nie
 Misa. 1. Cor. 11. v. 27.

Stolu używali do tego aktu przykładem Pana Jezusa
 wym / nie ołtarza/ y zwali gi stołem Pańskim. 1. Cor. 10. v.
 21.

Chleby y pościechy z Bżęgo słowa pręytym podawali/ do
 brorzeżenia/ błogosławieństwo / dzieł czynienia sprawowali.

Modlitwe od Pana Jezusa wydana przy tej sprawie mo-
 wili / a bez wątpienia y wspiewaniu pieśni Pana Jezusa na-
 śladowali/ Mat. 16. v. 30. Co wszystko nie obcy ale ludzkiem
 wyrozumnym ięzykiem w narodziech czynili : wiec też w odzie-
 niu pospolitym yako Pan Jezus tak y Apostoli bez kony or-
 natow y innych śarozakonnych apparatow po prostu akt ten od-
 prawowali. Tak Piotr y Jakub S. wieczera Pańska eo ritu
 quem a Christo acceperant (iako y Rzymscy historycy mówią) tym
 obrzędem iakż od Chrystusa wzięli / nie Misa od ludzy potym
 zmyślona/ wługowali.

Takym gruncie Apostolskim w piśmie Świetym ogra-
 niczonymy Ewangelicy w zględem rozumienia y sprawy wie-
 czerzy Pańskiej mocno a nie wzruszenie słowymy: Daley y Anto-

Łowy nieba pociągac sie nie damy.

Zi czasow Apostolskich y wezniow ych ta wstawia wieczerzy Sy
na Bozego wniezym nieodmienne trwata. Bo acz Szatan zra-
zu strzaki swoje na lenie wieczerzy Painskiej wborze Corin-
skim y zynad wypuszczał / Ale snadnie ie zacnośc Apostolska potu-
mila. Po ych zejściu z swiata ludzie zrozumow swych to y owo.
przejymiac admiencia sie wazili. Kucal sie na te wstawe Painsko
w drugim y w trzecym stu lat po narodzeniu iego / Heretycy nie
ktorzy. Marcionowie wprowadzali cielesna admiencia a Trano-
substanciatia / nie chleba (bo orym y myslie nie smieli) ale tylo
August. De bo wina w krew. Artoryritowie zmyślali w Wieczerzy Painskiej
Sacros 66. a wprowadzali podobienstwo ofiar starozakonnnych : Eucratu-
28. towie a Tariani Aquary wodyna mieysce wina przytym Sa-
August. cap. 64. cramentcie uzywali. Tiettorzy tez ludzie krew Boza piyac / chleb
Epiph. lib. stołu Painskiego do domu z soba brali. A Manichei heretycy
3. Tom. 1. chleb przyimuiac Kielicha krowie Bozey nie uzywali. Przeciwo
Heres. 46. to ktorym Lew Papiez y poniem Gelasius decret wydal zowiasc
Leo Papa in sermon. Quo to Sacilegium si quis calicem Sanguinis redemptionis nostrae declinet.
atragesima 4. Swietokradztwem byc ktoby Kielicha krowie odkupienia nasze-
go nie uzywal. Ale btedy wshysky ich tych tam heretykow koscioł
Chrześcyański tych tam wiekow zaraż potonak a odrzucil. Kto
re potym po tysiecu lat koscioł Rzymiski acz nie co obyczajom
roznyim przyiat y wymyslami swymi przeszedł.

Tego slowa MSZA powod mywodzi nie ktorzy z tad
yi po wieku Apostolskim y wezniow ych gdy na stół Painski stano-
a kladziono iakmużny / y zartym gdy przed sprawa wieczerzy
Katechumeny a te ludzie co do uzywania iex nie należeli z koscioła
ta wysylano / wrosto to slowo MSZA ze zartym Wieczerzo
Painska tym slowem MSZA ieto wac.

Dalicy z historikow a ksiag koscielnych to sie pokazme /
yi gdy Pan Bog dal taky triumf Chrześcianom nad Pogan-
stwem / ze y Cesarzowie a Monarchowie swiata bili ciotem Pa-
nu Jezusowi / Chrześcyanie posiadaiac koscioły Poganstie /
na oltarzach baktwochwalstkich ktore gotowe zastali / poswia-
caiacych

całecy ch dobrym używaniem na miejscu stołów/wieczery Pań-
skie sprawowali.

Aż tam obyczaj był na każdy dzień/aż wiec na każdą niedzielę
wiele używać wszystkim ludziom Wieczery Pańskiej/a wie-
lości tysięcy ych nie mogło się przy jednym ołtarzu dogodzić
stałoby więcej stołów/a: więc y budowano wielkimi kościo-
łami więcej ołtarzów dla potrzeby odprawy ludzi/y przy każdym oł-
tarzu ksiądz usługował. Wlecz za czasem gdy ziemieli ludzie w
nabożeństwie/że ych mniej do kościoła y do stołu Bożego chodzi-
ło/yż też przy jednym przednieyszym ołtarzu wszyscy się odpra-
wiali. Przedsie drudzy księża przy swych ołtarzach wieczery
Pańskie / skim mogli odprawowali/dla iakmużn/ktore im za-
smakowały/żeby wiżdy kto kładł ym ie na ych ołtarzach Gdyż
y taki Canon byłotym od Grzegorza wydany: Wskłk Chrze-
ścyanindo Nhey powinien co ofiarować/pamiętaiac yż Bog
przez Nożęh mowi: Nie stawił się przed obliczem moim
proiny.

O podnożeniu.

Byl też obyczaj że z onych iakmużn na ołtarz
okładzionych czyniac do dawania ych ludzi chetnieyszy tu
chwaleniu za nie Pana Boga/księża bierzac ich część ieli pod-
nosić w góre /mowiac do Boga dzieł czynienie. Twoje dary z
twoich tobie ofiarujemy. Aż też więc gdy ksiądz drugi y ja-
dnego Communicans a żadnei iakmużny nie mając na stole abo
ołtarzu/ tak on sam chleb ktory dla Sacramentu na gotował
podnosić /mowiac /zwyczajna modlitwa y dzieł czynienie że
co przedrzym iakmużnami czyniano /to potym z Sacramen-
tem ieto czynić. Te postępek pomalu wywracały się zrosć wiec-
zey Pańskiej a drogę gotowały dsiśieyszy Nhey Papiestky.

Co Dionisyj pisze (lib. 3. De Hier. Eccl.) yż ksiądz w
sprawie Wieczery Pańskiej Sacrament In conspectum produci,
K iij do widzenia

do widzenia przywodzi. Nie było to tam nab głowe podnośce
nie tu adoraty / ale nakrytego chleba y kielicha odkrycie a wra-
ce branie z stołu y nieśienie tu używaniu a rozdawaniu ludzom.
Na które także wotano : *Sancta Sanctis Cum timore & tremore
accedite. Sursum corda.* Co też jasnie świadczy słowa Dionizego/
także przycina : *Dona Sacrificiorum commonstrans ad Sacram illu-
rum communionem & ipse accedit & ceteros hortatur.* Sacrament
pokazawszy albo odtrzymwży y sam do używania przystępuiey por-
budza drugie. A tegoż y ynkę starożytnego Kościoła Doctores
wie posiadają. *Vide Basilium libr. de Spiritu S. cap. 27. Item
Chrysost Liturgi. & Hom. 36. in 1. Corint. & ad Ephes. Hom. 3. Eu-
charistiam consecratam ad mensam. velis obducit, deinde redultu us-
tu ostendens, ait : cum timore Dei & fide & dilectione accedit.*

O Ofierze w Sacramencie.

Nad to czytając pisma starożytnych Doctores
w / naćmiemy to w niektórych / że przy sprau ie wie
cierzey Pąńskiej / ofiarami zwali nie tylko one ialmużny od
wiernych na stół / albo ołtarz składzione. Item Dueti y m-
dliwy ktore Bogu oddawali : ale zaty y chleb a wino w Sa-
cramentie. Aż wiec oględując się na wstecz na ony ofiary staro-
zakonne co Chrystusowe ofiary na trzyszu wykonana figurowały
li te ofiary iego iedyna w Wiczerzey iego wspominać a ro-
zmyślając / obyczajem starozakonnym o Wiczerzey Pąńskiej
mowili / że tu na ołtarzu Chrystus bywa ofiarowany a baranek
zarzynany / a kśieża yż go zarzynają a na każdy dzień ofiarują
ofiary Święta. Godziłoli się ym tak daleko za starozakonnymi
figurami a za swymi myślami bezgruntu pisma Świętego się
puścić. Bog niechay sądzi.

Toliych wieku to się jesto / żadnego tym mowieniem zgor-
szenia nie czynili : I my to według intencji ich figurnym oby-
czajem mowienia zniesć możemy. Ale czy co dżisieyszy Nsłay
pójni

pożniej wymysłoney bronia / zgorzienie sobie żtych pisin a mow
ych / ścierości Wieczerzey Pánškiey nie włásnych a z ustawa iey
nie zgodnych / bierza : Gdy to co od Doctorow Świetych iest fi
gurnie mowiono / a duchownie rozumiano / czy prostacy / abo
wiece wkrétacze ciélesnym obyczaiem bierza. *In Patribus ma
gnis ex parte a mala posteritate corruptis, etiam pudenda Nec legenda.*
Atoli my yáko sie rzekto / żnieśc te obyczaje mowienia Docto
row Świetych możemy / przestaic na tey ychże włásney decla
racy / że sie to nie dzieie rzecza / ale przypominaniem sobie te
go co sie rzecza a prawda dĩato na Krzyżu : Item / że sie to
dzieie nie rełoma kšieżymi / ale sie dzieie wiara każdego wier
nego meke Pánška rozmyślającego / a ciáło y krew iego ciéka
ca w usta swoje bierzacego. Oczym kłtka sententy ych wła
snych sie poloży.

Ch RZostom : *Merimus quidem sed recordationem facientes.* *In Episto. ad
Hebre. Rom*
Ofiaruemyć ale rozpominanie czynić. To co my czynimy dzie
ie sie na przypominanie tego co sie stało. ofiaruemy / aleć w
łásney rozpominanie ofiary sprawuemy. *17.*

AVGVSTYN. Wonych ciélesnych (stározałomnych) ofiarách
była figura ciáka ktore Chrystus miał ofiarowac. Ale wrym *Ad Petr. Ba
con. cap. 19.*
ofiarowaniu (w Wieczerzey Pánškiey) iest dziełow czynienie
a przypominanie ciáka ktore za nas ofiarował y krewie kto
ra za nas ten Bog náš wylał.

ITEM : Tey ofiary ciáło y krew przed przysćciem Chrystu
sowym przez podobieństwo figur były obiecane : w pásiy iego *Contra Gaus
sum lib. 20.
cap. 2.*
przez same prawdę podane : a po wstapieniu iego przez Sácra
ment przypominania bywata celebrowane.

ITEM. Zaż nie raz tylko ofiarowany iest Chrystus sam w
sobie : A wždy w sácramencie na wszelki dzień bywa ludziom *Epist. 23.*
ofiarowany (pámitayše mowi / ludziom / nie Bogu) Bo Sác
ramenty iestlyby nie iákiego podobieństwa rzeczy tych ktorych
Sácramentami sa w sobie niemiáły / koniecznieby Sácra
mentami nie były.

A iiii

Item

In Pfal. 75.
In Epist. ad
Roman.
quæst. Swanit
lib. 2.

Deconsecra
Dij. 2.

De uirgin lib.
2.

De demon.
lib. 2.

Aduersus
Iude. cap. 9.

ITEM. Gdy wierzymy w Chrystusa / z samych w myśleniu
przypominan / Christus nam na każdy dzień bywa zabijany.

ITEM. Ofiarę meki Pańskiej w ten czas każdy zwas za się
ofiarując / gdy się zwiara tej meki popisując.

ITEM: W ten czas wszelkiemu człowiekowi Chrystus by-
wa zabijan / gdy wierzy że jest zabít.

ITEM. Gdy się chleb Pański tamie y krew lecie w ustawier-
nych / coż ynsego ieno Pańskiego ciała na Krzyżu ofiarowanie
się wyznacza.

AN BRQZius: Wąże myśli moge śmiało nazwać ostarzymi /
na których na każdy dzień Christus ofiarowan bywa.

Ale krótkości folgować / zamknę dwiema sententiami Lu-
sebiusa Świętego. Pamiętacie nam podał na miejscu ofiary kto-
ra byśmy Bogu ofiarować nie oddawali.

ITEM. Ofiarujemy a zapalamy pamiętanie wielkiej oney
ofiary / Sacrament / według tego iako on nam postanowił
sprawować a chwale Bogu za zbawienie nasze czyniac. Te sen-
tentie prawdziwe iadanie a ścięrze według pisma S. rzeczone /
że nam nie podał Pan Jezus ofiary do czynienia tej / ale pamię-
tanie ofiary swej wielkiej a doskonałej / raz doskonale na Krzyżu
wczynionej : która pamiętanie my czynimy / gdy według ofiar
Syna Bożego wieczierze jego iedząc y piya wszyscy pożywamy
By tak po prostu drudzy Doctorowie mówili / Retorycy chę-
zodob z mów figurnych nie używając / mnieiby zgorseńcia sobie
znych budowniczy Nhey brali / co dziś duchowny obyczay mło-
wienia Doctorowski w cielesny sprośnię obracając a niedy-
godporny naciągając. Nyc tak iako się tu pokazało według
prawdłapiśmą Świętego mowy Doctorowskie bierzemy. A
jeśli kto z nich inaczejby rozumieć się pokazał / y Anioła w tym
nie słuchamy.

Zamyklam tedy tractat ten sententia Augustyną Świę-
tego. Nyc powiada nie ofiarujemy rekoma swoymi ciałami ale
sercem

sercem

sercem y usty ofiarujemy chwaty. Nie według porządku Aaronowego/ ale według porządku Melchisedechowego. A tak za tym Decretum Augustynowym/ kateja Mszarze/ albo Msza swoje musza odrzucić a przyznać sie/ że nie ofiarują rekonakciat Chrystusowego (a co całego żywego Chrystusa) albo musza odnieść na sobie to pohaniebienie/ że nie są kateja Chrystusowymi a Chryściami i kłami według rzadu Melchisedechowego/ ale są kateja żydowskiemi według rzadu Aaronowego: Albo musza Augustynia z drugimi Doctormi a starożytnymi kosciołem potępić.

LITURGIA/ modlitwy Ceremonie a obrzędy wroznych narodziech y roznych czajow roznesie przy sprawie Wieczerzey Pannstey w Chryścianstwie naidowaty: Ale dochodza a dochodza tego ludzie nauczeni/ że Canonu iakiego dila przy Mszey używają do sześci set lat po narodzeniu Pannstym slychać nie byto.

Palidor scriptor Rzymiski/ zeznawszy yż Piotr z drugiemy Apostolmi erriu quem a Christo accepi t tym obyczaiem iako wiat od Chrystusa Pana usługował. Wylicza Papieże co nad Chrystusa y Apostoty mistrzowali y opisuie co kto wymyślił: Jest tam Celestinus. Damasus, Gregorius, Thelephorus. Gelasius. Pelagius Urbanus, Leo. Sixtus, Syricius, Alexander, Innocentius, Itak zamyka: Stad lawno jest yż Canon Mszey nie od iednego caity jest skłozony/ y wte forme w prawiony / iaka jest dzisiaj. To przyde stem lat pisał. Ale ytu nie obwieczajami czytelniku kaskawoy Nie idzie nam o Canon/ nie idzie o rozmaite modlitwy y Liturgie/ iefcie to nie Msza: Używano tego/ y do dzis dnia/ odrzućciwszy niektore bawochwalstie przymioty moie być używano przy sprawie prawdziwey Wieczerzey Pannstey beze Mszey.

Alegnie z Tworzydło Liturgie y kaje mi iefczytaci. Tak przydd wpo mna yż Apostolskich ma pleć. Toć to u Papieziukow piata iakaz Ewangelia/ samam tylko ciety Liturgie Apostolskie na piśmie nowego Testamentu podane / iedne od

L

Marhenśa/

Georg. mas
iorde proph
anacio, cene.

Matheuska/ drugo od Marka / trzecia od Lukasa/ czwarta
od S. Pawła napisana/ ktore iako nam zgodnie Wieczerze
Pąskie podana a Nisze od ludzi zmyślonej przeciwne sa/ iuż
smy ie sobie wyśey przypomnieli/ Syryjskie (właśnie Tworzy
dłowi należące) Murzynskie y ynke niewiem w iakych kaciech
głosowane/ niechay tam iako rozumie X. Tworzydło sobie cyy
ta y Łacińskie swoje dotąd chce z Papięzami niech formule: ya
Greckim/ Apostołow bliższym a światu sławnym sie przypa
trze.

W Liturgy Basiliusa Swietego ksiądz zaczyńając vsługe Sa
cramentu Swietego tak mowi. Wzgore serca. Odpowiadają
iamu ludzie Mamy do Pana. Ztym mowi ksiądz modlitwa
Wktorey sieżamyka dzieł czynienie Panu Bogu zprzypomi
naniem spraw a dobrodzieiſtw tego ludzioru czynionych w swo
rzeniu y zachowaniu upadłych/ wzeſłaniu a uniżeniu sie dla nas
Bożego Syna/ y w uczynkach tego. Ztym tam te słowa stoja
Pan Jezus zostawyl nam upominki zbawiennej naki swej/
te ktoreſmy tu polożyli według roztazania tego. J recitue za
tym słowa Testamentu Wieczerzy Pąskiej tak iako sa zgo dnie
od S. Ewangelistow napisane o chlebie y Kielichu Pąskim
ta sententia Apostolska a iako słowy ſamego Chriſtusa żamy
kając: Abowiem yle kolwiek kroć ieść bedziecie chleb ten / y
Kielich pić / śmierć moie opowiedacie: J martwych wſtane
moie wyznawacie. Wktorych to wſyſtkich ſłowech/ namnię
ſey wzmianki o Nisze/ y przyniey o wymyſłach Papięskich nie
maſz/ tylko ieſt właſne opisanie ſczerzey wieczerzy Pąskiej/
tak yako ya Pan Jezus poſtanowyl/ y dziś Ewangelicy używa
my: Takuczo ie y Basilius y wſyſtek koſciół Chreſcyański w
żywał wieku tego we czterzy ſta lat/ po narodzeniu Pąskim:
J dalej zawždy/ y za czaſu Swietego Woyciecha/ aż do czaſow
Innocentiuſa Papięza y potomkow tego.

Powiada X. Tworzydło y tam za Basiliusa/ a iakoby
z podania Apostolskiego podnoſono Sacrament/ a lud poſpoli
ty ſie modlit. Panie Jezu Chriſte zmiłuy ſie nad nami. O mi
mizerne

mise
iem
W
tak
prz
cyy

A

od
tu
ſyſt
go
Ch
cja
ma
da
cr
Lit
cum
ze
go
ado
dion
nia

F

miżerne Tworzydło błędów bałwochwalczych. Wiere te na two-
iem nosie okulary nie ze szkła zrobione / ale z sztuki twarogu
Włoskiego smrodliwego a zaraźliwego. I Mścić się to widzi
taką usługą Wiecznej Pańskiej: Toż onas wiryjs y wstyjsz
przy tey sprawie Świętey we zborzech Ewangelickich / co tam
czyniono A przecie to nie Mścić.

Podnożenie.

Podnożenie (o którym ciutwież Dionisiusa y
drugich bez wyrażenia słowych) tych tam wieków Sa-
cramentu się działo przy ślasku Wiecznej Pańskiej
od Hug Bożych prawdziwych / nie wynis obyczaj ieno gdy z sto-
łu brali chleb a wino dla communij ku podawaniu ludziom wa-
ryskim wiernym tam będącym do jedzenia y picia iako się te-
go wyszey dowiodło a yako y my dzisiaj według roztazania
Chrystusowego czynimy. Bo iako z Dionisiusa y z wykład-
czaięgo Pachimera / takze z Liturgij Basiliusa y Chryso-
stoma Świętego się pokazuje tak tam czyniono. Ksiadz powi-
da podnosi (od stołu wznosi a lenie nad głowę wynosi) Sa-
crament / mówiac: Świętey zeczy Świętym. A Chryso-
stom w Liturgiej swey dokłada: *Sacerdos ostendit populo calicem dicens,*
cum timore Dei & fide & dilectione accedite. I wstyjs Tworzydło /
że tu ksiadz z stołu biorząc a niosąc Sacrament / nie podnosi
go ku chwaleciu / nie mówi Kłękajcie przed nim / nie maś tu
adoraty y słowka: ale niesie Sacrament pod obojz osoba lu-
dziom / wotając ych do jedzenia a picia mówiac donych / Zboia-
nia Boża / zwiara y miłoscia przystępuicie.

Kłękanie.

Kłękali tam ludzie a modlili się Panu Jezus
Chryście. Czynimy y my to przy sprawie Wiecznej Pań-
skiej

ściey / kłkamy na kolana swe / chwały y modlitwy ofiarujemy
 Panu Jezusowi a przez imię tego Boga Oycu wspoteczności
 i duchem Świętym Bogu wtrojcy iedyńemu. Ale gdzieś jest
 ten Pan Jezus? Czy nas powsechna wiara naszą / że wstąpi
 na Niebiosy i siedzi na prawicy Boga Oycy wszechmogącego.
 A stamtąd nie przydzie na żadne słowo ludzkie (żeby miał być
 w chlebie albo chlebowy Christus w zamknięciu / w Cyborium /
 w procesjach / co zowie Pan sam / fałszywymi Chrystusami y
 kaze nam temu nie wierzyć) aż ku sadu ostatniemu. Czy tegoż
 y Liturgia Basiliusowa / A śnadż y was czy wasz Canon / by-
 ście zaślepieni nie byli / Sursum corda, habemus ad Dominum. Wzgo-
 re powiada serca / mamy podniesione do Pana / nie tu w chlebie /
 bo to tylko Sacramentalnym / obyczajem tajemnice Bożej /
 prawdziwe ciało tego / na pamiątkę śmierci / a osobno w Kielis-
 chu krew tego. Ale wzgorze donieba do prawicy Bożej podno-
 simy serca / a tam Pana swego chwalimy y wzywamy: Gdzie-
 go S. Szejean widział a wzywał / tam y Basilius y potym S.
 Woyciech y wszyscy wierni Chrześciance wiara go widzimy a
 czcimy. Otożes X. Tworzydło namniemy nam z Liturgij nie
 dowiodł swojej Mszy y chlebowego Chrystusa (bogo tak śmierć
 zwać) wniesy. Zdobyważe się wzdzy na takie dowody: powieby
 nam / pożał tych tam dawniejszych czasów a przed S. Woy-
 ciechem / miánuy gdzie była Msa z Transubstantiata y Zbo-
 ratia a chwaleniem Chrystusa chlebowego: Nie miánuieli a
 nie pokazeli niczego / nikt cy wierzyć nie będzie: Czekam tego:
 wartuie wtwoych księżkach: Nie masz nic. A y ty nie masz
 a pokazać nie możesz. Wstąpić iasney prawdziwie. Niechayże ie
 miánuię: dajże miysce historiam a księgom Kościoła twoiego
 go / z ktorychci original Mszy twoiej pokáže.

O Transubstantiati.

Ażkolwiekci żaraz wtysiąc lat po narodze-
 niu Pańskim Szatan bedac rozwiązany / al droge goto-
 wać Transubstantiati aża nie Mszy. Bo tego tam wie

tu nauczyciele Kościoła/ wdali się w disputację a poswarci o
 Wierzezy Pąskie/ ym daliey tym grubiey o niey rozumie-
 iac/ wśako między sobą byli nie zgodni/ że yci co Berengari-
 usz zdrowey sententy broniacego tłumili / sami między sobą
 walczyli a heretikami się nazywali. Co tak miekalo się a trwa-
 lo do Innocentiusa III. ktory dlugo też niewiedzac iako pasc a
 reuelacy w tym szukaic / na koniec nie doczekawszy iey/ Tran-
 substantiatia do Kościoła z swoymi na Concilium Lateranickim
 wprowadzyl. Wspominasz ty quidem Papieża Nikołaja w-
 torego/ y piszesz że za jego wieku Berengarius wyznawał Tran-
 substantiatia. Bā doswiadczmy tey prawdy. Reuocatio Be-
 rengariusowa przed Papieżem Nikołajem in Tomis conciliorum
 reg. 600. tak opisana stoj: Ego Berengarius indignus Diaconus.
 Ore & corde profiteor. Vsty y sercem wyznawam o Sacramencie
 stołu Pąskiego/ że trzymam te wiare ktora Pan a czy godny
 Papież Nikołay y tuteczny Swięty Synod dowodem Ewan-
 geliey Apostolskim tu trzymaniu podawa a mnie otwierdza / to
 jest / yz chleb a wino na ostarzu położone/ są po poświęceniu
 nie tylko Sacramentem / ale też prawdziwym ciatem y krwia
 Pana naszego Jezusa Chrystusa. Tu w tych słowach y we wys-
 szych wtey reuocaty przedtym y ztym położonych/ ani nie w spos-
 umiano tego słowa Transubstantiatia. I chociaż inż przy grub-
 hym mowi o Sacramencie/ wśakoż osobno chleb ciatem osobno
 wino krwia wyswiadcza. Nie czyni Chrystusa z chleba.

A ieslibys chciat Transubstantiatia wyćisnąć stad / yz
 chleb jest prawdziwym ciatem a wino prawdziwa krwia Pa-
 nka : ymy Ewangelicy tak wierzymy a wyznawamy/ że po wy-
 świadczeniu a w używaniu od Krystusa rozkazany / jest chleb
 nie gołym znakiem ale jest prawdziwym ciatem a wino krwia
 Pąska / według wykładu Apostolskiego. 1. Cor. 10. v. 16-
 Bynsa rzecz jest mowić iż chleb jest istotnym ciatem Pąskim/
 yako my z Kościołem zawnay zdawna tak wierzymy. A ynsa
 mowić / iż chleb jest ciatem Pąskim y stołnie a cielesnie / yako
 wy i Capernaictami dawnymi Heretikami dżis a od kilku set
 lat po

lat po Innocentiusie rozumiecie ażto Transubstantiata so-
bie tworzycie. Ależ takiego z Kościołem dawnym y według
tych słow Nikołajowych rozumienia / nie może być wyciąg-
na Transubstantiata yle taka żaka wy dziś wyznawacie / że chleb
obraca sie wam w całego Chrystusa chlebowego. A choćabyś
też co przeciwnego Wierzerzy Pańskicy a ścielacego droge do
Nisy tych tam czasow pokazać chciał / pytam czemu sie wymi-
nie cnuieś / żeten Nikołaj był Papieżem a żył po S. Wojcie-
sie a przysłanu Polakow na wiare Chrześcijańska / małonie
wesłu lat / ieno bez kłtu. A tak y tu Nisey nie dowodziś : Bład
twoy upada a prawda moia nie zwalczona stoi / że przed S. Wier-
zym Wojciechem nie tylko Nisey wafey ale ani tego słowka
Transubstantiata (ktore iest fundamentem Nisei) w Chre-
ścijaństwie słychać nie było / przez 1200. lat / a i po S. Wojcie-
sie około 200 lat. A tu ius X Tworzydłowi sławiam świadki
własne Kościoła Rzymskiego scribenty.

In sentent
distinct. 11.
lib. 4. quest.
3.

Thannes Scotus Doctor subtilis zeznawa że Artykuł o
Transubstantiacy / ani w Apostołim ani w dawnych Kościo-
ła Chrześcijańskiego wyznaniach wiary / nie iest położony /
Ale dopiero na iasnia wydany a opisany od Kościoła za Inno-
centiusa trzeciego na Concilium Laterańskim Roku Pańskie-
go 1215. Tak powiada trzymia S. Rzymski Kościół / że //
przewierga albo odmienia istotnie chleb w ciało a wino w
Krew Chrystusowe.

In Cano.
Nis. Lucr.
40.

GABRIEL między Scholastikami Doctor zaczyna toż świad-
czy tymi słowy : Dważąc to trzeba iż choć w piśmie S. iest
nam iawnie podano / że ciało Chrystusowe prawdziwie pod o-
sobą chleba iest a od wierzących przyniowane bywa : Jednak
i takim obyczajem by tam było ciało Chrystusowe / iestli przez
odmienienie sie czego wnie albo bez przemienienia pocieło by
ciało Chrystusowe być z chlebem / gdzie by trwały z istnością
accidentie albo przypadłości chleba / niemaż tego wyraźnie
w Canonie pisma S. Lecż iż o Sacramenciech tak trzymać
mamy iako trzymia Święty Rzymski Kościół : A on tak trzy-
ma

ma y tak opisał (in Lateranensi concillio) że chleb przemienia
 sie istotnie w ciało Chrystusow: a wino w krew. Czytaj nad
 to In Decret. de Sanctissima Trinitate. Item Tomam Beconium de
 Missa fol. 79. y drugie historyki cytowane we Zwierciadle.
 Czytaj sąno Concilium Lateranense tomo 3. Tam dopiero to
 nowe słowko naydzieś. Czytaj na wet Tom. 4. Concilium Flo-
 rentinum / gdzie chociaż Eugeniusz Papież ten Artykuł o Tran-
 substantiacy / od przodka swego Innocencjusza wprowadzony
 Greckiemu Kościołowi chcąc wdać / miłkciy mowyt a słowa
 Transmutacy używał: Jako sie temu nowemu błedowi potę-
 nie Grekowie oparli / że y mowić z sobą o tym nie dopuścili / tak
 iż Papież zewszystkim Concilium musiał umilknąć a nie bez za-
 wstyżenia o kryć sie tym Artykułem / że go in literis unionis nie
 wspomniono. Aleć na koniec y sam Bellarmin Jezuita prze-
 ciwko ślepemu Tworzydłowi z historykami y znami też zeznawał
 Tak rozumiem X. Tworzydło że dosiść na tych świadectwach
 mieć możesz / y błaskiem prawdy przemoion bedzieś / a zeznać
 musiś / iż Tran substantiacya fundament Ntżey nie od Chrystu-
 sa nie od Apostołow nie od Doctorow starożytnych / y nie przed
 S. Woyciechem nastata / ale od Kościoła Rzymskiego wymy-
 slona jest po S. Woyciechu we dwie ście lat: a nąydowali sie
 przed nami / ci co się temu błedowi nowemu śtatecznie oppo-
 nowali.

Pytasz mie gdzie to czytał iż Concilium Lateranńskie o so-
 bno chleb tylko ciałem Pannskim miąnuie / osobno wino krewi-
 ąego? I na toć sie ia nadobnie sprawie a pokazeć to pasczem.
 Czytajże Tomum 3 Conciliorum, Tam Pag. 736 in Decretis Concil.
 Later. cap. 1. Te słowa stoia. In Ecclesia idem ipse Sacerdos &
 Sacrificium Iesus Christus W Kościele sam Pan Jezus Chrystus
 jest Księdzem y ofiara / ktorego ciało y krew w Sacramencie
 ołtarzonym pod osobami chleba / y winą prawdziwie są / gdzie sie
 odmiennia / Denie / Transubstantiatis pane in corpus & vino
 in sanguinem, Chleb w ciało a wino w krew. I widzisz Two-
 rzydło iż napisano chleb w ciało / nie mowi yw krew a wino
 w krew

quo hec
 descripti
 s. t.

Libr. 2. de
 Eucharistia
 cap. 23.

w krew nie mówi y w ciało: Twoje to przydatki z twoimi to
warczyłmi co ani pismi S. / ani Doctorow Kościelnych / ani
nawet tego swego zeznego Concilium sie nie wystydziacie a opor-
nie sie nad nie wyjadzacie.

O Adoraty a kłębaniu przed Sacramentem.

SKoro Transubstantiatis wymyslił a posłał
nowy Innocentius / żeby rozumiano z onymi Capro-
nauistami heretikami / iż sie chleb istotnie a cielesnie
odmienia w ciało Pańskie. Dato vno inconuenienti, sequuntur in-
finita. Raz wstąpiwszy prawdziwego gościnną im dalecy właś-
nym więcej diew. Itak sąrym wnetze rozumy ludzkie z błęd-
w błąd postępowali. Jesli chleb jest ciałem Pańskim / nie co
byciaiem tajemnicze Bożey w Sacramencie / yako pierwszy ko-
kościół Chreścyański więcej niż przez tysiąc lat wierzył: ale
chleb jest istotnie a cielesnie ciałem Chrystusowym yako Kościół
Rzymński Roku 1215. rozumieć kazal: Tedyć tu musi być ca-
ły Chrystus cielesnie / owa y skościami a wszystkimi członkami
swym / owa y z Bóstwem swym (bo sie powiada nie godzi
dzielić Krystusa) a tak z Oycem y z Duchem Swiatym ca-
ły Swięta Trojca. Co pozwoiliwszy / inżi sie też naidzie y krew.
A tak nie po Kielichu. Gdzie ciało tu y krew / Bosć narym. Ale
zgola żeby Kielich nie był z oktarza zrzucony a znieważony. Wier-
myż yż w Kielichu nie krew tylko jest yako Chrystus mówi / ale
jest y ciało / jest też w Kielichu cały Krystus. Wiecewidy kate-
ja co radzi wino pisać / niechay używamy pod obois osob-
a pospolstwo dość ma na samym chlebie a chlebowym Chrystu-
sie: Ktory gdyś cały jest tu y z Bóstwem swym / wpadamy
przedniem / oddamy mu część a chwale. Do czego wszystkiego
sie dzisiaj Tworzydło przysnawa. Do takich żalostnych błędów
a bluźnierstw dało perwod nowe souko Transubstantiatis / po-
ktorego nastaniu / záras wpieć lat / wymyslił Honorius Su-
cessor Innocentego Adoratis. Co dorych miast tam Chre-
ścyaństwo

świątostwo przez 1300 lat kłękając chwaliło Pana Jezusa na
prawicy Bożej będącego w Ciebie on postanowił żebygo chwa-
lono w chlebie

A potym Grzegorz pobudkę do kłękania dał/ postanowił/
zeby przy podnoszeniu Sacramentu przed chlebowym Chrystu-
sem (takiego Tworzydło zowie) wszyscy upadali. Zaczyn Urban
zaświecił dzień do kużenia iemu/ noszenia a chwaleniago. Ja-
ko to porządnie wezwiercie dle się położyło/ kiedy kto co wy-
myśli/ zdowodami a citowaniem mieści; Decretow Rzym-
skich y z Historikow. Czego X. Tworzydło nie mogąc z kłę-
szych kościelnych wymazać. Wdawa się na to/ żeby tych ustaw
nowych jakoby kusnie wezwintonych bronił z pisma Świętego/
stad tam chce się ym na starożytność zdobyć a płaszcem Gła-
bamiectwem te okryć/ y cituje słowa Młodziśkow: *Dominum De-
um unum adorabis/* Pana Boga twego chwalić będziesz. A za to
tam o Sacramencie rzeczono/ zły człowiek: *Przekleś to oku-
lary/* a iuż więc piekielna smoła pokalane a po falkowane: Co
Bog sobie samemu w niebie będącemu mieć chce a przywła-
szyć/ niechce chwały swej dać żadnemu stworzeniu / to prze-
ciwnie a zapamiętałe śmieś od Boga ciągnąć tu na ziemi na
kłękając chleba.

O zdumieyże się nad tym niebo y co w niem jest / zdumiey się
ziemia y co na niej jest. Pożal się tego mocny Boże: na co Szat-
tan czełkła na obraz twoy Stworzonego / na co oto pyś lud
twoy Chrześcijański tu błaznieniu a hańbieniu Świętego Ma-
łżeństwa twego przywiódł.

Potwierdza tego stowarzyszeniem swym Tworzydło a nie wy-
mawia się tych bluźnierstw sobie żądanych/ iż rozumie że kłę-
kając jest stworzycielem swego stworzyciela / dostojniejszy
niż wszystkie zwierchności ziemskie y niebieskie Anielskie/ y niż
Panna Maria: że on wreku swych poczywa/ rodzi y zasz nątych
miał zabija a ofiaruje Pana Jezusa: zna się iawnie wryna
serpice słowy swoimi/ do chwalenia z kłękaniem y do wzywa-
nia tego Sacramentu (to tego właśnie słowa.) zna się nie w

M

stydliwie

sydlowie do tego tytułu / któryby miał być tu zawstyżeniu a
 pohambieniu twarzy tego / iż ma a wierzy Chrystusa chlebowe-
 go / a Boga chwali w chlebie nie w niebie / iako należy Chry-
 ścianom / według pącierza y Credo powszechnego. Bo my
 Apostołami mowimy. Oycze nasz któryś jest w niebie a on z po-
 piechem mowi : któryś jest w chlebie : My wyznawamy że Chry-
 stus siedzi na prawici w niebie : a on mowi że siedzi w chlebie.
 A tak x. Tworzyło oslep pobawia sie y podniża pod on Decree
 Pąński / iż nastana fałszywi Prorocy / y fałszywi Chrystusowie /
 co onich beda mowić / Oto Chrystus jest w zamknięciu / w Cy-
 boryum / pisac hie Deus est hic cum adra Oto y na puszy wmon
 strancy gdy znum processie stroia po polach y gajach / chodzo
 spiewając / non est panis sed est Deus, I pod one a bominacja od
 Dániela prorokowania / gdzie w kościele na mieysce S. Sacra-
 mentu ciała Chrystusowego nam tu iedzeniu danego / stoi bry-
 dliwość pustosząca nie tylko ten Sacrament / ale y chwale Bo-
 ża / na mieyscu samego Boga / wpadając przed chlebem y chwa-
 lac y wynawiając go iakoby był Bogiem. Prawdziwieś ty to
 zdawna widział a opisał moymity Dánielu Proroku Boży / mo-
 wiąc o Antychryście / Deum autem Maorum in loco suo venerabun-
 tur etc. Bedzie powiada chwalił Boga Opatkowego / Ma-
 zym (Gdyż po Zydowsku Maza zowią kołac cieni a scis m-
 ny nie kwafony znaki zwoda albo mlekiem upieczony. W-
 ónie nasz opatek wleśkach ściantony upieczony.) Boga ktore-
 go nie znali Oycowie iego (Prorocy / Apostoli / y wchyscy staro-
 żytni Chryścianie Bogu samemu sie modlacy / a o Chrystusie
 chlebowym ani o Bogu w chlebie / ani w żadnym stworzeniu
 zamkniętym nie wiedzący.) colet auro & argento, bedzie go po-
 wiada ccił złotem / srebrem perlami y rzeczami drogimi.
 Otoż masz własne a żywe od Prorokad iścieyshey Monstrancji
 y processji opisanie. Ale to iakosne chlebo chwalsstwo awnim
 henie Młiestatu Bożego / iuz bliskiemu srogiemu sadowi Bo-
 żemu poruczać : Pytam cżem nasz Tworzyło dowodzi żeby
 chleb był Chrystusem. I inszego dowodu mieć nie może / tylko
 naciąga na swoje kopyto one słowa Pąnskie o chlebie rzeczone :
 To jest

Daniela

n.

To jest ciało moje. Tu cie pytam Tworzydło zwoymy / gdzieś
 wziął taką śmiałość / żebyś ty co ynszego pytał o Sacra-
 mentie Pánstwu mówić śmiał niż Pan mowi. Słowa Pánstkie
 brzmią / To jest ciało moje / nie mowi to iesteni ja. A tak
 te słowa iego o chlebie / nie tylko są nie ściągają a ciagnione
 żadną miarą być nie mogą na całą osobę na Bóstwo y cztowie-
 czeństwo iego. Alenawet ani na krew iego: Bo ią nani hneto-
 żenie wchlebie ale yndziej / to jest w Kielichu Testametu swego
 go potężnie a ku piću podawa. *Dominus exercituum loquutus est
 sileat omnis terra.* Pan zastępow mowyt o chlebie stołu swego wy-
 świadczać y być tylko ciałem swym za nas umartwionym / a
 o winie wyswiadczać y być krwią swoją za nas wylaną.
 Niechayże umilknienie wszystkich ziemi / a ludzie mární nie nad
 to niemistrzując y nie przydając niech opadają rozumami swy-
 mi. Wierzymy powolnie Panu mowiącemu / jako mu wierzył
 Apostołowie y pierwsi Kościół wiecy niż przez 1200 lat / chleb
 tylko ciałem iego / wino tylko krwią iego. J Aniele niebá wás-
 ra / Bo kto by się ważył co do tego przydawać a rozumu swego
 nad jasne słowa Pánstkie czyni ynzym chleb ten czynić a wyzna-
 wać / inż dżet Bóg wyszedł niechay przekłakym będzie. Przy-
 dano mu będzie mać na wieki. Apostołowie Pánscy jako przed
 chlebem przy wieczerzey oney nie kłakali: Tak też nauki Kościo-
 łowi otym nie podali. Nie mając tedy z pismá Swietego X.
 Tworzydło żadnego dowodu za swym Mózgiem / optakowym
 Chrystusem a chwaleniem iego / odawa sie do Doctorow / zwła-
 szcza Chrystoma Swietego / Nie bacząc co tenie Chrystom
 piśe napominając ludzi ku chwaleniu ciała Chrystusowego
 (in 1. Cor. 10m. 24.) Gdzie ciało tam y Orłowie. Wzgore-
 temu trzeba było chę przyać do tego ciała. Leć tedy nad niebio-
 śa niebioś. Item To ciało z owymi medrcami czcić mamy.
 Toż rzeke ciało. Leć inż nie na ziemi / ale na prawicy Bożej
 w niebie. Ale dostatecznie a gruntownie rozwiązanie tych obiet-
 y Chrystoma y drugich Doctorow czyta i. *Juello Epist. Sarise-
 burg. Anika. 8.*

III

Wiece też

Wiedzieć Tworzydło w swej adoracy/zasłania sie agenda-
nią Liturgiami nie wiedzieć takimi. Lecz otych inżesny wy-
sley sie rosprowili/ a pokazalo sie ze Modlitwy w Liturgiach
opisane ktore sie przy Sacramencie dzialy/ nie do Sacramentu
sie dzialy/ ale do Pana Jezusa na prawicy Bozey w Ciebie sie
dzacego z Oycem y z Duchem Swietym Boga iedyneho. I was-
nie to z Liturgii jest takz dowod / iako kiedyby Tworzydło w-
siedly do naszego zboru a obaczywszy ze przy sprawie Wieczerey
Paiskiej Ektamy a Bogu chwaly y modlitwy ofiarujemy /
chcialby nas namawiac / iz to przed chlebowym Chrystusem
znim upadamy a chlebochwalecy iestesny. *Sursum corda habemus
ad Dominum* / według liturgii starodawnych powstachnych zo-
nym starozytnym Kosciolom Chrześciańskim wzgore podnosi-
my serca swoje do Pana na niebo nie tu w chlebie. Na to
niec gdy Tworzydłowi dowodow nie dostało ktorimiby pod-
part chwaly swego chlebochrysta / nowego Boga / co go Proro-
cy y Apostołowie nie znali / wdał sie do fabul a balet marnych
babstich o cudach Sacramentowych. Ba to teraz grzeży
Tworzydło / takiemu Bogu takich cudow potrzeba nowemu no-
wych / zmyślonemu zmyślonych / nie pewnemu nie pewnych. ec.
Za Krystusa Pana / za Apostołow y uczniow ych starozytnych /
kiedy własny czas cudow Kosciola Bozego był / nigdy takie cu-
da z Sacramentem sie nie dzialy : inakšymi zacząnymi jest nam
Ewangelia S. utwierdzona Życzymy wam tych nowych cu-
dow / mićcie ie sobie do swych nowych błedow / z tym przeco-
rowaniem / według decretu Duchá S. / Iż ostatnych wiekow
nie słudzy Chrystusowi / ale Antykryst miał cuda czynić Sa-
hywe. Biada wam ślepi wodzowie ślepych.

Juz sie tedy dowodnie pokazalo / ze X. Tworzydło / swojej
Misy / to jest Transsubstanciaty / przemienienia sie chleba w
Chrystusa / y ofiarowania onego / y chwalenia a adoracy w chle-
bie nie dowiodła nie moze dowiesć y pokazać przed S. Woya-
ciechem : A od nas sie to z ksiąg Koscielnych iasnie a miłanowi-
cie pokazalo / kiedy co slych rzeczy / we dwie ście lat po śmier-
ci Swietego

Ś. Woyciecha wymysłono a do Kościoła Chrześcijańskiego wprowadzono. Aleć nawet y sam Tworzydło prawda przyćmiłony/nam to zeznawa mówiac : Wiem powiada/ iż przed tym nie było ieśże dnia na to postanowionego. To chwata Bogu. A czemu nie było? iż ludzie Chrześcijańscy/ prześtych czasów przez 1200. lat chwalili Chrystusa w niebie nie wchlebie/ Bo nie o Trąnssubstanciátý nie wiedzieli. Powiadaś ty że y przed tym ciało Bożew Sacramencie chwalono / a za Urbana bliżnić ie poczęto. Powiadaś quidem yako y drugich nie mało rzeczy/ale nie dowiodłes nam tego y nie możesz dowiesć niczym. Nie miećże nam za złe zeć niek wierzyć nie może. Jako y w tym nieboże srodześ sie podknał/ że to nowe Bożego ciała bawo chwalskie od Urbana przed trzema sty lat wymysłono Swieto/ smieś równo kłasc z onymi powszechnymi zaraz z Kościołenz Chrześcijańskim Páńskim y od Apostołow przed pultorem tysiącem lat zącietymi Swietami chwalebnyimi.

A owa stoi na swym miejscu prawda / że y náś Ś. Woyciech iako odnia Bożego ciała / y o adorátý Sacramentu y o Trąnssubstanciátý yako żyw nie slychał : Tak też Chrystusowi Pánu a ciátu tego nie wchlebie ale w niebie będącemu chwałę od dawał. Mamyć my w Wielkiej wciśiwosći a poważeniu Sacrament stołu Pána swego / y przyjmuiac gi wpađamy a kłeka my przed Pánem niebieskim / ofiáruiac mu chwały y modlitwy Swiete z dusznością a miłosćią serdeczną : Ale iako bawochwałstwa tak y chlebochwałstwa sie strzeżemi / a według prześrogi Duchá Swietego przed nim wáćkamy.

1. Johán 5.
Mat. 24.

ARTYKVL IX.

Co wždy ńtka / czy iest Wieczerza Páńska/ czy iest Pássia a ofiára Páńska na krzyżu? czy ni tym ni owym?

III

O Pan Jezus zbawiciel nasz słowy swemi
 prawdziwemi a iasnymi y rzeczy same rzetelnie rozdziel
 lit / y Apostołowie wierni Szafarze cieżennie y umie
 ratni nauczyciele drog tego dsielili / to wy Rzymscy Catolicy
 w chlebie stołu tego w gromadę gnieciecie / skutecznie a cielesnie
 złaczone być rozumem swym grubym dumacie / iedno zdru
 gini mieszacie : ciało ze krwi dościsztu y do cieżenia wody z
 serca Pańskiego wylana / y z ducha wrece Oycowskie podobne
 umartwienie dla grzechow naszych ciała / z bostwem wiecznie ży
 wym y nie ogarnionym y chwalebny (czego Pan o chlebie sto
 łu swego nigdy niemowyt) śmierć Pańska mieszacie z żywotem
 prześwieczonego Artykułu powszechny wiary o prawdziwej
 śmierci / z oddzieleniem krwi o ciała tego : mieszacie we Mszy
 skutek pojęcia w dziewicy y narodzenia żnicy / y życia Pańskie
 go / z męką a śmiercią tego. Także umiżenie tego zwywyse
 niem a siedzeniem tego na prawicy Bożej / chociaż nam w Sa
 cramentie tylko śmierć Pańska zwiastować kazano. A nawet
 y iasnie rozdzielona historia Ewangeliy w gromadę gniecie
 cie / skutek Pańsij Pańskiej na krzyżu zowym roznym aktom
 wieczerszey tego na Gali / w gromadę pieciecie. Tazbyrescie
 to wiele nagromadzili nacten opłatek stołu Bożego / nie żnieście
 tego y nigdy być tym wszystkim nie podosta / będąc według w
 swiadczenia Pańskiego tylko samym ciałem tego za nas umar
 twionym / a nie czym ynym y niezym wiecey / a osobno wino
 krwi tego. Przeteż to okulary Włoskie ach niestety / od
 samego kłajęcia ciemności skiarza piekielnego nazełzywosc
 a potłumienie chwały Pana zastepow zrobione / przez ktore
 pirtzycyn tak rozroznione rzeczy iedna sie być / a w opłatecz
 tu stołu Bożego cielesnie a skutecznie sie złaczac ludziom oma
 mionym widza.

Złoż wżty na chwilkę te fałszywe okulary X. Tworzydło
 stowarzyhami y mistrzami swymi / a maśli iaki kłaj y asności
 a baczenia w przyrodzonym oku rozumu swojego / Boża bojaźń
 przed sobą mającego / przypatrzyć się w piśmie Swietym / roz
 znać

zna
 Ch
 Si
 me
 y
 od
 dny
 Zie
 wa
 sny

X

2

W

2.

cjo

3.

te

4.

to

mi

f.

Tu

pię

a po

6.

lan

Sa

ry u

znat zdrowym rozsądkiem a głósro mi przed Kościołem
Chrześcijańskim zeznać/ Jesli to jeden Akt był Syna Bożego/
Siedzenie iego za stołem z zwołennikami a podanie ym Sacra-
mentu ciała y krwi swej: A iego Pasaia/na Krzyżu wiszenie
y Śmierci podcięcie: Jedną to rzecz a sprawa była/czyli dwie
od siebie rozne nader: Mniemam że y tykażdy bez okularow bła-
dynych patrzący zezna / iż to dwie rzeczy a sprawy rozne były.
Ażebyś to lepij a niepochybniey obaczył cśłowicie Boży/chodź
wado Ewangelistow a do pisma Bożego/przypatrzmyś sie y a-
snyim rozności a rozdzielnosci tych dwu spraw dowodom.

Rozność Wieczery Pańskiej/od Pásuj a śmier- ci iego.

Pása a śmierć Pańska działa sie przed miastem
Jeruzalem na miejscu poprawnym smrodliwym a
brzydkim.

Wieczera była w miesście na Sali ochędznie nągotowanej.

2. Ona w Piątek z południa. Ta przed tym we czwartek wie-
cior.

3. Tam Krystus Pan na Krzyżu wisiał: Tu na ławie za sto-
łem siedział.

4. Tam Krystus był między złoczyńcami zawieszony /a ob-
tożony hufami nieprzyjaciół frogich. Tu za wieczera z swoy-
mi miłymi zwołennikami godował.

5. Tam sam Pan Jezus osoba swa pásia y śmierć podiał:
Tu z zwołennikami wspót wieczera odprawował/nie nie cier-
pieć ale czynić/pobierać/rozkazywać/ a świadcząc wierzącym
a posłusznym swoim.

6. Tam w Pásii ciało iego ukrzyżowane y krew z niego wy-
lana wyszły dobry y zli cielesnymi oczyma widzieli: Tu w
Sacramencie nie wydomię ciała y krew iego wierni okiem wia-
ry widzieli a przyjmowali.

III iij

7. tam

7. Tam sam siebie Chrystus chleb żywy niebieski ofiarował Oycu za grzechy nasze / gotując nam śmierć swą pokarmem a napojem duszny. Tu ziemski chleb a wino wyświadczone ciałem y krwią swoją ofiarował y podał ludziom a zbiorowi wiernych swych.

8. Tam do Oycy rzecyno wołał / a czemuś mnie opuścić / lamentował: Tu Oycu z pociechy a radością dzieki oddawał.

9. Tam Oycu wręce dusze swoje polecił. Tu wiernym swym Sacrament ciała y krwi swej na pamiątkę swoje brać zlecił.

10. Tam sam Pan Jezus był offerens & oblatio ofiarownikiem y ofiarą / niekt go nie był dostojen a nie mógł Oycu ofiarować. Przetoż sam się w mękach ofiarując na krzyżu / nie wołał na Jasną zdrugiem. Tak mnie Oycu ofiarujcie. Tu w wieczery swej co sam czynił / rozkazał też słuzebnikom swym czynić / to jest brać chleb y wino / błogosławić / chleb łamać dzielić / ciastem tego wyświadczać / kielich winem wszystkim podawać / a krwią tego wyświadczać.

11. Tam się dział sam skutek odkupienia naszego / ku zbawieniu wszystkim mańna krzyżu zawieszonemu a umartwionemu okien wiary patrzącym. Tu / w wieczery tylko przypominanie tego skutku z podawaniem pożytku tam sprawionego / ku utwierdzeniu w wierze o pewności zbawienia przez umartwienie ciała y wyłanie krwi pąskiej / nam zgotowanego.

12. Tam Chrystus nas ofiarowawszy doskonałe poświęcenie wiernym sprawił / y te ofiary na krzyżu ni komu powtarzając nie zlecił. Tu więcerażąc acz ten zawsze aż do przyszcia swego / iedeniem a pićiem Sacramentu ciała y krwi swojej powtarzając rozkazał.

13. W Pąsicy przy Krystusie byli actores zdraicy / kłóścili błądzący w iaslinie tortowiska obroconcy / Biskupy / Doctorowie / Księża a sługami swymi / Pitatowie / Herodowie / żołnierze / morderze a kaci Rzymscy okrutni nieprzyjaciele Pąsicy / którzy na srogi sąd a potępienie swoje / ciało Pąskie prześladowali / a krew jego deptali. Tu w wieczery umiłowania jego z

zwiało

13. Wiara a wdzięcznością serdeczną ciało y krew jego tu zbawieniu
swojemu przyjmowali / y do dziś dnia według ustawy jego przy-
mujemy. Ciało S. Cyprian piše Dedit Dominus in mensa
Apostolis proprijs manibus panem & vinum, In cruce & ero manibus mi-
litum corpus tradidit vulnerandum. Dał powiada Pan przy sto-
le Apostołom własnymi rękoma chleb a wino : Alena trzysu
rękom żołnierzyom dał ciało swe tu raniieniu.

14. Wpaścił w martwienie ciała a wylaniem krwi swojej
sam Pan Jezus wieczera nam gotował. Tu ja nam z stołu
swoego wszystkim wiernym gotowa / dożywiania iedzenia a
picia podał a podawa.

15. Pan Bóg stanowiac chwale swojej w nabożeństwie sta-
rozaconym a wyrażajac tam w figurach przyszle tajemnice
rozmaitymi ofiarami/dwojaki rodzaj ych przez Moysesa po-
dał.

Te Dne zwano po żydowskiu Hachob / y Ascham. Po Gre-
cku po łacinnie / Expiatoria, Propiciatoria, Pro peccato. To jest
błagalne za grzech.

DRUGIE ofiary zwano Zebach Schalomim. *Sacrificium*
pacificorum vel Salutare vel gratiarum actionis. to jest ofiara spoko-
nych/ zbawienial albo dziękow czynienia. Przypatrujac sie te
dy Wieczerzy Pąskiej y ztym pąsij a mece y smierci tego/
te rozność rzecz sama nam iawnie pokazuje / y Pąsia a smierc
Pąska erat *Sacrificium Hachob Propiciatorium pro peccato.* ofiara
wblagalna za grzechy nasze y wszystkiego świata/ nie spokoina/
zmekla/ z wylaniem krwi y smiercia gorzka : Ale Wieczerza
Pąska spokoina była Zebach Schalomim/ *Sacrificium* / Gdyż
rzetelnie Ewangelistowie swiadcza że wniey Pan Jezus. Dile-
ti czyniac Oycu a błogosławiac chleb y wino / ciało y krew
swoie wiernym tużywaniu podawał / y ztym pieśń tu chwa-
le Oyci swego śpiewał. A tak iako meka y smierc rozna
jest od żywania y życia spokojnego a w Bogu sie radniacego
: Tak rozna jest ofiara Chrystusowa trzysowa od Wieczerzy
tego. Tu fundament do wyrozumienia natury Sacramentu
ktorego y mizerni Theologowie Rzymscy w tajemnicach pi-

Cyprian. de
vinctione.

Michaświn y peri
hamathias.

† Tyja winikem Lo-
knu albo Excharis-
con

† Schalomim peri
hamathias.

† Exchariscon San-
ctus iustus iustus
Math. 26. 28.
1. Corint. 10.

smá Świętego nie baczą / sprośnie á hániebnie błędzić muso.
 16. Msta á śmierć Páńska była ofiara krwawa według
 porządku kaptáństwa Aarónowego á Lewitkiego / do którego
 kaptáństwa się Krystus Pan nie przywieszał / ale czyniąc do-
 syc figuram krwawym / przez nie weźmít Pásach *celerem transi-
 tum*. prawie przeście / Pásis á śmiercią swą raz za grzechy
 naše podietą.

Alé Wiczerza Páńska wktorey nam pracińacym á tego
 zasługa nád nieprzyiaciółmi dusz naszych triumfuiacym / tu
 posileniu wynosi á podawa chleb áwino / iest własna we-
 dług porządku á przykładu kaptáństwa Melchisedechowego /
 Chrystusowa wieczna nam tu pożywaniu zgotowana á podana
 radosna ofiara.

Gdyż tedy tak wiela dowodów á przyczyn grantownych /
 tak były od siebie rozne te dwa ákty wiczerza Páńska á śmierć
 tego ná krzyżu. Stad *consequentia* mocna ydźie / że Msta o-
 biemá tymi á któmá być nie może / ale jednym żnich / ábó ni-
 tym ni owym zostac musi.

Rozność miedzy ofiara Páńska ná krzyżu á miedzy Mstą ofiara.

Nam ofiarownik był sam Pan Chrystus náwyszy kaptan
 bez grzechu y zmaży / godny á dostoiny siebie ofiarować
 Bogu : Tu we Mstey lada kśiadz grzesny á plugawy
 y niegodny á nie możny do ofiarowania Syna Bóżego / kśiadz
 się go ofiarować.

2. Tam ná krzyżu ofiara był sam Pan Chrystus / ciáło y
 krew swoje / w ktorym był poczet y narodzon przed trzydziestą
 trzema láty / ofiarował Oycu za naše grzechy / á nam pokarm
 y napoy duszny gotował. Tu we Mstey ofiara iest chleb áwino / z
 ktorego chleba powiada kśiadz yż dopiero tworzy Chri-
 stusa / iedney godziny że się w reku tego (iáko wzywócie Panny
 Máriej) poczyna á rodzi / y tamże cierpiá zabijan bywa / nie
 ludziom

ludziom na przyimowanie / ale Bogu nabłaganie.

3. Tam ciato Chrystusowe byto oo krzyża przybite : Tu sie ksiadz przy ofiarze nie prawdziwie krzyżuje.

4. Tam Chrystus bedac żywy / prawdziwie umarł : Tu tylko zmyślone oo ludzi dziecisz tworzenie / życie y zabijanie iego.

5. Tam go krzyżowali a mordowali odpowiedni nieprzyjaciele iego / żołnierze a katowie Rzymscy : Tu ksiadz rzekomo huga iego / czyni sie mordercem iego. Lecz widy wrym ma podobieństwo / yż każdy ksiadz Mharz / jest żołnierz a huga Rzym-
ski.

6. Tam na krzyżu Chrystusowa ofiara działa sie zwyleniem krwie / a tak płatna była ku zgładzeniu grzechow. Hebr. 9. v. 22. Tu we Mſey wyznawają być *incruentum Sacrificium*, nie-
krwawa ofiara / przetoż jest iatowa a nie głodzi grzechow.

7. Tam Chrystus tylko raz sie ofiarował : Tu ksiadz na ka-
żdy dzień powiada yż go ofiaruje.

8. Doskonale odkupienie a poświęcenie ofiara swa krzyżo-
wa wiernym wszystkim Chrystus sprawił / przetoż powtarzania
tej ofiary nie potrzebuie. Ale księza we Mſey / *eisdem quoti-*
die offerentes hostias quae non possunt delere peccata. Hebr. 10. v. 11.

Swym powtarzaniem Mſańcey ofiary / niepłatność a prośność
iej pokazuje.

9. Woferze swey Chrystus nie sobie ale kościołowi a ludziom
wiernym pokarm y napoi zgotował : Ksiadz we Mſey lu-
dziom niczego nie gotuje a nie daje / ale pokazawszy ym zdalęka-
sam wszystko konsumuje.

10. Tam ofiarownik Chrystus śmiercią potwierdził testamen-
tu a pożytku ofiary swey / Hebr. 9. v. 16. Tu ofiarownik ksiadz
we Mſey nie chce umrzeć / a iatowa y niepłatna zostaje oo
ofiara iego.

11. Tam Chrystus żywot człowieka swego (w którym
sie był poczał y narodzył z dziewicy) przez śmierć a wysłanie krwie
swey utracił : Tu ksiadz powiada że sie w roku iego Chrystus
z chleba pożywa rodzi y żywot bierze.

12. Tam stworzył nasz śmierć swą żywot nam zaśluga-
jąc / prawie znówu nas z śmiercy żywot tworzył : Tu ksiądz
mizerne stworzenie / smie ach niestetyś bluznić / abuczyć się że
mego Boga stworzyciela swego tworzy y zaś zabija.

13. Tam w Pąsaiy swey Chrystus się zniżył / żadnego cu-
du nie czynił tylko cierpił do śmierci : Tu ksiądz powiada /
yż takie prodigium a straszny cud nad wszystkie cuda Chrystusa
we czyni / yż płacizna słow mowionych odmienia ystność chleba /
stworzy z niego Chrystusa cztowieka całego y Boga prawdzi-
wego.

14. Tam Chrystus odpuszczenie grzechow z gotował y zarym
w Ewangelii swey podał tylko ludziom żywym o tej ofierze ie-
go wiedzącym / pokutującym a wierzącym Ewangelii : Tu
ksiądz powiada że y umarłym pod ziemią y w ogniu na onym
świecie (gdzie już wiary nie maś) będącym Mśsa swa pomaga.

15. Tam Chrystus śmierć swą starozakonne ofiary żyć /
a koniec y uczynił : Tu ksiądz we Mśse starozakonne ofi-
ary obłagalne wznowia y żydowskie kapłanstwo do Chrześcijaństwa
wprowadza / a własne kapłanstwo Chrystusowe Melchisede-
chowskie gwałcy wywraca a gubi.

A tak iawne dowody się pokazaly / że Mśsa nie iest akt
Pąsaiy Chrystusowej na krzyżu / ale owsem iest sprawa roznu-
żająca przyczyn przeciwne mece a śmierci Pańskiej :

Różność między Wieczerzą Pana Jezusową / miedzy Mśsa Papiestwa.

O słowo Wieczerza Pańska iest mianowane od Ducha
Świętego / w piśmie Świętych Ewangelistów y w Apo-
stolskim 1. Cor. 11. v. 20.

Tego słowa Mśsa abo Mśsa niemają we wszystkich Bli-
bly / ale ludzie je wymyśli (wględem iakimżn ktore przy tym
akcie stano / y rozpuszczania ludzi do stołu Bożego nie należa-
cych

ych) J swaño tãt przed tym sami wieczerza Pãnska / teraz ob-
 ezterech set lat ofiãre chlebowã w Pãpiestwie zmyślona / co wa-
 łaśna Misa iest Papiestka.

2. Wieczerza swoie pAn JEsus postanowyl przed 1566 lat:
 MSzã wymyslił Papięze iępeze temu niemaś cãtych 400
 lat.

3. Tãm Chrystus w Wieczerzey swoiey niczego nie ofiãrowat
 Wyca tyleo chwaty a modlitwy. Tu we Mšey ksiãdz ofiãruie
 Boku Krystusa z chlebã stworzonego.

4. w Wieczerzy swey Chrystus kosciołowi a zborowi wier-
 nych ofiãrowat a podat wšyſtkim chleb a wino wystaſowane
 ściąem y trwia swoia. We Mšey ksiãdz ludziom niczego nie
 ofiãruie a nie daie / ale owszem ym pokazawšy / sam consumu-
 ac.

5. Za stółem Chrystus wieczerza swoie obyczãiem iedzacych a
 piyacych sprawowat y postanowyl. Ksiãdz Mšã sprawuie
 na ołtarzu obyczãiem palacych ofiãr iednak ołtarz nie obyczã-
 iem własnym ołtarzow / ale iãkoby stół nakrywšy.

6. Wprostych a pospolitemu chodzeniu zwycãynnych hãciech
 swych Krystus z Apostołmi wieczerza miał / bez wšelkych przy-
 tym apparatow wymyslnych. Ksiãdz wkošulãch a choboćciach
 białych y ornatkach wštrzonych obyczãiem żydowskich a po-
 gãńskich księcey / żdziwnymi przytym apparatami czaczkami a
 wymysłami z kãdzeniem Aaronskim Mšã ma.

7. Spokoinie bez gestow a hãbitow osobnych Chrystus wie-
 czerza swã sprawowat. Ksiãdz we Mšey / Przyżowania / poda-
 nożenia nad głowe / rościągania sie y obroty trefne nad oby-
 cãay wymysla.

8. Wyrozumnym ięzykiem Chrystus z Apostołmi przy wiecze-
 rzy mowyl. Ksiãdz obcyi łãczyńskim ięzykiem ludziom nie-
 wyrozumnym mowi y śpiewa: a cęść wniemoż niewiedzieć co
 дума.

9. Chrystus Pan wšyſtkiemu tãm i cęznemu zborowi wiernych XX Comel.
 podãiecieli zwinem mowi: Pięćie z tego wšyſcy. Ksiãdz Becc. Angl.
 we Mšey mowi: Bã nie wšyſcy / wole ja sam. de Cena Do
mni.

10. Szczęre wino pił y dał Chrystus wiernym swym. Ksiądz wino wypiwłszy / wodę ludziami lecie a podawa.
11. Chrystus podając Sacrament mowi / Jedzcie pićcie Ksiądz we Mszy podnosiąc Sacrament mowi / Kłękajcie / chwycie. I sam do ołtarza yako by do Boga mowi: *Te adoro, te glorifico, laudo, precor.*
12. Dał Chrystus wiernym wszystkim Sacrament cały podoboją osobą. Ksiądz Mszarz Sacrament rozrywa / a tylko podoboją osobą ludziami dawa.
13. Pan Jezus mowi / gdzie stołu moiego Kielich z winem tam krew moja. Mszarz mowi: że wchlebie jest krew / a gdzie cięło tam y krew.
14. Chrystus Sacramentem wieczerzy swej / myśli wiernych obrócić ku rozmyślaniu śmierci swej a oddzielenia krwi od ciała. Ksiądz we Mszy obraca ocy ludzkie rzekomo na Chrystusa chlebowego cielecnie tam żywego a całego s ciałem y krwią.
15. Chrystus nie ofiarował się zaraz w Wieczerzy swej aż na krzyżu. Ksiądz we Mszy zaraz go ofiaruje.
16. W Sacramencie wieczerzy Pańskiej według słow iego / Apostołów y Doctorów Świętych / jest a zostaje chleb y wino żywym ciałem y krwią iego. We Mszy mowi: że yśności chleba y wina niemają / tylko ystotnie cały Chrystus z chlebą / a drugi zwiną w kielichu. A tak tam iż ani Sacramentu nie mają / ktory bez chleba y wina bycnie może / gdyż Sacrament według dawney Sententij Treneńskiej Świętego dwie rzeczy / ziemia y niebieśka w sobie mieć ma.
17. Nie kazał Chrystus w Wieczerzy swej Sacramentu ofiarować Bogu y Apostołowie z onym chlebem y winem pańskim nie biegać do kościoła na ołtarz / ale przystole iedli y piłi. Ksiądz na ołtarzu we Mszy ofiaruje Bogu chleb y wino / a śnich stworzonego Chrystusa.
18. Przy wieczerzy Chrystusowej Apostołowie nie rzucili się

sebam

zębami na osobę PANA samego y nie iedli go cieleśnie tylko
chleb iedli wierząc go być w tajemnicy Pánstkey ciałem a wino
krwie iego. W Nhey ksiądz powiada że cieleśnie Chrystusa
a ciało iego bez ystności chleba ostanti a zębami swymi (y myś
kiedy ten opłatek gryzie) bierze a łamie y potyka.

19. Sacrament Chrystusowy tym tylko ludziom jest pożyteczny
co go zwiera prawdziwa pożywają / iedząc a pijąc z stołu iego.
Nha powiada ksiądz być pożyteczny wszystkim co ieno na nie pa
trza y tym co ych tu niemają / y zmarłym / y niemym twarzami
na wszystko / że ie wiec y za bydło zdychające / za psy a charty da
wszy grosz namówano. Tego niewiem iesli na iem wziąwszy co
lebowano.

20. Nie kłkali zwoleńnicy przy wieczerzey Pánstkey przed
Sacramentem / chlebem y winem od Pana podanym / ale iedli
a pili. Kłkają we Nhey przed Sacramentem Ksieża z ludem
zwiedzionym y w ustą sie biya.

21. Chrystus Pan niechował y nie kazał chować Sacramen
tu na przyszłe dni y Apostołowie niechowali / a dawni Pápies
żowie dekret o niechowaniu na drugi dzień uczynili. Ksieża
Nharze chowają y zamykają y noha Sacrament ku chwale
niu yátkoby Boga.

22. Wieczerza swa Chrystus Pan sprawował solenniter we
tym zborze wiernych swych do tego zgotowanych. Ksiądz leda
włkacie kóścielnym y samowtor Nha odprawuje.

23. Chrystus Pan wieczerza swa postanowił żebyśmy poży
waniem ziednego chleba y ziednego kielicha wiedność ciała iego
go sie złaczali. Ksiądz we Nhey sam konsumuiac Sacrament
a zborowi nie nie dając / te iedność ciała Chrystusowego roz
rywa a sobie tylko przywłaszcza.

24. Według rozdziału ofiar od Boga postanowionych / wyhey
wspomnianego / Wieczerza Pánstka była a jest ofiarą z pokoina
według rzadu Melchisedechowego *Ecclesia militanti*, wiernym
Bogom żołnierzom chleb a wino Sacrament ciała / a krwie
Pánstkey ofiaruiac a podając ku pożywaniu / a posileniu sie
w drodze zbawienney. Ale Nha ofiaruiac Chrystusa ofiarę v
błagą

blagálna za grzechy żywych y zmarłych / iest á odawa sie być
sprawa według porządku Aaronowego starozakonnego. Trans
latio inq. Sacerdotio, necesse est ut legis translatio fiat. Hebr. 7. v. 12
Gdyż Księża Nisha Kapłanstwo Aaronskie sprawują / iuż
nie Chrystusowymi ale żydowskimi starozakonnymi księża są
czynią.

Tęć są mocne á grantowne dowody / iż Nisha Papieste
nie tylko nie iest Wieczerza Pána Jezusowa / lecz owšem iż
iest sprawa iey. y Kapłanstwa iego odporna á przeciwna.

Alle coż mnie było po tej pracy wrzeczy tak iawniey szukać
dowodow / że Nisha nie iest wieczerza Páńska : Alż tego sam
Ksiadz Tworzydło w swych okularach głośno nie zeznawa
mowiac: Nieślychána to w Polsce aby Nisha miała być wieczer
za. Wysćie Ministrowie Wieczerza do Polski przynieśli :
Wysćie Nisha nasze przewierzgneli na Wieczerza : Wysćie ja
Nishey wieczerza uczynili : Coż piwcy w Polsce Nisha czyli
Wieczerza : To słowa własne Tworzydłowe ktorými iasnie
zeznawa że Nisha Papieste nie iest wieczerza Pána Jezusowa.
Et accipimus omen, goście mowi : Wysćie ze Nishey uczynili wie
czerza. Pánie Boże nas w tym dołoneá wspomagać / aby Nisha
bluznierska głowę złomita / á prawdziwa Wieczer a Pána Je
zusowa po wszystkich Polsce y Litwie na miejscu iey za
ga nasza wierna izby zaś nastąpiła.

Ocuć że sie cnotliwy Catoliku / ocuć sie prze Bog. Alto są
mi Księża wáśy mocą prawdy przyćśnieni nie wstydlíwie
ná sie Swieto kradztwo swoje wyiawiaią : Ze wam wieczerza
Pána Chrystusowe odiełi / oney iż nie máis tylko Nisha Papi
ste. A tobie cślowieże Boży co należy ná wieczerzy Páńskiej
wzajay / Poprzyśiągł to Pan / że kto ciáła iego nie ie / ákwi
iego piye / ten żywota wiecznego niema. A tak cy Catolicy
Rzymscy co ludowi Bożemu Wieczerza Chrystusowe odiełi ży
wot wieczny ym odeymnia : A mocą prawdy w sumnieniach
swych przekonani / ośy własnymi ná sie z swoia Nisha on dekre
t Apostolski 1. Cor. 11. obaláią. Hoc non est Cenam Domini man
ducere, Do ináńšego aktu niż Pan postanowił / iáko do Nishey
sie scho

sie schodzić. To nie iest wieczerza Pánsta przyimować. Sami
 siety nie wstydliwie buczą ze Msa a nie wieczerza Pánsta
 maia. Żeznawa to Ksiadz Catolik Rzymiski/żeziny my Ewán-
 gelicy przed 40. lat wieczerza Pána Jezusowe do Polsti przy-
 niesli/ a one ná mieyscu Msey Papiestey wprowadzili. Chwa-
 la Bogu/ ciechymy sie z tego. Aleć tey chwaty nie przywłaszca-
 my tak samym sobie/żebyśmy tey nie mieli przyznawać onym
 przodkom swoym od ktorych Polacy ná wiare Chrześcyańska
 byli nawroceni/ a zrak ych nie Msa Papiesta ale pod tym na-
 zwykiem prawdziwa wieczerza Pánsta przyimowali/ Jako
 sie to wysey iuz dowodnie wywiadko/ że S. Woyciech tak iako
 dżis Ewangelicy wieczerza Pánsta oslugował / A o Msey kto-
 ra wieczerza niżwe dwu set lat poniem nastata / nie wiedziat y
 nie słychat. Pierwey tedy byla o dwiesćcie lat wieczerza Pán-
 sta w Polsce niż Msa wasia. Wtec też za Krola Jagiela y po-
 tego smierci bywalo po częsci Ksiazey z Czech w Polscze y dru-
 dy tutezni Polscy Ksiazę ktorzy ludzom wieczerza Pánsta
 zupełna oslugowali / acz tego gardlem przyptacali. Co nasz
 Trycius opisuje.

I teraz przed skonczeniem swiata Pan Jezus / hlac na-
 rodom Ewangelia ná oswiadczenie/ od waszey Msey bawo-
 chwalskiej do prawdziwey wieczerzey swojej/ wybranych swych
 wyzywa.

Juz tedy dowodnie sie to pokazato / że Msa nie iest ani
 Pásia a ofiara Syna Boiego ná kryżu / ani nie iest wiecze-
 rza Pánsta A tak że nie iest ani tym ani owym aktem Chry-
 stusowym. I zostac musi ná tym niowym / tylko wynysien
 Anty-christowym/aktem starozakonnym y ydowskim y poganskim
 nie Chrześcyańskim/ ona brzydliwoscia od Daniela proroka-
 wana stojaca ná mieyscu Swietym / wieczerza Chrystusowe
 atumiacy Iwie Sacrificium one doskonata poufedna ofiara
 Chrystusowe przyjowa lica/ wywracajaca/ a ná mieysce tey y nád
 nie sie wysadzajaca. A tak y Msa iest onym Mázim Bogiem
 opłatkowym/ nie dawno od Papiechow z chleba stworzonym /
 ktorego

Ktorego nie znali przodkowie nasi Prorocy y Apostołowie Do-
ktorowie Kościelni przez 1200 lat w Chrześcijaństwie / a nawet
y nasz S. Woyciech. A ludzie zdobyć go złotem / perłami y
pstrocinami przed nim wpadają / a częśc te ktora należy Chry-
stusowi Panu na prawicy Bożey siedzącemu na kęś chleba prze-
nośa / a w tym ach niestetyż / nasprośnięysze bawochwlastwa a
bluznierstwa pogańskie przechodzą.

ARTYK VL X.

O Kielichu Krwie Bożey / a vżywaniu wieczerzey
Pánstkey pod oboia osoba.

Nasze X. Tworzydło y śmieło to powtarza a
twierdzi / że za Świętego Woyciecha y zawsze w Pola-
sce Sacramentu vżywano podiedną osobą. Patrzymyś
ciym nam tego dowodzi. Powiada że pospolity człowiek / nigdy
Nasze nie miewał. A to co do rzeczy: Abo ieno Nasze a
nie wszystkim ludziom Chrześcijańskim trzeba pić krew Boża
wyłana na odpuszczenie naszych grzechow. Wiec powiada że
to świadczy *ordo Romanus*. Co to za *ordo Romanus*. Cygan swo-
ymi dziećmi świadczy. Czemu nie *ordo Hierosolimitanus* Chry-
stusowi y Apostołowi. A nawet y ten Papięski *Romanus* / gdzie?
na którym miejscu: Którymi słowy: Należy nasz Tworzydło /
żadnych słow nie przywodzi. Nie mamy tedy czemu wierzyć
y na co odpowiadać. Ale powiada wino na on czas było drogie:
Tak drogie że w skarbie królewskim przed stem lat w regestrze
stołj napisano / vż na ieden dzień do stołu Królewskiego za
wino wydał podskarbi nadworny osm grośy / a to dla tej przy-
czyny tak wiele / *quia hospites habuit Dominus Rex*. I powiada
Krol Jego Mość miał gości. A na koniec Kładzie X. Two-
rzydło dowod swoy ten napotrzebny / że Krol Jagieło nie
piyal.

piyał winą y Krol Kазimierz. A tu iuz z tego rozumu wielkie-
go mamy taki argument.

Krol Jagiello y Kазimierz nie piyał przy swoym
stole winą Ergo wśystko Chrzesćyństwo y Po-
lacy tego tam czasu uży wali Sacramentu pod ie-
dną osobą / y nie piyałi przy Bożym stole winą.

A ieszcze będzie drugi temu podobny potężniejszy argument.

Krol Jagiello co żył po Swietym Woycieśe we-
cztery sta lat / przy swoym stole nie piyał winą Er-
go Swiety Woyciech y za iego tam wieku swie-
tobliwi Krolowie y ludźie wśystcy Chrzesćyń-
scy w Polsce dla Jagiella co po nich był aż we
400 lat / gwałcili testament Syna Bożego y nie-
uży wali kielichą Krwie iego.

Sobliwe żayste argumenty a godne Jezui-
ckiey Dialektyki. Ba wśtydaćby sie to wśdy ludzi / iestli-
wie Boga nie boiście. Upadles tedy X. Tworzydło a na-
śmiesches zarobił z swoymi argumentami. A zgoła żadnych
dowodow tu podparciu swojej powieści mieć nie możesz. A
jesz ty nie Prorok nie Apostoł / nie Anioł zniebą / goley powie-
ści twoiey (gdyż y onym oprocz Ewangelij mowiącym / pod
przelectwem) nie powinniśmy wierzyć. Zwłaszcza że na dru-
gą stronę przeciwko tobie iasne a niezwyćzione dowody mamy
y z Zakonu Bożego y z Doktorow z Historikow Conciliow z De-
cretow a drugich ksiąg Kościelnych. Ale krótkości folgując /
żeby X. Tworzydło z drugimi wykręcaćmy nie ważył sie same-

Q u

mu

Concili. Con
iani. Sess. 13
Com. 3. pag.
321.

mu Panu Jezusowi z Apostołmi y starożytnemu Kościołowi
przypisować Sacramentu pod jedną osobą / stawiam mu De-
cret Concilium Constantińskiego / które to iasnymi słowy ze-
znawa re prawdziwa sententia. Christus instituit & suis disci-
pulis administravit sub utraq. specie panis & vini hoc venerabile Sacra-
mentum. Et in primitiva Ecclesia huius modi Sacramentum recipiebatur
a fidelibus sub utraq. specie. Postanowyt Pan Chrystus y po-
dawał swoym zwolennikom ten chwalebny Sacrament pod
oboia osobą chleba y winą. W starożytnym Kościele Chre-
ścyańskim ten Sacrament był przyjmowany od wiernych pod
oboia osobą. A tak. Już tu stanę. Tworzydło / stanę Jezus /
stanę by y Diabłu rogaty z piekła / dalej nie możesz krotolwiec
się zowieć Katołikiem Rzymiskim / Swięte Concilium zezna-
ło że Chrystus postanowyt ten Sacrament pod oboia osobą.
Ty jeśli się będziesz wazyl dowodzić że pod jedną postanowyt / Ko-
ściołowi się z przeciwiaś / Kościoła nie słuchasz / Kościołowi
Kamistwo żadał / jesteś heretik a poganim y pod przekleństwo
podpadaś. Słyszcie się tedy z swoymi wykrętami wшыcy wy
ktory chcecie Sacrament wynysłać z pospolitego yadania
Chrystusowego y Apostolskiego zladami / ale nawłecy zonego
w Emaus podwieczorku nie doślego. A za to tam Sacrament
był: non accessit verbum ad elementum ergo nullum fuit Sacramentum.
Nie mowyt Pan Jezus kaniac chleb to jest ciato moje / A
nie mowyt yako według smiaty dumy waszey trzeba było mo-
u ić daiać chleb / Bierzcie iedzcie y pijcie / to jest ciato moje
y krew moja / Bo gdzie ciato tam y krew. Poki nam tych słow
y Ewangelistow nie pokazeć / Sacramentu w Emaus nie
dowiedziecie / ale bez wyswiadczenia Chrystusowego prośty ryl
Zabr. 9. v. 70. do chleb z Emaus do monstrancij sobie schowacie. Wicet Te
stament żaden nie jest wainy który nie bywa śmiercią testato-
ra potwierdzony. Po naszym testamentie a Sacramencie w
Jerusaleme Kościołowi postanowionym / umarł Pan / ale po
waszym Emauskim nie umarł / nie platny tedy a iakowy Sa-
crament macie. Siedział widomie a był Pan Jezus przyna-
hym

hym pod oboią osobą podanym Sacramencie: zniknął a poszedł
przec od waszego pod jedną osobą w Emaus mynysilonego /
prosty tedy chleb bez Chrystusa macie a chlebochwalcami spro-
szyćmi iestecie. Nawet odbiegli ont dwaj pielgrzymowie te-
go tam Sacramentu / a nie podwieczorkując skoro ym Kry-
stus zniknął zaraz kwapliwie do Jerozolim między Apostoły
pod oboią osobą Sacrament mające bieżeli a tam Chrystu-
sa wzięli. Co y wam (iesli ktorzywas szczerze miłacie Pana
Jezusa) racz dać Oczcie niebieski.

Już tedy ten fundament mocny a nie zwalczony według
świadeictwa pisma Świętego y ksiąg Doktorowskich a kościel-
nych / a nawet według tego iasnego Dekretu kościelnego ma-
jąc / że Chrystus pośtanowił ten Sacrament / pod oboią osobą /
y tak Apostołowie a po nich wszyscy wierni w kościele Chre-
ścijańskim (chybąby sami kateza *fideles* wiernymi być sie ro-
zumieli ynsze ludzie potępiając) pod oboią osobą / wzywali.
Przypatrzmyś sie historiam / Conciliam y Dekretom kościoła
nym rzetelnie bez okularów po ciemnych a obłudnych wieńcy
rzymskich a nardziemy / y palcem Tworzydłowi rozkojemu a nie-
wiedomemu / pokazemy / kiedy a ktorego czasu Sacrament roz-
rywając ieto. Heretycy dawnij *Encratita* y *Tatiani* / okazy do
odrzućcia kielicha krwi Bożej zaczęli / wodynie winą w Sa-
cramencie wzywając : ale cy od kościoła Chrześcijańskiego odo-
rzućci a potłumieni byli. Za *Gełaziusa* Biskupa Rzymskiego
(bo ieszcze aż we stu lat potym nie było Papieżów) po narodzi-
niu Pańskim wpieć set lat y coś / pobudził Szatan takie na-
czynie swoje / że ten Sacrament rozrywając znaczenie sie wazyli /
chleba tylko wzywając. Ale natychmiast on czynny Biskup za-
bieżał temu mocnym wyrokiem / który do dziś dnia w Dekre-
cie kościoła Rzymskiego stoi napisany tymi słowy : *Comperimus autem quod quidam*. Dłhłisiny tego yż nie ktorzy ludzie przy-
jąwszy tylko ciałko ciata Pańskiego / od kielicha S. krwi sie
wstrzymywają / ktorzy. abo cały Sacrament niechay przyjmują /
abod całego odpedzeni beda. Abowiem rozrywanie iedne-
go a

Dekret: part
3. De Consec.
Distinct. 23

O iij

go a

ego á tegoż Sacramentu/ bez wielkiego Swietokradztwa bítac
 się nie może. Dorad słowa Dekretu.

Alé Ksieża Catolicy Rzymscy powiádaia że ten Decret wzy-
 niono o Ksieżey nie o pospolstwíe Chrzesciánstkim. Mowia to o-
 ni quidem ypisa nie wstydlíwie/ ále tego nie dowodza á nigdy
 nie dowioda. Niechayże to mowia ślepym swym ktore zwo-
 dza/ á okularni błedow swych mamia. My ktorzy widzimy á
 świadomísmyspraw Kościoła Bożego / w tym samym Decre-
 cie baczymy przeciwko wykretowi takich ludzi obtudnych te
 dowody. 1. Ze o samym Sacramencie á naturze iego mo-
 wiac/ bez wszelkiego wzgledu przymiugcych/ iedenże á nie roz-
 ny Sacrament/ osobno chlebytko ciała Pańskiego być świad-
 czy/ á krew święta osobno w kielichu pokazuje. 2. Jz cały
 Sacrament opowiaáabyć nie pod iedną/ ále pod oboia osoba
 chleba y winá. 3. Jz decret wydawa ktoby pod iedną osoba
 Sacramentu używał / ten nie używa całego Sacramentu / á
 tak ma być od Sacramentu od ganiány 4. Kto ten Sa-
 crament rozrywa że wielkim á srogim swietokrayca jest.
 A ná koniec Glosa Kościelna do tego przydáwa/ według senten-
 tii S. Doctorow te słowa : *Ideo sumitur sub vtrâq specie ut
 significetur quod vtrumq Christus assumpsit carnem & animam.* A dla
 tego powiáda Sacrament przymiowany bywa pod oboia osoba
 żeby sie znaczyło iz Chrystus oboie przyjął y ciało y dusia náse.
 A że przymiowane/ tak duszy iáko y ciała jest pożyteczne. J
 gożieby pod iedną osoba przymowano/ iedney tylko części
 (ciskowiecznístwa násego) Sacrament pożyteczny by sie być zna-
 czył. J słysisto X. Tworzydło. A o samych to tylko Ksieżey.
 A wiec nie potrzeba pospolitym ludziom całego Sacramentu
 ále rozerywanym á nie prawdziwym ie omýlać wam wolno?
 Nie trzeba pospolitym ludziom oświádeżać wiary/ iz Chrystus
 prawdziwe á całe ciskowiecznístwo ciała y dusia naszą przyjął.
 J nie trzeba wszystkim ludziom Chrzesciánstkim żeby ciało ich
 ciałem Chrystusowym á dusia ich krwią iego ożwiána á zbá-
 wiona była? Żadna miara wyśakrzywi Prorocy á niewierni
 pársarze Testamentu Pańskiego nie możecie się ochronić przed

ostrym mieczem tego Dekretu/ który was skazuje/ żeście will-
cy a srodzy swiotołraice/ Sacrament Páński rozrywacie/ nie cás-
ty a nie platny ludowi Bożemu podawacie/ w heretyctwo o nie-
zupelnym cztowieczeństwie Chrystusowym lud Krześcianski
wdawacie/ ciátom ich tylko póciche zbawienia podajac/ Dae-
se ich wiewoli sátaniskiey zostawiacie. Kumunuycież sobie te
prawdziwe a mocne Dekrety Kościoła wáżego wyroki. Ale o-
wa tym Gelazyusowym wedlag písma S. uczynionym Decre-
tem ostrym/ tak sie poteznie a szczesliwie zabieżalo rozrywaniu
Sacramentu/ że sie o nie sátan nie smiał kusic aż po Gelazi-
usa około 600 lat. po narodzeniu Páńskim 1215 za Innocen-
tiusa III Papieża. Lecż nasz slepy Tworzydło nie czytał acy nie
swiádom będąc dzieiów Kościelnych/ sprośnię mi oto przyna-
wia pisze te słowa/ że nigdzie tego o tym Papieżu nie pisa. Wie-
re Marcinie z odpuśczeniem słowy twoymi mówiac matas.
Czytazie sobie *Baleusa in actis Pontificum Romanorum*, ktore ze-
brał a wypisał zwálszych historikow / z Damasa / Cásulana /
Platiny / Stelle / Wiceliusa y zdrugich/ tam in vita Innocency
3. pag. 241. Te słowa stoia: *Innocencius Laicis calicem in communione
Eucharistie primus etiam prohibuit*. Innocentius powiada pospol-
stwu kielicha w używaniu Sacramentu napierwszy iak bronić.
Otożemci stawił powiádaczą/ a ty przymowkę na mie rzucó-
na na sobie odnoś. Iakoz snadnie wtym musimy/ wiare dać
historykom/ gdyż rzecz sama to pokázuie/ że Innocentius wy-
myslilszy Transsubstanciátia (co sie wyższej dowodnie pokázá-
ło) z ktorey wroś wáś Chrystus chlebowy/ zaraz ziednego bles-
du do drugiego drzwi otworzył/ żeby Chrystusa cielesnie z
chleba stworzonego márac/ y kreu tego wchlebie być rozumiał.

Zapowodem tedy Innocentiusowym po śmierci S. Woy-
ciecha we dwie ście y trzynasćcie lat pożeto sie używanie Sa-
cramentu podiedna osoba naprzod we Włoszech a potym po-
mátu tu y owdzie wdrugich narodziech / że ledni pod ledna
drudzy po stáremu pod obojá używali. Itak sie ten zwyczaj
ostáwie Syna Bożego przećtiwny miłościem po Chrześcians-
kim

świecie rozchodzył / przez dwieście lat (Ależci y tam w Papi-
 świecie zacięni Doktorowie ganiłi to a pisałi przeciw temu iako *Alexander Aleris, Albertus Magnus, Thomas, Petrus de Palude, B-*
nauentura, Cassander, Durandus. aż do roku 1415. dopiero prze-
 destem y osmdziesiąt lat na Konstantyńskim Concilium dekret
 wydano żeby sami księża pod oboję a polspolicy laicy pod ie-
 dną używali. Ale tu nasz Tworzydło ziemną wstrątkę wstepu-
 ie / przymawiając mi o słowia tego Concilium / tak pisze. *Wa-*
żamy Symeonie y dziwnie myśle iako nie wstydliwie wszy-
stkie rzeczy fałszywiecie. Almoż miły Symeonie y smiałeś ta-
 kie fałszy na świat wydać? Takęś tu wgrożdźcie tych fałszow
 napisat / że mało nie co słowoto fałsz / czyli potaćienie nie rozu-
 mieś / czyli tak chcesz nie prawda narabiać. Odpowiadam.
 Chodź sam moż miły Marcinie / przystap sie bliżej / pokaże ia
 tobie przed wszytkim światem / że ci nie winien tych sprośnych
 przymowet / a huetzeć ie wszytki całym Tworzydłem na two-
 ie własną głowę oddam. Naprzód tedy zadawam ci z twoi-
 mi srogie fałszowanie a cudzołożenie własnych własnego Kościo-
 ła Conciliow a Dekretow. Bo ty inaczej przymodziś słowia
Concilium Konstantyńskiego niż stoja w samym Autentiku
in Tomis Conciliorum. A wiera was kłota w oczy prawda ktora
 to Concilium proście a bez ochylania na sie o odnienienie Sa-
 cramentu Chrystusowego a o ustawie swej pod iedną osobą
 wyznawa / iako y w drugich Conciliach to y owo przeciwko wam
 sie naidnie: y wysłacie tego obłudnego fortelu na manienie
 a oszukiwanie ludzi Chrześciańskich / wymyśliście a spisałi-
 ście sobie *summam Conciliorum* / z ktorey to miły summy słowia
 nie własne Concilium onego / ale odnienienie / okłone / a po-
 fałszowanie wypisujesz. Ale niestetyś na was fałszywi Proro-
 cy / mało natym macie / żeście ludziom Chrześciańskim posła-
 łowali zbawienny testament a Sacrament Pana zastępow / a
 le tu podpieraćci tey nieprawości y zmyślnych błędow swych fał-
 szywiecie y księgi do dziś dnia pisma Doktorow *secundum vestrum*
expurgatorium indicem po swemu wyznaczone do druku podawa-
 podawacie

Ale, y Kościełnych Conciliow poćiesuiecie/ a słowá ych odmie-
 niaćcie/ odrzucaćcie/ a swoje do nich przyśzywacie. Acz y w tych
 słowach okazywanych od ciebie przytoczonych wydziewić sie nie
 moge sęposć a nieuszydowi twotemu / iż mowisz takoby w nich
 Concilium nie o dwu osobach nie świadczyło Tchoćiaż sam pi-
 seł: *Licet Christus instituerit & suis discipulis administraverit* U B
 UTR A Q U E specie hoc venerabile Sacramentum, I Żywes Twos
 rzydło czy nie żyw? I słyżże to iż też twoich własnych iż
 zeznanie. Iż Chrystus postanowił y wżniom podał ten Sacra-
 ment pod oboią osobą: Tego nam trzebá na tym zeznaniu
 dosyć mamy. Nie idzie nam nie o drugie tam przydane sen-
 tencie orym żeby na czo używać Sacramentu. Nie sprzecza
 myśie zwami oś / przetoż te słowá o częście używania/ w po-
 koina swym miejscu zostawiaia c/o boiey osobie słow pilnie-
 my. Ale chodź iż nieboż Tworzydło na wieńke pobanbie.
 nie swoje do śmego Concilium / yako w originale swoym in-
 tomis iest wydrukowane. Amianowicie wrey Drugiey Sen-
 tentij o używaniu Sacramentu pod oboią tak tam słowá sło-
 ia: *Licet in primitiva Ecclesia huiusmodi Sacramentum reciperetur*
a fidelibus sub utraq. specie, POSTEA a conscientibus sub utraq. & a
laicis tantum modo sub specie panis suscipiatur: Cum firmissime creden-
dum sit, & nullatenus dubitandum, integrum Christi corpus & sangui-
nem: iam sub specie panis, quam sub specie vini veraciter contineri.

Widziś fathery / widziś yako w daleko ynaczej mowię
 śmego Concilium / niżes ty przytoczył. Słowi ieno słowá iedne
 do drugich / Tam Concilium consuetudinem introductam dubiam
 wysłę odprawuły: A iż na wstawę Chrystusowe y staroda-
 wny Apostolski a Chrześciański przykład nie nie dbasie oświad-
 czywszy: Tu iż simpliciter constituta swoje nowa prowadzić
 mowias: że chocia w starożytnym Kościele od wiernych ten
 Sacrament był pod oboią osobą przyjmowany/ POSTEA SŁ
 SŁ P J A T u r / Potym powiada odrychmiast niech będzie przy-
 mowany / *imperat, declarat, decernit & definit concilium* sławie
 a przykładem Concilium / żeby nie sie nie oglądać na
 p

Wstawę Chrystusowe ani na zwyczaj starożytny kościelny uży-
wania podobna / od tychmiał potym już ludzie pospolici
przyimowali podobna tylko / a sami księża podobna: Tera-
ta temu dając / że w chlebie powiada jest całe ciało Chrystuso-
wey z krwi / Także też w kielichu że jest ciało tego całe ze
krwi.

Wtę zaśnym zeznaniu tego Concilium / czemuś ty falsze-
ryżatymi słowy *reciperetur a fidelibus sub vtraq. specie.* użyto
wateś te słowa / *tamen haec consuetudo est rationabiliter introducta.*
Tu ieden fałsz. Wieceż Concilium żatymi słowy *sub vtraq. specie,*
mowiakładzie dekret swój *POSTEA a conscientibus,* Czemuż
ty opuścić wyrzucił to słowo *postea* / Potym / od tychmiał już
gdyż na tym słowku wszystka moc konstitutij tej kościelney na-
leży. To drugi a haniebnie sprośny fałsz. A co Concilium slo-
wa *suscipitur* używa *in modo potentiali ac Imperativo,* niech bez-
die przyimowany. Tys odmiana swa użył *modum simplicis*
narrationis, bywa przyimowany. Moc Konstitutij nowej chce
pokryć zwyczajem. Wstydał się z swoymi mistrzami przed
Bogiem y przed ludźmi / takież obłudności a sprośnego ludźmi
matania. Jakkóż to Concilium miało używanie podobna
osoba stanowić na zwyczaj (według twego słow pomieskania)
gdyż ten zwyczaj dopiero od Innocentiusa się iak wżeszynał /
przed tym w starożytnym kościele yż go nie było / ale podobna
według ustawy Chrystusowej używano yawnie samos Concilio-
um to zeznawa. Wnhy tedy grunt ustawy swej napotężniejsy
być rozumie / a miłanowicie ten który żatym kładzie mowiąc.
Gdyż prawi mocno mamy wierzyć a namniey nie wątpić że
całe Chrystusowe ciało / y krew tak pod osoba chleba iako
y pod osoba winy prawdziwie jest. Takich słow od początku
świata a wiary Chrześciańskiej / nigdzie ani na samym Late-
rańskim Concilium stanowić Transsubstanciacie nie mowiono
y nie pisano / iż to dopiero przed pułtorem stem lat na tym Con-
cilium goście Husa spalono. Całe powiada Chrystusowe ciało y
krew jest w chlebie / całe też ciało tego y krew w winie / Jeden
cały

cały Chryſtus/ w chlebie/ drugi w winie. Żal że ſie tego mo-
cny Boże/ że od iſſnych ſłow teſtamentu Pańskiego/ do takich
błędow a labirintow bliźnierſtw ſproſnych odſatana lud Chrze-
ſcyański tych nieodawnych wieków iſt zwiedziony.

A tak bärzo ſie nätym myśli y drugie ludzkie zäwodziſi
miły X. Tworzydło (wiadomieli nie wiadomieliä zglupſtwali
Bog niechay ſadzi) iſto mowić a bez wſtydu piſać ämieſi / że y
Miſa y wżywanie Säcrämentu pod iedną oſobä miäło być od
ciäſw Apoſtołſkich y zä Swietego Woycieſchä w Chrzeſcyań-
ſtwie. Bābom to w ſwoym ſpitalu powiädäy / nie tym co ſa hi-
ſtorij koſcielney ſwiadomi. Ale znäc z piſania twoiego / że ty
wciyſä wywiaduięſi ſie ſtäröžymoſci wiary y dowodow iey nie
z ksiąg koſcielnych / lecz od Bāb a ſtrychow ſwych ſpitalnych y
zbaick ich. O pewnie że między niemi w ſpitalu y we wſyſtkiey
Päräſiey wäſey nie maſi pāmiętnikä iäko Miſa z Säcrämen-
tem pod iedną naſtälä. Coſ ty iuż wygrät / Iuż ci wolno bädzie
wytkäc te omylne okulary ludziom nā oczy a mowić / yſi tak zä.
wſe od Apoſtołow było. Wläſniſcie Gābāonitowie co z doby-
wäcie ſienä ſtäröžymoſc wiary ſwoiey od Bāb y ſtrychow lätä-
nych pläſczow a botow ſobie pożyſcacie / a onemi ſiey błedy ſwe
nätrywäcie / ludzie dobre macie. Wynioſſe z pościemnych a
ſmrodlnych kätow ſpitalnych nā iäſniä a zruć te obłudne plä-
ſze ſtryſe / podz do Biblioteki do ksiągſiſtorikow koſcielnych
z ktorych ci ſie tu rzetelnie wypisäło co kiedy otym Säcrämen-
cie rozumiano / iäko a kiedy nāſi ſie rzucono a odmieniac iey ſie
waiono : Aleſty nieboſe z ſwoie powieſcie Bābſka nā koſtu
zoſtat / gdyſi ſie to oczwiſcie pokäznie / że Miſey wäſei äzätym
y rozrywäniä Säcrämentu diſis ſwycäinemu / nie maſi ięſze
całych czterzech ſet lat / bez 16. lat. Bo zä Innocenciüſä Miſa
powod wiäetä roku 1215. A dekretowi o wżywäniu pod iedną o-
ſobä nie maſi y dwu ſet lat całych / takie bez 16 lat / Na Con-
cilium Conſtantinſkim roku 1415. Jäkoſ iuż otym niezwaläzo-
ne dowody miäl a maſi z ksiąg koſcielnych pälcem wytkäione.
Opärlic ſie Czechowie o te krzywde duſſ ſwych / nie wſuchäli
P i j

tego Concilium / nie dali sobie wydrieć kielicha Krwie Bożej.
 Co potym na nie Papież klatwę wydał. A gdy ta nie pomogła
 rzucił się do miecza podburzył przeciw Cieshom wszystkie po-
 tentaty Chrześcijańskie / a wielkie narody (oprocj Króla pol-
 skiego Jagiellę a narodu polskiego y Litewskiego / cy wrym
 Papieża y Ksiezy swych nie słuchali) y ciągneli nie zliczone wojs-
 ka za wojskami na licha ziemię Czeską: choc ten narod do sieje-
 cu wygładzić. Ale Bog sam broniąc prawdę a chwalcow swych /
 przez licha osobę Jana Zżyke zapalczywego miltownika chwa-
 ty Bożej / przelomyl wielką moc Papieską / że káraz tá moźne /
 Królowie / Cesarzowie / Cardynatowie zwoyski wielkimi ry-
 cerzow meźnych pierzchali; Czech / a kielichá Pańského im wy-
 drzeć nie mogli. Ten prawie cud nie ledá iáki nad strzegacy-
 mi testamentu swego Pan Bog pokazal. Aż musiał Papież na
 Concilium Basilejskim Roku 1436. pozwolić Cieshom wolne-
 go krowie Bożej po staremu wywaniá. Wczym też y Polakow
 nie mało Cieshom ile mogli towarzysywa pomagali / iáko sie
 to wysei mianowicie pokazalo. Ale żebych iáko na sumowniey
 zpożytkiem zbawienym Cytelnika Chrześcijańskiego / zám-
 knął ten Artikul wielki a ważny / o wywaniu Sacramentu Pań-
 skiego pod obojá osobá / dla śnádniejszego poiecia y pámietá-
 nia rzeczy tej wielce potrzebney / położe tu przyczyny / wzgłu-
 dem ktorých każdy Chrześcijańin do uwrácenia żywota swego /
 ma sie nie dáć odpychać od kielichá krowie Bożej.

Przyczyny dla ktorých sie nie godzi ludźiom Chrze-
 ścyáńskim / pod duśnym potepieniem Wieczerzey
 Syná Bożego używáć pod iedną ále pod obojá
 osobá.

1ra ant. 26.
 Marc. 17.
 v. 22.
 Luce. 22.
 v. 17.
 1° Corint. 11.
 v. 29.

B An Krystus tak pod obiema osobami postá-
 nowyl / wywiadczył y podal kosciołowi ten Sacra-
 ment. Co świadczy Ewangeliſtowie; Páwłem Świes-
 tym

rym. A zeznawa to sam Kościół Rzymski. *in Concilio Constantien-
si, Licet Christus constituerit hoc venerabile Sacramentum sub utraque
specie panis & vini, Choćiaż powiada Pan Jezus postanowił
ten chwalebny Sacrament pod obojga osób chleba & winą.*

Dziwny to tedy nie wstyd nowych Catołikow co y przeciw pi-
smu S. y przeciw zeznaniu a decretowi własnego Kościoła
swiego Rzymskiego śmieia na Pána Jezusa szukać argumen-
tow żeby też miał gdzieś pod iedną osobą ten Sacrament po-
stańować.

2. Apostołowie nienie odnieniania/ iako od Pána wzięli tak
podali/ nie samey Eucharysty/ ale gminom Chrześcijańskim a zbo-
rom całym iako Corintyjskiemu / cć. obowięzując nas ku taki-
mu pod obojga osobą używaniu aż Pan przyjdzie.

1. Cor. 11. v.
23. et 26.

3. Tak starożytny Kościół Chrześcijański używał / To pismo
Świete/ historie y sam Kościół Rzymski nam zeznawa *in Con-
cilio Constantiensi. Licet in primitiva Ecclesia huiusmodi Sacramentum
reciperetur a fidelibus sub utraque specie Choćiaż tak powiada pod
obojga osobą wstarożytnym powszechnym Kościele pożywali
wierni. A nam czegoż więcej trzeba? Pan Jezus tak postano-
wił/ Apostołowie tak podali/ Kościół starożytny Chrześcijań-
ski przez tysiłaszcie set lat tak używał: To grunt: dosyć na-
rym mamy: Tu bezpiecznie stańać możemy. Jna Aniołaż nie
bą iestliby inaczej podawał nie śmieie oględnia/ ale go za prze-
kletego mając. Leczyć znającie się takich przyczyn iestczie wie-
ciey.*

Sess. 13.

4. Decreta Kościelne dawne/ do tego Chrześcijańskie ludzie obo-
wiazania/ żeby wszyscy pod obojga osobą używali/ tym wyrokien/
że chleb a kielich są iednym Sacramentem: ktory powiada we
dwa osobach Sacrament tak iest ieden że *sine grandi Sacrilegio
diuelli non potest.* Bez wielkiego a srogiego swiętokradztwa ro-
zrywany być nie może. A tak ośa to Papieſtwie Łaicy nie czyły
Sacrament przyjmia/ y iuż według Decretu nie Sacrament
bierza / ale rzecz swiętokradzieſtwem zepsowana a zgola zni-
szożona. Ażaym są księza ich według własnego ichże dekretu

tu srogimi świato krabzącimi a fałszerzmi y mordczmi dusz ludz-
kich Sacramentu prawdziwego ymnie dając.

5. Dał kościół Katolicki te rătă a przyczyna dla ktorey po-
obola osoba musimy przyjmować: *Species panis ad carnem / spe-
cies vini ad animam refertur, cum vinum sit Sacramentum Sanguinis, in
quo sedes est animae. Ideo sumitur sub utraque specie, ut significetur
quod verumq. Christus assumpsit carnem & animam, & quod tam anima
quam corpori participatio valeat. Unde si sub una tantum specie sume-
retur, ad tuitionem alterius tantum valere significaretur.* Dowodząc
tego słowy tymi iásnie / że którzy pod iedną osobą przyjmują
sa hereticy / złe o Krystusie rozumiejący / y nad to / iż iedney
tylko części cztowieczeństwa ich Krystus iest pożyteczny / gdyż
ciałem swym ciało nasze a krwią swą duszę naszą odkupił. A
także zartym tamże ta Conclasia idzie / że cy co winą krwie Bo-
żej zstolu Pańskiego nie pija. *Si vero aqua sit sola, plebs incipit
esse sine Christo.* sa powiada ludem bez Chrystusa / a tak potepio-
nymi być muszą.

6. Sam Pan Jezus pod przysięgą to oświadczyć raczył / że
to krwie iego nie pije / y wola wieczonego nie ma. A gdyż y
nie w chlebie ale w kielichu wino podając nam wyświadczył.
Wiada fałszywym saszonom / co ia gdzie indziej umieia zmy-
ślać / a tak zgola oney ludowi Bożemu nie dala / a wtym nie-
zliczone tysiące dusz ludzkich od żywota wieczonego odłączają.
7. A iż w chlebie gdzie iest ciało świadcza być y krew / iż tam
krwie nie mogła być ale ia musza iesc. Zaczyn ci coia tak przy-
jmują / podpadają pod srogi gniew Boży podług pisma S.
*Deut. 12 Cave ne sanguinem comedas. Strzeż sie abyś krew nie
jadł. Item Leuit. 7. Omnis anima, quæ ederit sanguinem, peribit.*
Wskazując co by krew iadła (nie pila z kielicha Chrystusa-
wego) zginie. *Item Leuit. 17. Homo si comederit sanguinem, obfirmabo
faciem contra animam illius & disperdam eum. Anima est in sanguine
& ego dedi illum super aram ad expiandum animas vestras, & sanguis
pro anime piaculo fit.* Jesliby który cztowiek iadł krew rozgnie-
waną warzszą obrocze przeciw niemu a zartającego. Dusza
iest we

Abben Can.
cum comen.

test
wá
Co
ra
za
ani
eac
od
pota
2. E
rom
iest
zu
mi
až
zi
kie
osob
nan
cina
na
pan
bno
nou
sa
rety
ctwe
oni,
ties
wym
chne
stwo
sey
winn

jest we krwi / dla dalem krew na oltarz ku oczyszczeniu dusz
wasych a zeby krew byla na oczyszczenie a zachowanie dusze.
Co wszystko na własniey sie rozumie o krwi Syna Bozego / kto
za on na oczyszczenie dusz naszych od grzechow na oltarzu krzy-
ża ciała wyławosy / dał ta nam na stoł swoy kupicciu : A tak
ani tey z ciałem iego wchlebie iesc / ani tey z kielichem odrzu-
cać nie mamy / ale is wysysey iako Pan rozkazal pie mamy / iesli
od grzechow swych oczyszczeniymi a gniewu Bozego y srogiego
potępienia dusz naszych wolnymi być chcemy

2. Sprawa wieczerzey Pánstiey / rozkazano nam śmierć Pánsta
rozmyślać a sobie przypominąć / 1. Cor. 11. A śmierć Pánsta tak
jest nam od Ewangelistow opisana że osobno było ciało na krzy-
żu martwe / osobno krew / co troplistym potem w ogrodzie namię-
mie ciełka / ranami w Ratuszu po drodze y na krzyżu sie lata-
a / po śmierci bokiem otworzonym dosiężetu sie wyłata / że iuż
za nią woda wypłynęła. To rżeniam kazano w Wieczerzey Pán-
stiey przypominąć : Tę gdzie ciało tu krew / ale osobno ciało /
osobno krew. Bodokaz krew była gdzie ciało / nie było doko-
nane a sprawione od kupienie nasze / a zapłata Oycu dostate-
cina za grzechy nasze. Aż całym krwie od ciała odtłaczeniem /
nasze z Bogiem złaczenie jest nam zgotowane. Przetoż Pan na
pamiętke a istota tego osobno chleb dawosy w Wieczerzey / oso-
bno gdy było po Wieczerzey podał nam kielich swoy. A tak ci
nowi Citoicy / co kaza wierzyć że gdzie ciało tam y krew jest /
sa nowi wstárożytnym Kościele Chrześciańskim nie szychani he-
reticy. (chybaby sie w tym chcieli zaśkoczyć a przechwalać brá-
ctwem z ona siedmiu sektami heretykow iż Basilidani. Simonia-
ni, Menatrin, Marcia. Cerdoniani: Marcioniz. y Manichei. iá-
kieś podmioty a omamienie obłudne w śmierci Syna Bozego
wymyśli) ktorzy niewierza a przę sie członku wiary pówse-
chney Chrześciaństiey chwartego / gdzie wszystko Chrześciań-
stwo z Apostoły wyznawamy / że Pan Jezus umarł. Ci Papie-
scy poledynkarze a fałszerze Sacramentu Pánstiego / złacając
winnowiedney osobie Sacramentu ciało y krew / przę sie ta

P i i i j

lwa

swa nauka śmierci iego *non annuntiant mortem Domini* / w swoy
ym Sacramencie / nie zwiastują śmierci Pańskiej według De
kretu Apostolskiego : nie przyjmując osobno ciała / osobno
krwie Pańskiej śmierci iego nie obchodzą / ale sie iey zapiera
ją. A do tak grubego błędu y haniebnego skutku przychodzą /
że w Sacramencie od Pana rozdzielonym / tak iako krew od
ciała na krzyżu umierając prawdziwie a oczywiście oddzielił
przez dzielną go chcą żywego a w ciełe ze krwi znaczonego / prze
ciwko iasnym słowom iego wsty swymu potykając (nie bacząc
rozności między duchownym całego Chrystusa sercem przez
wiarę żywą pożywaniem / a między Sacramentalnym osobno
ciała / osobno krwi iego wsty przyjmowaniem) że w tym nie
tylko nad grube Capernańskie / ale nawet nad sprośne a okru
tne samowiedz cos sprośniejszego a brzydliwszego spaniem naszym
broić wsiłują osobie podawać sie nie wstydzą. Co nam lu
dziom Chrześcijańskim / iż za przyczyną tych fałszywych Cato
lików / tak im odpor dawać / a wspominać to tak musimy /
rzeczą żalosią jest.

9 Chrystusowi Panu mówiacemu / powoli nie wierzyć po
winnymy nie po nim nie poprawując. On o chlebie nic nie
świadczy / tylko że i ciałem iego / a o winie osobno tylko że
jest krew iego. Biada tedy marney glinie iey kto chce zdumy
lackiey rozumieć y mówić co więcej : chlebu samemu y krew y
kości Bosko przypisując / a nad słowa Pańskie przydawa
jąc / przydano mu będzie plag. Apocal. vlt.

10. Pan Jezus podawał nam chleb / nie mówi iedzcie wsty
scy / a rozumiemy słusnie że wstyściemu kościołowi chleb / cia
ło swe podał / y wstyścimy. Cuiusmodi gdy kielich winem da
jąc mowi : Pijcie wstyscy / w tym radzi zbawiciela swego sł
uchamy / a starożytnego kościoła Chrześcijańskiego Aposto
lskiego naśladowujemy / że wstyscy z kielicha krew iego piliemy.

11. Nie do chleba ale do kielicha Pan wyświadczeniem swym
prydał a przywiózł testament swój / na którym nam poda
wa odpuszczenie grzechów. I Apostoł nie o ciełe ale o krwi na
pisał

pisa
gr
tr
B
C
12.
ro
ie
bu
ie
S
13.
pr
by
kre
se
tru
dzi
opr
K
czy
wi
spo
yw
tak
W
fiar
od g
14.
ci
bno
iego
perim
iantu

112
pisał: Krew JEZUSA Chrystusa oczyszcza nas od wszelkiego
grzechu. Wiecey tedy i jeszcze każdemu odpuszczenia grzechow po
trzebującemu ciłowickowi należy na pożywaniu kielicha krewie
Bożej / niż na pożywaniu chleba z stołu Páńskiego ciała iego /
Czujcie się duszo wierna.

12. Páweł S. iawnie nam opisuie co o chlebie stołu Páńskiego
rozumieć mamy 1 Cor. 10. mówiąc: Ze chleb który łamiemy
jest spolecznością ciała Páńskiego. Tylko á nie wiecey. A oso
bnie zaś o winie samym / kielich który kłogosławimy zaś nie
jest spolecznością krewie Páńskiej. A tak krew zbawienia nie w
Sácrámentie chleba ále w kielichu wierzyć y brać mamy.

13. Tenże Apostół ofiar á Cerimóniy święzákennych wzor á
przykład bierząc / wliście do żydow to przypomnia / że osobno
bywały ciała bydlat Krystusa figuruiących palone / osobno zaś
krew ich wylewana była / á ona siedziała pokropienie na oczy
scienię grzesznych / tym zmysła Hebr. 9. v 22. A wszystko iednak
krewia według zákona bywa oczyszczona / á bez lania krewie nie
dzieie się odpuszczenie. Przetoż tak y sam Pan Jezus osobno /
oprocj chleba podając kielich z winem mówi. **TO JEST**
KREW moia która sie leie na odpuszczenie grzechow. Oświad
czywszy przed tym. **Joán. 6.** że kto krewie iego nie piie żywota
wiecznego nie ma. A tak Rzymscy Cátolici co ciłowickowi po
spolitemu kielich krewie Bożej odiełi á oney w usta ich nie leia
y w ofierze swojej Mśńaney krewie nie wylewają) bo y sami iá
tak opisuia iż jest *increduntum Sacrificium*, nie krewawa ofiara)
W tym sie iáśnie osadzają / że oni Wieczerzey Páńskiej ani o
fiary iego prawdziwey pożyteczney á należący ku oczyszczeniu
od grzechow nie mają / á ludźmi żałosnie mamia.

14. Kościół Cátolicki w Dekrecie swym y Doktorowie swie
ci gadają sie z Pánem Jezusem y z Apostolską nauką / oso
bno nam chleb tylko ciałem Páńskim / á osobno wino krewie
iego wyświadczaia Jako *Decc. patr. 3. Dissint. 2. ad Can. tem
perimus.* Glośe tak ácz ps swemu pisał. *Accidentia panis sunt*
*tantum Sacramentum corporis Christi & accidentia vini sunt tantum Sa
cramentum*

cramentum sanguinis Christi. Panis tantum Transubstantiatur in carnem, Vinum tantum in sanguinem. Chleb Tylko ciałem / wino tylko krwią Pańska jest. Także y przeconiejszy z Doktorów Starożytnych Augustinus piše in lib. sentent. Properi. *in ciuitatib. Ecclesie Decr. part. 3. Dist. 12. Can. Cum frangeretur hostia sanguis de calice in ora fidelium funditur.* Chleb z stołu Pańskiego bywa łamany albo jedzony (A osobno) krew z kielichá wustá wiernych bywa łana albo wlewána: *Jtem in serm. ad Neophit: mowi. Hoc accipite in pane quod pendit in cruce. Hoc accipite in calice, quod effusum est de Christi latere.* Nie w chlebie krew z ciałem / ale tylko samo ciało co było wmartwione na krzyżu: A osobno w kielichu krew ktora z boku Pańskiego wypłynęła nam pokazuje á brąc także.

In ad Hebr.
quiesc. 2.

Jtem Hieronym: Panis quem fregit Dominus dedit. d. scipulis. corpus est Domini & vinum quod d. scipulis dedit. sanguis illius est. Chleb

Rom. 15. in
Cor. 1.

ciatem wino krew Pańska być wyznawa.
Takomiec Chrystom S. nadobnieżamyka. Est autem rbi Sacerdos nihil differt a subdito, ut quando fruendum est reuerendis n. y. s. r. g. i. Similiter enim omnes reuera precipiamus d. gni habemur. Non sicut in veteri lege, partem quidem Sacerdos comedeat partem autem populus, & non licebat populo participem esse eorum quorum particeps erat Sacerdos. Sed nunc non sic, verum omnibus vnum corpus proponitur & poculum vnum. Jest ta rzecz w ktorej żadney rozności nie maś między Księdzem á ciotwiekiem pospolitym / na imie gdy Svietych Sacramentów pożywamy / gdzie wszyscy godniśmy ku spólnemu ich używaniu. Nie tak iako było w starym zakonie / że część niektora iadł Ksiądz á ynfá ludzic y niegodziło się w kusić pospolstwu tego czego Ksiądz używał. A teraz nie tak. Ale wszystkim wobec iedno ciało bywa podawano y kielich ieden. Dotąd Chrystom S. A tak przeciwko temu iego prawdziwemu dekreto wi dżisieszy Katolicy Rzymscy nie tylko swoią ofiarą we Mszy / ale y tym kielichá Bożego pospolstwu oddać z Księcy Chrześcijańskich żydowskimi marnymi ofiarownikami á pospolstwą potępiacznymi się stali.

15. Świad.

15. Świadczy Apostoł iż ten tylko testament jest ważny który *Hebr. 9. 16*
bywa śmiercią testatora potwierdzony. Taki jest nasz ten Sā-
crament pod oboją osobą za którym zaraz Pan nasz Jezus
miał. Ale on Sacrament pojedynkowy co go sobie w Emaus
zmyślał/ ani wyświadczenia Pańskiego/ ani obietnice żadney/
ani potwierdzenia śmiercią nie mający/ y co go nieiedząc a
Krystusa przy nim nie widząc y niemając (botam ślad zniknął)
wskół do Jerozalem odbiegano/ iatowym a płowym Anti-
chrystowym Sacramentem zosiawa.

16. Bóg wfysko wiedzący pirwey niż sie stanie zdawna otym
odcieciu kielicha testamentu swego prorokuieć przez usta O-
seasza strasny dekret nate pojedynkarze wydał tymi słowy. *Non*
libabunt Domino vinum & non placebunt ei. Sacrificia eorum quasi pa-
nis lugentium. Omnes qui comedent eum contaminantur. Nie be-
da Panu iac albo przyofferze iego nalewać winą (wydra ie
dachownemu iego ciachu kościołowi Chrześciańskiemu/ nie be-
da go stawiać na stole Pańskim prze lud iego/ y pobawac go
ta wkuśeniu wstam ich/ przeciwko iasnemu iego roskazaniu
Pijcie z tego wfyscy) y nie beda mu sie wtym podobac. Osta-
ry ich stana sie chlebem płaczących. Wfyscy ktorzy gi beda iesc
pokalanymi sie stana. A tak wedlug wyroku Bożego/ Sacra-
ment pod iedną osobą bez winą/ Bogu sie nie podobac/ y nie jest
prawdziwym Sacramentem/ ale mizernym a żalosnym chle-
bem: y ludziom co go pożywaia nie tylko żadnego pożytku nie-
przynosi/ ale ie pokalanymi y brzydliwymi przed Bogiem cys-
ni/ y stawa sie im pokarmem płaczu a lamentu wiecznego.

17. Jest iasne roskazanie a przestroga Syna Bożego/ strze-
ście sie fałszywych Prorokow. Anigdyć wkościele Bożym nie
było znaczniejszye a nie wstydlivsze lice fałsu nad te odmiane
Testamentu Wieczerzy Pańskiej/ gdy odieto pospolsiwo kie-
lich krwi Bożej y gdy przeciwko słowom Pańskim/ który swiad-
czy/ to jest krew moja ktora sie wylewa/ oni każą wierzyć/ że
sie nie wylewa ale iż gdzie ciało tu krew jest. Aco Pan mowi:
Pijcie wfyscy na dopuśczenie grzechow/ to oni powiadaią. Nie

wszyscy tylko sami kścieja. Jeśli tedy kto nie strzeże się wcale
rzeczy znaczej potonanych Prorokow fałszywych / nad to w słu-
tylniejszych rzeczach a naukach do zbawienia należących / nie-
dnie od nich bywa zwiędziony a ślepy za ślepymi wodzami idąc
w dół wiecznego zginięcia z nimi wpasć musi. Jako Bog tam-
że v Proroku mówi : o każdym takim fałszerzu. *Factus est rui-
na in omnibus viis suis* : stawa się ludziom wпадkiem we wszystkich
drogach swych.

Malach. 3. **Wiem** 9. 18. Oświadcza się Bog / że takich kściej cogo nie słuchają /
wstawi zakon iego odmienniać / a wiele ich złudu iego przez
odcięcie testamentu trwie iego gorzko a na potępienie zawodzą /
żeniema za kścieja y nie przyjmie zraz ich żadnych ofiar. Ale
się ymi brzydzi dusza iego : z domu swoiego y pocztu slug swo-
ych ie wyrzuca / a za wzgardzone y ohydzone wszystkim ludziom
dekretom swym ie obwoływa. A tak przed Bogiem nie pla-
ne a ludziom namniey nie są pożyteczne ich usługi : I zaprawde-
tu mają na co trwożliwie myśleć ci ludzie ktorzy te fałszerze od
Boga dekretom iego zarzadu zrucone a wohyde wszystkim po-
dane / oślepowają / pojug ich używają a dusz swych się im
powierzają.

19. A to ięscze stróżka y strąnianie / y używanie Saceramen-
tow y wszelkie usługi tych fałszerzow a kściej przewrotnych /
ktore od nich ludzie przyjmują / Bog zagniewany miżernie zo-
wiedzionym ludziom obraca w przekleństwo. Czym są wy-
różliwe słowa Boże do tych fałszywych Prorokow rzeczone
Malach. 2. *Maledicam benedictionibus vestris. & maledicam illis.* Ba-
de przeklinać błogosławienia wasze / a koniecznie ie przeklinać
bode. Pdejuwając się duszo wierna a vchodząc z tego żalostnego
Babilonu / y nie dorykaj się nieciężkości ych : Chceśli żeby na cie
nie przypadły straszne plagi ym zgotowane / gory y sami kścieja
takie by też y Aniołowie zniebali nad Ewangelię Pańską nam
co odmienniać się wazyli / duch Święty przekletymi być świad-
czy.

Galat. 2. 20. Apóstol Paweł Światey piše że nikt dobry a baczny ludz-
kiego

tego testamentu potwierdzonego nie odmienia. Coż mamy ro-
zumieć otey kściey / ktorzy śmieli testament samego Boga
a zbawiciela naszego Pana Jezusa wylaniem krwi a smier-
cią tego potwierdzoney odmienić? A wiascie ad Hebr. tym o-
pornym fałszerzom tak grozi. Ktoby kto żyłow zakon wzru. Hebr. 10. 29
fyt bezwzględniego złutowania gárdtorrać. Tład to coż mnie
macie? A zaś srozych kźni nie iest godzien kto Syna Boże-
go depce (rzucając się na Świety testament stołu tego / y one-
go wiecznego Boga rzukomo sobie z chleba tworząc y zaś go na-
tychmiast zabijając a osiarniac we Włhey) a kto krew testā-
mentu tego w ktorey iest poświęcon. Za pokalanaby miał (gdy
ia iakoby rzecz obca iaką podła a nie potrzebną śmieli a nie-
wstydlowie z stołu Chrystusowego zruca / dusam ludzkim wy-
dziera y nie z Kielicha Pańskiego iey kościołowi a ludowi Chrze-
ścijańskiemu ku picciu podawa / ale ia zmysla lęć wchlebie y
żnym a ściatem ia iest kaze / acz Bog każda dnę krew iedzą-
ca dekretem swym przeklina) Mnie pomistia ia to oddam mo-
wi Bog. Bedzie Pan sadzyl lud swoy (iessi oco / tedy o odrzu-
cenie krwi testamentu swego) sroga a strasna rzecz iest wpasć
wrece Boga żywego. Dotad słowa Apostolskie.

21. Włhey kścieja Papiescy sami temu nie wierza co Laikom
wierzyć kaza / a na co ludzie omamione namawiaia mówiac:
Ji goście ciato tam y krew / a pod iedną osobą Sacramentu /
je iest ciato y krew Syna Bożego. Bo kiedyby tak wierzili / te-
dy by też sami kścieja Sacramentu pod iedną osobą używali.
Ale i y Włha odprawia y Sacrament przyjmia nie pod ie-
dną ale pod oboią osobą chleba y winą iako Pan Jezus wły-
skim przyjmować rozkazal. Tedy rzecia sama tego sie zapie-
raia co wsty mówia: skutkiem samymi słowa swe własne wy-
wracacia a ludzmi prostymi sprośnie mataia.

22. Nieślychac było w kościele Chrescijańskim o używaniu
pod iedną osobą bez winą / aż za czasów heretykow Enekratitow
y Tatianow ktorzy w Wicierzey Pańskiej nie używali winą
ale wody / y stał byli zwani *Aquarii*, y *Hydroparastatae*. Jsa oco
O. iij od kościoła

od Kościoła Chrześcijańskiego Katolickiego / za Heretiki osą-
dzeni (aleć dzisiaj wszyscy Papieſcy Księża fałszywi Katolicy w
tym heretyctwie po wſy leżą) A ztym około 500 albo 600 la-
po Pannu Chryſtusie za Gelazja Papieża ieli nie ktorzy używa-
nie Krwie Bożej opuſzczając. Czemu natychmiaſt Kościelnym
dekretem zabiezano / zowiąc takie rozrywanie Sacramentu
grande ſacrilegium / ſrogim ſwietoſkradztwem. Potym prze-
ciwko dekretoim Bożym y ſtárodaawnym Kościelnym / za Inno-
centiuſa Papieża / około roku 1215. mniej niſz przed czterema-
ſty lat to wprowadzić poſteto. A dopiero w roku 1415 dekret
Kościelny o tym pod iedną oſobą używaniu uczyniono. Tu wra-
żay Chreſcćianinie a pokajeć to ſam ten ſwiatey Sacrament /
czyſtą wiarą dawnieyſzą y Jeſli Ewangelicką: Jeſli dſięſieyſzą
Rzymſką? Ewangelickie używanie Sacramentu pod oboią
oſobą naſtało od Panną Jezusą przed pułtorem tyſiacem lat. A
Rzymſkie dekretem ich wprowadzono przed pułtorem ſtem lat /
bo dopiero temu ſto y 26 lat. My tedy po ſtáremu wolimy
z Kościołem Apoſtołſkim ſtárożytnym / tak iáko nam przez E-
wangelifty y Páwła S. Pan Jezus podał / iáko też náwet y
przodkowie náſzy Polacy od S. Woyciecha przyieli ten ſwiatey
Sacrament cáły / wolimy tak pod oboią oſobą trzymać a one-
go zupełnie używać / niſzbyſmy mieli przyimować ten poiedin-
kowy nie dawno od Rzymſkich Katolików po fałſhowány : a
ſrogim ſwietoſkradztwem Krwie Bożej / ná potepienie y wiecz-
ne przekleństwo a meki duſz ludzkich / rozrywány a zgoła zniſzczo-
ny.

Obronice a forzytarze poſedyńkowego Sacramentu / mie-
dy ynſzymi dumami mózgów ludzkich / zádawáią nam to py-
tanie.

O ſemu błogoſłáwiona Pánná Mária nie była
przy Sacramencie pod oboya oſobą Apoſtołom
podányim?

Wprowadza z tego pytania táka odpowiedź. Ji prawy nie by-
ła tak

ła katedzem iako Apostołowie. A tak nie była dostojna y godna
wzywać Sacramentu pod obojg osoba. *Et per consequens*. Le-
da ksiszdz / acoż wiec ktory Mha ma / iest dostoinieyszy niż Pan-
na Maria.

Alle *absurditas* a sprośność tego pytania y znięto *consequens*
iż, pokazuje drugie pytanie / temuż podobne : Cżemu Pan-
na Maria nie była w Emaus przy Sacramen-
cie pod iedną osobą ?

Taj w podobnym pytaniu mamy z Jeznickiey *Dialectiki* pod-
bna odpowiedz pogorowiu. Iż nie była godna. *Et per consequens*
napodleyshy grzeszny Chrzesciānin iest dostoinieyszy wzywać Sa-
cramentu niż Panna Maria.

A kluznierskie to słowa przeciwko Błogosławioney dziewicy ?
Błuznierskie też y ony o Sacramencie pod obojg. Wzywali
w Concīcie napodleyshy grzesznicy Sacramentu Apostolskie-
go pod obojg / Cżemuż tedy *Sophistica* Jeznicka Pannie bło-
gostawiona czyni go bycie nie godna.

Alle cżemu Pan Jezus nie wzywał Młarki swey miłey do Sa-
cramentu z Apostołami ? *Qui fuit consiliarius Domini* ? Cżemu
się nie rychto narodzili Jezuitowie / żeby byli w tym Rāicami
Pana Jezusowymi. Cżemuż mārna glina / sprzecia się z swo-
rzytciem swym / a mīe mowie Bogu / cżemu tak czyniż : Od-
powiē im nāto Pan Jezus w dzień strāśnego sądu swiego.

Oświādczāia się Apostołowie iż iako od Pana wzięli / tak ko-
ściółowi podali. Ale ieden tylko był Apostolski Sacrament
wieczerzy Pānskiej pod obojg osoba w Jeruzalem podani / o
drugim w Emaus nie wiedzieli y od Pana go nie przyjęli.

Przetoż według ustawy Chrystusowej / a podania y Decretu
Apostolskiego kościół Chrzesciāński / Apostolskiego Sacramentu
wzywał pod obojg osoba (nie wiedząc o Emauskim poiedyn-
kowym). Co śāmi Papieżnicy na Conciliūm w Konstāncji je-
znowshy. dopiero tām przed 135 lat dekrét przeciwny Chry-
stusowi y Apostołom wydali / a pospolstwu Chrzesciāńskiemu

Kielich Krwie Bożej wydarli.

Panie Jezusie smiluy sie nad o wieczkami swymi nas wietka. Krwia twoja odkupionymi / ktorych niezliczone tysiące salchy wi testamentu twego kasarze / odcięciem kielichá twoiego zbawienego / wskataniśka pasczeke zaś podać a do piekła wypychać. Racz że ie wytwać z reku tych krwawych morderzow / a pożywaniem całego a prawdziwego Sacramentu y wniem testamentu krwie twoiey racz nas wszyscy prowadzić do żywota wiecznego. Amen

ARTYKVL XI.

Rozwiazanie wtorey części zarzutow X. Tworzydowych.

Owdawa nam to X. Tworzydło / yako byśmy **O**wierzyć y wyznawać mieli że v nas na Wieczerzey Chrystusowey ciata tego nie ma. Co jest przed wszystkim swiata tem niewstydliva / a iawne potwarz tego / przeciwna Confessiam naszym y Consensowi / w ktorym to iako wzmiaśku wfech Confes'y Ewangeličkih tak wyznawamy. O wieczerzey Pańskiej zgodziliśmy sie na sententia słow Pana Chrystusowych / iako ie rozumieli prawdziwie iustarożnymi Kościele Doktorowie / a zwłaszcza Jrenaeus ktory napisał / yż ten Sacrament jest złożon ze dwu rzeczy / to jest z ziemskiej y niebieskiej. Nie wyznawamy żeby żywoty abo znaki gołe a prośne one miały być / ale iż wespół rzecz sąma wiernym podawania y
[s] przez

prawdziwym/ a między chlebem ziemskim na stole iego który
 jest Sacramentem tylko samego ciała iego za nas umartwie-
 nego. A tak też nie baczyćcie rozności inter manducationem Spi-
 rituallem Christi totius, & Sacramentalem tantum carnis eius, która
 distinctio maie w własnym Dekrecie tamże paulo inferiusz Au-
 gustyna przytoczona. Quod est Christum manducare: Non hoc est
 solum in Sacramento corpus eius accipere multi enim indigne accipiunt.

Taka rzecz jest Chrystusa iść przez wiare żywa weń / skąd is-
 dzie mieszkanie w Chrystusie y godność żywota wiecznego. Jin-
 sza zaś w Sacramencie ciato tylko iść / skąd prz y niegodnych
 a duchownie całego Chrystusa nieiedzących pochodzi sad & or-
 mentum magnum wieczna męka. Tey distinctij sie wam pierwszy
 trzeba z pisiną Swietego y własnych ksiąg wáshych nauczyć/
 toż dopiero o Sacramencie stołu Bożego mówić. Tego po-
 ki nie umiecie / slepi o sárbach sad &u swojemu pohańbieniu czy-
 niacie.

2. Piše też X. Tworzydło / iż cnotliwi ludzie nie obrażali sie
 z tymi obyczajami niektórych Papieżow / po ki nie było niecno-
 tliwych Ministrów ślepych wodzow. Boć powiada wodz náš
 Pan Krystus nie kazał sie gorzyć z tymi przykłady stárszych
 przełożonych nášych. Ubi de hoc: PŁTAN CJŁ TWO-
 rzydło / gdzie otym piśano: który Ewangelista: ktorymi slo-
 wy Chrystusowymi to świadczy: I słowka nie maś y liter-
 kę otym namnieiszy nie pokazał. O wodzu ślepy a zwoździ-
 cielu ślepych. Tak wy okularmi swym obludnymi mamicie.
 o ży ludzi Chrześciańskich / by na niezbożney zyl ksiadz / by-
 go chłop w domu swym iako nagorzezy zasiał. Dac mu po-
 koy / nakryć go / Boży te piastun / niegodzi sie posadzać prze-
 żożonego. Jakoby to było posadzanie gdy ludzie ścięzje mowic
 ciarnemu ciarne a pozytych owocach złe drzewa poznawają.
 Nie Chrystusować to ktora podawał ale Diab elsta nanka. Sa-
 kwywym świadectwem zarzucaś Chrystusa / gdyż owesem na
 przeciwo swojemu mowieniu Pan Jezus z Apostołmi swymi
 nas naucza a napomina je bysiny po owocach życia nie z bożnego
 poznawają

pdsnawiając fałszywe Proroctwa onych się strzegli. A Apostoł pę-
 kę / *Videte canes, videte malos operarios*, nie żebyśmy przez spary
 y okulary Tworzywołowe pokrywali / ale żebyśmy pilnie a i-
 śnie opatrowali zle żywiące a iako pśły plugawce / żebyśmy ba-
 czyli także Papieże co w Świętym celibacie z własnymi cortá-
 mi y żnuch spłodzonymi w nuczkańi y cortkami iako nieme be-
 stye się zchodzili / y wśietecz nice co w habicie nieśczęśliwym ná-
 tym stoleu rzekomo Apostolskim zasiadali. Y ynśe co czarno-
 katestry się bawili. Inaswietyż to Oycowie : y skryżniesz to
 Duchá Świętego : y głowysto koscioła Chrystusowego : ach
 niestetyż. Nie tylko żeby miał pobłażać Pan Jezus złym prze-
 łozonym / ale owszem wsty swym ię ostrze a irodze stroforat /
 złości ich ym ná cży wyrzucac / grabami smrodu pełnymi y
 synimi Diabelskimi ię nasywał / przeklectwa ná niewydawał /
 wodzami ślepych (*Wzich zowocu życia niebożnego nie pezi awá-
 ta a nie strzego się*) ślepyimi ię być skazywał / ná wpadnięcie w
 dol piekielny ię ośdzył : *Sinite eos*, wiernym swym żeby ię opu-
 śili y od kwáśu ich się strzegli przykazat. A náwet o swych w-
 łasných nowego testamentu slugach ten dekret wydał. *Vos es Maury* 5.
sui Salterra. Wy iestescie Sola ziemie / ale góziel y się sol ze-
 pszwá a a ściana / do niczego się nie przegodzi / ieno żeby przecj-
 była wyrzucóna / a od wszystkich była podeptana. Do Piotra
 z drugłemi Apostołmi to mowyl Pan / a tak iestli o iego osobie
 owszem o iego Successorach wydał dekret / żeby ten kto by zle
 vriad swoy sprawował y rostopniał grzechami / żeby był wyrzu-
 con z koscioła y od wszystkich ludzi podeptan / iako y sam Pa-
 pież tak też y każdy ynśy kładz. Ciego y Pius II. Papież do-
 wodzi z piśmá Świętego y z Hieronima a drugich Świętych
 Doktorow. A oni też pobożniejszy dawni Biskupi Rzymscy tak-
 żeż Dekrety czynili : iako Clemens *Qui bona agere negligit, potius*
Diaboli quam Christi membrum esse ostenditur. Ktory zaniedby-
 wa życia pobożnego / nie Chrystusowym ale Diablowym człon-
 ktem iest. A tak wam ślepyim wodzom y ich náśladowcom bła-
 ża / y Diabelskie członki za głowy sobie przysławiać / czyni-
 cielow

cielow nie prawości a iako pšov obrzydłych nie słachetność
 ślep wymawiacie a pokrywacie / od nich sie nie odtłaczacie / onych
 według Dekretu Chrystusowego precz nie wyrzucacie a mi
 Deprecie wszyscy: Ale owšem e *contra* onym do smrodliwych nog
 ku całowaniu ych wpadacie. *Veni veni cito iudex & vindex iustis*
me.

3. Wiece nasze Tworzydło mowi o onym Concilium w Bā-
 silijs. Tegocemy powiada nie przyznawamy za Concilium. Tu
 sie moymitły cżlowieczę Chreścianński przypatrz fundamento-
 wi wiary Rzymskiej. Piśmu Swietemu oni przyganiata mo-
 wize je trudne / musi ie prawić kościół wykładac. Bo kościół
 nie bładzi. Kościół a obliczność iest Concilium. A ieli ktore
 Concilium było *Selenne* zacne a poufeczne ze wszystkich w
 Chreścianstwie narodoiw zgrmadozone / *legitime* z pozwoleniem
 a powodem oboj zwierzchności świeckiej y Duchownej / pod
 tytułem Ducha Swietego porzadnie a dowodnie odprawo-
 wane / przyięte / po Chreścianstwie zawołane / *n corpus & To-*
mos Conciliorum włożone / iako to Concilium Bāsilejskie. A wżdy
 nasz Tworzydło śmie sie czynić Sedzia nad tym Concilium / po-
 sadzac a nawet potępiać a odrzucać ie. A wrym nie poczuwszy
 sie obaliten naprzedniejszy filar wiary Rzymskiej / o nie bła-
 dzeniu kościoła. Bo inż tu idzie pewna *Consequentia* ze albo tam
 w Bāsilijs na Concilium kościół bładzi / albo dzisiejszy Papieś
 śniecy / ktorzy to swoje Swiete Concilium dānniia / haniebnie
 bładzi y sprośnie bładzi a sobie sie sprzeciwia kościoł ych.
 Owa o dzisiejszych Catolikow Rzymskich wiara niema żadne-
 go fundamentu tylko wola a zdanie Papieśa tego ktorzy żywie /
 a iakoby Bogiem był w kościele pokłi żyw teraz z Jesuitami
 pānnie. Ale zaś skoro umrzieden Papieś / wolno drugiemu
 ponim nie tylko rescindować dekrety przodkowe ale y wyko-
 pać ciało tego / zelżywie obcinać / wloczyć po ulicach y do Ty-
 bru wrzucić. Jako to Formosowi czynili Successorowie ie-
 go. Mierziatoć to Bāsilejskie Concilium Papieże nad wszy-
 ſtko sie niewstydliwie wywyżsżające / iż ych tam wskielżnano /
 a dowiedzi-

a dowiedziono że nie są głowami Kościoła ale członkami a głowami jego: wiecśa moc iż ma Kościół / iako to obłubienica Chrystusowa y jedno ciało z głową / niż Papież Vicarius: *Jro Vicari* u nie tak Chrystusow iako Kościelny. A iż Kościół ma nad nim moc sadzić go y ztego a występnego Papieża iako Chrystus rozkazat wyrzucić a podepruć. Nierziato to rzekę Papieża pyśne y pochlebniiki ich ale sie Chryścianstwo przytym Concilium mocno oparło / a iesli ktora nacja / tedy przodkowie nasy Polacy. Co znacinie pokazali Roku 1448. przy wieździe Legatowym do Bratowa.

Zdani sie tedy X. Tworzydło iż to twoie My nie przyznawamy / nie twoie ale Jesuitkie słowa są / bo es cudzoziemcy a hispańscy faktorowie / nie dawno do nas sie przyprowadzili wsiy a cnotliwa młodzi nasze omamili wsiy / iako S. Wojciechowi tak y onym drugim baczny przodkom naszym a owsem Apostołom S. nie wiadome y przeciwne rzeczy forituis / a inż otokwoli Papieżowi / Włochom a hispanom galac / y ciete Chryściankie Concilia od Polakow y Litwy zdawna przyiete a trzymane śacować potępić a odrzucać sie nie wstydzą.

4. Kładzie na nas wine Jesuitkie Tworzydło / iakobyśmy pod zastona Ewangelij tylko na tumulty / sedicie y krwie Chryścianskie rozlane wyzywali. O niewstydlwa potwarzy / czemuż sie ty ani Boga ani ludzi nie wstydzisz / a swa wilcza okrutność na baranki spokojne kłasc a rzucac smiesz. Dowodzi Tworzydło / mianny gdzie Ewangelicy w Polsce abo Litwie Jesuitom iaka krzywdę abo škodę uczynili: gdzie yaki tumult przeciwno nim pobudzili: Nie dowodziś. Bo niemasz nic czymby nam oko zaproszył. *Alle è contra* w wszystkiemu swiatu gawna rzecz iest / że iako winych Krolestwach / tak y w Koronie Polskiej / sporo Jezuitowie nastali / tumulty a rozboie srogienastaly. Janich a za poduszczeniem ych po kilka kroć zbor w Bratowie zburzono / a nawet y spustoszono. w Wilnie spalono / y drugi raz latos nasz sie gwałtem rzucono W poznaniu wyplan drowano a škodę wielką Ewangelikom z Jesuitkiego Collegium

głum wżymiono : Ale co dżiw / gdyż oni y na Krole położy
strzegace a po ich woli do mieczá sie nie mające sprośnie sie
cała / nożmi zdradliwemi pomazające Boję kola a hanieb
moronia. Ciż ludzie rozumni i adowite ych praktyki / ktor
mi je wśad krwawy miecz na wywrocenie Korony Polstey y
państw tej gotuią a prowadzą.

5. Żadawa Ewangelikom Tworzydło / yż wiary ich nieby
ło za S. Woyciecha / a yż nie są Katolikami ale podryconemi
dziecińmi a kościołem nowym. Tęco inż wyśey o starożytności
wiary w Artikule wtorym y trzecim 21. ma odpowiedz. Alie
taka moc prawdy jest yż przysięgnięsy nam / zaś nas sam Twor
zydło od tej przysięgi niewynnymi a Katolikami prawdzi
wymi być zeznawa. Albowiem czuie to że Succesja prawdzi
wa nie wiarych okolicznościach cielesnych należy / według świad
dectwa Doktorów Świtych zwłascz Jrenusya y Cypriana /
ale w wierze pomszczney Apostolskiej a nauce ych prawdziwey
tey tedy wiary fundament uważając piśe / że nie nowego nie
przynosimy / do kładając / Boe my powiada też tak (iako w
Ewangelicy) wierzymy. Zgadamy sie w tym zwani. O d
p Dwiadam. Goyż wy też wiare znami trzymając Katolice ie
stęście / czemuż my Ewangelicy też wiare zwani trzymając
według dekretów otych Cesarzskich) Katolikami być nie ma
my. Już nam to tu przysła. Pamiętaż sie na ynszych mie
scach tego nie przec mox miły Tworzydło / a co nam tu podał
prawdziwie / nie wydieray nam tego zaś niesprawiedliwie.
Zeznaważ że według Credo Apostolskiego / o Trocy Świty
wierzymy / nie nowego nie przynosimy: Tu fundament Kato
liczwa. Zatem fundament chodimy i dalecy do wśistkych
Artykułów / a toż nam znać musi / że nie nowego / a owsem
heretyckiego wżadnym Artikule / nie przynosimy / ale iako Apo
stolowie podali a kościół starożytny wśedzie w Chrześciaństwie
trzymał / y my wierzymy a wyznawamy / a tak prawdziwymi
Ewangelikami bedac / według Ewangelii wierząc y Sacra
mentow używając / prawdziwymi Katolikami jesteśmy. A na
druga

Druga strona sadzac wafse nauke ktora sie zwie lu miar od Crea
da y Ewangelijsa przykladu Apostolskiego odstrzelita / sprawies
dluwiey my was dzieiectwa Apostolskiego / starozymosci y ty-
tulu Catolickiego odsadzzone / pokazac mozemy.

6. Orzadzenia Kosciola Bozego / przez swoje okulary X.
Tworzydlo patrzac / ile a blednie rozumie. Bo iedno rzadze-
nie iest *cum potestate plena atq. absoluta* zmoca wolna a zupełna /
ktore samemu tylko Panu Jezusowi glowie naszey налеży / y
on wniem nie proznuie / ale wstapiwszy w niebo daie y do dzis
dnia ludiom dary / pastersze wierne / a iest znami opieka swa do
skonczenia swiata. Drugie rzadzenie iest *cum potestate limitata*
zmoca ograniczona / z ktora poslat Apostoly / y ile do dzis dnia
slugi swe mowiac: Jezcie nauczaycie ludzie tego com ia wam
przykazal. Dam wam Duchu Swietego / nie zeby co z siebie
mowyl ale zeby wam moje slowa przypominat. A Apostolowie
sie z stad przechwalali / ze w rzadzeniu byli wierni kascarze / to
tylko podaiac co od Pana wziali / a nad to chcac co podawac
by y Anioły przeklinali. Te tedy dwa obyczaje rzadzenia tak
rozne a dalekie sa od siebie / jako niebo od ziemi / a tak Bog
sam od mizernych ludzi. Ale nasz Tworzydlo slepy niefca te o-
baczacie w iedno / zlecajac Papiezowi rzad Chrystusow zmoca
zupełna / tak w Decrecie stoi / yz choeby Papiez husami ludzie
do piekta prowadzyl / nikt mu oto niema nie mowic. Wiec
chce sie szczylic przykladem naszym / mowiac ze wy tez mistrza-
wie wlosciele rzadzicie. Rządzimy pasac trzode Boza sobie
zlecona / ale nie taka wladza jako Chrystus a waf Papiez An-
ti-christ / lecz tylko moca a wladza od Pana Jezusa y Apostolow
iego ograniczona / nie po Panie swym nie mistrzuic a nie od-
mieniżiac wnauce y w Sacramenciech iego. Boze by tez Pa-
pi z waf chciat pokatowac a takim obyczajem rzadzie / gdz go
oto y sam Piotr Swiety prasi / mowiac / starzych ia społu
starzych prosze pascie trzode nie panuic nad kateza / zebyscie od
ksiazeci pastersow (to iest samego Pana Jezusa) wziali Ro-
zumenie wiednaca,

Joh. 14. 16.

7. Pyta nas zátym X. Tworzydło / kto nas tego nauczył /
 żebyśmy Papieżowi posłuszeństwo wypowiedzieli: Ina toćie
 szczerze według sumnienia / a zaby cie też to do potury ruszyło
 sprawa dam.

Nauczyl mnie tego naprzod sam Pan Jezus zbawiciel
Matth. 24. náš mily rostkazując żebyśmy sie strzegli fałszywych Prorokow/
 owšem fałszywych Chrystusow/iakiego rozumiem być Papie-
 ża / co sie czyni głowa y obłubieńcem Kościoła a tak Chrystu-
 sem/czyniacą stanowiac co chce/a po mistrzu niebieskim / nie-
 tylko mistrzuie a odmienienia iako mu sie zda / ale y rzeczy przeci-
 wne dekretem Chrystusowym / zwłasczją w wieczerzy tego ec.
 wprowadza. Zátym nauczył nas tego Apostoł Paweł Swia-
 ty/ przeklinając tego ktory nam co nad Ewangelia Boża po-
 dawa jako Papież czyni. Igdy miánuie Papieża Antychry-
 stem ktory miał odstąpić od wiary zabraniając małżeństwą/a
 brakuiać potrawami / a miał wnieść za sprawa Szatanu/a y
 siedzieć w Kościele nad wszystko sie wywyższyć / iakoby Bo-
 giem był. Omnes iudicans & a nemine iudicandus. Co wy sami ma-
Galat. 1.
1. Tim. 4.
2. Teso. 2.
1. Pet. 5. gna contention Papieżowi przyznawacie / a tak Antychrystem-
 go czynicie. Naucza Piotr S. Samego Chrystusa zowiąc
 Książęciem pasterzow / a siebie towarzyszem drugich starszych/
 napominając towarzyszy swych/żeby nie pánowali nad Kościo-
 łem/ żeby wuścićwością mieli. Czego yż Papież nie czyni nad
 Kościoł pánuie / trodziej zły przykład dawa / Krolom po szyjach
 depee / nogi ym do cátowania dawa / nie możego mieć za to-
 warzyśią a Successora Piotrowego / ale za przeciwnika tego
 y Chrystusowego.

Takomec naucza nas Papieżowi a Rzymowi posłuszeń-
 stwo wypowiadać Jan Swiaty w obławieniu swym opisu-
 iac. Rzym miasto na siedmi gorách pánujące / nad Krolmi
 ziemie yż iest Babilonem a wsetecznicą trnizcą kłukiem bte-
 dow swych narody/ypoiona krwią Swietych. A papież iż iest
 Smółkiem ożywiającym w Rzymie obraz pánowania Pogań-
 skich Cesarzow/ mającym na głowie rozki Barankowe Chry-
 stusowego

Apocali 13.
14. 17.

stusowego przedu Vicarijstwa y mocy iego/ pánuiąc nad krol-
mi y narody/ nie dopuszczając w kosciele wolności/ tylko tym
kściey co piatno iego na reku śmárowanie á na głowie plesz-
nosza/ przed ktorými wszyscy wielcy y mali (których ymiona
nie są zapisane w kściegách żywota) wpadaia/ á cý co tego nie
czynia zabijani bywaia. I nawet tym Dekretem stráśnym za-
myka S. Jan á nas od Papieža odgania glosem Anielskim
mowiac: *Si quis adorauerit bestiam.* Jesli kto bedzie się kłaniał
tey bestiey y obrazowi tey (legatom za przyalby piatno na
głowie ábo na rece swey, y ten bedzie pił wino gniewu Bo-
żego/ ktore iest zmieszanie w kubku szčerego gniewu iego/ á be-
dzie mczon ogniem y siarká przed oblicznością Barántá y An-
iołów Świetych. A dym mgł ich bedzie wychodził na wieki
wieków/ bez odpoczynienia we dnie y w noc.

A tak moy miły Tworzydło nie miejże mi żáste / że się
serce moje trwożliwie lęka tego srogiego zágrożenia Bożego á
wolałbych tu od bestij zabít być / niż tam na wieki bez wszelkie-
go odpoczynku mczon á trapión być. Życzęłbych y tobie y Sá-
memu Papieżowi z Jesuitami żebyście te wszystkie w spomniá-
nie słowa Boże wważájąc / przed ogniem gniewu Bożego wcie-
kali á pokutowáli. Aleć iest żáłosny Dekret Boży tamże wy-
dány / Goy piaty Anioł wysłał dzban swoy na stolec bestie / stá-
ło się krolestwo ich ciemne: á káśáli tezyki swoje od boleści / y
bláznili Bogá niebieskiego dla bolów y ran swoyich: *nec respu-
erunt ab opibus suis.* A wždy práwi nie wpamiétali się á nie po-
kutowáli od spraw swoyich: *Iustus es Domine omnipotens, & iuste
iudicia tua.*

8. O kśiedzu Jerzym Isráelu zomylenia X. Chrzástowski-
wedicii zwierciádtá położył to cżegom ia nie pisał / żeby miał
być żydem krejónym. Ale my żywi świadkowie cośmy go ználi
ynáczey wiemy. Był Chrzescyáńskich wczędnych rodziców ná
Moráwie w Wgierskim bródzie miešťtáczych potomek / mąż
Boży záenny / cżłowiek świetobliwy / wielce pobożny / wśel-
kieni enótami á osobliwymi dárámi Bożymi znácznie iako ie-
den

den Patriarcha a Prorok ozdobił / Ktory pracowal na win-
nicy Bozey wiernie / y jako drugi S. Woyciech był tych ośm-
tnich wiekow Apostolem Polskim / podaiac historyę Ewan-
gelia Bożę śmielcie a niestrawnie / zosobliwie roztropnością a
patriarchością / wrozmaitych ciężkich przesładowaniach / Ktore
nasz od Biskupa Poznańskiego pobudzane były. Ktorego Bog
cudownie jako przed tym zwieszenia Praskiego w którym był
dla Ewangelij Bożey wybawił / tak też gdy na mieście do
Polscy z Prus iachal w Roku 1550 na Wille a tamiezych y wale-
cych sie krach iey zdrowo zachował. Ten panicem bedac wyży-
wie swym znacznie swietobliwym do roku wieku swego ośm-
dziesiątego trzeciego / y bedac przednieyszym starszym Confes-
sij Czeskiej / wchyskim cogo znali jako Dziec namilshy wielce w dzie-
cinny / do końca żył iżywota swego a zasnął w Panu (nie przez cu-
dow / Ktoremy sobie nie swiatu wiemy) w Lipniku na Moraw
wie roku 1588. Julij 8.

A tak co opala X. Tworzydło twirdzac też inewiadomo-
ści ongi zeby miał być żydem / a owsem zeby miał z Confes-
sij do Confesij sie błąkać / niechay sie w tym nie myli / a ode-
mnie Ktorem zmalego chłopięcia przy niem miekka / pewnie-
ka wiadomość niechay ma. Był ci on Legatem od Bractey z
Czech do Lutera Anno 1540 circiter / y dał mu ten zacny mo-
zdrugini bracia *dexteram Societatis*, mowiac te slowa / Gdyż
jedną prawdę a Ewangelia Bożę tak wnaśey Augspurskiej i
to y wafey Czeskiej Confesij sie zamyka / ba dziecię wy Aposto-
mi narodu slowieńskiego / a ya zmeim bedę Apostolem naro-
du Niemieckiego. Przerzoz teztu w Polscę Anno 1570 ten X.
Jerzy chetnie sie pod Consens Sedomirski w którym też iest Con-
fessia, Augspurska pochwalona / podpisal. Ale przy Czeskiej
Confesij / zachowuiac discipline Swięta (Ktorey Niemcy ro-
spustni nie lubia) a Biskupem miedzy Bractia przednieyszym be-
dac trwał zawiady aż do śmierci.

9. Confesij Husowej a Czeskiej nasz Tworzydło Kladziepo-
wodem Jana Zyske onego zapalczywego chwały Bożey a praw-
wodyiego

wody
to
wowy
fessij
rylko
ciwko
Klete
chcie
niej
sij
wed
ziedn
sany
wan
saciel
sadan
przyn
a wy
go y
Jag
st p
cio
pow
gelij
lo.
rzyd
dzen
lawi
swoy
nierza
Oyce
Arna
rzac
Bo ta
in sie

wody tego obrońce sławnego rycerza a hetmana Głuskiego. To dźwignie fałszywe okulary. Zyska co żył a śliski swe wyprawował po Husowej śmierci / nia być powodem Husowej Confessii. Wiesz o inierz co sie jadna nauka a pisanie nie bawyl / tylko biaława a żelaznymi cepami o kielich krwie Bożej przećwiłko Papieżnikom (co Czechy yako by Heretyki od Papieża kłete a na kup narodowi podane gwałtem wysieć a wyglądnąć chcieli) disputował / zda sie Tworzydłowi być księdzem a nauczycielem. Zlic a rozko nieboże patrzyć. Powodem Confessii Czechy iako y wchystłych Ewangeličkih (roznych czasow y według roznych okoliczności a nieco zroznyimi Ceremoniami ziednego źródła pisma Świętego do iednego celu prawdy pisaných) iest Pan Jezus z Apostołmi swymi. Te Confessia Ewangelička z pisma Świętego czynili wchyscy wstárożynym kościele Doktorowie a nauczycielowie : tej acz uż nie pomatu przyśadami Papieśtłimi naruszonu S. woćciech Czech do Polski przyniosł : tej Jan Hus przeciw błedom Papieśtłimi obiaśniał a wyznawał y gardłem swym zapieczetował : te czasu zyskowe go y potym księza przodkowie nasy w Czechách y w Polsce za Jagiełki y poniem zwiastowali : a w roku 1548 znacznie do Polski przynieśli y do dziś dnia opowiadają / wespół z drugimi Bratami co Augspurska za powodem Luterowym y Helwecku / za powodem tamtecsnych Doktorow / wiedneyże prawdziu Ewangelię Bożej podana wyznawają.

10. Jesuśity bärzo a nie bez wielkiego podeyrzenia czy Tworzydło zaleca czy oni sie sami? Ale śmiechny wiźdy iest zwywodzeniem dawności ych: Jakoby wchystkiemu światu nie było iawnu / iż dopiero temu kilka dsięsig lat iako nastali / powod swoy mając od Ignatiusa Loiole Hispana / meza krwie a żołnierza zgrzybiatego. mogą powiadać po długiej linii pokazac Duce swe. Bązmierzmy ieno te srodze dluga linia. *Antonius Arnaldus* w Paryskim Parlamencie / przed pięćlat mierzac ia / nienalazł iey ani na piedii / tylko na pięci palcach. Bo tam wylicza tylko pięci Dycow Jesuickych / 1. *Loiola* (włosin sie to robactwo zaległo) 2. *Laines* / 3. *Luerhardus* / 4. *Bor-*

gia / 5. Aqua viva. Otoż masz długość Catolicwa Jesuwie
kiego co ie ottonia zasloni / Abodayby v ktorego Barnadyni
w Poznaniu nie nalazł dawnieyszych trepek / niż Jesuicka re
gula. Ale snadi oni iako sa stuczni / wstydalac sie krotkosci swes
go Jesuictwa / beda ie chcieli pokryć ciagnieniem na sie otu
skiego a dawniejszego naszego Chrzescianstwa. Lecz iako same
wlasne imion tych zbawiciela naszego wyznaczenia / ymnie na
reke sa / tak owsem / iesli sie Jesuitowie Chrzescianskiego
kosciola Oycami buzić chca. Pytam kiedy wtey liniey przy
ida przed trzema sty y kilku dziesiat lat do Oycow siedzacych
na Lateranskim Concilium / co zakazali iuz nie wymyslac za
dne Reguly a nabozenstwa / Co rozumiesz Tworzydlo / I za
sie ych niezaprzca oni Oycowie / a iako podrzutkow Szaranskich
od Loiole przeciwko Drekretowi pomieszechnego kosciola S.
Rzymnskiego wylegnionych / a zas ych wyrzuca y podprzetle
ctwo nie podadza. Chybaby Jesuwitowie iako emieli wyrzu
cić Bisyleyckie Concilium / tak tez wyrzucili Lateranskie y dru
gie Chrzescianskie Concilia / y nawet same Biblia / tużby zna
mienicie wygrali.

Item tez starozytnosci ych slabo podpiera / ie przyšli do
starych kosciolow oktarzow y obrazow starych. Pewnieysza
nasza starozytnosc / cosmy przyšli do starozytney nauki a E
wangelij Apostolskiej / do stotu Chrystusowego y Sacramen
tow nie z falszowanych : y do nabozenstwa starozytnego Chrze
scianskiego / a baktwanmi y z adnymi ludzkimi a poganiskimi
wymyslami nie pokalanego.

II. Wabi mnie tez Tworzydlo na nauce do Jesuwitow. Ale
niemam ci tej woli miły Tworzydlo wskedziwosci swey byc
Gregoriankiem / a owsem wiec Jesuickim / zebych sie miał vs
czyc ych Mataryki. Wiem ze oni vsza Philosophij Poganiskiej
z tlumieniem pisma Swietego : vsza Comedij a Sophistij z
przesladowaniem a krwawa nienawiscia Ewangelij. Ale je
by mieli z fundamientu tradowac artes liberales niewiem : wo
labym wtey mierze vsiec w naszey Krakowskiej Akademij /
ktorey

ktorey dać náto dánt. Od tey Professorow ia żmłodu wsiąg-
wszy powód tey nadobney *Liberali ingenio* godney náuki stro-
ny przypátrowánia sie Plánetom niebieśkim ábiegowi ych/
takem wdrugich Akadémiaách *magna cum oblectatione* wymi sie
przywiczyl / że Jesuwiće żadnemu / yle ych tu vnaszute / w
Astronomij przodkuniedam. Ależ wgranicách wezwánia swe-
go trwając / á o tym ráczey ludziom iakoby do samego nieba
wnyść / náuke podájąc / do bawienia sie Astronomia czasu nie
mam.

12. Náwet przez swe obtudne okulary ná mie pátrzac Tworzy
dło śmieni to zadawać / żeby mi sie miał nowy Kalendarz nie
podobać. I skądże to wieś *bono frater* Co ieno rzecześ to sie z pra-
wda chybią. Dziwna rzecz iakoscie wy stworzy do posadzánia
y osliep dąmnowánia niewinnych. Wielcem sie ia wcieśzył gdy
za Krolá nászego Stephána sławney pamięcy przyszło do tey od-
miány á odnowienia Kalendarzá / namniey ná tonie pátrzac /
że za Papiestim powodem / ále radem że właaśnie wtén dzień
obchodzimy Swieto Narodzenia Páńskiego / iako sie stało
semper Augusti Caesaris sole existente tertio gradu Capricorni A
świadczy to y odeimanie mie przymowce X. Tworzyłowey list
moy przed kilkiem lat pisany do ksiązęcia Jego M. Constan-
tina P. Wiewody Rijowskiego / gdziem też wypisał z biegow
niebieśkich á intercalatij dni słusne przyczyny á obronienie
nowego Kalendarzá / wywodzac to Grekom / że Kalendarz
nie do wiary nie ma y słusnie iest odnowion / inż wiec od tego
kolwiek. Násluchałem sie ia tego dość / y w Niemieckich Aká-
demiách od uczonych ludzi / y z demonstratij dowodnych tego
dochodził / że tey poprawy Kalendarz potrzebował. I pe-
wnieby był mógł á miał Luter tego dowieść / zezwoliciby
bárzo rádzi Niemcy ná nowy Kalendarz. A tym teraz zamy-
kam: ktokolwiek przeciwko nowemu kalendarzowi (Bygo tyl-
ko potomkowie względem intercalatij dobrze używać umieli)
mowi / ten sie sam osadza / że biegoni niebieśkim á według nich
odmienności czasow nie nie rozumie / á w sprawách nabożenswa

Kościoła Bożego / *habens Zelum sine scientia*. prawdziwego ro-
 sadku czynić nie umie a nie czyni. Ale co się tyje odmiany E-
 wangelij niektórych / nie to do nowego Kalendarza niema.
 Bo my nowym Kalendarzem wroćcieliśmy się do Juliusa Cesa-
 rza Rzymskiego / który był ten Kalendarz państwowy / nieo E-
 wangelia / iako człowiek pogański nie myślał / a ięże przed
 narodzeniem Pańskim będąc. Ale naszym porządkiem Ewan-
 gelij oglądaliśmy się na sam porządek spraw Pana Jezusowych
 w Ewangelij opisanych / a według niego y za nim na przodki
 smole którzy nadobnie według Credo / a iako Bog podał czas
 pamięteł wżętkow Pańskich / tak osobliwie rozłożył miejsca
 Ewangeliam / że odmiana dzisiaj. Rzymska / w kilu lat po
 odnowieniu Kalendarza przeciwko starożytnemu w Chrześcia-
 ństwie zwyciężeniu wprowadzono / nie tylko *puerilem quandam*
temeritatem, sed *prorsus barbaricam quandam Theologia Christiana*
ignorantiam & oppugnationem (si non *Antichristianam stultam ac per-*
tinacem superbiam) *reduci*. Już ty sobie Tworzydło po swemu
 barąstkuy a trefnuy / iako racysz / nie obronites a obronić nie
 możesz tej sprośney odmiany Ewangelij / a powariowania one-
 go osobliwego porządku który nam przodkowie naszy podali. Y
 was Papiężnikow nowe Ewangelie. My Ewangelicy starych
 się trzymamy: Boże daj się wam y w tym obaczyć a pokuto-
 wac.

13. Poimaczenie wstaw Ewangelistych kuglarzkie iakies na-
 pisat Tworzydło / w którym mało co prawdy / tylko potwarze
 a bałki widze. Synodow naszych ochwały ściągais się tylko
 do pokoiu a miłości Chrystusowej między nami / do rzodu wo-
 domu Bożym y do dyscipliny Swietey : odmiany żadney nie czyni-
 niz w Wierze Ewangelij y w nabożństwie prawdziwym. By-
 toliby ynaćzej miał nam to pokazać X. Tworzydło / ale nie-
 pokazał y niemoże. Jako *contra* my w ich Papięstych wsta-
 wach / y Artikuly wiary y nabożństwa Apostolskiego staro
 Chrześciańskiego Kościoła wywracais a odmieniais / dowodnie
 pokazujemy Nowi iż Ewangelij Chrystusowej / ktorey się my
 trzymamy

trzymamy/nie było za S. Woyciecha aż ia Luter wymyślił.
Ale sie mu nato wyśey zwałęją w drugim y trzecim artykule
dostatecznie odpowiedziało/ze sie z prawdą mijsa. Taksze y na yn-
ke iego stęzki gózie nam nie zgody/odstępowanie od nasych Con-
fessiy/tym podobne rzeczy przypisuiey maś inż czytelniku fa-
ławy wyśey na sroch mieyscach gotowa odpowiedz.

14. Gózie też Tworzydło pąsny wtych okularach swych cży-
ni rozmaite przymowki ludzom dobrym /ile śaćuieć dobre ich
sprawy / a wlołac sprosne grzechy na nie winne iako Marćiną
Lutera/ Calwiną/ Beze/ Bucera/ Decolampadiusa/ X Stani-
slawa Sudrowiusa y drugie/ przypisuiac nam wykradanie ko-
ściotow y zakristii a kielichow kóścielnych sobie przywłaszczá-
nie/ z Klenie przy Wieczerzey Pąnskiej picie/ rzodkowie poda-
wanie/ pśom chleba Bożego rzucanie/ wisc cuda iakies a baiki
co sie ych od swoych bab nauczywszy nam nimi wraga Jgódie do
nas Ariany a Tłowochrzeńce heretyki przyklada Jgódie nam
Ewangelikom rozmaite złości a zgorśienia ktore sie w Chrze-
ściánstwie rozmnożyły przypłaszaja : A na koniec y pludrami
iakimis husowymi bez wstydu sprosne sermwie (iako też dru-
dzy nąsemu K. Clemenśowi w Kóściele na Kuliawach dwie
żony fałszywie przypisowac sie nie wstydzá) Na to na wszystko
a tym podobne iego stęzki/ ia niechce nie odpowiadać/ ale nies-
chay Tworzydło z sobie podobnemi przestanie na oney odpo-
wiedzi samego Syna Bożego / ktory wtych przesławowaniach
ćieścac nas niewinne slugi Ewangelij swoiey/ tak mowi: Błó-
gosławieni będziecie gdy wami ludzie beda potwarzzy zádawać
a śaćac y przesławować was / y mowić wszystko złe przeciwko
wam R L A M A iac dla mnie.

15. Piśe Tworzydło iż gdy wtysiac lat po národzeniu Pąn-
skim Szatan był rozwiązany / ieli sie wynarzac Confessie E-
wangelistkie zroiami heretikow : y miánuie Cieska Confessia
iznástała w Prádze roku 14 15. A drugie za nią w Niemcach
wiecey niż poślu lat. Tóstu nieboże Tworzydło ná hániebný
smiechludziom sie podát. O fałszywy Arithmetiku/ o ślepy The-

ologu. Nie vchybiłes swoym rachunkiem przy Ciesliwy Confes-
sij ieno o czterzy sta y pietnaście lat. A przy Niemiet ych o pie-
set y trzydzieści a tulká lat. Zruc obłudne okulary / a rachun-
y Sadi sprawiedliwie / a naidzieś / że właśnie wysiąc lat po
narodzeniu Pańskim za rozwiązaniem Szatana wáše rozma-
ite roie Mnichow / bractw / błedow a wymyslow sprosnych / a
zátym y wáša Nísa zrozmáitými bluznierstwami nastála Ale co
sie tknie Ewángelikow ktorzy we czternaście y wpietnaście set
lat po narodzeniu Pańskim odbledow Papiestych do bezerey
a wieczney Ewángelij Pańskij sie wdali / tuż to iáko okultá set
lat rozny a ynhyčas / tak też winni ynse a rojne sprawy nieroz-
wiązanie to Szatana / ale owšem zaś związowanie : Ono to
kazanie Ewángelij na oświadczenie przed skončeniem swia-
tá / o ktorym sant Pan Jezus obietnice veřynyl : Ono to przed
przysciem Pańskim na sed / obiawienie Antichrista / a biciem
go duchentwarg Chrystusowych / aź go knedze iáśnošcia przy-
šcia swego Sam Pan zágládzi / iáko Paweł Swiety prorok

2. Epsal. 2. wál.

ARTYK VL XII.

Poro w n á n i e E w á n g e l i á C h r i s t u s o w e y s t á r o c h r z e-
s c i á ŋ s k i e y z E w á n g e l i á n o w a y d o t y c h m i a s t n i e
d o k ó ŋ c z o n a P a p i e s t k a .

WOD W c e E w á n g e l i á s t á r o c h r z e s c i á ŋ s k i e y
Pána Jesuśa postanowyl a zalecił nam Sam Bog Ociec
głosm swym pozornym zniebá mowiac : Ten iest syn moy
namilśy / tego słuchaycie / I do tego ; náponiniáta nas Má-
rya dziewica swieta nátká Pańska mowiac do nas sług iego /
co wam rośkaże syn moy to czynicie. Ale podawce Ewángelij
piátey wymyslow a ochwal Papiestych postanowyl. Sotás on
meřoboyca.

Johan. 1.

mełobicia co zdraǳliwie Pána swego Cesarza Mauriciusa
zmałzonka y z diatkami tego zamordował / á stolec Cesarst
wbiejał : ten Biskupowi Rzymskiemu Bonifaciusowi zwiere
chność Papiestwa a władze nad drugiemu Biskupy a kościołem
Chrześcijańskim / taki takiemu dał / roku po narodzeniu Páń
skim 607.

2. Ewangelia Chrystusowa w roku po narodzeniu tego trzy
dziestym czwartym od niego doskonałe podana / y od Duchá
Swiatego przez Apostoły do wszelkicy prawdy wprowadzone
całe zámkniona jest / że nad nie już y Anioła słuchać zakaża li.
Ewangelia Papiesta / już to przez pultora tysiąca lat / po ná
rodzeniu páńskim do swey perfectij a zámknienia nie przyšla /
y nowym wniey regulam a rozmaitym wymyslam a odmia
nan nabożeństwu / dotych miast y nigdy końca nie maš : co Pa
piez / co Concilium / zámwidy co nowego przybywa.

3. Ewangelia Chrystusowa nietylko Papielowi / ale y An
iołom nieba nad Ewangelia co przynoszącym posłuszeństwo
wypowiadać kaze. Ewangelia Papiesta Chrystusa a Ewán
gelij tego słuchające a Papiestwa nad Ewangelia niesłuchające
za heretiki osadza y mordować kaze.

4. Ewangelia Chrystusowa w Jeruzalem sie početa a za
rámto aż do gránic ziemi rozehła / na wszelkim miyscu wa
zgromadzeniach wiernych kościoł Boży powszechny przyzna
wając. Ewangelia Papiesta w Rzymie sie leze a do tych oba
lin wktorych Antichryst miał swoje zgromadzić w Harmá
giedo / kościoł Boży á stolec Apostolski przywizanie.

Apocal. 18

5. Ewangelia Chrystusowa wszelkych obrazow zakazuje a
one wyrzuca / y wstárożytnym kościele Apostolskim a Chrześc
iańskim przez kilka set lat ich nie było. Papiesta Ewangelia
przykazanie Boże w toce o czynieniu y czienie obrazow wyrzuca
a obrázy wprowadza / y pogańskim obyczajem cżci.

6. Ewangelia Chrystusowa Apostoły miała Swiete / w cż
wym toiem małżeńskim sie nie brzydzące / ale ten stan zaleca
jące. Papiesta Ewangelia ma zwiethey części káisa (iako mo
wi Two

wi Tworzyło) smrody wsłeczne/ ktorzy małżeństwą sia ob
prysięgawszy sprosię zgorżenia czynia.

7. Ewangelia Chrystusowa Stárochrześcijańska w Polsce
budnie Krolestwo Chrystusowe. Ale Papięska zawodzi ludzi
do Babilońskiej Rzymskiej niewoley ze škoda dobr y duży ludzi
lich.

8. Ewangelia Chrystusowa wnoży do Polski pokoy oboj /
y sumnienia dobrego y pozwierdny. Ewangelia Jesuitcka iá
to wynisych narodziech tak y w Polsce pokoy á miłość wywra
ca / tamuley czyni / á trwáwy miecz ná zniszczenie Korony w
prowadza.

9. Od Ewangelij Chrystusowej Chrześcijańskie co ná niey ná
samey przestáia słusnie słyna Ewangelikami. Ale od tego J
mienia chwalebneho Jezus zbawiciel iáko sie nigdy Chrześci
anie zwać nie wáżyli/ bo ieden ten sam Jezus iest zbawiciel
tak nie słusnie to imię y towarzysztwo Jezusowe sobie Jesuwito
wie przywłaszczáia.

10. Ewangelia Chrystusowa káże wierzyć że duży nieśmier
telne záraz idawierne za Łázárem do odpoczynienia á rado
ści/ drugie iá Bogaczem do mąk ogniówych/ gózie iúz y kropel
ki wody nie vprośa. Papięska Ewangelia zmyśla trzecie mie
sce á obiecuiac z niego wybawienie / pieniądze á dobrá ludzkie
mármie wytudza.

11. Ewangelia Chrystusowe prowadzili między narody Apo
stolowie jonacy. Papięska Ewangelia prowadzi káże co so
bie małżeństwą zakażuia á tak sa márctwego sumnienia/ że Di
abelskiej sie náuki trzymáia/ wiáry odstepuia á wprzysłryctwie
mowia. páwel S. im to záda wa 1 Tim. 4. A iáko sie też Pa
piez z Cardynałmi w Rzymie francimerem smrodliwym y kłim
drugim po Sodomsku obtoczył 2c. iáwno to wshemu światu.

12. Chrystusowa Stárochrześcijańska Ewangelia káże posćić
w strzymieźliwóściá od wszelkych pokármow y wczásow. Pa
pięska Ewangelia tylko brákowaniem wpotráwách y z obzár
stwem żywiec/ posty obłudne obpráwuię/które Apostól diabel
ska náuka zowie.

13. Ewangelia Chrystusowa także samego Boga chwalić / o-
nego wzywając / onemu sie poświęcić / kościoły budować / y dni świę-
cić. Papiesta Ewangelia wtym wszystkim chwale Boga swo-
ryciela naszego na stworzenie / na ludzkie zmartę / a drugie wieś
to Bog / iesli Święte / przenosi:

14. Ewangelia Chrystusowa uczy nas bracie wzor od Chrystu-
sa / Ktory żadnych Reguł nie wymyślał / ale po prostu po spolia-
nym obyczajem (miedzy Żydami sady y ozdoby nabożeń-
stwa a trąby przy uczynkach dobrych wymyślającymi.) z Apo-
stolmi rybitwami żył a Bogu służył. Papiesta Ewangelia nie
zliczonych reguł a mąstar nabożństwa rozmaitych na wymyśla-
ła / y bez przestania wymyśla / a Żydzi wtym przechodzą.

15. Wieszcza Papiesta o Ewangeliach ma chleb y wino ży-
wioży ziemskie / ma prawdziwe ciało y krew Chrystusowe
rzeczy niebieskie : a tak ma cały prawdziwy Sacrament.

MS 34 Papiesta zgubił chleb y wino / a powiedziąc yś
tworzy z chleba Chrystusa żywego (y Boga / Bo śpiewa *Non
est panis sed est Deus*) nie ma ciała y krwi tego nam śmiercia
a oddzieleniem krwi od ciała do jedzenia y osobno do picia z-
gorowianych a podanych. A tak nie ma Sacramentu praw-
dziwego dożywiania.

16. Ewangelia Chrystusowa błedy pustoszy / baktwochwał-
stwo wywraca / katomstwo a swietokupiectwo Papiestie stro-
fuie. Papiesta Ewangelia wtym wszystkim Chrystusowi y przy-
kładowi Apostolskiemu siewporne z przeciwią.

17. Jagielko Krol przyiawszy y do Litwy w prowadziłszy
Ewangelia Papiestwami błędami nakłazono / ścierey Ewan-
gelij z Czech rad słuhał. Ktora y dziś znaczne Litewskiego na-
rodu a krwi Jagielowej książęta zradością a wdzięcznością
przyimują. Ale Jesuitowie Papielowi galac / schyryza Chri-
stusowe Ewangelia / iako mogą przesładują / śkalują a potwa-
rzają.

18. Ewangelia Chrystusowa starochrześcianańska / uczy wszy-
stkie krole y ludzkie w pospolitosci potom przestrzegać / na wi-
-

ze gwałtem niktogo nie przynuszać / y obietnice a Confederacie
wiernie a statecznie trzymać. Papiesta Ewangelia przecinło
temu wcy / nie trzymać tym co Papięza nie wenerują / przysię
gi a przysięga / a te co Krystusa nad Papięza słucha / ka
że zabijac / confederatja pokoy poospolity pod cztia y wiara opa
truiacych rozrywac a do wnetrzney wojny y zgubienia Koro
ny przyczynę dawać.

19. Chrystusowa Ewangelia każe w sercu wiara a na sobie
praca Swietobliwa y znoszeniem przesładowania / Krzyż Chry
stusow mieć a nosić. Papiesta Ewangelia odprawuje to ku
glarstwem / o iakim Apostołowie nie słychali / machaniem re
ka na Krzyż / drewien ostruganych na Krzyż robieniem a na
nie patrzeniem / y rozmaitymi zabobonami : wskutku będąc
nieprzyjacieli Krzyża Chrystusowego / a Krzyżowcy przesła
dując wiernie cstonki tego.

20. Ewangelia Chrystusowa / każe wte dni ktore nie są Bo
gu ku cztie zaswiecone / y o ktorych starożytny Apostołski Kościół
nie wiedział / pracować a robić. Papiesta Ewangelia ludzjom
zmartym wiele dni do tych miast zaswiecając / każe wnie pro
znować : zaczął ludzje zwykli do karciny sie na pisanstwo a spro
sne rozpusty y z katech zgromadzać / a Diablu barycy niż Bo
gu służyć.

21. Ewangelia Chrystusowa wczas pościć sie / iednak nie
gdzie pewnych w tym granie a czasow nie opisać / nad to wpo
trawach bratować nie każe. Ale Papiesta Ewangelizja Mon
tanem heretikiem *qui primus leges ieiuniorum prescribat* / granie
ce postom Chrześcijańskim opisać / a wpiatek obżarstwa ryb y
opilstwa nie ma za taki grzech / jako kiedyby w bogi cztę i
dzac po pracy swej według rozkazania Chrystusowego / co ma /
przysuche spokć / albo kawałek gomółki zjadł a wodki sie na
pił. Już go nie leża kiedyż może rozgrzeszyć. O marna nauka
Szatansta.

22. Chrystusowa Ewangelia każe y nieprzyjacioly swoie mi
łować / a ianie sie modlić / y zbladzacy mi a sprzeciwiajac mi
sie obcho

sie obchodzie sie kaskawie / *in spiritu lenitatis* / azaby ym Bog daf
 upamietanie. Papiesta a Jezuita Ewangelia wezy wsiadzie
 po swiecie wojny siac / wyznawce Ewangeli Bozey wojowac:
 amordowac: przyciacioty przeciw przyciaciotom / slugi y podda
 ne przeciw Panom podburzajac / domy spokojnych ludzi nacho
 dzac a kupiec y zewszad na wojne trabiac.

23. Ewangelia Starochrześcianska we wszystkich narodziech
 ludzi prowadzi do chwały Bozey / do Chrystusa zbawiciela y
 przykladu Apostolow S. Oycow naszych. Papiesta Ewange
 lia chwaly a pożytkow Papiestkich a pochtebcow iego szukajac od
 Chrystusa y Apostolow do niewoli Rzymstkiej ludzie towi.

24. Chrystusowa Ewangelia z Sacramentami Ewangeli
 skimi / trwa daliey niż przez pultora tysiac lat. Papie
 stkiej Niszy iako nastala iezuse niemaf 400 lat. A Jezuitom
 niemaf tu w Polsce y sferdziesiu lat.

25. Chrystusowa Ewangelia kaze Psalmy tu cisci Bozey w
 sty y sercem spiewac. Papiesta Ewangelia odprawnie to w
 kosciotele obeym a nierozumnym ludziom iezykem / wiaz orga
 nami a niemymi muzykami bez serca: a stryby we spitalu
 Bogorodzica / zwlaszcza gdy sobie podleia:

26. Chrystusowa Ewangelia przez pultora tysiac lat zawiady
 iednaka a nie odmienna trwa y w dzisiejszych Ewanielikow
 nigdy wnuczym wzgledem wiary a prawdziwego nabozen
 stwa namniey sie nie odmienia. Ale Papiesta Ewanielia co
 Papiezabo Concilium to nowe odmiiany / nowe nabozenstwa
 reguly a wymysly wprowadzajac / y dawny porzadek Ewan
 gelii odmieniaiac / do swoiwego postanowienia iednakosci a ca
 losci przyse nie moze.

27. Ewanielia Starochrześcianska ma grunt pewnieyszy
 nad niebo y ziemie Biblia Swieta. Papiesta Ewangelia pe
 sma Swietodstapiwshy / na dekreciach a Conciliach sie fundu
 ie: Ale y te zas posadzajac a odrzucaiac / nawet na samym
 Papiezu y Jezuitami polega: wiczas nowy Papiez decrety
 przodka swego iako raczy odmienia: A tak zgola zadnego pew
 nego

64
nego á statého gruntu Papiesta Ewángelia nie ma.

28. Chrystusowa y Apostolska Stárochrześciańska Ewángelia vpevnia człowieka o pevnosći grzechow odpuszczenia á o zbawieniu / przysięga to vtwierdzając / że człowiek wierny / z śmierci nie idzie ná żaden sad / ale do żywota wiecznego. Papiesta Ewángelia / náwodzuwšy sie człowiekiem / do ofiar Mšanych / do processii / ná odpusty / ná miłosćive láta / do obrazow / ná Swięte miejsca y do Bożego grobu / do zmártých Swiętych / do swých wlasnych sprawiedliwosći á vczyntow dobrych / do świeconých wód á nie zliczonych wynyslow / náwet wczas napilniejšy / wgoźšine śmierci odbiega człowieka mizerne go / bez pevnosći zbawienia / á wypcha go ná onym świecie do ognia / obiecując mu wybawienie / iesli to dobrze optáci. Ale Pan Jezus świadczy ten támo ogień być nie vgašonym á wiecznym. A widziétez Papiesty pochlebniцы / iakoście dá letimi od oney Swiętey Ewangelii Apostolow y Chrześcian stárych / widziétez iakoście sie Ewangelii przodkow swých Apostolow záprzeli / á iako nie slušnie stolcem Apostolskim w Rzymie buzić sie smiećte. Tlaucza was pismo S. / pyta y Otcow twoich to iest Apostolow : á wy ná miejsce ich ~~nie~~ ná ludziách ktorých doświadcząc kazano / bez wšego rozsodku á odrzucenia przysad bałwochwałskich písmu Swiętemu przeciwných / sie oslep á bez Božey bojaźni funduiećte. Przydzie ten čas gdy przed Pánem Jezusem ná strážnym onym sadzie z swiętymi swými siedzącym stániećte / spyta was / Ciemusćte Ewángeliá tego stárg zá te nowe decrety á vchwały iáskřině łotrowskiey odmienili? Ciemusćte onego tytulem gtowy niewédoméy zelżywšy / człowieka grzesnego gtowá łosćiotá czynili / á ná ludziách wiáre swoie y poslušěštvo sadžili? Ciemusćte z swiętey wieczéřzey tego / Mša blusnierška ofiáre stározařona ná háńbienie doškonářey iedney ofiáry tego křyzžowey vczy nili? *Fuge sacrificium ipsius* lýli á tłumili? Dániel 8. 11. y 12. Ciemusćte sie wy mizerne glino stworycielmi tego / z chleba go zmyslając / y záš kátámi á morderzmi tego / ofiárując go / czynili?

Czemusćcie do domu tego baliwany / ołtarze / świecone wody /
y inne rozmaite zabobony a brzydliwosci pogańskie wniesli ?
Czemusćcie z domu modlitw Nsarnia wezymi ? Czemusćcie
długimi modlitwami (ktore on poganom przypisał) y nie wy
rozumnymi ludzom / tylko wargami bezserca / Bogu służyć sie
mniemali ? Czemu na miysce prawdziwych postow (iaktimi sie
on sam poscił nic nie iedząc y nie pijąc) wysćcie tylko brako-
wanie potraw ktore Duch tego osadził być nauka satansta w-
prowadzili ? Gdzie ona wiara ona pobożność a swietobliwość
staro-chrześcianańska według przykładu Apostolskiego ? Wsystko
wymysłami a błędami Papiestwami a ksiszkiej złościami y grze-
chami sproszymi / y w bezsensowności zgorzknieniami smrodliwemi /
opak sie odmienito ? Gdzie ona miłość Staro polska / ktora
pamiętamy / że sie soba dla rozności wiar nie brzydili : Boże
mu sadu wiare polecając w pokoiu a w miłości z soba żyli / ied-
ni drugim życzliwie służyli : Wsystko to za przysięciem Jezui-
tow do tych kraio w zginęło : nienawisć y serce meżoboyście słu-
chacow Jezuitkich / przeciw krewnym y powinnyym a przyja-
ciotom wiernym y nie winnym nastalo / obłudność zdradliwa
sie wszęka / z tumultami / rozbojami / łupieństwem y wnetrznem
woiny zakładaniem na zginienie oiczyzny.

Prozno tedy Panowie Catolicy Rzymscy z Jezuitami y
insemi ktorzy z karką wsietecznicę Babilonską pija / tytu-
łem powszechnego Kościota sie przechwalaja / poniewaz nauki
powszechney Chrześcianańskiej od samego Pana Jezusa y Apo-
stow tego podane y w piśmie S. fundowane y odstapiwszy / la-
da od Papieży wprzeżione y zmyślone y wiarki chwytaja sie /
y Swietego Woyciecha Apostola Polskiego nie trzymaja sie /
wrymco za niego byto dobrego a z piśmem S. zgodnego / ale
do Nshey baktwochwalskiej y innych błedow po tego śmierci wy-
myślonych / zwodzić sie dąda. A tak nie Chrystusa / ale Papie-
ża słuchając / głowa sobie przysnawaja.

Panie Jezusie / pasterzu głowo / a obłubienice nasziedyny /
wsal sie tych owieczek błednych krowia twoja droga zapłaco.

T iliz

nysz /

nych/ a nawróć ie do Ewangelij twej zbawiennej.

ARTYKVL XIII.

Summowne zámienienie.

Namniei go **Z**ostało chwata Bogu zwierciadło nabożeństwa Chrześcijańskiego w Polsce y w Litwie/ takżako jest odemnie podane/ cate a namniey nie naruszone: Chocia sie ná nie iaczo nowotni mistrze Wileńscy młotkami y pomysłami swoimi spitalnymi rzucili/ y okularami obtudnymi a w tworzydło sprosznym zapługawionym okryć a potłumić ie chcieli: Nie muśki wyimować / y iednego słowa wymazować. Pokazala sie we wszystkich iasna prawda tego zwierciadła: A na druga stronie omylnosc okularow błędnych/ y wszelkie przeciwko nam zarzuty sie rozwiązały a dowodnie zbity.

Ja tedy izem prace te odpisowania na okulary prawie inuizne a nie zbednie wyzywany od przeciowney strony podiat / nie tak dalece dla obronienia dobrej slawy swej a pokazania ze nie w miem mactac/co mi smie Tworzydło zadawac / ale szzyrze wierząc na prawde mowie/ weşym sie dobrym sumnieniem swym contentwie a cieşie: takżo nad to zeby sie duszam ludzi Chrześcijańskich okularami Włoskimi zawiedzionych do znalezienia prawdy drogi zbawiennej poslużyło. Przetoż tu dla snadniey tego rzeczy poiecia a ku pożytkowi zbawiennemu obrocenia/summa tych ksiąg oboych czytelniku łaskawy przed oczy twoje stawiam.

Zwierciadło nabożeństwa Chrześcijańskiego w Polsce / stoić nie naruszone ale potwierdzone wprawdzie / tak pohambia Catoliki Rzymskie. Ji wysie oświadczenie sećcie dziedziesz mi Swietego Woyciecha/ a niezego nie chcecie trzymać czego by on Polakom nie podał/ Oroż wam dowodniezwałych ksiąg poscielnych pokazano co tu krotko zreiesztuje. Naprzod smieć których

ia. Ktorych nie świecił Woyciech S. ale po nim ie wymyslono
Nie podał S. Woyciech (ani Pan Jezus y żaden Apostoł)
święcenia dnia żadusznego/ Żelzbiety Świętey/ Pávła Świe
tego/ Janá S. Wawrzynca S. Narodzenia Panny Máriy/
Michála/ Marína/ Młodkiankow/ Stánislawa/ Bozego
ciáta á processij znym/ Jádwigy/ Poćecia Narodzenia y ofia
rowánia Panny Máriy/ Hanny/ Józefa/ Fránciska/ á coż wiec
dzisieyszego á nie pewnego Jácka. O wszystkich tych Świe
tách Woyciech S. nie szychat/ ponim to wymyslono/ czego y
X. Tworzyło przec sie nie może. Wymasćcież ty Świeta z
Kalendarza/ iesli nád podanie S. Woyciechá wiecey wymyslow
nie przymuicie Tego tam wieku Ksieza y Biskupi w Chrześci
anstwie żyli w wciwym stanie małżejskim: Nie kałacież go
wy. Nie zakázował miésa iádać w sobote S. Woyciech (ani
Pan Jezus y żaden Apostoł) Bo to we stu lat po nim zakázal
Grzegorz vii: Nie zakázacież też wy. Nie podał y nie przy
prowádzil do polski S. Woyciech (ani Pan Jezus y żaden Apo
stol) Mníchow Kartuzow/ Bárnádinow/ Karmelitow/ Frán
ciskanow/ Dominikanow/ y drugich przez trzydzieści Reguł/
Ktore sa we Zwierćiedle z historikow wyliczone/ nie podał y
bracw rozmaitych y wczoráyszych Jezuitow nie przymuicież ich
Nie podał S. Woyciech (ani Pan Jezus y żaden Apostoł)
y nie miewal Młey wásey/ nie podał Tránssubstántiátij/ ado
rácij/ elewátij przed Sácramentem kłektánia/ w processij znim
chodzenia/ owšem nie podał tworzenia całego Chrystusa á Bo
ga z chlebá y onego ofiarowania Oycu/ bo to dopiero we dwie
ście lat po S. Woycieche wymyslono: Nie podał Sácrámen
tu pod iedną osobá/ bo to pontem we dwieście lat Innocenci
us pociął wprowadzić/ á we 4. stá lat po nim wprowadzono/
decretem ná Constantínskim Concilium: nie przymuicież tego
sprosnego a wielokracztwa á bluźnierstwa/ iesli prawdziwym
potomkami S. Woyciechá iestecie/ Ale używajcie po prostu
z Świętym Woyciechem y znanmi Ewángelikami nie naruszaj
my Wierzerzy Pańskiey/ tak iáko ja sam Pan Jezus postanó
nowyt.

wił y Apostołowie od niego przyieli / a Kościołowi podali. Nie
podał S. Woyciech (ani Pan Jezus y żaden Apostoł) miłości
wego lata / nie błegaycież na nie : Nie podał mowienia zdro
wey Maryi / nie mowcież iey przy pacierzu / z bima chwaty sa
memu Bogu należacey / a nie czyncie sie Aniołmi po Gabrie
lu / bo on iuż dawno a dobrze to poselstwo do błogosławioney
dziewie wocy znia mowiac odprawił. Nie podał S. Woy
ciech nożenia reliquij nie wiedziec takich w procesij : zaulecay
cież ich. Nie podał Agnusa baranka Bożego wostowego : od
rzucicież go. Nie podał S. Woyciech annat (darmo Biskupy
za tego wieku swiecono) niechayże ich nasy Biskupi do Włoch
nie noszą / ale raczy na obronę Chrześcianstwa od niażdow Ta
tarskich tu ludzom rycerskim odkładają. Ale wy mli Cato
licy Rzymscy wpornie uchwaluckich sie trzymacie / nie tylko od
samięgo gruntu Chrześcianstwa od Pana Jezusa y Apostołow
iego / lecz iuż y od S. Woyciecha a przodkow swych Polakow
takieście daleko wlas Rzymskich błedow sprosnych zabrneli / że
y S. Woyciech a nad to Pan Jezus was nie pozna a za swoje
nie wyzna / chyba pokutować będziecie a od Papieży do Ewange
lij Chrystusowej sie vdać. Co day Panie Boze.

Jasne oko prawdy a reponna okulary potwarzy Two
rzydłowe dowodzić tego czytelnika łaskawy. Napriod że
grunt wiary naszey zbawiennej jest sam Pan Jezus a pisma A
postołow iego : przetoż S. Woyciechowi przyznawając wiara
żę iżgrość nauki y Sacramentow niż dzisiaj w Papieństwie / i
dną ani na niem ani na żadnym człowiece y Aniele wiara
swoją fundować sie nie mamy / oprocz Pana Jezusa a Ewange
lij iego. Tak Ewangelia względem tertu zawidy od czasow
Apostolskich była w Kościele Chrześcianstwi aż do dziś dnia /
Ale nauka y nabożeństwo przy niey odmieniało a pogarszało sie
że iuż za S. Woyciecha było nie mało przysad / ktorych w E
wangelij niema. A nad to po S. Woyciechu co na sprosniętych
błedy Papieście ze Nisza bluźnierstwa y rozewraniem Sacramen
tu nastaly. A byli zawždy przed nami y w Polsce ci cosie Pa
pieści

piekuni wymysłami brzydząc / wśszerey Ewangelijście kochali
a namieysie wiara swoa fundowali. Zatem są potężne mocne
dowody przeciwko obrazom ktorych Pan Bog czynić y čićić za-
kazal. Przeciwno wzywaniu Słła przenoszeniu chwaly same-
mu stworzycielowi nalezacey na stworzenie. Przeciwno Cy-
scowi zmyślonemu o łakomey kściey y nie ktorym drugim wy-
myślom Papiestkim.

Pilne zatem zhistorij y ksiąg kościelnych masz wypisanie
kiedy / iako dawno / odtogo / a iatim obyczajem była wieczerza
Paiska odmieniana / aż nieny wrosla Wśha / Chrystusa tworzenie
podnoszenie y kłanianie przed Sacramentem / zrozumieniem zły-
mi wymysłami. I pokazanie tego / że Wśhey nie było w Chrze-
ściánstwie przez 1200 lat / a niemasz iey ieszcze calych 4. set lat.

Wiec rozbieranie Wśhey a rzeczywiste pokazanie / yż nie iest ani
wieczerza Paiska / ani onogosiara Chrystusowa na krzyżu / ale spro-
szym (starozakonnyim ofiarom podobnym) wymyslem / Chrystu-
sowej ofierze / wieczerzey y kapłanstwu iego nowozakonnemu
przeciwnym. O wzywaniu Sacramentu pod oboia osoba masz
zbićcie dowodow Tworzydłowych ktorymi sietey uśtawie Pais-
kiej sprzeciwia / a gwałcenie iey S. Doctorom y S. Woyćciecho-
wi nie słusnie przypisuje. A zatem iasne tego pokazanie / że aż
we 12 set lat po Chrystusie / iento ten Sacrament w Rzymie
gwałćić / a decret orym wydano potym we 2. ście lat w Con-
stancij / czemu ieszcze spełna dwu set lat nie masz. Sa też po-
żone gruntowne przyczyny dla ktorych musimy pod oboia osoba
Sacramentu wzywac. Masz też czytelniku łaskawy w Artyku-
le hořym y zatem w iedenastym rozwiązanie dostateczne roz-
maitych okolo trzydziestu zarzutow K. Tworzydłowych / Kto-
rymi prawde Ewangelij y wyznawce iey / tłumic a bydzic
chciat / lecz musieto nie zdarzyło. Wiec porównanie Ewangelij
Chrystusowej z Papiestka gdsie wśskic pćiski na hanbienie E-
wangelij prawdziwey od Jesuitow uřytowane porzadnie a
niemal tymiřłowy sa na nie spoznoscieniem ych y drugich po-
chlebcow stolca Rzymskiego / potćinie obrocone. Amen.

Darżże to Boże Oycze niebieſki namiloſieci
Nieyſzy przez y dla Syna twego mytego w
Dachu Swietym a wdarżech tego / żeby ci ludzie ktorzy cie
bie a chwale twoie y zbawienie ſwoie ſczyrze miłuią / z ſłow
twego y z teym moiey życzliwym ſercem podietey prace a piſania
tego / umieli rozeznąć błąd od prawdy / a żeby opuſciły dro
gę zginienia / Ewangelij twoiey wieczney / ktora ieſt mocą two
ją ku zbawieniu / wiara y poſłueńſtwem Swietym ſie ieli a
trzymali / na pomnożenie kościoła twego / na radość tu
wiernych y Aniołow niebieſkich / ku czci a chwale
ymienia twego S Wietego Amen.

Sperabo tamen.

Do Tworzydła Wileńſkiego.

Tworzydłu na przyſtoiniey twarogiem ſie bawić

Bedzieſi w nim dobryſy może go kto zażić

Alle czynić ſie ſklarzem / tworzyć okulary

Owſem pod tym tytułem chcieć być miſtrzem wiary

Sutor vltra crepidam : wzięć ci ſie trzeba

Wocabut / hiſtorij / coſ wyrokoſz niebą :

Item

Nie zleć owo tworzydło co w nich naſe diworki

Tworzą ſyry / dobre nam y proſte gomolki.

Alle błedow Tworzydło / w którym okulary

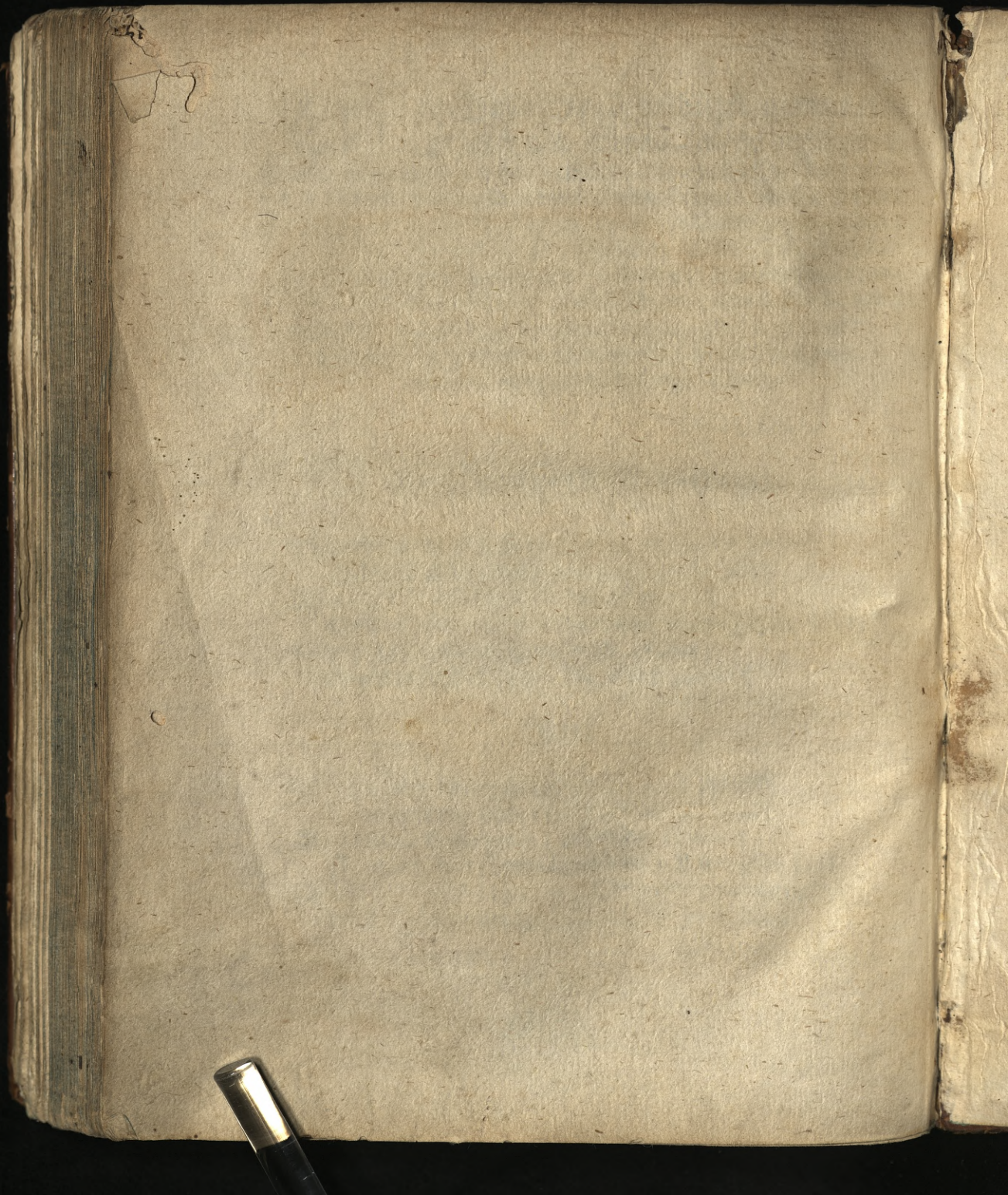
Tłowi miſtrze formuig : iadem z Rzymſkiey ſary

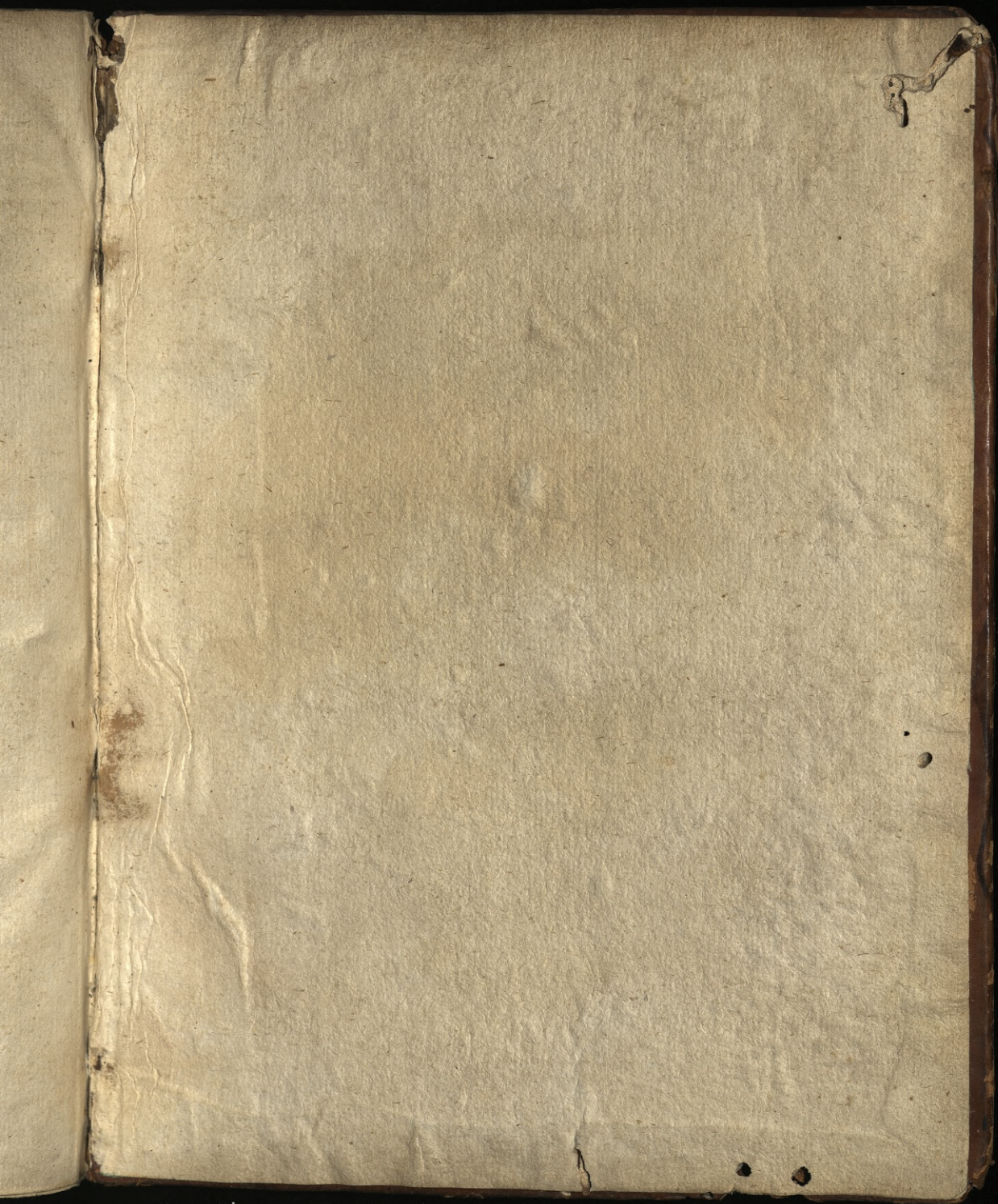
Choć truć wſyſtkie narody / a wydrzeć prawdę nam

Oſlep błedy cukiernice : Boże ſkrub że ie ſam.

siern
go w
zy cie
flowa
isania
y dro
atwo
ieli a
tu

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

13377

